

คำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน
A DIACHRONIC STUDY ON METAPHORICAL USES OF COLOR TERMS IN THAI:
A COGNITIVE LINGUISTICS APPROACH

ธัญญ์สุภากุล พรทิพย์พานิช

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

คำเรียกชื่อที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน

ปริญญาบัตรนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A DIACHRONIC STUDY ON METAPHORICAL USES OF COLOR TERMS IN THAI:
A COGNITIVE LINGUISTICS APPROACH

THANATTHAKUL PHORNTHIPPHAYAPHANIT

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Linguistics)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

คำเรียกชื่อที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน

ของ

ธัญญ์สุภากุล พรทิพย์พานิช

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เรืองจรรยา)

ชื่อเรื่อง	คำเรียกชื่อที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทาง ภาษาศาสตร์ปริชาน
ผู้วิจัย	ธัญญ์ฐากุล พรทิพยพานิช
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์ไทย

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้คำเรียกชื่อในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัย
สุโขทัยจนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกชื่อไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ และ
เปรียบเทียบคำเรียกชื่อที่ใช้เรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยเก็บข้อมูลภาษา
ทั้งหมด 5 สมัย ได้แก่ 1) สมัยสุโขทัย 2) สมัยอยุธยา 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)
4) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และ 5) สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 -
ปัจจุบัน) จากวรรณกรรมและคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผลการศึกษาค้นพบว่า ในสมัยสุโขทัยมี
การใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบ 1 คำ คือ คำเรียกสีแดง สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
และรัตนโกสินทร์ตอนกลางพบ 5 คำ ได้แก่ คำเรียกขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ส่วนในสมัย
รัตนโกสินทร์ปัจจุบันพบ 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา
น้ำเงิน และน้ำตาล ส่วนกระบวนการทางปริชานในการถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกชื่อไปยังมโน
ทัศน์อื่นนั้นพบทั้งหมด 3 กระบวนการ ได้แก่ นามนัย อุปลักษณะ และอุปลักษณะนามนัย โดยนาม
นัยเป็นกระบวนการทางปริชานที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ อุปลักษณะ และอุปลักษณะนามนัย
ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าคำเรียกชื่อที่ถูกใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบในทุกสมัยเป็นคำ
เรียกชื่อที่ใช้เรียกชื่อของวัตถุในสมัยสุโขทัย ในขณะที่สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบันมีการนำคำเรียกชื่อของ
วัตถุมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสมัยอื่น ๆ

คำสำคัญ : คำเรียกชื่อ, เชนงเปรียบเทียบ, เชนงประวัติ, ภาษาศาสตร์ปริชาน, คลังข้อมูลภาษาไทย

Title	A DIACHRONIC STUDY ON METAPHORICAL USES OF COLOR TERMS IN THAI: A COGNITIVE LINGUISTICS APPROACH
Author	THANATTHAKUL PHORNTHIPPHAYAPHANIT
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Associate Professor Nuntana Wongthai , Ph.D.

The purposes of this study are as follows: (1) to analyze the metaphorical usage of color terms in Thai and from the Sukhothai to the Rattanakosin periods; (2) to analyze the cognitive process of the semantic mappings of color terms into other domains, and (3) to compare the literal and metaphorical meanings of the color terms. The data were divided into five periods: (1) Sukhothai; (2) Ayutthaya; (3) the reign of King Rama I–III; (4) the reign of King Rama IV–VI; and (5) the reign of King Rama VII–2019 A.D. The data were collected from published documents and the Thai National Corpus. The study revealed that in the Sukhothai period, only the color red was used metaphorically. From the Ayutthaya period to the reign of King Rama VI, white, black, red, yellow, and green were used metaphorically. Between the reign of King Rama VII and 2019 A.D., white, black, red, yellow, green, pink, orange, light-blue, purple, grey, dark-blue and brown were used metaphorically. In addition, three cognitive processes of the semantic mapping of color terms into other domains were metonymy, metaphor, and metaphonymy. The most frequently occurring cognitive process was metonymy, followed by metaphor and metaphonymy. Moreover, in all periods, color terms were used metaphorically to describe the colors of entities in the Sukhothai period. From the reign of King Rama VII to 2019 A.D. had the most predominant metaphorical usage of color terms.

Keyword : color terms, metaphorical, diachronic, cognitive linguistics, Thai corpus

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยพระคุณขององค์พระผู้เป็นเจ้า พระผู้โปรดประทานลมหายใจ ความรัก กำลังใจ และสติปัญญาให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรศ. ดร. นันทนา วงษ์ไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำในบทเรียน และในงานวิจัย ขอขอบคุณสำหรับการเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อตรวจแก้ไข ให้กำลังใจในการทำและปรับปรุงงานวิจัยจนสำเร็จ

ขอบพระคุณคณะอาจารย์ในภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มอบความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีประโยชน์ในศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์และงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณ รศ. ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ประธานการสอบปากเปล่าปริญญาโท และ รศ. ดร. สุกัญญา เรืองจรรยา ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ซึ่งเสียสละเวลามาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาโท และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีที่ได้มอบทุนการวิจัยอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณอากงสติและอาม่าบุญลักษณ์ เด็กลงศ์ไพบุลย์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจที่ยิ่งใหญ่ของผู้วิจัย ขอขอบคุณคุณแม่เจริญศรี พรทิพย์พานิช สำหรับการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน และคอยรับฟังทุกๆ ปัญหา ขอขอบคุณคุณพ่อวิวิศน์ พรทิพย์พานิช สำหรับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ขอขอบคุณสามี เรือโทวรวิทย์ กลิ่นสุข สำหรับการสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีให้กับผู้วิจัย และขอขอบคุณพี่น้องภาษาศาสตร์รุ่นปีการศึกษา 2559 สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดการทำงานวิจัยนี้

หากวิทยานิพนธ์นี้จะพอมีประโยชน์และความดีอยู่บ้าง ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ครอบครัวที่รัก ยิ่งของผู้วิจัย แทนคำขอบคุณสำหรับความรัก การอบรมเลี้ยงดู ความเอาใจใส่ ความหวังดี และทุก ๆ อย่างที่มีให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ธัญญากุล พรทิพย์พานิช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญรูปภาพ	ฐ
สารบัญตาราง.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	6
นิยามศัพท์สำคัญ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. การมองเห็นสีของมนุษย์.....	9
2. ทฤษฎีสีทางศิลปะ.....	12
3. สีกับจิตวิทยา.....	14
4. สีกับวัฒนธรรม	19

5. วิวัฒนาการคำเรียกสี่พื้นฐานสากล	22
6. อรรถศาสตร์ปริชาน.....	28
6.1 แนวคิดอุปลักษณะ.....	28
6.2 แนวคิดนามนัย.....	33
6.3 แนวคิดอุปลักษณะนามนัย	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	57
ประชากร	57
การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	58
2. การตรวจสอบการใช้ข้อมูล	59
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
4. การสัมภาษณ์.....	60
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการศึกษา	63
1. การใช้คำเรียกสี่ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน.....	64
1.1 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน	64
1.1.1 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นในสมัยสุโขทัย	70
1.1.2 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นในสมัยอยุธยา	70
1.1.3 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3).....	76
1.1.4 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6).....	86
1.1.5 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนต์ศน์อื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน).....	97

1.2	วิวัฒนาการการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง	127
1.2.1	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	128
1.2.1.1	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่ขาวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	128
1.2.1.2	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่ดำเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	130
1.2.1.3	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่แดงเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน.....	132
1.2.1.4	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เหลืองเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	134
1.2.1.5	วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เขียวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	136
1.2.2	คำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบที่ไม่มีวิวัฒนาการ.....	138
1.2.2.1	การใช้คำเรียกสี่ม่วงเชิงเปรียบเทียบ	138
1.2.2.2	การใช้คำเรียกสี่ชมพูเชิงเปรียบเทียบ	138
1.2.2.3	การใช้คำเรียกสี่ส้มเชิงเปรียบเทียบ	139
1.2.2.4	การใช้คำเรียกสี่ฟ้าเชิงเปรียบเทียบ	139
1.2.2.5	การใช้คำเรียกสี่เทาเชิงเปรียบเทียบ.....	139
1.2.2.6	การใช้คำเรียกสี่น้ำเงินเชิงเปรียบเทียบ	139
1.2.2.7	การใช้คำเรียกสี่น้ำตาลเชิงเปรียบเทียบ	139
2.	กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสี่ไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ	140
2.1	กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสี่ไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน	140

2.1.1	กระบวนกรนามนัย (Metonymy).....	140
2.1.1.1	กระบวนกรนามนัยในสมัยสุโขทัย	141
2.1.1.2	กระบวนกรนามนัยในสมัยอยุธยา	142
2.1.1.3	กระบวนกรนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)	153
2.1.1.4	กระบวนกรนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)	175
2.1.1.5	กระบวนกรนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)	196
2.1.2	กระบวนกรอุปลักษณ (Metaphor).....	243
2.1.2.1	กระบวนกรอุปลักษณในสมัยอยุธยา	243
2.1.2.2	กระบวนกรอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)	246
2.1.2.3	กระบวนกรอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6).....	251
2.1.2.4	กระบวนกรอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10).....	256
2.1.3	กระบวนกรอุปลักษณนามนัย (Metaphonymy)	275
2.1.3.1	กระบวนกรอุปลักษณนามนัยในสมัยอยุธยา	276
2.1.3.2	กระบวนกรอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาล ที่ 1 - 3)	277
2.1.3.3	กระบวนกรอุปลักษณนามนัยในกระบวนกรอุปลักษณนามนัยใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6).....	281
2.1.3.4	กระบวนกรอุปลักษณนามนัยในกระบวนกรอุปลักษณนามนัยใน สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10).....	282

2.2 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย	289
3. การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน	293
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	297
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	297
1. การใช้คำเรียกชื่อในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน	297
1.1 ลำดับของคำเรียกชื่อที่ถูกใช้ในเชิงเปรียบเทียบจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ...	298
1.2 วงความหมายที่ใช้เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน.....	301
1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบในแต่ละ สมัย.....	302
1.3.1 การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในสังคมไทย.....	302
1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีชื่อของคนไทย	303
2. กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกชื่อไปยังมโนทัศน์ อื่น ๆ	303
2.1 นามนัย (Metonymy)	304
2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor)	305
2.3 อุปลักษณ์นามนัย (Metaphtonymy).....	305
3. การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน.....	306
3.1 คำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง ปัจจุบัน.....	306
3.2 ข้อสังเกตของการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน).....	307
3.2.1 การใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)	307

3.2.2 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 -
ปัจจุบัน)..... 309

 ข้อเสนอแนะ 312

 บรรณานุกรม 315

 ภาคผนวก..... 328

 ประวัติผู้เขียน..... 335

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย.....	3
ภาพประกอบ 2 การทดลองสีคู่ตรงข้ามของ Hering.....	10
ภาพประกอบ 3 กระบวนการมองเห็นสีของ Jameson และ Hurvich	11
ภาพประกอบ 4 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลแบบที่ประเภทสี YELLOW เกิดก่อนประเภทสี GREEN	23
ภาพประกอบ 5 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลแบบที่ประเภทสี GREEN เกิดก่อนประเภทสี YELLOW	24
ภาพประกอบ 6 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย.....	27
ภาพประกอบ 7 แผนภาพแสดงอารมณ์โกรธ	55

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson กับ Kövecses	39
ตาราง 2 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทของอุปลักษณนามนัยของ Goossens กับ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco	46
ตาราง 3 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน	65
ตาราง 4 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยสุโขทัย	70
ตาราง 5 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยอยุธยา.....	71
ตาราง 6 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3).....	76
ตาราง 7 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)	87
ตาราง 8 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)	97
ตาราง 9 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	128
ตาราง 10 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	130
ตาราง 11 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	132
ตาราง 12 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน	135
ตาราง 13 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน...	137
ตาราง 14 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยในสมัยสุโขทัย.....	141
ตาราง 15 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยในสมัยอยุธยา	142
ตาราง 16 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภทในสมัยอยุธยา	144
ตาราง 17 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุในสมัยอยุธยา	147
ตาราง 18 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างถึงประเภทในสมัยอยุธยา..	151
ตาราง 19 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3).....	153

ตาราง 20 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3).....	156
ตาราง 21 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3).....	165
ตาราง 22 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3).....	173
ตาราง 23 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างอิงถึงทั้งหมดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3).....	175
ตาราง 24 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)	176
ตาราง 25 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6).....	178
ตาราง 26 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6)	188
ตาราง 27 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างอิงถึงทั้งหมดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6).....	195
ตาราง 28 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10).....	196
ตาราง 29 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10).....	202
ตาราง 30 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10).....	217
ตาราง 31 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างอิงถึงทั้งหมดในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10).....	241
ตาราง 32 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบภาษาแทนสิ่งที่บรรจุอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10).....	242
ตาราง 33 การใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะในสมัยอยุธยา	243

ตาราง 34 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3).....	247
ตาราง 35 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6).....	251
ตาราง 36 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10).....	256
ตาราง 37 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยอยุธยา	276
ตาราง 38 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)	278
ตาราง 39 การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)	278
ตาราง 40 การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)	280
ตาราง 41 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)	281
ตาราง 42 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10).....	283
ตาราง 43 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย.....	290
ตาราง 44 คำเรียกสี่ที่ใช้เรียกวัตถุเปรียบเทียบกับคำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	294
ตาราง 45 คำเรียกสี่ที่ใช้เรียกวัตถุเปรียบเทียบกับคำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6).....	308

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คำเรียกสี่ เป็นคำที่ใช้เรียกประเภทสี่ต่าง ๆ ซึ่งประเภทสี่ หมายถึง กลุ่มของสี่ที่มนุษย์จำแนกว่าคล้ายคลึงกัน และจะถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน คำเรียกสี่นั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกสี่ของวัตถุต่าง ๆ (ธัญญาภกุล พรทิพยพานิช, 2557) แต่ผู้วิจัยพบว่า มนุษย์สามารถนำคำเรียกสี่มาใช้อธิบายสิ่งที่อยู่ในมิติอื่น ๆ นอกเหนือจากการอธิบายสี่ของวัตถุได้ ดังในตัวอย่างที่ (1) – (6)

(1) แต่อยู่ ๆ ไป ชี้คร้านจะชินชากับฤทธิ์ยาแก้ เมื่อชินแล้วที่นี้ละก็จะไม่ปรานีปราศรัย ไม่ว่าหัวหงอกหัวเทาออกมาทำฤทธิ์เข้าใส่หน่อยเถอะ

วรรณกรรมเรื่อง ศศิวิมลทองเที่ยว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

“หัวเทา” หมายถึง ผู้สูงอายุ

(2) เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกและประชากรในภาคเกษตรได้ถูกดูดซึมเข้าไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่สีเขียวลดลง

วรรณกรรมเรื่อง มองสังคมนิทุนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากวรรณกรรม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

“พื้นที่สีเขียว” หมายถึง บริเวณที่มีต้นไม้ ป่าไม้มาก มีความอุดมสมบูรณ์

(3) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สวช. ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ สสส. ลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการ ร้านเกมส์ขาวเพื่อเยาวชน

ข่าวการศึกษา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

“ร้านเกมส์ขาว” หมายถึง ร้านเกมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

(4) ในที่สุดกาลิเลโอก็ถูกขึ้นบัญชีดำของผู้ที่เป็นปรปักษ์กับฝ่ายศาสนา

วรรณกรรมเรื่อง มะเฟืองรอฟาน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

“บัญชีดำ” หมายถึง รายชื่อของบุคคลหรือองค์กรที่กระทำผิดและต้องจับตามองเป็นพิเศษ

พิเศษ

- (5) เขตที่พวกก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ยึดครองเขาเรียกว่าพื้นที่สีแดง
วรรณกรรมเรื่อง ผจญภัยในทะเลจีนตะวันออก
(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)
“พื้นที่สีแดง” หมายถึง บริเวณที่มีความเสี่ยง ความอันตราย
- (6) พวกเราครูประชาบาลนี่นะจะรับ ทำกันแทบค้างเหลืองยังไม่เคยเอ่ยปากเลยว่าทำเพื่อใคร
วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากครูบ้านนอก
(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)
“คางเหลือง” หมายถึง บาดเจ็บหรือป่วยหนักจนเกือบเสียชีวิต

จากตัวอย่างที่ (1) – (6) จะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Lakoff and Johnson (1980) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีระบบความคิดที่มีการเปรียบเทียบอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเราจะใช้มันในทันทีหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจอีกมโนทัศน์หนึ่ง ทำให้เกิดการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบในชีวิตประจำวันของเราขึ้น เช่น ในตัวอย่างที่ (1) จะเห็นว่า ผู้ใช้ภาษาไทยใช้คำว่า ‘เทา’ อธิบายถึง ‘ความแก่ชรา’ ตัวอย่างที่ (2) ใช้คำว่า ‘สีเขียว’ อธิบายถึง ‘ต้นไม้’ ตัวอย่างที่ (3) ใช้คำว่า ‘สีขาว’ อธิบายถึง ‘ความปลอดอบายมุข’ ตัวอย่างที่ (4) ใช้คำว่า ‘ดำ’ อธิบายถึง ‘การกระทำความผิด’ ตัวอย่างที่ (5) ใช้คำว่า ‘สีแดง’ อธิบายถึง ‘ความอันตราย’ และตัวอย่างที่ (6) ใช้คำว่า ‘เหลือง’ อธิบายถึง ‘ความเจ็บป่วย’ ซึ่งการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบนั้น Kövecses (2010) ก็ได้กล่าวไว้อีกว่า เรามักจะใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า เป็นประสบการณ์ทางกายภาพที่รับรู้ได้ง่ายกว่านำมาเปรียบเทียบให้เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมมากกว่าด้วย โดยจากตัวอย่างที่ (1) – (6) จะเห็นว่า ผู้ใช้ภาษาไทยใช้ ‘สี’ ที่เป็นรูปธรรมมากกว่าอธิบายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมมากกว่า เช่น ความแก่ชรา ความอุดมสมบูรณ์ ความปลอดอบายมุข การกระทำความผิด ความอันตราย และความเจ็บป่วย ได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจอีกว่า หากผู้ใช้ภาษาไทยมีการใช้ถ้อยคำที่นำคำเรียกสีมาใช้เปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ วิวัฒนาการของคำเรียกสีก็น่าจะมีผลต่อการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทยด้วย เนื่องจากคำเรียกสีนั้นมีวิวัฒนาการการเกิด ไม่ใช่ว่าคำเรียกสีทุกคำจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน โดยผู้วิจัยศึกษาจากงานวิจัยของ Berlin and Kay (1969) ที่ได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานสากลไว้ทั้งหมด 7 ระยะเวลา ซึ่งในระยะแรกจะมีคำเรียกสีพื้นฐานเพียง 2 คำ คือ คำที่ใช้เรียกประเภทสี WHITE และ BLACK จากนั้นจะค่อย ๆ มีวิวัฒนาการที่ละเอียดมากขึ้น ส่งผลให้มีคำเรียกสีเพิ่มมากขึ้นด้วย

การศึกษาวิวัฒนาการของคำเรียกสีในภาษาไทยนั้นแบ่งออกเป็น 4 สมัยตามงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบันของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยอยุธยาของวิภาที ทิพย์คงคา (2553) และคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ของธัญญาภรณ์ พรทิพยพานิช (2557) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สมัยสุโขทัยพบคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งมีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 1 - 4 ตามวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay ต่อมาในสมัยอยุธยาพบคำเรียกสีพื้นฐาน 9 คำในปีพ.ศ. 2301 ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู แสด ฟ้ำ และม่วง สมัยธนบุรีมีคำเรียกสีพื้นฐาน 9 คำ เช่นเดียวกับสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์พบคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำในปีพ.ศ. 2350 ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้ำ ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล โดยสามารถอธิบายได้ตามภาพประกอบ 1 ต่อไปนี้

สุโขทัย	อยุธยา			รัตนโกสินทร์		
	พ.ศ.1991-2026	พ.ศ.2145-2170	พ.ศ.2275-2301	พ.ศ.2340	พ.ศ.2348	พ.ศ.2350
WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE
YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW
		ORANGE	ORANGE	ORANGE	ORANGE	ORANGE
RED	RED	RED	RED	RED	RED	RED
	PINK	PINK	PINK	PINK	PINK	PINK
			PURPLE	PURPLE	PURPLE	PURPLE
GRUE	GRUE	GRUE	BLUE	BLUE	LIGHT BLUE	LIGHT BLUE
					DARK BLUE	DARK BLUE
			GREEN	GREEN	GREEN	GREEN
				GREY	GREY	GREY
BLACK	BLACK	BLACK	BLACK	BLACK	BLACK	BROWN
						BLACK

ภาพประกอบ 1 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย

ที่มา: ธัญญาภรณ์ พรทิพยพานิช. (2557). คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์. น. 44.

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบและจากการศึกษาวิวัฒนาการของคำเรียกสี่ในภาษาไทยสมัยต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามดังต่อไปนี้

1. คำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างมโนทัศน์อื่นในสมัยต่าง ๆ มีลักษณะอย่างไร
2. กระบวนการที่ทำให้เกิดการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในแต่ละสมัยมีกระบวนการใดบ้าง
3. การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบมีวิวัฒนาการจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่งอย่างไร
4. ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดกระบวนการทางปริชานเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่
5. การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยมีผลต่อการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบของคนไทยหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์การใช้คำเรียกสี่ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์การถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสี่ไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ
3. เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสี่ที่ใช้เรียกสี่ของอดีตกับคำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม ตามร่างยุทธศาสตร์และนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานของประเทศ ในหัวข้อที่ 3.2 องค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและความเป็นมนุษย์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้สาขามนุษยศาสตร์ในประเด็นความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา ดนตรี และวรรณกรรมของไทย ซึ่งมุ่งเน้นการวิจัยองค์ความรู้ในสาขามนุษยศาสตร์ในเชิงมโนทัศน์และทฤษฎีด้านภาษาศาสตร์ เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติที่สร้างขึ้นบนผืนแผ่นดินไทย (คณะอนุกรรมการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงาน

คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, & สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2560)

งานวิจัยนี้ทำให้เกิดความเข้าใจในการใช้ภาษาที่เป็นผลจากกระบวนการคิดที่ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับโลก ประสบการณ์การใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับกระบวนการคิดและภาพในใจ ทำให้เห็นว่าภาษาเป็นภาพสะท้อนของความคิดและการประมวลผลความคิดของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ทำให้เข้าใจกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายซึ่งเป็นความนึกคิดและการประมวลผลความคิดของมนุษย์ได้ ทำให้เห็นทัศนคติที่มีต่อสี่ของคนไทยในสมัยต่าง ๆ ทั้งนี้ผลของการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างชาติ เพื่อให้เข้าใจระบบความคิด ทัศนคติ และวัฒนธรรมของคนไทย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์กับการศึกษาการถ่ายโยงความหมายที่วงความหมายต้นทาง (Source Domain) มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่คล้ายคลึงกับคำเรียกสิ่งได้อีกด้วย เนื่องจากแม้ว่าสี่จะเป็นสิ่งที่ถูกจัดว่าเป็นรูปธรรม แต่ก็ยังเป็นรูปธรรมประเภทที่ไม่สามารถอธิบายองค์ประกอบได้อย่างชัดเจน หรือมีข้อจำกัดในการอธิบายองค์ประกอบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายโยงความหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

วรรณกรรมทั้งหมดในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

วรรณกรรมทั้งหมด 3 สมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวนทั้งสิ้น 146 เรื่อง โดยเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมสมัยสุโขทัยทั้งหมดจำนวน 4 เรื่อง วรรณกรรมสมัยอยุธยาทั้งหมดจำนวน 62 เรื่อง ส่วนวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ผู้วิจัยเก็บจะข้อมูลเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 20 เรื่อง รวมเป็น 60 เรื่อง และข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติแม่เหล็กพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Thai National Corpus) จำนวน 12,000 ข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดการมองเห็นสีของมนุษย์ของ Fairchild (2005) วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay (1969) แนวคิดอุปลักษณะของ Lakoff and Johnson (1980); Kövecses (2010) แนวคิดนามนัยของ Kövecses (2010) และแนวคิดอุปลักษณะนามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Díez Velasco (2002)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอักษร แสดงถ้อยคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ

[ตัวอักษร] แสดงวงความหมายที่คำเรียกสีอ้างถึง

→ แสดงการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง

นิยามศัพท์สำคัญ

ประเภทสี (Color Categories) หมายถึง กลุ่มของสีที่คนจำแนกว่าคล้ายคลึงกัน ซึ่งถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคำเรียกสีในภาษาแม่ของคนผู้นั้น (Berlin & Kay, 1969) ดังที่ Roberson (2005) ได้สรุปไว้ในบทความ Color categories are culturally diverse in cognition as well as in language ว่า “Cognitive categories for color appear to be tightly tied to the linguistic terms used to describe them.” (ธัญญากุล พรทิพย์พานิช, 2557)

คำเรียกสี (Color Terms) หมายถึง คำที่ใช้เรียกประเภทสีต่าง ๆ (Berlin & Kay, 1969)

คำเรียกสีพื้นฐาน (Basic Color Terms) หมายถึง คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยแต่ละสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัยมีคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว สมัยอยุธยาและสมัยธนบุรีมีคำเรียกสีพื้นฐาน 9 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู แสด ฟ้า และม่วง ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์มีคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยข้างต้นได้มาจากการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ 1) คำเรียกสีพื้นฐานจะต้องเป็นศัพท์เดี่ยว (Mono-lexemic) 2) จะต้องเป็นคำที่ไม่มี ความหมายซ้ำซ้อนหรือมีความหมายร่วมกับอีกคำหนึ่ง 3) จะต้องไม่ใช่คำที่ใช้ในวงการแคบ ๆ เพื่อเรียกวัตถุบางประเภทเท่านั้น 4) จะต้องเป็นคำที่ฝังใจ (Psychologically Salient) สำหรับผู้บอก ภาษา เป็นคำที่ผู้พูดนึกถึงก่อนเสมอ ซึ่งจากเกณฑ์ที่ 4 นี้ ทำให้คำเรียกสีแสดงไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยในปัจจุบัน เนื่องจากไม่ได้เป็นคำที่ฝังใจผู้บอกภาษาไทยในปัจจุบันแล้ว 5) คำ

ใดที่สงสัยว่าจะเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐานหรือไม่ ให้ดูการปรากฏทางไวยากรณ์ ถ้ามีปรากฏการณ์ทางไวยากรณ์เหมือนคำเรียกศัพท์พื้นฐานอื่น ๆ ให้ถือว่าเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐานด้วย 6) คำเรียกศัพท์ที่ได้มาจากชื่อของวัตถุ ถือว่าไม่ใช่คำเรียกศัพท์พื้นฐาน แต่ในภาษาไทยยกเว้นคำว่า ส้ม น้ำเงิน และน้ำตาล เนื่องจาก Berlin and Kay กล่าวว่า เกณฑ์ข้อที่ 1) – 4) ถือเป็นเกณฑ์หลักในการวิเคราะห์ ซึ่งส้ม น้ำเงินและน้ำตาลผ่านเกณฑ์หลักข้อ 1) – 4) แล้ว จึงถือว่าเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษาไทย และ 7) คำยืมใหม่ ๆ ไม่น่าจะนับว่าเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐาน (Berlin & Kay, 1969, pp. 6-7; ธนัญญากุล พรทิพย์พานิช, 2557, pp. 6-7; อมรา ประดิษฐ์รัฐสินธุ์, 2538, pp. 5-6)

มโนทัศน์พาหะ (Vehicle) หมายถึง มโนทัศน์ที่ทำหน้าที่สื่อความหมายถึงอีกมโนทัศน์หนึ่ง ซึ่งทั้ง 2 มโนทัศน์นี้มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย หรืออยู่ในวงมโนทัศน์ (Domain) เดียวกัน (Evans, 2007)

มโนทัศน์เป้าหมาย (Target) หมายถึง มโนทัศน์ที่ถูกอ้างถึงโดยมโนทัศน์พาหะ ซึ่งทั้ง 2 มโนทัศน์นี้มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย หรืออยู่ในวงมโนทัศน์ (Domain) เดียวกัน (Evans, 2007)

วงความหมายต้นทาง (Source Domain) หมายถึง ความหมายเดิมก่อนที่จะนำไปใช้ในการเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นความหมายประจำคำ มักเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้มากกว่าวงความหมายปลายทาง (Claudi & Heine, 1986; Kövecses, 2010; Lakoff & Turner, 1989; Ungerer & Schmid, 1996)

วงความหมายปลายทาง (Target Domain) หมายถึง ความหมายใหม่ที่ต้องการสื่อ มักเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรมมากกว่าวงความหมายต้นทาง มักจะไม่มีรูปร่าง และยากต่อการอธิบายและทำความเข้าใจ (Claudi & Heine, 1986; Kövecses, 2010; Lakoff & Turner, 1989; Ungerer & Schmid, 1996); (Lakoff & Turner, 1989)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การมองเห็นสีของมนุษย์
2. ทฤษฎีทางศิลปะ
3. สีกับจิตวิทยา
4. สีกับวัฒนธรรม
5. วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากล
6. อรรถศาสตร์ปริชาน
 - 6.1 แนวคิดอุปลักษณ์
 - 6.2 แนวคิดนามนัย
 - 6.3 แนวคิดอุปลักษณ์นามนัย

ผู้วิจัยศึกษาเรื่องการมองเห็นสีของมนุษย์เป็นเรื่องแรก เนื่องจากเราจำเป็นต้องเข้าใจระบบของการมองเห็นสีก่อน จากนั้นจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้ไปใช้คัดกรองอาการตาบอดสีของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต่อไป ในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องทฤษฎีสีทางศิลปะ เพื่อนำคุณสมบัติต่าง ๆ ของสีมาใช้ในการแยกองค์ประกอบของวงความหมายที่มีสีเป็นวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องสีกับจิตวิทยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อนำความรู้ที่ได้มาช่วยตีความความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีควบคู่ไปกับการตีความจากบริบท ทั้งยังช่วยให้ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ในส่วนของความรู้สึกที่มีต่อสีได้อีกด้วย ในส่วนที่ 4 ผู้วิจัยศึกษาเรื่องสีกับวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในตีความความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีควบคู่ไปกับความรู้ทางจิตวิทยาและการตีความจากบริบท ส่วนที่ 5 เป็นเรื่องวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากล ส่วนนี้ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติได้อย่างตรงประเด็น และรัดกุมมากยิ่งขึ้น และส่วนสุดท้ายเป็นเรื่องอรรถศาสตร์ปริชานที่ประกอบไปด้วยแนวคิดอุปลักษณ์ แนวคิดนามนัย และแนวคิดอุปลักษณ์นามนัย ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้วิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดอุปลักษณ์ของ

Lakoff and Johnson (1980); Kövecses (2010) ส่วนแนวคิดนามนัย ผู้วิจัยเลือกใช้การแบ่งประเภทนามนัยของ Kövecses (2010) เนื่องจากสามารถนำมาใช้กับข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาไทยได้ครอบคลุมกว่าของ Lakoff and Johnson (1980) โดยผู้วิจัยจะอธิบายเหตุผลที่เลือกใช้การแบ่งประเภทนามนัยของ Kövecses ไว้ในส่วนท้ายของหัวข้อ 6.2 เรื่องแนวคิดนามนัย เช่นเดียวกับที่ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดอุปลักษณนามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Díez Velasco (2002) เพราะแนวคิดอุปลักษณนามนัยข้างต้นสามารถนำมาใช้กับข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาไทยได้ครอบคลุมกว่าของ Goossens (1990) ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายเหตุผลที่เลือกใช้แนวคิดอุปลักษณนามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Díez Velasco ไว้ในส่วนท้ายของหัวข้อ 6.3 เรื่องแนวคิดอุปลักษณนามนัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแต่ละส่วนตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การมองเห็นสีของมนุษย์

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการมองเห็นสีของมนุษย์ของ Fairchild (2005) อธิบายกระบวนการที่มนุษย์มองเห็นสี เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงระบบและกลไกในการมองเห็นสีของมนุษย์ เนื่องจากงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อธิบายความหมายของคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ และนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผลการถ่ายโยงความหมายของคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ต่อไป ผู้วิจัยจึงต้องคัดกรองผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเบื้องต้นว่ามีความบกพร่องในการมองเห็นสีหรือไม่

ทฤษฎีการมองเห็นสีของมนุษย์ถูกกล่าวไว้ในหนังสือชื่อ Color Appearance Models ของ Fairchild ทั้งหมด 3 ทฤษฎี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ทฤษฎีที่ 1 ทฤษฎีกระตุ้นสีทั้งสาม (Trichromatic Theory) ทฤษฎีนี้ถูกพัฒนาขึ้นโดย Maxwell (1862) Young (1802) และ Helmholtz (1866) ทั้ง 3 พบว่า เซลล์รับแสงรูปกรวยของมนุษย์มีความไวต่อแสงสีแดง แสงสีเขียว และแสงสีน้ำเงินในสเปกตรัม ทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่า ปฏิกิริยาการมองเห็นสีของมนุษย์นั้นจะเกิดจากการผสมกันของแม่สีเพียง 3 สี กล่าวคือ เมื่อแสงตกกระทบวัตถุใด ๆ เราจะมองเห็นสีของวัตถุนั้น ๆ โดยการผสมแม่สี 3 สีในสมอง ซึ่งแม่สี 3 สีนี้เมื่อผสมกันแล้วจะได้สีเพียงพอต่อการมองเห็นของมนุษย์ แต่ Fairchild อธิบายเพิ่มเติมว่า การอธิบายว่าเซลล์รับแสงรูปกรวยของมนุษย์มีความไวต่อแสงสีแดง แสงสีเขียว และแสงสีน้ำเงินในสเปกตรัมนั้นไม่เป็นที่ยอมรับ การที่มนุษย์มองเห็นสีต่าง ๆ ได้หลายสีเป็นเพราะเกิดการผสมแม่สีในสมองนั้นยังไม่มีคำอธิบายอย่างชัดเจน

ส่วนทฤษฎีที่ 2 เป็นทฤษฎีสีคู่ตรงข้ามของ Hering (Hering's Opponent-Colors Theory) (Hering, 1920) เฮอร์ริงเสนอทฤษฎีนี้ในเวลาใกล้เคียงกับทฤษฎีกระตุ้นสีทั้งสาม (Trichromatic Theory) เขาทำการทดลองซึ่งได้ผลว่า มนุษย์ไม่สามารถเห็นสีเขียวเจือแดง (Reddish-green) หรือสีน้ำเงินเจือเหลือง (Yellowish-blue) ได้ แต่สามารถเห็นสีที่เกิดจากการผสมกันของสีแดงและสีเหลือง สีแดงและสีน้ำเงิน สีเขียวและสีเหลือง สีเขียวและสีน้ำเงินได้ ซึ่งเฮอร์ริงทำการทดลองโดยนำสีแดงวางใกล้สีเขียว และนำสีเหลืองวางใกล้สีน้ำเงิน ดังภาพประกอบ 2

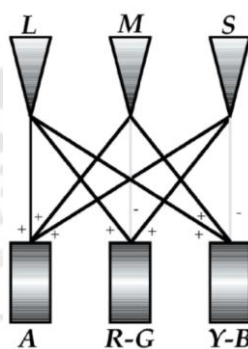
ภาพประกอบ 2 การทดลองสีคู่ตรงข้ามของ Hering

ที่มา: Fairchild, Mark D. (2005). Color Appearance Models. p. 18.

เมื่อจ้องมองที่จุดสีดำทางซ้ายประมาณ 30 วินาที แล้วมองไปที่จุดสีดำทางขวาจะพบว่าพื้นที่ที่เคยเป็นสีแดงกลายเป็นสีเขียว พื้นที่ที่เคยเป็นสีเขียวกลายเป็นสีแดง พื้นที่ที่เคยเป็นสีเหลืองกลายเป็นสีน้ำเงิน และพื้นที่ที่เคยเป็นสีน้ำเงินกลายเป็นสีเหลือง การทดลองนี้ทำให้ Hering ทราบว่า สิ่งที่ทำให้เราไม่สามารถเห็นสีเขียวเจือแดง (Reddish-green) หรือสีน้ำเงินเจือเหลือง (Yellowish-blue) ได้ เพราะสีดังกล่าวเป็นสีคู่ตรงข้ามกันนั่นเอง จากผลการทดลองดังกล่าว Hering จึงเสนอว่า มนุษย์มีส่วนรับแสง 3 ประเภท และมีปฏิกิริยาตอบสนองแบบ 2 ขั้ว คือ 1) สว่าง - มืด 2) แดง - เขียว และ 3) เหลือง - น้ำเงิน อย่างไรก็ตาม Fairchild กล่าวสรุปไว้ว่า ในเวลานั้นทฤษฎีสีคู่ตรงข้ามของ Hering ถูกมองว่าไม่มีความน่าเชื่อถือในทางฟิสิกส์ ส่งผลให้ทฤษฎีนี้ไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร

ทฤษฎีที่ 3 เป็นทฤษฎีสีคู่ตรงข้ามสมัยใหม่ (Modern Opponent-Colors Theory) ซึ่ง Jameson and Hurvich (1955) ได้เสนอแนวคิดที่พัฒนาจากแนวคิดของ Hering กล่าวคือ

ในขั้นแรกของการมองเห็นสี ส่วนรับแสง 3 ส่วนจะไม่ได้ผสมแม่สี 3 สีในสมองเหมือนอย่างในทฤษฎีกระตุ้นสีทั้งสาม (Trichromatic Theory) ของ Maxwell, Young และ Helmholtz แต่เป็นเส้นประสาทในจอประสาทตาที่ใส่รหัสในระบบให้เป็นผู้สีตรงข้ามและได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นเซลล์รูปกรวย 3 ชนิด คือ L, M, S ซึ่งจะทำให้เกิดการตอบสนองต่อสีแดง (R) เขียว (G) เหลือง (Y) และน้ำเงิน (B) โดย Jameson and Hurvich อธิบายกระบวนการมองเห็นสีด้วยภาพประกอบ 3 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนการมองเห็นสีของ Jameson และ Hurvich

ที่มา: Fairchild, Mark D. (2005). Color Appearance Models. p. 20.

สัญญาณของเซลล์รูปกรวยที่ส่งมาแตกต่างกันทำให้เกิดการตอบสนองต่อสีที่ต่างกัน ได้แก่ สัญญาณ $+L -M +S$ ทำให้เกิดการตอบสนองต่อสีแดงและสีเขียว (R-G) และสัญญาณ $+L +M -S$ ทำให้เกิดการตอบสนองต่อสีเหลืองและสีน้ำเงิน (Y-B) ซึ่งเป็นคู่สีตรงข้ามกัน ส่วนการตอบสนองต่อสีใดสีหนึ่งนั้น Jameson and Hurvich อธิบายไว้ว่า การตอบสนองต่อสีแดงจะเกิดขึ้นเมื่อค่าส่งออกของเซลล์คู่ตรงข้าม (R-G) เป็นบวก ในขณะที่การตอบสนองต่อสีเขียวจะเกิดขึ้นเมื่อค่าส่งออกของเซลล์คู่ตรงข้าม (R-G) เป็นลบ ส่วนการตอบสนองต่อสีน้ำเงินนั้นจะมาจากเซลล์รูปกรวย S เพียงอย่างเดียว และการตอบสนองต่อสีเหลืองจะได้จากเซลล์รูปกรวย L และ M ที่มีค่าเป็นบวก ส่วน A คือ Achromatic หรือสภาพความไม่มีสี (ขาว เทา ดำ) รับรู้ได้เฉพาะความสว่างหรือความมืดเท่านั้น

ผู้วิจัยใช้ความรู้จากทฤษฎีนี้เพื่อคัดกรองอาการตาบอดสีของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวคือจากการทดลองสีคู่ตรงข้ามของ Hering หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สามารถบอกได้ว่าสีที่อยู่ในการ

ทดลองทั้ง 4 สีนี้เป็นสีอะไร และมีสีคู่ตรงข้ามเป็นสีอะไรบ้าง ก็มีแนวโน้มว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนนั้น ตาบอดสี ซึ่งอาจจะเกิดจากเซลล์รับแสงรูปกรวยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นผิดปกติ ทำให้ไม่สามารถ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยนี้ได้

แนวคิดการมองเห็นสีของมนุษย์ของ Fairchild (2005) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับสี ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยของผู้วิจัยที่ศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติใน ภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานนั้น จำเป็นที่ต้องเข้าใจทฤษฎีสีทางศิลปะด้วย เนื่องจากคุณสมบัติต่าง ๆ ของสีที่ถูกอธิบายอยู่ในทฤษฎีสีนั้นช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการ แยกองค์ประกอบของสีต่าง ๆ ในส่วนที่จะถูกใช้เป็นวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ในกระบวนการของอุปลักษณณ์โนทัศน์ที่มีหลักการว่า เราจะสามารถเข้าใจวงความหมาย ปลายทาง (Target Domain) จากวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ซึ่งเป็นความเป็น รูปธรรมมากกว่า เป็นประสบการณ์ที่รับรู้ได้ง่ายกว่าวงความหมายปลายทาง (Target Domain) เราจึงนำวงความหมายต้นทาง (Source Domain) มาเปรียบเทียบให้เข้าใจวงความหมาย ปลายทาง (Target Domain) ที่เป็นนามธรรมมากกว่าได้ ซึ่งทฤษฎีสีมีรายละเอียดดังในหัวข้อที่ 2

2. ทฤษฎีสีทางศิลปะ

ทฤษฎีสีทางศิลปะของ Fabri (1968) เป็นทฤษฎีสีที่ได้รับความนิยมมากในหมู่นักเรียน ศิลปะ Fabri กล่าวถึงทฤษฎีสีไว้ในหนังสือ Color: a Complete Guide for Artists ความว่า คุณสมบัติของสีทางศิลปะมีทั้งหมด 6 คุณสมบัติ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) คุณค่าของสี (Value) 2) ระดับความเข้ม ความสดใสหรือจุดอิ่มตัว (Saturation) ความเข้มข้น ความแรง และความ เร่าร้อน (Intensity) 3) สีขั้นปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ (Primary, Secondary and Tertiary Colors) 4) สีคู่ตรงข้าม (Complementary Colors) 5) ความมีเนื้อสีและไม่มีเนื้อสี (Chromatic and Achromatic) และ 6) สีวรรณะร้อนและเย็น (Warm and Cool Colors) ซึ่ง Fabri ได้อธิบาย คุณสมบัติแต่ละประการไว้ ดังนี้

คุณสมบัติที่ 1 คุณค่าของสี (Value) หมายถึง ค่าน้ำหนักของสีที่เกี่ยวกับความเบา – หนัก หรือความอ่อน – แก่ (Lightness or Darkness) ของสี สีขาวเป็นสีพื้นฐานที่ทำให้สีบางสีดู สว่างขึ้นเป็นผลให้สีที่ผสมออกมากลายเป็นสีที่มีค่าอ่อนหรือน้ำหนักเบา ในขณะที่สีดำจะทำให้สี บางสีดูหม่นลงเป็นผลให้สีที่ผสมออกมากลายเป็นสีที่มีค่าแก่หรือน้ำหนักมาก

คุณสมบัติที่ 2 ระดับความเข้ม ความสดใสหรือจุดอิ่มตัว (Saturation) หรือความเข้มข้น ความแรง และความเร่าร้อน (Intensity) Fabri อธิบายว่า ในทางจิตรกรรมระดับความเข้ม

ความสดใสหรือจุดอิ่มตัว และความเข้มข้น ความแรง และความเร้าร้อนสามารถใช้แทนกันได้ ความหมายของทั้ง 2 คำนี้ในทางศิลปะจะหมายถึง สภาพบริสุทธิ์ของสีแต่ละสี เป็นสีที่ไม่มีค่าสีเทาเจือปนอยู่ หากมีค่าสีเทาเจือปนอยู่จะถือว่าเป็นสีที่มีความเข้มต่ำ นอกจากนี้ Fabri ยังอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่า สีขาวไม่สามารถเป็นสีอื่น ๆ ได้อีกนอกจากสีขาว และสีดำก็เช่นกันเพราะไม่มีสีดำสว่างหรือสีดำที่ดำกว่าสีดำอีกแล้ว ทำให้ทั้งสีขาวและสีดำไม่มีค่าของสีหรือไม่มีน้ำหนัก และไม่มี ความสดใสหรือความเข้มของสีด้วย

คุณสมบัติที่ 3 สีขั้นปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ (Primary, Secondary and Tertiary Colors) นักทฤษฎีสีเห็นตรงกันว่า มีสี 3 สีที่เป็นพื้นฐานของสีทั้งหมด หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็น สีขั้นปฐมภูมิ (Primary Colors) ซึ่งได้แก่ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน เหตุที่ทั้ง 3 สีเป็นสีพื้นฐาน เพราะไม่มีสีใด ๆ ที่ผสมกันแล้วจะทำให้เกิดสีทั้ง 3 สีนี้ได้ ส่วนสีขั้นที่สองหรือสีขั้นทุติยภูมิ (Secondary Colors) นั้นจะถูกสร้างขึ้นมาจากการผสมสีขั้นปฐมภูมิ 2 สี เช่น สีแดงผสมกับ สีเหลืองจะได้สีส้ม สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงินจะได้สีเขียว หรือสีแดงผสมกับสีน้ำเงินจะได้สีม่วง ส่วนการเกิดสีเหลืองอมส้ม สีม่วงอมน้ำเงินนั้น ขึ้นอยู่กับการนำเอาสีขั้นปฐมภูมิที่มีปริมาณต่างกัน มาผสมกัน แต่อย่างไรก็ตามสีเหล่านี้ก็ยังจัดว่าเป็นสีขั้นทุติยภูมิ (Secondary Colors) อยู่ และ สีขั้นที่ 3 หรือสีขั้นตติยภูมิ (Tertiary Colors) นั้น Fabri อธิบายว่าเกิดจากการที่นำเอาสีขั้นที่ 2 หรือขั้นทุติยภูมิมาผสมกัน เช่น สีส้มผสมกับสีเขียว สีเขียวผสมกับสีม่วง หรือสีม่วงผสมกับสีส้ม ซึ่งการผสมสีทั้ง 3 คู่นี้จะได้สีน้ำตาลเหมือนกันทุกคู่

คุณสมบัติที่ 4 สีคู่ตรงข้าม (Complementary Colors) สีที่อยู่ในวงจรสีทุกสีจะมีสีที่อยู่ตรงข้ามเป็นคู่กัน เช่น สีแดงจะมีคู่ตรงข้ามเป็นสีเขียว สีน้ำเงินมีสีคู่ตรงข้ามเป็นสีส้ม เป็นต้น ในทางศิลปะนั้นสีคู่ตรงข้ามจะใช้เพื่อลดความเข้มหรือความจัดจ้าของสี โดยการผสมกันซึ่งจะได้สี เทากลาง (Neutral Gray) ในขณะเดียวกันหากจิตรกรวางสีคู่ตรงข้ามไว้ใกล้กัน เช่น วางสีน้ำเงินไว้ ใกล้สีส้ม สีน้ำเงินจะดูจัดจ้าขึ้น ส่วนสีส้มจะดูสว่างสดใสมากกว่าเดิม

คุณสมบัติที่ 5 ความมีเนื้อสีและไม่มีเนื้อสี (Chromatic and Achromatic) Chromatic หมายถึง มีสี ซึ่งได้แก่ สีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง สีน้ำตาล สีชมพู และอื่น ๆ ส่วน Achromatic นั้น หมายถึง ไม่มีสี ซึ่งได้แก่ สีขาว สีดำ และสีเทา รวมถึงน้ำหนักต่าง ๆ ที่เราได้จากการผสมสีขาว และสีดำเข้าด้วยกันด้วย

คุณสมบัติที่ 6 สีวรรณะร้อนและเย็น (Warm and Cool Colors) สีที่ออกแดงและเหลือง มักจะถูกจัดให้เป็นสีวรรณะร้อน (Warm Colors) เพราะสีดังกล่าวทำให้นึกถึงไฟหรือเปลวไฟ ส่วนสีน้ำเงินและเขียวมักถูกจัดให้อยู่ในวรรณะเย็น (Cool Colors) เพราะทำให้นึกถึงน้ำแข็ง

Fabri กล่าวอย่างสรุปว่า สีใด ๆ ที่จัดอยู่ในหมวดหมู่ของสีแดงและสีเหลือง เราจะเรียกว่า วรรณะร้อน ส่วนสีที่ถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่ของสีน้ำเงินและสีเขียว เราจะเรียกว่า วรรณะเย็น ส่วนสีดำ สีขาว สีเทา และสีน้ำตาลนั้น ถูกจัดไว้ในวรรณะสีกลาง นอกจากนี้ Fabri ยังได้เสนออีกว่า สีวรรณะร้อนมีแนวโน้มที่จะอยู่ข้างหน้าของภาพ หรืออยู่ใกล้กับผู้มองภาพ ในขณะที่สีวรรณะเย็นจะช่วยทำให้รู้สึกว่ายาวออกไปหรืออยู่ห่างจากผู้มองภาพออกไป เช่น เราจะวาดส่วนที่อยู่ในระยะไกลของฉากภาพโดยทำให้มีบรรยากาศเป็นสีฟ้า ๆ ส่วนสิ่งที่อยู่ข้างหน้า แม้ว่าจะเป็นหิมะ เราก็จะแต้มสีเหลืองบาง ๆ เข้าไปให้เหมือนว่าถูกแสงอาทิตย์ส่อง

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องทฤษฎีสีทางศิลปะเพื่อให้ทราบคุณสมบัติต่าง ๆ ของสีแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องสีและจิตวิทยาด้วย เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของสีในดวงจิตวิทยา ได้ทราบถึงอิทธิพลของสีที่มีผลต่อความคิด อารมณ์และพฤติกรรมของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจว่า เพราะเหตุใดสีถึงมีอิทธิพลต่อมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษาสีกับจิตวิทยานี้ ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตีความความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีในข้อมูลภาษาที่พบควบคู่ไปกับการตีความความหมายคำเรียกสีจากบริบทได้

นอกจากนี้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาสีและจิตวิทยายังช่วยผู้วิจัยในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกด้วย เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายความหมายของคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งอาศัยการตีความจากบริบท และจากอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อสี ไม่ใช่ความพึงพอใจที่มีต่อสี เพราะฉะนั้นในแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญว่า รู้สึกอย่างไรกับสีนั้น ๆ โดยหลีกเลี่ยงการถามว่า ชอบหรือไม่ชอบสีอะไร เพราะความพึงพอใจที่มีต่อสีของแต่ละบุคคลนั้นไม่เหมือนกัน ในขณะที่อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสีนั้นจะคล้ายคลึงกัน โดยหัวข้อสีและจิตวิทยามีรายละเอียดดังในหัวข้อที่ 3

3. สีกับจิตวิทยา

O'Connor (2011) ศึกษาเรื่อง Colour Psychology and Colour Therapy: Caveat Emptor ซึ่ง O'Conner ได้กล่าวถึงจิตวิทยาสีและสีบำบัด โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

จิตวิทยาของสี คือ อิทธิพลของสีที่ส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์ O'Conner อ้างถึงงานของ Van Wagner (2009) ที่กล่าวถึงสีและความหมายของสีที่มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองและพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งแต่ละสีจะมีอิทธิพลต่อมนุษย์แตกต่างกัน ดังนี้

สีแดงเป็นสีที่สว่าง อบอุ่น ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดอารมณ์รุนแรง เช่น ความโกรธ และความเอาจริงเอาจัง เป็นสีที่สร้างความรู้สึกตื่นเต้น และความกระตือรือร้น สีฟ้า/น้ำเงินเป็นสีที่ทำให้เกิดความรู้สึกสงบ ความเยือกเย็น มักจะถูกใช้ในการอธิบายถึงสันติภาพ สันติสุข และความปลอดภัย นอกจากนี้ยังเป็นสีที่สร้างความรู้สึกโศกเศร้า เปล่าเปลี่ยวอีกด้วย สีฟ้า/น้ำเงินเป็นสีที่มักจะถูกนำไปทาห้องทำงาน เพราะมีผลการวิจัยว่า มนุษย์จะทำงานได้ดีในห้องที่ทาสีฟ้า/น้ำเงิน สีเขียวเป็นสีของการพักผ่อน ปลอดภัย สดชื่น และทำให้สุขภาพดี สีเขียวเป็นสีที่ช่วยลดความตึงเครียด และช่วยในการรักษา ซึ่งมีงานวิจัยว่า ผู้ที่ทำงานในพื้นที่สีเขียวมีแนวโน้มว่าจะมีอาการปวดท้องน้อยลง และสีเขียวเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์

O'Conner กล่าวว่างานวิจัยของ Van Wagner ได้ผลการวิจัยไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Logan-Clarke and Appleby (2009) ที่ศึกษาเรื่องสีกับจิตวิทยาของสี ดังนี้

สีแดงเป็นสีของความกล้าหาญ ความแข็งแกร่ง และเป็นสีแห่งจิตวิญญาณของผู้บุกเบิก เป็นสีที่แสดงถึงความโกรธ ความรุนแรง และความหึงหวง สีฟ้า/น้ำเงินเป็นสีที่แสดงถึงความสงบ ความผ่อนคลาย และการรักษา สีเขียวเป็นสีของความสมดุล ความสามัคคี และความสามารถ ช่วยลดความเครียด ถ้าผู้ที่ได้รับบาดเจ็บพันผ้าสีเขียวไว้ที่ไหล่ จะทำให้อาการบาดเจ็บทุเลาลง

นอกจากข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้นแล้ว O'Conner ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า สีที่มีความเกี่ยวข้องกับอาการตอบสนองของมนุษย์นั้นมีความเป็นสากล ไม่เป็นปัจเจกบุคคลหรือมีเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังเช่นในผลการวิจัยของ Logan-Clarke and Appleby ที่เสนอว่า สีแดงเป็นสีที่ช่วยกระตุ้นและให้พลังงาน สีแดงจึงช่วยในการบรรเทาอาการเหนื่อยเพลีย ช่วยให้ฟื้นตัวจากความขี้เกียจ และความเฉื่อยชา ช่วยกระตุ้นการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิตได้ ช่วยทำให้เกิดความกระตือรือร้น และเพิ่มความอยากอาหารอีกด้วย

งานวิจัยของ Logan-Clarke and Appleby ข้างต้นได้ผลการวิจัยคล้ายคลึงกับงานของ Rewell (2007) ที่สรุปว่า สีแดงมีส่วนช่วยกระตุ้นทางกายภาพ กระตุ้นให้ร่างกายหลั่งฮอร์โมนอะดรีนาลีน ช่วยเพิ่มความดันโลหิต กระตุ้นการเต้นของหัวใจ และการหายใจ เช่นเดียวกับกับ Kopacz (2003) ที่เสนอว่า สีแดงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรับรสและการได้กลิ่น ซึ่งช่วยเพิ่มความอยากอาหารของมนุษย์ ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นเพราะสีแดงช่วยเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ร่างกายหลั่งฮอร์โมนอะดรีนาลีนสู่กระแสเลือด เพิ่มความดันโลหิต และกระตุ้นระบบประสาท ส่วนสีฟ้า/น้ำเงินจะทำให้ร่างกายหลั่งฮอร์โมนแห่งความสงบ ช่วยให้ความดันโลหิตลดลง ลดอัตราการเต้นของหัวใจ และช่วยลดอุณหภูมิของร่างกายด้วย

นอกจากงานวิจัย O'Conner แล้ว ยังมีงานวิจัยของ Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley (2015) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในสื่อดิจิทัล ซึ่งบทความนี้ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลของมนุษย์กับบริบทแวดล้อม หรือลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทำให้เข้าใจว่า มนุษย์อาจจะไม่ได้พึงพอใจในสื่อดิจิทัลหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่อาจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของ สถานการณ์ หรือบริบทต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่ ความรู้ที่ได้จากบทความนี้ช่วยให้ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลของมนุษย์ ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นได้ โดยงานวิจัยของ Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในสื่อดิจิทัล ซึ่งศึกษาในหลาย ๆ ประเด็นที่สัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personal Characteristics) โดยกล่าวว่า การศึกษาความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลในมุมมองต่าง ๆ ซึ่งเริ่มมีการศึกษามาตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 งานวิจัยในช่วงนี้จะเป็นการหาคำตอบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลอะไรบ้าง ต่อมางานวิจัยที่ศึกษาความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลเริ่มมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะของบุคคลด้วย โดยเชื่อว่าลักษณะเฉพาะของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลต่าง ๆ

งานวิจัยของ Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley มีคำถามงานวิจัยว่า สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่ผู้ใหญ่พึงพอใจ และสื่อที่พึงพอใจนั้นเปลี่ยนไปตามตัวแปรต่าง ๆ หรือไม่ และความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือไม่ อย่างไร โดยเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,095 คน ในแบบสอบถามจะถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลทั่วไป ความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลของเสื้อผ้า ห้องรับแขก ห้องนอน ห้องทำงาน ห้องประชุม และสื่อที่ใช้อธิบายอารมณ์ความรู้สึก ส่วนคำถามทั่วไปจะถามเกี่ยวกับอายุ เพศ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ ประเภทของการทำงาน และขนาดของสถานที่ทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของตนเองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความชำนาญด้านการช่าง ความเป็นศิลปิน ความมีเหตุผล ความเจ้าอารมณ์ ความรักสันโดษ ความชอบในการทำอะไรคนเดียว ความชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม ความเป็นหรือไม่เป็นระเบียบ ความเป็นคนมีความสุข ความชอบในสื่อดิจิทัล และความต้องการแสงสว่าง ซึ่งผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามก็นำมาคิดค่าสถิติโดยใช้ SPSS ในการวิเคราะห์

Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในสื่อดิจิทัลไว้ว่า ปัจจัยด้านเพศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในสื่อดิจิทัล เช่น เพศชายจะ

พึงพอใจสีที่มีความหมาย ในขณะที่เพศหญิงจะพึงพอใจสีที่ดึงดูดความสนใจ นอกจากปัจจัยด้านเพศแล้วก็มีปัจจัยด้านอายุ สังคม การศึกษา ระดับสติปัญญา วัฒนธรรม สถานภาพการสมรส ภูมิหลัง ศาสนา รูปแบบการดำเนินชีวิต และบุคลิกภาพอีกด้วย

ทั้งนี้ นอกจากงานวิจัยของ O'Conner ที่ศึกษาเรื่องจิตวิทยาของสี งานวิจัยของ Bakker, van der Voordt, Vink, de Boon, and Bazley ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในสีแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยของ Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai (2004a); Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai (2004b) ที่ทำการวิจัยเรื่องสีที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ (Human Colour Emotions) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai ทำการวิจัยโดยศึกษาข้ามวัฒนธรรม โดยกล่าวว่า สีเป็นองค์ประกอบสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ระบบรับแสงของมนุษย์จะทำงานสัมพันธ์กับความรู้สึกและอารมณ์ โดยมีสมองเป็นตัวควบคุมการทำงานของระบบทั้งหมด สีมีอิทธิพลต่อระบบประสาทในส่วนที่ทำหน้าที่กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก การศึกษาเรื่องสีที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกนั้นเป็นการศึกษาในแวดวงจิตวิทยาที่มีตัวแปรสำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ สภาพภูมิอากาศ ภูมิศาสตร์ รวมถึงเชื้อชาติ และวัฒนธรรมด้วย

งานวิจัยของ Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องสีที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของชาวจีนที่อาศัยอยู่ที่เกาะฮ่องกง ชาวญี่ปุ่นในกรุงโตเกียว และชาวไทยในกรุงเทพมหานคร การเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมนี้จะแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อการอธิบายความรู้สึกเมื่อมองเห็นสี งานวิจัยนี้จะใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน 12 คู่ ได้แก่ ร้อน – เย็น (Warm - Cool), สว่าง – มืด (Light - Dark), เข้ม – อ่อน (Deep - Pale), หนัก – เบา (Heavy - Light), จัดจ๋า – หม่น (Vivid - Sombre), ูดฉลาด – ราบเรียบ (Gaudy - Plain), ประทะ – ประณีประนอม (Striking - Subdued), กระตือรือร้น – เฉื่อยชา (Dynamic - Passive), ชัดเจน – คลุมเครือ (Distinct - Vague), โปร่งแสง – ทึบแสง (Transparent - Turbid), อ่อน – แข็ง (Soft - Hard) และแข็งแรง – อ่อนแอ (Strong - Weak) ในการอธิบายความรู้สึกเมื่อกลุ่มตัวอย่างมองเห็นสี ซึ่ง Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai กล่าวว่า คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน 12 คู่ดังกล่าวถูกเลือกมาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ศึกษาหาความถี่ของคำที่ใช้ในการอธิบายความรู้สึกในใจของมนุษย์โดย Nakamura, et al (1992)

Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai ทำการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างดูแผ่นสีขนาด 1x1.5 เซนติเมตรของระบบมันเชลล์ทั้งหมด 218 แผ่น โดยกลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกงจะต้องมองดูแผ่นสีจากตู้เทียบสีของบริษัท Verivide D₆₅ ที่จำลองแสงแดดตอนกลางวันที่มี

อุณหภูมิของแสงแดด 6500 องศาเคลวิน กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นจะมองดูแผ่นสีจากแสงที่ผ่านมาทางหน้าต่างทางทิศเหนือที่มีแสงธรรมชาติส่องสว่างอยู่ และกลุ่มตัวอย่างชาวไทยจะมองดูแผ่นสีจากตู้ที่เป็นแหล่งกำเนิดแสงมาตรฐาน Illuminant D₆₅ ที่จำลองแสงแดดเหมือนกับตู้เทียบสีของบริษัท Verivide ข้างต้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มจะต้องสวมหน้ากากสีเทากลาง (Neutral Gray) เพื่อป้องกันแสงจากภายนอกไม่ให้เกิดผลต่อสีบนแผ่นสีด้วย เมื่อกลุ่มตัวอย่างดูแผ่นสีที่ละแผ่นแล้วก็ให้เลือกค่าที่มีความหมายตรงข้ามกัน 12 คู่ที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าสามารถอธิบายสีที่เห็นได้

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกงกับกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นอธิบายความรู้สึกเมื่อมองเห็นสีโดยเลือกค่าที่มีความหมายตรงข้ามกัน 12 คู่ได้ใกล้เคียงกันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกงกับกลุ่มตัวอย่างชาวไทย และกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นกับกลุ่มตัวอย่างชาวไทย กลุ่มตัวอย่างชาวไทยจะมีปฏิริยาตอบสนองไวต่อความสว่างของสี (Lightness) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกงกับกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อความสว่างของสีช้า ส่วนความสดของสี (Chroma) ทำให้กลุ่มตัวอย่างชาวไทยและกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นมีปฏิริยาตอบสนองไวกว่าปัจจัยอื่น ๆ ส่วนเนื้อสี (Hue) เป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีปฏิริยาตอบสนองช้าที่สุด ยกเว้นในการอธิบายความรู้สึกร้อน – เย็น (Warm - Cool) ที่เมื่อกลุ่มตัวอย่างมองเห็นสี กลุ่มตัวอย่างจะมีปฏิริยาตอบสนองไวเมื่อได้รับอิทธิพลจากเนื้อสี

งานวิจัยนี้มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำค่าที่มีความหมายตรงข้ามกัน 12 คู่ ได้แก่ 1) ร้อน – เย็น 2) สว่าง – มืด 3) เข้ม – อ่อน 4) หนัก – เบา 5) จัดจ๋า – หม่น 6) ชูดขาด – ราบเรียบ 7) ปะทะ – ประณีประนอม 8) กระตือรือร้น – เฉื่อยชา 9) ชัดเจน – คลุมเครือ 10) โปรงแสง – ทึบแสง 11) อ่อน – แข็ง และ 12) แข็งแรง – อ่อนแอ ที่ Xin, Cheng, Taylor, Sato, and Hansuebsai ใช้ในการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างอธิบายสีที่ได้นั้น มาใช้ในการแยกองค์ประกอบของสีต่าง ๆ ในส่วนที่จะถูกใช้เป็นวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ในกระบวนการของอุปลักษณ์โนทัศน์ที่มีหลักการว่า เราจะสามารถเข้าใจวงความหมายปลายทาง (Target Domain) จากวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า เป็นประสบการณ์ที่รับรู้ได้ง่ายกว่าวงความหมายปลายทาง (Target Domain) เราจึงนำวงความหมายต้นทาง (Source Domain) มาเปรียบเทียบกับเข้าใจวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ที่เป็นนามธรรมมากกว่าได้อีกด้วย

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องสีกับจิตวิทยาเพื่อให้ได้ความรู้ที่จะช่วยในการตีความความหมายของคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบควบคู่ไปการตีความจากบริบทแล้ว เนื่องจาก

งานวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรม คติความเชื่อที่สะท้อนผ่านสี มุมมอง และทัศนคติที่มนุษย์มีต่อสีต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ผู้วิจัยได้มีความรู้ที่จะช่วยในการตีความความหมายของคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบควบคู่ไปกับความรู้ทางจิตวิทยาและการตีความจากบริบท โดยศึกษาจากงานทางวิชาการ 3 เรื่อง ได้แก่ บทความวิชาการเรื่องวัฒนธรรมการใช้สีในสังคมไทยของชาติชาย อนุกุล (2552) งานวิจัยเรื่องสีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยของเฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา (2553) และงานวิจัยเรื่องการศึกษาความหมายในเชิงภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสีในวัฒนธรรมไทย-จีนของปิง เหมา and ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ (2562) โดยมีรายละเอียดดังในหัวข้อที่ 4

4. สีกับวัฒนธรรม

ชาติชาย อนุกุล (2552) ศึกษาวัฒนธรรมการใช้สีในสังคมไทยโดยเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสีในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การใช้สีในอดีต สีกับวัฒนธรรมไทย ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับสี ความหมายของสี การใช้สีในวงการต่าง ๆ และวัฒนธรรมสีในสังคมไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลมาจัดทำเป็นบทความวิชาการ ส่วนเฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา (2553) ที่ศึกษาเรื่องสีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยนั้นได้รวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมคติความเชื่อเรื่องสีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสี จิตวิทยาเกี่ยวกับสี และวัฒนธรรมความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อสีในหมวดต่าง ๆ ได้แก่ ศาสนา เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การละเล่น อาหาร ศิลปะ และของใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่มาสร้างแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คนที่เป็นผู้ทำงานและเป็นผู้ศึกษาด้านการออกแบบ เพื่อนำผลจากการสอบถามมาวิเคราะห์หาวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยที่ได้รับอิทธิพลจากสี ส่วนปิง เหมา and ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ (2562) ที่ศึกษาความหมายในเชิงภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสีในวัฒนธรรมไทย - จีนนั้นเก็บข้อมูลวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสีจากตำราเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสีในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน จากนั้นก็นำข้อมูลมาสังเคราะห์และวิเคราะห์หาความหมายและวัฒนธรรมเกี่ยวกับสีในบริบทสังคมไทยและจีน

ผู้วิจัยสรุปงานทางวิชาการทั้ง 3 เรื่องดังกล่าวข้างต้น โดยจะกล่าวถึงสีกับวัฒนธรรมไทยก่อน แล้วจะกล่าวถึงสีกับวัฒนธรรมจีนต่อไป ดังนี้

สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยด้านศาสนา ผลการวิจัยของเฉลิมชัย สุวรรณวัฒนาพบว่า สีมีความสำคัญต่อการปฏิบัติตนทางศาสนา และสามารถบอกถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกได้ โดยคนไทยจะไม่ใช้รูปสีดำในงานมงคล แต่จะใช้ในงานอวมงคลเท่านั้น เพราะมองว่า

สีดำเป็นสีที่ไม่มงคล นอกจากนี้ยังพบว่า สีขาวเป็นสีที่บริสุทธิ์ สะอาด หากไปปฏิบัติกรรมควรใส่ชุดสีขาวมากกว่าสีอื่น ๆ สอดคล้องกับงานของปิง เหมาและภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ที่สรุปว่า คนไทยนิยมแต่งกายสีดำ เพื่อเป็นการไว้ทุกข์ ส่วนสีขาวเป็นสีที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการบวช เพราะนาคจะนุ่งห่มกายสีขาว เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา และใจ นอกจากนี้เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา ยังพบอีกว่า ไม่ควรใช้ดอกไม้สีแดงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะสีแดงเป็นสีที่ร้อนแรง ไม่สงบ ซึ่งสอดคล้องกับงานของชาติชาย อนุกุลที่กล่าวถึงความหมายของสีดำ สีขาว และสีแดงไว้ว่า สีดำ หมายถึง ความตาย นรก และความโศกเศร้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และความดีงาม ส่วนสีแดงเป็นสีที่เกี่ยวข้องกับเลือดและการพลีชีพ

สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยด้านเครื่องแต่งกาย ผลการวิจัยของเฉลิมชัย สุวรรณวัฒนาพบว่า คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าสีมีความสำคัญกับการแต่งกาย และสามารถดึงดูดสายตาของคนให้มองมายังตนได้ เช่น หากใส่เสื้อผ้าสีแดงก็จะทำให้เป็นที่สนใจของผู้พบเห็น เพราะสีแดงเป็นสีที่สะดุดตา และสีของเครื่องแต่งกายสามารถบอกถึงพฤติกรรมของผู้สวมใส่ได้ เช่น ถ้าไปงานศพจะต้องใส่ชุดสีดำ สีขาว หรือสีหม่น หากใส่ชุดสีฉูดฉาดก็จะทำให้ถูกมองว่าไม่ถูกกาลเทศะหรือไม่ให้เกียรติเจ้าของงาน สอดคล้องกับปิง เหมาและภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ที่กล่าวว่า งานมงคลคนไทยจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสดใสใด แต่ถ้าเป็นงานอวมงคลควรใส่ชุดสีขาวหรือสีดำ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการแต่งกายของคนไทยว่า คนไทยมีความเชื่อเรื่องการแต่งกายด้วยสีมงคลด้วย กล่าวคือ คนไทยเชื่อว่าสีประจำวันกำหนดความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตได้ โดยสีประจำวันมาจากสีกายของเทวดาประจำวัน ได้แก่ พระอาทิตย์มีกายสีแดง พระจันทร์มีกายสีเหลือง พระอังคารมีกายสีชมพู พระพุธมีกายสีเขียว พระพฤหัสบดีมีกายสีแสด พระศุกรมีกายสีฟ้า ส่วนพระเสาร์มีกายสีม่วง และด้วยความเชื่อเรื่องสีประจำวันของคนไทยดังกล่าว ทำให้สีเหลืองมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ในวัฒนธรรมไทย เนื่องจากสีเหลืองเป็นสีประจำวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งสอดคล้องกับชาติชาย อนุกุลที่กล่าวว่า ในปัจจุบันกระแสของสีเหลืองมีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกชนชั้นในประเทศไทย เนื่องจากสีเหลืองเป็นสีที่แสดงถึงความจงรักภักดีที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์หนึ่งของวัฒนธรรมสีที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน

สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนไทยด้านที่อยู่อาศัย ผลการวิจัยของเฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา พบว่า คนไทยมีความเชื่อว่า สีของที่อยู่อาศัยสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้นได้ เห็นแล้วเกิดความสบายใจ ทำให้บ้านน่าดู ดูไม่คับแคบ และยังส่งผลดีให้กับชีวิตของผู้อยู่อาศัยด้วย เช่น การทาสีห้องเป็นสีขาวจะทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกว่างกว้างและสว่างขึ้น หรือการทาสีห้องให้เป็น

สีเขียวทำให้รู้สึกสดชื่น ในทางตรงกันข้ามหากเลือกสีห้องเป็นสีดำจะทำให้รู้สึกว่่าบ้านหลังนี้มีแต่ความโศกเศร้า ทำให้ชีวิตของผู้อยู่อาศัยเศร้าหมองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของชาติชาย อนุกุล ที่กล่าวถึงความหมายของสีขาว สีเขียว และสีดำไว้ว่า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สะอาด สีเขียว เป็นสีของฤดูใบไม้ผลิ ทำให้รู้สึกสดชื่น และสีดำ หมายถึง ความโศกเศร้า

นอกจากนี้ชาติชาย อนุกุลยังกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายสีในภาษาไทยไว้อีกด้วยว่า สี ๆ หนึ่งไม่ได้มีความหมายตายตัว แต่ละสีมักจะแฝงความหมายเอาไว้อย่างกว้าง ๆ และหลากหลาย หรือมีนัยความหมายที่ผู้ใช้ภาษาต้องตีความ โดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว นอกจากนี้เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปก็อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อหรือความรู้สึกที่มีต่อสีได้อีกด้วย กล่าวคือ ในปัจจุบันสีที่ถูกกำหนดความหมายไว้ในอดีตก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่น หากพูดถึงสีฟ้าก็ในสมัยก่อนจะหมายถึงข้าราชการทั้งหมด แต่ในปัจจุบันเมื่อพูดถึงสีฟ้าก็เรานึกถึงตำรวจเป็นอันดับแรก หรือถ้าพูดถึงสีเขียว ตามความหมายที่บัญญัติไว้อาจจะหมายถึงการเจริญเติบโตหรือความสดชื่น แต่ในปัจจุบันหากพูดถึงสีเขียวก็จะนึกถึงทหารบกก่อน หรือหากนำสีไปเปรียบเทียบกับพื้นที่ทางการทหารที่อันตราย เราก็มักจะพูดว่า พื้นที่สีแดง หากอันตรายน้อยลงมาก็จะเรียกว่า พื้นที่สีชมพู แต่หากต้องการบอกว่าพื้นที่นั้นปลอดภัยก็จะพูดว่า พื้นที่สีขาว เป็นต้น

ส่วนสีกับวัฒนธรรมจีน ปิง เหมาและภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า มีความคล้ายคลึงกับสีในวัฒนธรรมไทยในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้ สีกับเครื่องแต่งกาย คนจีนกับคนไทยมีความเชื่อเรื่องการแต่งกายด้วยสีมงคลเหมือนกัน แต่มีความเชื่อดั้งเดิมที่แตกต่างกัน ทำให้เลือกใช้สีที่ต่างกัน กล่าวคือ คนไทยเชื่อว่าสีประจำวันกำหนดความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตได้ ในขณะที่คนจีนเชื่อว่าสีแดงเป็นสีมงคล เพราะเป็นสีแห่งความผาสุก ความโชคดี เป็นสิริมงคล ซึ่งมาจากความเชื่อที่ว่าไฟเป็นสิ่งมงคล สามารถทำลายสิ่งชั่วร้ายและขับไล่ความมืดได้

สีกับสถาบันพระมหากษัตริย์ สีเหลืองมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ทั้งในวัฒนธรรมไทยและจีน ในวัฒนธรรมไทย สีเหลืองของพระมหากษัตริย์จะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ เรื่องสีประจำวันดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ในวัฒนธรรมจีน สีเหลืองของพระมหากษัตริย์จะแสดงนัยเกี่ยวกับอำนาจ กล่าวคือเป็นสีของจักรพรรดิ สามัญชนห้ามใส่สีเหลือง สีเหลืองเป็นสีที่แสดงถึงฐานะอันสูงศักดิ์ตลอดช่วงเวลาสังคัมคักตินา

สีกับประเพณี ในวัฒนธรรมไทย ประเพณีงานศพ คนไทยนิยมแต่งกายสีดำเพื่อเป็นการไว้ทุกข์ ส่วนในวัฒนธรรมจีน สีขาวเป็นสีของความโศกเศร้า ความตาย สีขาวจึงเกี่ยวข้องกับประเพณีงานศพ

ส่วนสีในสำนวน ในภาษาไทยและภาษาจีนมีสำนวนที่คล้ายกัน แต่สื่อความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ในสำนวนไทยที่ว่า เกาะชายผ้าเหลือง นั้น คำว่า ผ้าเหลือง ในภาษาไทยแฝงวัฒนธรรมทางศาสนา ซึ่งมีความหมายว่า พระสงฆ์หรือผู้บวชเป็นพระในพุทธศาสนา ในขณะที่ภาษาจีนมีสำนวนที่คล้ายกันคือ 黄袍加身 ซึ่งถ้าแปลตามตัวหนังสือจะหมายถึง คลุมผ้าเหลือง แต่เมื่อแปลเป็นสำนวนจะหมายถึง ประสบความสำเร็จในการทำรัฐประหาร ซึ่ง ผ้าเหลือง ในสำนวนนี้หมายถึงเสื้อคลุมของจักรพรรดิที่หมายถึงอำนาจที่มาของสำนวนนี้มาจากพระเจ้าซ่งไท่จูที่หลังจากทำรัฐประหารแล้ว พระองค์สวมเสื้อคลุมสีเหลืองเพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ยึดอำนาจจากราชวงศ์ฮิวโจว และหลังจากนั้นก็ได้สถาปนาราชวงศ์ซ่งนั่นเอง

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องสีกับวัฒนธรรมเพื่อให้ได้ความรู้ที่จะช่วยในการตีความความหมายของคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบควบคู่ไปกับความรู้ทางจิตวิทยาและการตีความจากบริบทแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องคำเรียกสีด้วย เนื่องจากการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานนั้น ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า วิวัฒนาการของคำเรียกสีก็น่าจะมีผลต่อการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทยด้วย ผู้วิจัยจำเป็นต้องเข้าใจทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสี เพื่อให้เข้าใจว่าคำเรียกสีพื้นฐานคืออะไร มีการเกณฑ์จำแนกคำเรียกสีพื้นฐานออกจากคำเรียกสีไม่พื้นฐานอย่างไร และมีวิวัฒนาการอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay (1969) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังข้อที่ 5

5. วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากล

ในหนังสือ Basic Color Terms: Their Universality and Evolution ของ Berlin and Kay (1969) ได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานสากลไว้เป็น 7 ระยะ โดย Berlin and Kay เสนอว่า ไม่ว่าจะ เป็นภาษาใด ๆ ในโลกก็จะมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานเป็น 7 ระยะนี้ คือ ในระยะแรกจะมีการจัดประเภทสีและคำเรียกสีพื้นฐานเพียง 2 คำ จากนั้นจะค่อย ๆ มีวิวัฒนาการการจำแนกประเภทสีที่ละเอียดมากขึ้น ส่งผลให้มีคำเรียกสีเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลทั้ง 7 ระยะมีรายละเอียดดังนี้ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในระยะที่ 1 จะมีคำเรียกสีพื้นฐาน 2 คำ ได้แก่ คำที่ใช้เรียกประเภทสี WHITE และ BLACK ในระยะที่ 2 จะมีคำเรียกสีพื้นฐาน 3 คำ ได้แก่ คำที่ใช้เรียกประเภทสี WHITE BLACK และ RED ในระยะที่ 3 จะมี

คำเรียกสีพื้นฐาน 4 คำ ได้แก่ คำที่ใช้เรียกประเภทสี WHITE BLACK RED YELLOW หรือ GREEN กล่าวคือ หากพบว่ามีประเภทสี YELLOW ในระยะที่ 3 ก็จะมีประเภทสี GREEN ในระยะที่ 4 ซึ่งสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ WHITE BLACK RED YELLOW และ GREEN แต่หากพบว่ามีประเภทสี GREEN ในระยะที่ 3 ก็จะมีประเภทสี YELLOW ในระยะที่ 4 ซึ่งสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ WHITE BLACK RED GREEN และ YELLOW ส่วนในระยะที่ 7 จะมีคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 11 คำ คือ คำที่ใช้เรียกประเภทสี WHITE BLACK RED YELLOW GREEN BLUE BROWN PURPLE PINK ORANGE และ GREY หรือ WHITE BLACK RED GREEN YELLOW BLUE BROWN PURPLE PINK ORANGE และ GREY โดยลำดับของการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานจะแสดงในภาพประกอบ 4 และภาพประกอบ 5 ต่อไปนี้

ระยะที่ 1	2	3	4	5 - 7
WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE
	RED	YELLOW	YELLOW	YELLOW
		RED	RED	RED
BLACK	BLACK	BLACK	GREEN	PINK
			BLACK	PURPLE
				BLUE
				GRREN
				BROWN
				GREY
				BLACK

ภาพประกอบ 4 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลแบบที่ประเภทสี YELLOW เกิดก่อนประเภทสี GREEN

ที่มา: ธนัญฐากุล พรทิพยพานิช. (2557). คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์. น. 3.

ระยะที่ 1	2	3	4	5 - 7
WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE
	RED	RED	YELLOW	YELLOW
			RED	RED
BLACK	BLACK	GREEN	GREEN	PINK
		BLACK	BLACK	PURPLE
				BLUE
				GRREN
				BROWN
				GREY
BLACK				

ภาพประกอบ 5 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลแบบที่ประเภทสี GREEN เกิดก่อนประเภทสี YELLOW

ที่มา: ธนัญฐากุล พรทิพยพานิช. (2557). คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์. น. 3.

นอกจากการเสนอความเป็นสากลของวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานแล้ว Berlin and Kay ยังได้เสนอคุณสมบัติเพื่อใช้จำแนกคำเรียกสีพื้นฐานออกจากคำเรียกสีไม่พื้นฐานไว้ในงานวิจัยด้วยว่า คำเรียกสีพื้นฐานจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) จะต้องเป็นคำศัพท์เดี่ยว (Mono-lexemic) กล่าวคือ จะต้องเป็นคำที่ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายความหมายของคำนั้นได้จากส่วนใดส่วนหนึ่งของคำ เพราะฉะนั้น bluish, lemon-colored, salmon-colored, the color of the rust on my aunt's old Chevrolet หรือแม้แต่ blue-green ก็ถือว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน

2) ความหมายของคำเรียกสีนั้น จะต้องไม่ซ้ำซ้อนหรือมีความหมายร่วมกับอีกคำหนึ่ง เช่น crimson, scarlet ถือว่าไม่ใช่สีพื้นฐาน เพราะเป็นประเภทหนึ่งของ red ในภาษาอังกฤษ

3) จะต้องไม่ใช่คำที่ใช้ในวงแคบหรือใช้เรียกวัตถุบางประเภทเท่านั้น เช่น คำว่า blond ในภาษาอังกฤษ ถือว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เพราะใช้ในการเรียกสีผม เฟอร์นิเจอร์ หรือเรียกสีของสิ่งของบางอย่างเท่านั้น

4) จะต้องเป็นคำที่ฝังใจ (Psychologically Salient) สำหรับผู้บอกภาษา เป็นคำที่ผู้บอกภาษาพูดถึงก่อนเสมอ เพราะฉะนั้น คำว่า crimson, scarlet, blond, blue-green, bluish, lemon-colored, salmon-colored, the color of the rust on my aunt's old Chevrolet ในภาษาอังกฤษ จึงถือว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน

5) คำเรียกสีที่สงสัยว่าน่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานหรือไม่นั้น ให้ดูจากเกณฑ์การปรากฏทางไวยากรณ์ หากพบปรากฏการณ์ทางไวยากรณ์เหมือนคำเรียกสีพื้นฐานคำอื่น ให้ถือว่าคำ ๆ นั้นเป็นคำเรียกสีพื้นฐานด้วย เช่น ในภาษาอังกฤษ คำเรียกสีพื้นฐานมักจะปรากฏกับหน่วยคำเติมท้าย (Suffix) -ish ได้ เพราะฉะนั้นหากพบคำว่า whitish เราจึงถือว่า white เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน แต่ scarlet, blue-green ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เพราะไม่มี *scarletish, *blue-greenish

6) คำเรียกสีที่ได้มาจากชื่อของวัตถุสิ่งของ ถือว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เช่น gold, silver, ash แต่ในภาษาอังกฤษยกเว้นคำว่า orange เนื่องจาก Berlin and Kay กล่าวว่า เกณฑ์ข้อที่ 1-4 ถือว่าเป็นเกณฑ์หลักในการวิเคราะห์ แต่หากยังไม่สามารถจัดประเภทของคำเรียกสีได้ว่าเป็นพื้นฐานหรือไม่พื้นฐาน ก็ให้ดูเกณฑ์ในข้อ 6 และ 7 ต่อไป ซึ่งคำว่า orange ผ่านเกณฑ์หลักข้อที่ 1-4 แล้ว จึงถือว่า orange เป็นคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาอังกฤษ

7) คำยืมใหม่ ๆ ไม่นับว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

8) ในกรณีที่มีคำเรียกสีที่ยากต่อการจัดประเภทได้ว่าเป็นพื้นฐานหรือไม่พื้นฐาน ให้พิจารณาความซับซ้อนของการสร้างคำ เช่น ในภาษาอังกฤษ blue-green ถือว่าไม่เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

ทั้งนี้ Berlin and Kay ยังได้สรุปเพิ่มเติมอีกว่า จำนวนของคำเรียกสีพื้นฐานนั้นสัมพันธ์กับความซับซ้อนทางวัฒนธรรมอีกด้วย กล่าวคือ ในวัฒนธรรมที่เรียบง่ายและยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีมากในชีวิตประจำวันจะมีจำนวนของคำเรียกสีพื้นฐานน้อย ขณะที่ในวัฒนธรรมที่ซับซ้อนมากขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นก็จะมีจำนวนคำเรียกสีมากขึ้นด้วย

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลแล้ว ผู้วิจัยยังได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยอีกด้วย เนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้ทราบว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมีวิวัฒนาการอย่างไรนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงประวัติได้ตรงประเด็น รัดกุมมากยิ่งขึ้น และสามารถตั้งขอบเขตได้ว่า ในช่วงสมัยใดต้องหา

คำเรียกสีพื้นฐานคำว่าอะไรบ้าง โดยได้ค้นคว้าจากงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย ในสมัยต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกัน ได้แก่ งานวิจัยของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) ที่ศึกษาคำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบัน งานวิจัยของวิภาที ทิพย์คงคา (2553) ที่ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยอยุธยา และงานวิจัยของธัญญฎฐากุล พรทิพย์พานิช (2557) ที่ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบันของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยแรก คือสมัยสุโขทัยและได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยปัจจุบันด้วย ผลของการศึกษาพบว่า คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยสมัยสุโขทัยมีจำนวนทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งถือว่ามีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 4 และสมัยปัจจุบันมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ฟ้า น้ำเงิน น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และเทาตามลำดับ ซึ่งมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 7

ส่วนงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยอยุธยาของวิภาที ทิพย์คงคา (2553) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยต่อจากงานวิจัยของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) ที่ได้ศึกษาคำเรียกสีในสมัยสุโขทัยไว้แล้ว ผลของงานวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า มีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยสมัยอยุธยาจำนวนทั้งหมด 9 คำ ซึ่งพบว่ามีคำเรียกสีเพิ่มเติมจากสมัยสุโขทัย 4 คำ กล่าวคือ พบคำเรียกสีชมพูช่วงปีพ.ศ. 1991 - พ.ศ. 2026 พบคำเรียกสีแสดช่วงปีพ.ศ. 2145 - พ.ศ. 2170 และคำเรียกสีฟ้าและคำเรียกสีม่วงที่พบพร้อมกันในช่วงปีพ.ศ. 2275 - พ.ศ. 2301 ทั้งนี้เมื่อนำวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีในภาษาไทยไปเปรียบเทียบกับวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลจะพบว่าไม่ตรงตามวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay (1969) เพราะวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay นั้น จะเรียงลำดับการเกิดของคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนี้ คำที่ใช้แทนประเภทสี WHITE BLACK RED YELLOW GREEN BLUE BROWN PURPLE PINK ORANGE และ GREY ซึ่งไม่ตรงกับผลการวิจัยของวิภาที ทิพย์คงคาในขั้นที่ 5 ของวิวัฒนาการ

ต่อมาเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย 2 สมัยสุดท้าย คืองานวิจัยของธัญญฎฐากุล พรทิพย์พานิช (2557) ที่ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ในสมัยธนบุรีไม่พบคำเรียกสีพื้นฐานเพิ่มเติมจากสมัยอยุธยา ในขณะที่สมัยรัตนโกสินทร์พบว่า มีคำเรียกสีพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากสมัยอยุธยาและสมัยธนบุรีอีก 3 คำ ได้แก่ คำเรียกสีเทาที่พบเมื่อปีพ.ศ. 2340 ในสมัยรัชกาลที่ 1 คำเรียกสีน้ำเงินที่พบเมื่อปีพ.ศ. 2348

ในสมัยรัชกาลที่ 1 เช่นเดียวกัน และคำเรียกสีน้ำตาลที่พบเมื่อช่วงหลังปีพ.ศ. 2350 ในสมัยรัชกาลที่ 2 ทำให้ในสมัยปัจจุบันมีคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยจำนวนทั้งหมด 12 คำ ซึ่งถือได้ว่าวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมีวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าเกินกว่าที่ Berlin and Kay ได้สรุปไว้ว่าเป็นลักษณะสากลของภาษาทั่วไปในโลก กล่าวคือ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay นั้นมีประเภทสีทั้งหมด 11 ประเภท ซึ่งทำให้มีคำเรียกสีทั้งหมด 11 คำ แต่ในภาษาไทยพบคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ เนื่องจากภาษาไทยมีการจำแนกประเภทสี BLUE ออกเป็น 2 ประเภทคือ LIGHT BLUE ที่มีคำเรียกว่า ฟ้ำ และ DARK BLUE ที่มีคำเรียกว่า น้ำเงิน ซึ่งจากงานวิจัยนี้ทำให้เห็นลำดับการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานทั้งหมดของภาษาไทย ซึ่งสามารถแสดงเป็นภาพประกอบ 6 ดังนี้

สุโขทัย	อยุธยา			รัตนโกสินทร์		
	พ.ศ.1991-2026	พ.ศ.2145-2170	พ.ศ.2275-2301	พ.ศ.2340	พ.ศ.2348	พ.ศ.2350
WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE	WHITE
YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW	YELLOW
		ORANGE	ORANGE	ORANGE	ORANGE	ORANGE
RED	RED	RED	RED	RED	RED	RED
	PINK	PINK	PINK	PINK	PINK	PINK
			PURPLE	PURPLE	PURPLE	PURPLE
GRUE	GRUE	GRUE	BLUE	BLUE	LIGHT BLUE	LIGHT BLUE
					DARK BLUE	DARK BLUE
			GREEN	GREEN	GREEN	GREEN
BLACK	BLACK	BLACK	BLACK	GREY	GREY	GREY
				BLACK	BLACK	BROWN
						BLACK

ภาพประกอบ 6 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทย

ที่มา: ธัญฐากุล พรทิพยพานิช. (2557). คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์. น. 44.

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยข้างต้นแล้ว พบว่า คำเรียกสีพื้นฐานที่จะเก็บข้อมูลในสมัยต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้ สมัยสุโขทัยมีคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว สมัยอยุธยาและธนบุรีมีคำเรียกสีพื้นฐาน 9 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู แสด ฟ้า และม่วง ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์มีคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล

นอกจากการศึกษาวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานเพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงประวัติได้ตรงประเด็น วัตถุประสงค์มากขึ้นแล้ว การศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน จำเป็นที่ต้องศึกษาค้นคว้าทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอรรถศาสตร์ปริชานด้วย เพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้เป็นทฤษฎีหรือแนวคิดในการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย เพื่อตอบคำถามงานวิจัยว่ากระบวนการที่ทำให้เกิดการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในแต่ละสมัยมีกระบวนการใดบ้าง ซึ่งทฤษฎีหรือแนวคิดทางอรรถศาสตร์ปริชานมีรายละเอียดดังในหัวข้อที่ 6

6. อรรถศาสตร์ปริชาน

อรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่า ความรู้ในภาษาไม่ได้แยกจากความคิด พฤติกรรมทางภาษาเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางปริชาน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ การใช้เหตุผล (Saeed. 2009 อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562) และ Lakoff (1987, p. 267) กล่าวว่า ภาษาสะท้อนการรับรู้และการมองโลกของมนุษย์ การเรียนรู้และเข้าใจภาษาสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งประสบการณ์นั้น ๆ ได้แก่ ประสบการณ์ทางร่างกาย (Bodily Experience) และประสบการณ์ทั่วไปที่เราพบเจอ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างมโนทัศน์ (Conceptual Structure) ของมนุษย์ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรม

ในหัวข้ออรรถศาสตร์ปริชานนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดทางอรรถศาสตร์ปริชานทั้งหมด 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดอุปลักษณ์ แนวคิดนามนัย และแนวคิดอุปลักษณ์นามนัย ซึ่งผู้วิจัยจะใช้ทั้งแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายของคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 แนวคิดอุปลักษณ์

อุปลักษณ์เป็นแนวคิดทางภาษาศาสตร์ปริชานที่สนใจการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับระบบความคิดเชิงเปรียบเทียบของมนุษย์ ผู้ที่นำเสนอการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานคือ George Lakoff and Mark Johnson ที่เสนอแนวคิดไว้ในหนังสือ *Metaphors We Live By* เมื่อปีค.ศ. 1980 (Lakoff & Johnson, 1980)

ที่ผ่านมาผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่มองว่าอุปลักษณะเป็นเครื่องมือทางวาทศิลป์ที่ใช้ชักจูงคนอื่นให้เห็นคล้อยตาม แต่ Lakoff and Johnson มองว่า อุปลักษณะเป็นภาษาที่เราใช้กันในชีวิตประจำวัน เราใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบอยู่ตลอดเวลา อุปลักษณะมีหน้าที่ทำให้มนุษย์เข้าใจมโนทัศน์ได้ดีขึ้น แต่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อตกแต่งถ้อยคำให้สวยงาม อุปลักษณะเป็นการทำความเข้าใจและเรียนรู้สิ่งหนึ่งที่มีความเป็นนามธรรมผ่านอีกสิ่งหนึ่งที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่า เป็นการเปรียบเทียบที่ผู้ใช้ภาษาจะเปรียบสิ่งที่เป็นนามธรรมเข้ากับสิ่งที่เป็นรูปธรรมเปรียบสิ่งที่อยู่ไกลตัวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่า และเปรียบสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์กับสิ่งที่เราคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน เพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ (นันทนา วงษ์ไทย, 2562)

เช่นเดียวกับ Kövecses (2010) ที่กล่าวว่า ในมุมมองทางภาษาศาสตร์ปริชาน อุปลักษณะเป็นการทำความเข้าใจมโนทัศน์หนึ่งจากมโนทัศน์หนึ่ง เนื่องจากมโนทัศน์ที่ต้องการทำความเข้าใจมีความเป็นนามธรรมมากกว่า เราจึงต้องนำเอามโนทัศน์ที่ชัดเจนหรือมีความเป็นรูปธรรมมากกว่ามากล่าวถึงเพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์ที่มีความเป็นนามธรรมนั้น ซึ่งความเข้าใจที่เกิดขึ้นนั้นจะเข้าใจได้โดยผ่านการใช้อุปลักษณะในสูตร “มโนทัศน์ ก. คือ มโนทัศน์ ข.” หรือเรียกว่า อุปลักษณะมโนทัศน์ จะเห็นได้ว่า อุปลักษณะดังกล่าวประกอบไปด้วย 2 มโนทัศน์ ได้แก่ มโนทัศน์ที่เราต้องการทำความเข้าใจ ซึ่งเรียกว่า มโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) กับมโนทัศน์ที่นำมาเปรียบเทียบให้เกิดความเข้าใจ ที่เรียกว่า มโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain)

การถ่ายโยงความหมายจากมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) ไปยังมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) มีตัวอย่างจาก Kövecses (2010) ดังนี้

We aren't going anywhere.

The relationship is foundering.

It's been a bumpy road.

We're made a lot of headway.

We're at a crossroads.

We can't turn back now.

= LOVE is JOURNEY

Source Domain: JOURNEY	Target Domain: LOVE
The traveler	→ The lover
The vehicle	→ The love relationship itself
The journey	→ Events in the relationship
The distance covered	→ The progress made
The obstacles encountered	→ The difficulties expressions
Decisions about which way to go	→ Choice about what to do

นอกจากนี้ Deignan (2005) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า อุปลักษณ์เป็นศูนย์กลางของความคิด ทำให้สามารถจำแนกลักษณะของอุปลักษณ์ออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 อุปลักษณ์สร้างความคิด (Metaphors structure thinking.) เราสามารถนำอุปลักษณ์มาอธิบายถึงเรื่องที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราได้ เช่น การเกิดความรัก และการตาย Deignan ยกตัวอย่างอุปลักษณ์ HAPPY IS UP ซึ่งมีถ้อยคำอุปลักษณ์ดังนี้ 'I'm feeling up.' 'That boosted my spirits.' และ 'Feeling on top of the world.' เพื่อให้อธิบายว่าอุปลักษณ์เชิงปริชานเป็นการถ่ายโยงความหมายของ 2 มโนทัศน์ ในตัวอย่างนี้คือมโนทัศน์ทิศทางขึ้น (UP) ซึ่งเป็นวงความหมายต้นทางที่มักจะเป็นรูปธรรม และมโนทัศน์อารมณ์สุข (HAPPY) ซึ่งเป็นวงความหมายปลายทางที่มักจะเป็นนามธรรม Deignan อธิบายว่าเราจะนำความรู้และประสบการณ์ของเราที่เกี่ยวกับวงความหมายต้นทางมาทำความเข้าใจวงความหมายปลายทาง ในกรณีนี้สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีความสุข ความสุขจะถูกอธิบายด้วยการแสดงทิศทางขึ้น

ลักษณะที่ 2 อุปลักษณ์สร้างความรู้ความเข้าใจ (Metaphors structure knowledge.) ลักษณะนี้ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดที่ว่า อุปลักษณ์มีบทบาทสำคัญในการสื่อให้เห็นระบบความคิด อุปลักษณ์สามารถทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในโลกได้ โดยเฉพาะในโลกที่มีการสื่อสารอย่างปัจจุบันนี้ที่มีการนำวงความหมายมากมายมาถ่ายโยงความหมายเชิงอุปลักษณ์ เช่น CONNECTED COMPUTER ARE NODES IN A WEB การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เป็นเหมือนใยแมงมุม ซึ่งเป็นอุปลักษณ์ที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ เนื่องจากเป็นการนำความรู้เกี่ยวกับโลกมาใช้กับอินเทอร์เน็ตที่เป็นวงความหมายใหม่ ตัวอย่างอุปลักษณ์ เช่น อุปลักษณ์เว็บ (World Wide Web) เมื่อมีการใช้ครั้งแรก คนทั่วไปจะเห็นว่าไม่ได้เป็นการสร้างคำใหม่ แต่เป็นการพัฒนาจากความหมายเดิมที่อยู่ในใจ โดยการถ่ายโยงความหมายเดิมที่หมายถึงใยแมงมุมไปยังการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ผ่านเครื่องข่ายที่อยู่ในวงความหมายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

หรืออุปลักษณ์ A PURPOSEFUL LIFE IS A JOURNEY ชีวิตที่มีเป้าหมายคือการเดินทาง ที่กล่าวถึงการถ่ายโยงความหมายระหว่างการเดินทางที่เป็นวงความหมายต้นทางไปยังชีวิตที่เป็นวงความหมายปลายทาง เหตุการณ์สำคัญในชีวิตจะถูกกล่าวเป็นเหมือนจุดสำคัญระหว่างการเดินทาง การพัฒนาของหน้าที่การงาน หรือชีวิตส่วนตัวเป็นเหมือนการก้าวเดินไปเพื่อให้ถึงจุดหมาย

ลักษณะที่ 3 อุปลักษณ์มีความสำคัญต่อภาษาที่เป็นนามธรรม (Metaphor is central to abstract language.) Deignan ยกตัวอย่างอุปลักษณ์ LIFE IS A JOURNEY ชีวิตคือการเดินทาง เพื่อใช้อธิบายว่า อุปลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายได้อย่างชัดเจน เนื่องจากชีวิตของเรานั้นเป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่างที่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องใช้การเปรียบเทียบเพื่อทำความเข้าใจ

ลักษณะที่ 4 อุปลักษณ์มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทางร่างกาย (Metaphor is grounded in physical experience.) กระบวนการทำความเข้าใจความหมายของอุปลักษณ์คือการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นรูปธรรม หรือสิ่งรับรู้ได้ทางร่างกายไปยังวงความหมายปลายทางที่เป็นนามธรรม เช่น อุปลักษณ์ ANGER IS HEATED FLUID IN A CONTAINER ความโกรธคือของเหลวร้อนในสิ่งบรรจุ เป็นการเปรียบเทียบว่าร่างกายของเราเป็นสิ่งบรรจุ เมื่อเราโกรธ เราจึงนำประสบการณ์ทางร่างกายที่เกี่ยวกับความร้อน ความดันภายในมาใช้ในการอธิบาย

ลักษณะที่ 5 อุปลักษณ์เป็นระบบความคิด (Metaphor is ideological.) ลักษณะการใช้อุปลักษณ์จะเป็นการถ่ายโยงความหมายของระหว่าง 2 ความหมายที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่ไม่ได้เหมือนกันทั้งหมด กล่าวคือ เราจะนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบมาทำให้เด่นขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายโยงความหมาย เช่น อุปลักษณ์ UNDERSTANDING IS SEIZING ความเข้าใจคือการยึดครอง โดยใช้คำว่า 'grasp' และ 'seize' จะแสดงความหมายของมโนทัศน์การยึดครองให้เด่นขึ้น ในขณะที่องค์ประกอบทางความหมายอื่น ๆ ของคำว่า 'grasp' และ 'seize' จะถูกลดความเด่นลง ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะสามารถเข้าใจได้ว่า ความเข้าใจเป็นสิ่งที่ถือครองได้

ส่วน Ruiz de Mendoza Ibáñez (2017) ก็ได้กล่าวถึง อุปลักษณ์ (Metaphor) ไว้ในหน่วยที่ 8 Metaphor and Other Cognitive Operations in Interactive: From Basicity to Complexity ในหนังสือ Metaphor: Embodied Cognition and Discourse ว่า อุปลักษณ์สามารถแบ่งย่อยได้ 2 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณ์ความสัมพันธ์ (Correlation Metaphor) เป็นอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางกายของมนุษย์ 2 เหตุการณ์เปรียบเทียบกัน โดยยกตัวอย่าง

อุปลักษณณ์มโนทัศน์ GOAL ARE DESTINATIONS. ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อเรากล่าวถึงความสำเร็จ เรามักจะใช้คำกริยา 'reach' ที่มีความหมายว่า การคว้าโดยการเอื้อมมือออกไป ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระยะทางทางกายภาพที่เป็นประสบการณ์ของมนุษย์ ส่วนความหมายอื่น ๆ นั้นก็เป็นความหมายที่ขยายจากความหมายที่เกี่ยวกับระยะทางทางกายภาพนั่นเอง เช่น They finally *reached* their destination. (*arrived at*), The shadow *reached* the wall. (*extended up to*) และ The sound of falling rocks *reached* our car. (*traveled as far as*) เป็นต้น

อุปลักษณณ์อีกประเภทหนึ่งที่ Ruiz de Mendoza Ibáñez กล่าวถึงคือ อุปลักษณณ์ความคล้ายคลึง (Resemblance Metaphor) ซึ่งได้อธิบายว่า อุปลักษณณ์ความคล้ายคลึงมีการเปรียบเทียบคล้ายกับอุปมาอุปไมย (Similes) เป็นอุปลักษณณ์ที่อาศัยการรับรู้ความคล้ายคลึงกันของสิ่งมีชีวิตทางกายภาพ 2 สิ่ง โดยยกตัวอย่างอุปลักษณณ์มโนทัศน์ PEOPLE ARE SHARKS. เช่น My lawyer is a shark. 'ทนายของฉันคือฉลาม' กล่าวคือ ทนายมีความโหดเหี้ยมเหมือนฉลาม อุปลักษณณ์นี้อาศัยการรับรู้ความคล้ายคลึงลักษณะอุปนิสัยของฉลามที่มีโหดเหี้ยม กินสัตว์อื่นเป็นอาหารนำมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของมนุษย์ว่าความโหดเหี้ยมเช่นกัน

ส่วนวิธีการระบุอุปลักษณณ์นั้น นักภาษาศาสตร์ปริชานที่สนใจศึกษาอุปลักษณณ์ได้รวมกลุ่มกันโดยใช้ชื่อว่า "PRAGGLEJAZ" สร้างกระบวนการระบุอุปลักษณณ์ (Metaphor Identification Procedure หรือ MIP) ขึ้น (Pragglejaz Group. 2017 อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562) ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) อ่านข้อความทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจ
- 2) แบ่งข้อความออกเป็นคำ
- 3) หาความหมายของคำแต่ละคำที่ใช้ในบริบทนั้น และพิจารณาคำที่อยู่แวดล้อมคำนั้นด้วย รวมถึงพิจารณาว่า คำนั้นมีความหมายที่มีลักษณะพื้นฐานมากกว่าความหมายที่พบในข้อความที่กำลังศึกษาเมื่อคำนั้นปรากฏในบริบทอื่นหรือไม่ หากคำนั้นมีความหมายที่เป็นพื้นฐานมากกว่าเมื่อปรากฏในบริบทอื่น ให้พิจารณาต่อว่า ความหมายที่พบในข้อความที่กำลังวิเคราะห์อยู่นั้นสามารถเข้าใจได้จากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐานหรือไม่
- 4) หากความหมายที่พบในบริบทที่กำลังวิเคราะห์สามารถเข้าใจได้จากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐาน ให้ระบุว่าคำนั้นเป็นอุปลักษณณ์

จากการศึกษาแนวคิดแนวคิดอุปลักษณณ์ของ Lakoff and Johnson และ Kövecses นั้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถระบุถ้อยคำอุปลักษณณ์ และถ่ายโยงความหมายของถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่พบ

ในงานวิจัยของผู้วิจัยได้ โดยในงานวิจัยของผู้วิจัยนั้น “สี” จะเป็นวงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) ส่วนวงมโนทัศน์อื่นที่นำสีไปเปรียบเทียบกับนั้นจะเป็นวงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain)

6.2 แนวคิดนามนัย

Ungerer and Schmid (1996) กล่าวถึงนามนัยว่า เป็นรูปภาษาที่เกิดจากการนำความหมายของคำไปใช้เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงมโนทัศน์หนึ่งไปอีกวงมโนทัศน์หนึ่ง (Domain) โดยวงมโนทัศน์ทั้งสองนั้นเป็นวงมโนทัศน์ประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

หน้าที่หลักของนามนัยเชิงปริชานคือการอ้างอิง (Referential Function) โดยการกล่าวถึงสิ่ง ๆ หนึ่งหรือสิ่งที่เป็นพาหะ (Vehicle Entity) เพื่อช่วยให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดการอ้างอิงไปยังอีกสิ่งหนึ่งหรือสิ่งที่เป็นเป้าหมาย (Target Entity) ที่อยู่ภายในขอบเขตมโนทัศน์เดียวกัน การขยายความหมายของคำด้วยนามนัยนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งที่ใช้อ้างถึงและสิ่งที่ถูกอ้างถึงนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น

We need some *new faces* around here.

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าเป็นการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ โดยมีการถ่ายโยงความหมายจากวงมโนทัศน์หนึ่งไปอีกวงมโนทัศน์หนึ่งคือ *new faces* ไปยัง *new people* ซึ่งวงมโนทัศน์ทั้งสองนี้เป็นวงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เหมือนกัน

ส่วน Lakoff; & Johnson. 1980 อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย (2562) ได้กล่าวถึงนามนัยไว้ในหนังสือ *Metaphors We Live By* ไว้ว่า นามนัยเป็นการสร้างวิธีการที่เราคิด กระทำ และพูดในชีวิตประจำวันเหมือนกับอุปลักษณ์ นามนัยเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและมีพื้นฐานจากประสบการณ์เหมือนกับอุปลักษณ์ด้วย แต่พื้นฐานดังกล่าวมีลักษณะที่ชัดเจนมากกว่า เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางกายภาพหรือสาเหตุ - ผลลัพธ์โดยตรง โดยนามนัยทำให้เราสนใจแง่มุมบางแง่มุมของสิ่งที่ถูกอ้างถึงมากกว่า ทั้งนี้ Lakoff and Johnson ได้กล่าวถึงนามนัยประเภทต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1) ส่วนหนึ่งอ้างอิงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมดสื่อถึงส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้น เช่น “Get your *butt* over here!” หรือ “หายหัวไปเลยนะ” ที่ใช้ “*butt*” และ “หัว” ซึ่งเป็นอวัยวะเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายสื่อความหมายถึงตัวคนทั้งตัว

2) ผู้ผลิตอ้างถึงผลผลิต (THE PRODUCER FOR THE PRODUCT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของผู้ผลิตหรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ผลิตสื่อถึงผลผลิตแทนการกล่าวถึงสิ่งนั้น ๆ โดยตรง เช่น “He bought a *Ford*.” หรือ “เขาใช้รถเบนซ์” ที่ใช้ “Ford” และ “เบนซ์” ซึ่งเป็นนามสกุลของหนึ่งในผู้ก่อตั้งบริษัทนั้น ๆ อ้างถึงรถยนต์ที่เป็นผลผลิต

3) สิ่งของอ้างถึงผู้ใช้ (THE OBJECT FOR THE USER) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้วัตถุหรือสิ่งของที่ผู้ใช้เป็นเจ้าของหรือครอบครองแทนการกล่าวถึงผู้ใช้โดยตรง เช่น “The sax has the flu today.” หรือ “วันนี้ไวโอลินเล่นดีกว่าใครเลยนะ” ที่ใช้ “sax” และ “ไวโอลิน” อ้างถึงผู้เล่นแซกโซโฟนและไวโอลินตามลำดับ

4) ผู้ควบคุมอ้างถึงผู้ถูกควบคุม (THE CONTROLLER FOR THE CONTROLLED) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อผู้ควบคุมหรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ควบคุมสื่อถึงผู้ถูกควบคุม เช่น “Nixon bombed Hanoi.” ที่ใช้ชื่อ Nixon อ้างถึงกองทัพสหรัฐฯ ที่ Nixon ควบคุมอยู่ หรือการใช้ชื่อจักรพรรดินโปเลียนอ้างถึงกองทัพที่จักรพรรดินโปเลียนบัญชาการอยู่

5) สถาบันอ้างถึงคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ (THE INSTITUTION FOR PEOPLE RESPONSIBLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อสถาบันอ้างถึงผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องหนึ่ง ๆ แทนการกล่าวถึงผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น “The *Senate* thinks abortion is immoral.” ที่ใช้คำว่า “Senate” อ้างถึง สมาชิกวุฒิสภา หรือ “ทางมหาวิทยาลัยอนุมัติการลาให้เธอ” ที่ใช้คำว่า “มหาวิทยาลัย” อ้างถึงสภามหาวิทยาลัย

6) สถานที่อ้างถึงสถาบัน (THE PLACE FOR THE INSTITUTION) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของสถานที่สื่อถึงสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่นั้น ๆ เช่น สถาบันตั้งอยู่ในสถานที่นั้น หรือทำงานอยู่ในสถานที่นั้น ดังตัวอย่าง “Wall Street is in a panic.” ที่คำว่า “Wall Street” อ้างถึงตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นสถาบันที่ตั้งอยู่บนถนน Wall Street หรือ “ทำเนียบขาวไม่แถลงอะไรเลย” ที่คำว่า “ทำเนียบขาว” อ้างถึงคณะทำงานของประธานาธิบดีที่ทำงานอยู่ที่ทำเนียบขาว

7) สถานที่อ้างถึงเหตุการณ์ (THE PLACE FOR THE EVENT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของสถานที่สื่อถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้น ณ สถานที่นั้น เช่น “Remember the *Alamo*” ที่ใช้คำว่า “The Alamo” ที่เป็นสถานที่อ้างถึงเหตุการณ์ที่รัฐเท็กซัสประกาศแยกตัวออกจากประเทศเม็กซิโก ทำให้นายพลอันโตนิโอ โลเปซ เด ซานตาอันนา ประธานาธิบดีเม็กซิโกจัดตั้งกองทัพเพื่อปราบปรามชาวเท็กซัส ณ บัอมอลาโม หรือใช้คำว่า “Pearl Harbor” ที่เป็นสถานที่

อ้างอิงเหตุการณ์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแพ้สงครามให้แก่ประเทศญี่ปุ่น ณ สถานที่ที่ชื่อ Pearl Harbor ซึ่งเป็นท่าเรือที่รัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่ Kövecses กล่าวว่า เราอาจจะมองแบบจำลองทางปริชาณ (Idealized Cognitive Models) (Kövecses. 2010 อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562) ซึ่ง Lakoff (1987) กล่าวว่า เป็นความสามารถของมนุษย์ในการสร้างโครงสร้างทางความคิดเชิงสัญลักษณ์ที่เกิดจากประสบการณ์ และสามารถนำสิ่งที่แสดงออกทางกายภาพมาอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และภายใต้จิตใจของมนุษย์จะสร้างเหตุการณ์ซับซ้อนทางความคิดได้นั้นว่าเป็นภาพรวมทั้งหมด (a Whole) ที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ (Parts) ซึ่งส่วนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงก็คือองค์ประกอบหรือสรรพสิ่งทางมโนทัศน์ที่รวมกันทำให้เกิดเป็นแบบจำลองทางปริชาณที่เป็นภาพขึ้น เราจึงสามารถอธิบายได้ว่า นามนัยเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ

1) ทั้งหมดอ้างอิงถึงส่วนย่อยหรือส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมด ซึ่งทำให้เกิดนามนัยแบบต่าง ๆ ดังนี้

1.1) ทั้งหมดอ้างอิงถึงส่วนย่อย (THE WHOLE FOR THE PART) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้นสื่อถึงส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมด เช่น ใช้คำว่า “America” ที่เป็นชื่อทวีปอเมริกาอ้างอิงถึงแค่ประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น

1.2) ส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมดสื่อถึงส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้น เช่น ใช้คำว่า “England” ที่เป็นประเทศหนึ่งในสหราชอาณาจักรอ้างอิงถึงสหราชอาณาจักรทั้งหมด ซึ่งสหราชอาณาจักรประกอบไปด้วยประเทศอื่น ๆ อีกนอกจากประเทศอังกฤษ ได้แก่ ประเทศสกอตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ

1.3) สรรพสิ่งอ้างอิงถึงสิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นสรรพสิ่งนั้น (OBJECT FOR MATERIAL CONSTITUING THAT OBJECT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้สรรพสิ่งนั้นสื่อถึงส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งนั้น เช่น “There was cat all over the road.” ที่ใช้คำว่า “cat” ที่เป็นสรรพสิ่งอ้างอิงถึงมูลของแมวที่เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งนั้น

1.4) สิ่งทีประกอบกันเข้าเป็นสรรพสิ่งหนึ่งอ้างอิงถึงสรรพสิ่งนั้น (THE MATERIAL CONSTITUTING AN OBJECT FOR THE OBJECT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งนั้นสื่อถึงสรรพสิ่งนั้นทั้งหมด เช่น ใช้คำว่า “wood” ที่เป็นสิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นป่าอ้างอิงถึงป่าทั้งหมด

1.5) เหตุการณ์ย่อยอ้างถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด (SUCCESSIVE SUBEVENTS FOR COMPLEX EVENT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้เหตุการณ์ย่อย เช่น การใช้เหตุการณ์ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายสื่อถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด ดังตัวอย่าง “Mother is cooking potatoes.” ที่ใช้เหตุการณ์ตอนกลางอ้างถึงเหตุการณ์ทั้งหมดที่แม่จัดเตรียมอาหาร ได้แก่ การล้าง การปอกมันฝรั่ง การเตรียมวัตถุดิบต่าง ๆ ไปจนถึงการปรุงอาหาร

1.6) เหตุการณ์ย่อยที่เกิดขึ้นพร้อมกันอ้างถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด (CO-PRESENT SUBEVENTS FOR COMPLEX EVENT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้เหตุการณ์ย่อยที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในขณะนั้นสื่อถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้น เช่น “Mary speaks Spanish.” ซึ่งเป็นการใช้เหตุการณ์ย่อยอย่างการพูด ความสามารถที่ใช้ไวยวะในการพูด และความสามารถทางภาษาอ้างถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด

1.7) ประเภทอ้างถึงสมาชิกของประเภท (CATEGORY FOR A MEMBER OF THE CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อประเภทของวัตถุหรือสิ่งของสื่อถึงสมาชิกที่เป็นส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของประเภทนั้นแทนการกล่าวถึงสมาชิกของประเภทนั้นโดยตรง เช่น การใช้คำว่า “pill” ในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นประเภทอ้างถึงยาคุมกำเนิดที่เป็นสมาชิกของประเภทนั้น หรือใช้คำว่า “ยา” ในภาษาไทยที่เป็นประเภทอ้างถึงยาเสพติดซึ่งเป็นประเภทย่อยของยา

1.8) สมาชิกของประเภทอ้างถึงประเภท (MEMBER OF A CATEGORY FOR THE CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อสมาชิกที่เป็นส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของประเภทนั้นสื่อถึงประเภทของวัตถุหรือสิ่งของแทนการกล่าวถึงประเภทนั้นโดยตรง เช่น การใช้คำว่า “aspirin” ในภาษาอังกฤษที่เป็นสมาชิกของประเภทอ้างถึงยาแก้ปวดซึ่งเป็นประเภท หรือใช้คำว่า “พารา” ในภาษาไทยที่เป็นสมาชิกของประเภทอ้างถึงประเภทของยาแก้ปวด

1.9) ประเภทอ้างถึงคุณสมบัติของประเภท (CATEGORY FOR DEFINING PROPERTY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของประเภทสื่อถึงคุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทนั้น เช่น การใช้คำว่า “jerk” ในภาษาอังกฤษที่เป็นประเภทอ้างถึงความโง่เขลาซึ่งเป็นคุณสมบัติย่อยของ jerk

1.10) คุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทสื่อถึงประเภท เช่น การใช้คำว่า “black” ที่เป็นคุณสมบัติย่อยอ้างถึงกลุ่มคนผิวดำ โดยผิวสีดำเป็นเพียงคุณสมบัติข้อหนึ่งของคนกลุ่มนี้เท่านั้น

2) ส่วนย่อยหนึ่งอ้างถึงส่วนย่อยหนึ่ง ทำให้เกิดนามนัยแบบส่วนหนึ่งไปสู่ส่วนหนึ่งในวงมโนทัศน์เดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดนามนัยแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ผู้ผลิตอ้างถึงผลผลิต (PRODUCER FOR PRODUCT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของผู้ผลิตหรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ผลิตสื่อถึงผลผลิตแทนการกล่าวถึงสิ่งนั้น ๆ โดยตรง เช่น “We are reading *Shakespeare*.” ที่ใช้คำว่า “Shakespeare” อ้างถึงงานเขียนของเขา หรือการใช้ชื่อร้านค้าอ้างถึงสินค้าที่ร้านค้าผลิตและจำหน่าย

2.2) สถานที่อ้างถึงผลผลิตที่สร้างขึ้นที่สถานที่นั้น (PLACE FOR PRODUCT MADE THERE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของสถานที่หรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่สื่อถึงผลผลิตที่สร้างขึ้นที่สถานที่นั้น เช่น *ร่มบ่อสร้าง* ที่ใช้คำว่า *บ่อสร้าง* ซึ่งเป็นชื่อตำบลในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่ร่มนี้ถูกผลิตขึ้นเพื่ออ้างถึงร่ม

2.3) ผู้ควบคุมอ้างถึงผู้ถูกควบคุม (CONTROLLER FOR CONTROLLED) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อผู้ควบคุมหรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ควบคุมสื่อถึงผู้ถูกควบคุม เช่น “*Schwarzkopf* defeated Iraq.” ที่ใช้ชื่อ *Schwarzkopf* อ้างถึงกองทัพของเขา หรือการใช้ชื่อจักรพรรดิไปเลียนอ้างถึงกองทัพที่จักรพรรดิไปเลียนบัญชาการอยู่

2.4) ผู้ถูกควบคุมอ้างถึงผู้ควบคุม (CONTROLLED FOR CONTROLLER) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อของผู้ถูกควบคุมหรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกควบคุมสื่อถึงผู้ควบคุม เช่น “*Mercedes* has arrived.” ที่ใช้คำว่า *Mercedes* อ้างถึงผู้ที่ขับรถคันนั้น หรือ “*มอไซค์คันนั้น* แ่่มาก ตัดหน้ารถเรากะทันหันเลย” ใช้คำว่า “*มอไซค์*” อ้างถึงผู้ที่ขี่รถจักรยานยนต์คันนั้น

2.5) เหตุอ้างถึงผล (CAUSE FOR EFFECT) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นสื่อถึงผลของเหตุการณ์ เช่น “*healthy complexion*” ที่ใช้คำว่า *healthy* ซึ่งเป็นสภาวะที่ดีของสุขภาพ ที่เป็นเหตุ ที่ก่อให้เกิดสีผิวที่ดูมีสุขภาพดี ที่เป็นผล

2.6) ผลอ้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น “*sad book*” ที่ใช้คำว่า *sad* อ้างถึงความเศร้า ที่เป็นผล ที่เกิดจากการอ่านหนังสือเล่มนี้ ที่เป็นเหตุ

2.7) จุดหมายอ้างถึงการเคลื่อนที่ (DESTINATION FOR MOTION) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้จุดหมายหรือเป้าหมายสื่อถึงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายนั้น เช่น “to *porch* the newspaper” ใช้จุดหมายหรือเป้าหมาย ซึ่งในที่นี้หมายถึงระเบียบมาใช้อ้างถึงการโยนหนังสือพิมพ์ที่เป็นการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายหรือเป้าหมาย

2.8) ผู้ครอบครองอ้างถึงสิ่งที่ครอบครอง (POSSESSOR FOR POSSESSED) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผู้ครอบครองหรือผู้ที่เป็นเจ้าของสื่อถึงสิ่งวัตถุหรือสิ่งของของผู้ที่ครอบครองหรือเป็นเจ้าของอยู่ เช่น “This is Tom.” ใช้ชื่อ Tom ที่เป็นคนสั่งอาหารเพื่ออ้างถึงอาหารของเขา

2.9) ภาชนะแทนสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ (CONTAINER FOR CONTAINED) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อเรียกภาชนะหรือสิ่งบรรจุสื่อถึงสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะนั้น เช่น “ตู้นี้แน่นมาก” ใช้คำว่า “ตู้” ซึ่งเป็นภาชนะเพื่ออ้างถึงของที่อยู่ในนั้น

2.10) สิ่งที่ถูกบรรจุอยู่แทนภาชนะ (CONTAINED FOR CONTAINER) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้สิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะหรือสิ่งบรรจุสื่อถึงภาชนะหรือสิ่งบรรจุนั้น เช่น “น้ำอัดลมเต็มตู้เย็นเลย” ใช้คำว่า “น้ำอัดลม” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุเพื่ออ้างถึงภาชนะหรือขวดที่ใส่น้ำอัดลม

จากการอธิบายการแบ่งประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson กับ Kövecses ข้างต้นนั้น สามารถแสดงการเปรียบเทียบการแบ่งประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson กับ Kövecses ได้ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson กับ Kövecses

ประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson	ประเภทนามนัยของ Kövecses
Lakoff and Johnson แบ่งประเภทของนามนัยออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่	Kövecses แบ่งประเภทของนามนัยออกเป็น 20 ประเภท ได้แก่
- ส่วนหนึ่งอ้างอิงทั้งหมด	- ทั้งหมดอ้างอิงถึงส่วนย่อย
- ผู้ผลิตอ้างอิงถึงผลผลิต	- ส่วนย่อยอ้างอิงถึงทั้งหมด
- สิ่งของอ้างอิงถึงผู้ใช้	- สรรพสิ่งอ้างอิงถึงสิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นสรรพสิ่งนั้น
- ผู้ควบคุมอ้างอิงถึงผู้ถูกควบคุม	- สิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นสรรพสิ่งหนึ่งอ้างอิงถึงสรรพสิ่งนั้น
- สถาบันอ้างอิงถึงคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ	- เหตุการณ์ย่อยอ้างอิงถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด
- สถานที่อ้างอิงถึงสถาบัน	- เหตุการณ์ย่อยที่เกิดขึ้นพร้อมกันอ้างอิงถึงเหตุการณ์โดยรวมทั้งหมด
- สถานที่อ้างอิงถึงเหตุการณ์	- ประเภทอ้างอิงสมาชิกของประเภท
	- สมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภท
	- ประเภทอ้างอิงคุณสมบัติของประเภท
	- คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท
	- ผู้ผลิตอ้างอิงผลผลิต
	- สถานที่อ้างอิงถึงผลผลิตที่ทำขึ้นที่สถานที่นั้น
	- ผู้ควบคุมอ้างอิงถึงผู้ถูกควบคุม
	- ผู้ถูกควบคุมอ้างอิงถึงผู้ควบคุม
	- เหตุอ้างอิงถึงผล
	- ผลอ้างอิงถึงเหตุ
	- จุดหมายอ้างอิงถึงการเคลื่อนที่
	- ผู้ครอบครองอ้างอิงถึงสิ่งที่ครอบครอง
	- ภาชนะแทนสิ่งที่บรรจุอยู่
	- สิ่งที่บรรจุอยู่แทนภาชนะ

ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานของผู้วิจัย พบข้อมูลภาษาที่เป็นนามนัยจึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดนามนัยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจากการแบ่งประเภทนามนัยของ Lakoff and Johnson (1980) และ Kövecses (2010) ที่นำเสนอข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การแบ่งประเภทนามนัยของ Kövecses เหมาะสำหรับใช้วิเคราะห์ข้อมูลภาษาในงานวิจัยนี้มากกว่าของ Lakoff and Johnson ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวอย่างข้อมูลภาษาแบบนามนัยที่พบในงานวิจัยนี้ เช่น ตาแดง ที่อ้างถึง ความรู้สึกเศร้า ผอมเหลือง ที่อ้างถึง อาการป่วย หนวดขาวที่อ้างถึงผู้สูงอายุ ดำ ที่อ้างถึง ความไม่สวยงาม เป็นต้น ซึ่งหากนำข้อมูลมาจัดประเภทนามนัยแบบ Lakoff and Johnson จะพบว่า เป็นนามนัยแบบส่วนหนึ่งอ้างอิงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) กล่าวคือ ตาที่มีสีแดงเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่รู้สึกเศร้า ผอมเหลืองเป็นอาการหนึ่งของผู้ที่ไม่สบาย หนวดขาวเป็นลักษณะหนึ่งของผู้สูงอายุ และความดำเป็นลักษณะหนึ่งของความไม่สวยงาม

ในขณะที่หากใช้การแบ่งประเภทนามนัยของ Kövecses ซึ่งละเอียดกว่าจะพบว่า ตัวอย่างข้อมูลข้างต้นสามารถจำแนกข้อมูลนามนัยได้ 2 ประเภทคือ 1) นามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) ซึ่งได้แก่ ตาแดง อ้างถึง ความเศร้า เมื่อมีอาการเศร้า (เหตุ) จะส่งผลให้บริเวณดวงตาของมนุษย์จะมีสีแดง (ผล) เพราะต่อมน้ำตาจะถูกกระตุ้นให้ทำงานมากกว่าปกติ (กองบรรณาธิการ HONESTDOCS, 2562) และผอมเหลือง อ้างถึง อาการของผู้ที่ไม่สบายจนร่างกายมีสีออกเหลืองและผ่ายผอม เนื่องจากผู้ป่วยมีอาการตัวเหลือง (ผล) เพราะการทำงานที่ผิดปกติของตับหรือท่อน้ำดี เมื่อท่อน้ำดีอุดตัน น้ำดีจะย้อนไปที่ตับเข้าสู่กระแสเลือดและไหลแผ่ไปทั่วร่างกาย (เหตุ) (โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์, 2557) และ 2) นามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท อ้างถึงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) ได้แก่ หนวดขาว อ้างถึง ความแก่ชรา เพราะ หนวดขาวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความแก่ชรา และดำ อ้างถึง ความไม่สวยงาม เพราะ สีผิวดำนั้นเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความไม่สวยงาม

6.3 แนวคิดอุปลักษณนามนัย

Kövecses (2010, pp. 187-188) กล่าวถึงการปฏิบัติการร่วมกันของอุปลักษณและนามนัย ไว้ว่า บ่อยครั้งที่เราจะพบว่า มีถ้อยคำบางถ้อยคำที่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอุปลักษณหรือนามนัย เพราะถ้อยคำนั้นมีทั้งกระบวนการอุปลักษณและนามนัยอยู่ในนั้น โดยยกตัวอย่างงานของ (Goossens, 1990) ที่เรียกการปฏิบัติการร่วมกันของอุปลักษณและนามนัยว่า อุปลักษณนามนัย (Metaphtonymy) ซึ่งนอกจาก Kövecses แล้ว Ruiz de Mendoza Ibáñez (2017, pp. 148-149)

ก็ได้กล่าวถึง แนวคิดอุปลักษณนามนัย โดยอ้างอิงจากงานของ Goossens (1990) ไว้อย่างสังเขป เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยของ Goossens ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

อุปลักษณนามนัยเป็นกระบวนการที่อุปลักษณและนามนัยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน Goossens ได้แบ่งปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณและนามนัยออกเป็น 4 แบบ โดยปฏิสัมพันธ์แบบแรก เรียกว่า อุปลักษณจากนามนัย (Metaphor from Metonymy) ซึ่งเป็นอุปลักษณที่มีพื้นฐานจาก นามนัย เช่น “beat one’s breast” ที่หมายถึง ตีอกชกหัว ร้องไห้คร่ำครวญ เป็นกระบวนการขยาย ความหมายจากนามนัย กล่าวคือ แต่เดิมใช้ในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาที่มีการทูปหน้าอก ของผู้ที่สารภาพบาปต่อหน้าสาธารณชน ต่อมามีการขยายความหมายเป็นการร้องไห้คร่ำครวญ หรือ “close-lipped” ที่หมายถึง ‘เงียบ’ จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการขยายความหมายจากนามนัย กล่าวคือ เมื่อคนหนึ่งปิดปากหรือหุบปาก ก็จะทำให้เกิดความเงียบขึ้น ดังนั้น “close-lipped” จึง หมายถึง ความเงียบในเชิงนามนัย ทั้งนี้ “close-lipped” ยังหมายถึง ‘ไม่ค่อยพูด, พูดน้อย’ ได้อีก ด้วย ซึ่งเป็นการให้ความหมายในเชิงอุปลักษณ เพราะมีการถ่ายโยงความหมายจากการหุบปากที่เป็นรูปธรรมไปยังวงความหมายที่เป็นนามธรรม ซึ่งกล่าวถึงนิสัยของบุคคลที่ไม่ค่อยพูดหรือพูด น้อย เป็นอุปลักษณที่มีพื้นฐานจากนามนัย เนื่องจากการปิดปากหรือหุบปาก แต่แรกเริ่มจะใช้แทน ความเงียบก่อน จากนั้นจึงนำไปสู่การเปรียบเทียบว่าเป็นคนไม่ค่อยพูดหรือพูดน้อยต่อไป

ปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณและนามนัยแบบที่ 2 เรียกว่า อุปลักษณภายในนามนัย (Metaphor within Metonymy) Goossens กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์แบบนี้มีตัวอย่างเพียงตัวอย่าง เดียว คือ “be/get up on one’s hind legs” ที่หมายถึง ยืนขึ้นเพื่อที่จะพูดหรือโต้แย้ง โดยเฉพาะใน ที่สาธารณะ จากประโยคจะเห็นได้ว่าเป็นนามนัย แต่คำว่า ‘hind’ ให้ความหมายว่าเป็นการยืน แบบสัตว์ คือยืนด้วยขาหลัง ซึ่ง ‘hind’ ในตัวอย่างนี้สามารถสร้างอุปลักษณ PEOPLE ARE ANIMALS. ที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือสัตว์ และสามารถถ่ายโยงความหมาย ‘standing’ การยืน ไปยัง ‘defending.’ การโต้แย้งได้ จากตัวอย่างดังกล่าว Goossens จึงสรุปว่า มีอุปลักษณอยู่ใน นามนัย

ปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณและนามนัยแบบที่ 3 เรียกว่า นามนัยภายในอุปลักษณ (Metonymy within Metaphor) ทั้งนี้ Goossens ได้ยกตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้เพื่ออธิบาย นามนัยภายในอุปลักษณ “She caught the minister’s ear and persuaded him to accept her plan.” จากประโยคจะเห็นได้ว่า เราสามารถสร้างอุปลักษณ ATTENTION IS A MOVING PHYSICAL ENTITY. ได้ กล่าวคือ ATTENTION ‘ความสนใจ’ เปรียบได้กับ MOVING PHYSICAL ENTITY ‘วัตถุที่กำลังเคลื่อนที่’ ซึ่งถูก caught ‘จับได้’ ทั้งนี้ ในอุปลักษณนี้มีนามนัยแฝงอยู่ นั่นคือ

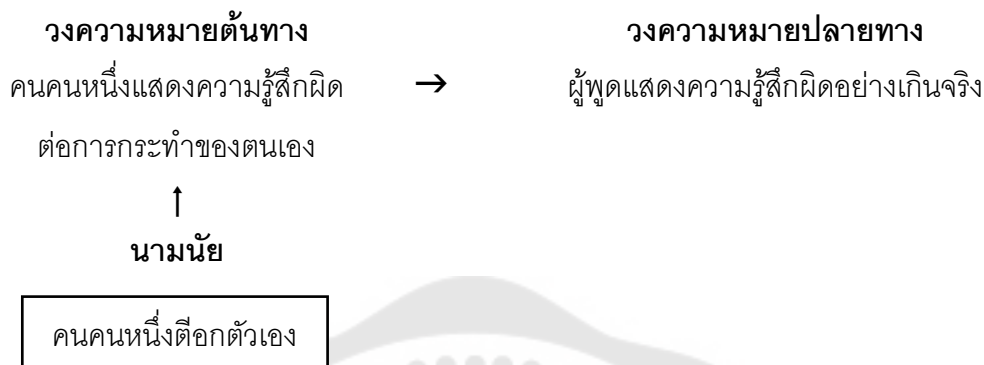
EAR FOR ATTENTION โดย EAR 'หู' คือ อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายที่ทำหน้าเป็นพาหะ (Vehicle) สำหรับมโนทัศน์ ATTENTION 'ความสนใจ' ในอุปลักษณ์ หรือ "bite one's tongue off" ที่หมายถึง รู้สึกผิดกับที่เพิ่งพูดไป TONGUE 'ลิ้น' แทนความสามารถในการพูด ซึ่งเป็นนามนัย จากตัวอย่างจึงสรุปได้ว่า มีนามนัยอยู่ในอุปลักษณ์

ส่วนปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบที่ 4 เรียกว่า การสูญไปของนามนัย ภายในอุปลักษณ์ (Demetonymization inside a Metaphor) Goossens กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์แบบนี้มีตัวอย่างเพียงตัวอย่างเดียวเหมือนปฏิสัมพันธ์แบบที่ 2 คือ "pay lips service to" ที่หมายถึง ทำเป็นว่าสนับสนุน แต่ในใจคิดตรงข้าม ซึ่ง Goossens กล่าวว่า ถ้ามองแบบผิวเผินจะเข้าใจว่า ตัวอย่างนี้เป็นนามนัยภายในอุปลักษณ์ (Metonymy within Metaphor) 'paying' แสดงถึงการชำระหนี้ ซึ่งเป็นอุปลักษณ์ ส่วน 'lip service' หมายถึง การสนับสนุนด้วยปาก ซึ่ง 'lip(s)' ปาก หมายถึง การพูด (INSTRUMENT FOR ACTION) ซึ่งเป็นนามนัย แต่ต่อมาความหมายของการพูดสูญไป ไม่ได้หมายถึงการสนับสนุนด้วยคำพูดเท่านั้น แต่หมายถึงการแสดงออกว่า สนับสนุนแต่ในใจไม่เห็นด้วย

จากการอธิบายเรื่องอุปลักษณ์นามนัย (Metaphtonymy) ของ Goossens (1990) ข้างต้นนั้น Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco (2002) ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยของ Goossens จึงเสนอปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบใหม่ทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่ 1) การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Source) 2) การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Target) 3) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) และ 4) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Reduction of Metaphoric Target) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

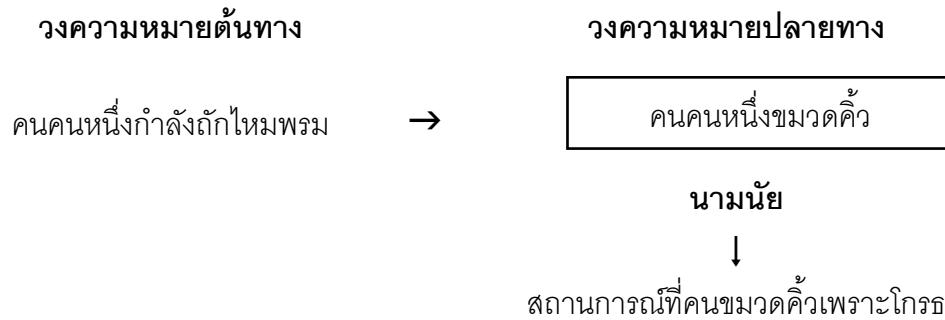
แบบที่ 1 การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Source) Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco ยกตัวอย่างประโยค "He beat his breast and said, 'God, have mercy on me, a sinner.'" ในที่นี้ 'breast beating' หรือการตีอกนั้น เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ที่มีนามนัยขยายความเหตุการณ์ที่คนคนหนึ่งแสดงความรู้สึกผิดอย่างมากต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงถึงผู้พูดแสดงความรู้สึกผิดอย่างเกิน

จริงเพื่อเลี่ยงการถูกทำโทษหรือเลี่ยงผลกระทบอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

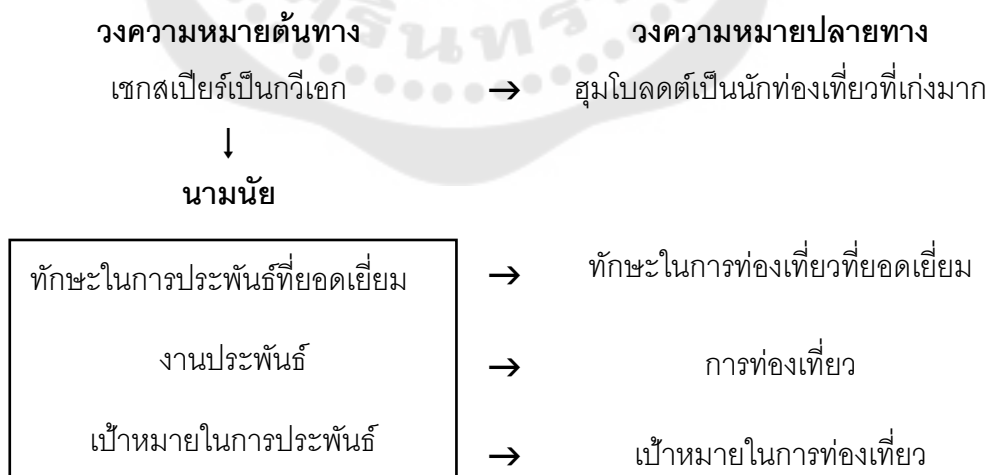
ที่มา: Ruiz de Mendoza Ibáñez, Francisco J. and Diez Velasco, Olga I. (2002).
Patterns of conceptual interaction. p.519.

แบบที่ 2 การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Target) Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco ยกตัวอย่างประโยค “This would already make one knit his eyebrows in suspicion.” เป็นการถ่ายโยงความหมายระหว่างกริยาที่คนคนหนึ่งกำลังถักไหมพรม ซึ่งเป็นวงความหมายต้นทางไปยังเหตุการณ์ที่คนคนหนึ่งขมวดคิ้ว ซึ่งเป็นวงความหมายปลายทาง โดยการที่จะทำให้เกิดความหมายว่า สถานการณ์ที่คนขมวดคิ้วเพราะโกรธได้นั้น จะต้องขยายนามนัยในวงความหมายปลายทางให้เป็นสัญลักษณ์อ้างอิงอารมณ์ SIGN FOR STATE ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

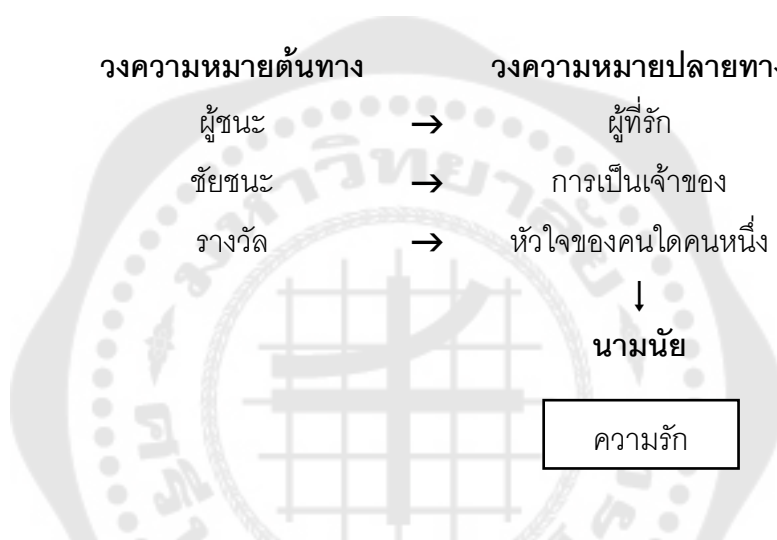
ที่มา: Ruiz de Mendoza Ibáñez, Francisco J. and Diez Velasco, Olga I. (2002).
Patterns of conceptual interaction. p.522.

แบบที่ 3 การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco ยกตัวอย่างประโยค “Humboldt is the Shakespeare of travelers.” ที่หมายถึง สุมโบลด์ตต์เป็นนักท่องเที่ยงที่เก่งมาก จากตัวอย่างจะเห็นว่า ‘เชกสเปียร์’ เป็นนามนัยที่แฝงอยู่ในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์นี้ที่ถูกใช้อ้างอิง ‘คุณสมบัติของสุมโบลด์ตต์’ ในวงความหมายปลายทาง โดย ‘เชกสเปียร์’ ถูกลดความเป็นนามนัยลงเหลือเพียง ‘คุณสมบัติของเชกสเปียร์’ เท่านั้น ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

ที่มา: Ruiz de Mendoza Ibáñez, Francisco J. and Diez Velasco, Olga I. (2002).
Patterns of conceptual interaction. p.527.

แบบที่ 4 การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Reduction of Metaphoric Target) Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco ยกตัวอย่างประโยค “She won my heart.” ที่หมายถึง หล่อนเอาชนะใจฉันได้ ในกรณีนี้เป็นการเปรียบเทียบชัยชนะกับความรัก ซึ่ง ‘ผู้ชนะ’ ถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘ผู้ที่รัก’ ‘ชัยชนะ’ ถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘การเป็นเจ้าของ’ ในขณะที่เมื่อเราถ่ายโยงความหมายของ ‘รางวัล’ ไปยัง ‘หัวใจของคนใดคนหนึ่ง’ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการลดความเป็นนามนัยในคำว่า ‘หัวใจของคนใดคนหนึ่ง’ ที่ใช้อ้างถึง ‘ความรักของคนใดคนหนึ่ง’ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

ที่มา: Ruiz de Mendoza Ibáñez, Francisco J. and Diez Velasco, Olga I. (2002). Patterns of conceptual interaction. p.523.

Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบที่ 1 - 3 ของ Goossens ซึ่งได้แก่ อุปลักษณ์จากนามนัย (Metaphor from Metonymy) อุปลักษณ์ภายในนามนัย (Metaphor within Metonymy) และนามนัยภายในอุปลักษณ์ (Metonymy within Metaphor) นั้นสามารถอธิบายได้ด้วยปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบใหม่แบบที่ 1 คือ การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Source) ส่วนการสูญไปของนามนัยภายในอุปลักษณ์ (Demetonymization inside a Metaphor) ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบที่ 4 ของ Goossens นั้น Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco จะอธิบายด้วยการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Reductive of

Metaphoric Target) ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณ์และนามนัยแบบใหม่แบบที่ 4 ซึ่งสามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ดังตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทของอุปลักษณ์นามนัยของ Goossens กับ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco

การแบ่งประเภทของ Goossens	การแบ่งประเภทของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco
แบบที่ 1 อุปลักษณ์จากนามนัย	แบบที่ 1 การขยายความเป็นนามนัยใน
แบบที่ 2 อุปลักษณ์ภายในนามนัย	วงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์
แบบที่ 3 นามนัยภายในอุปลักษณ์	แบบที่ 2 การขยายความเป็นนามนัยใน
-	วงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์
-	แบบที่ 3 การลดความเป็นนามนัยใน
-	วงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์
แบบที่ 4 การสูญไปของนามนัยภายในอุปลักษณ์	แบบที่ 4 การลดความเป็นนามนัยใน
	วงความหมายปลายทางของอุปลักษณ์

ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานของผู้วิจัย พบข้อมูลภาษาที่เป็นอุปลักษณ์นามนัยจึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดอุปลักษณ์นามนัยในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแนวคิดอุปลักษณ์นามนัยของ Goossens (1990) และแนวคิดอุปลักษณ์นามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco (2002) ที่นำเสนอข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดอุปลักษณ์นามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Diez Velasco เหมาะสมสำหรับใช้วิเคราะห์ข้อมูลภาษาในงานวิจัยนี้มากกว่าแนวคิดของ Goossens ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

ข้อมูลภาษาที่พบในงานวิจัยนี้ เช่น “คางเหลือง” ซึ่งมีความหมายว่า ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิตนั้น แต่เดิม “คางเหลือง” ใช้อ้างถึง อาการบาดเจ็บมากจากการถูกชกที่คาง โดยจะต้องรักษาด้วยไฟลที่มีสีเหลืองมาทาไว้ที่คางเพื่อแก้ปวดเมื่อย ฟกช้ำ ซึ่งหากใช้แนวคิดอุปลักษณ์นามนัยของ Goossens ก็สามารถตีความได้ว่าเป็นอุปลักษณ์จากนามนัย

(Metaphor from Metonymy) เนื่องจากความหมายเดิมเป็นนามนัยมาก่อนที่ขยายความหมายเป็นอุปลักษณ์ในเวลาต่อมา แต่ “คางเหลือง” ก็สามารรถตีความได้ว่าเป็นนามนัยภายในอุปลักษณ์ (Metonymy within Metaphor) ได้อีกด้วย เนื่องจากคำว่า ‘คาง’ เป็นนามนัยที่ใช้อวัยวะส่วนหนึ่งอ้างถึงส่วนของร่างกายทั้งหมดได้

ในขณะที่เมื่อใช้แนวคิดอุปลักษณ์นามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Díez Velasco วิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สามารถอธิบายความหมายได้ดีกว่า และมีการถ่ายโยงความหมายให้เห็นได้อย่างชัดเจนกว่า ดังนี้ ข้อมูลภาษา “คางเหลือง” เป็นการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ (Metonymic Expansion of Metaphoric Source) ในที่นี้ ‘คางเหลือง’ เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ที่มีนามนัยขยายอาการบาดเจ็บมากจากการถูกชกที่คาง ซึ่งถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงถึงป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต โดยสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

นอกจากศึกษาค้นคว้าแนวคิดอุปลักษณ์ นามนัย และอุปลักษณ์นามนัยข้างต้นเพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้เป็นทฤษฎีหรือแนวคิดในการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโยงความหมายโดยใช้กระบวนการทางปริชานทั้งหมด 8 งานวิจัย ได้แก่ 1) งานวิจัยของ Aliakbari and Khosravian (2012) เรื่อง A Corpus Analysis of Color-Term Conceptual Metaphors in Persian Proverbs ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ในสุภาษิตภาษาเปอร์เซีย 2) งานวิจัยของ Muhammad (2017) เรื่อง Metaphoricity of Colour Terms in Kurdish ที่ศึกษาความเป็นอุปลักษณ์ของคำเรียกสีในภาษาเคิร์ด 3) งานวิจัยของ Payne (2003) เรื่อง Maa Color Terms and Their Use as Human Descriptors ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบภาษามา 4) งานวิจัยของ Wijana (2015) เรื่อง Metaphor of Colors in Indonesian ที่ศึกษาอุปลักษณ์ของคำเรียกสีในภาษาอินโดนีเซีย 5) งานวิจัยของ Mehawesh, Jaradat, and

Sadeq (2015) เรื่อง The Behaviour of Colour Terms in Jordanian Arabic: Lexical and Grammatical Evidence ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาอาหรับจอร์แดน 6) งานวิจัยของ Yu (2017) เรื่อง A Discussion of Color Metaphors from the Perspective of Cognition and Culture ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาจีนเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ 7) งานวิจัยของ Saralamba (2014) เรื่อง Colors as Conceptual Metaphors of Emotions in English and Thai: a Cognitive Linguistics in Focus ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีที่ใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ และ 8) งานวิจัยของ Hamilton (2016) เรื่อง Colour in English: from Metonymy to Metaphor ที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษเชิงประวัติ โดยงานวิจัยที่ 1) - 5) นั้น เป็นงานวิจัยที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบโดยศึกษาเพียงภาษาเดียวแบบไม่ศึกษาเชิงประวัติ ส่วนงานวิจัยที่ 6) และ 7) เป็นการศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบโดยศึกษา 2 ภาษาเปรียบเทียบกัน ส่วนงานวิจัยที่ 8) เป็นการศึกษาในภาษาเดียวคือภาษาอังกฤษแบบศึกษาเชิงประวัติ

งานวิจัยทั้ง 8 เรื่องมีประโยชน์ต่องานวิจัยของผู้วิจัยในด้านที่ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าการใช้กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยง ได้แก่ อุปลักษณ์และนามนัย ได้ทราบถึงการใช้คำเรียกสีในเชิงอุปลักษณ์แบบข้ามวัฒนธรรม ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีแบบข้ามสมัยหรือเชิงประวัติ อีกทั้งยังทำให้ทราบว่า การใช้สีเป็นวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ที่สามารถอธิบายวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงวงความหมายที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมาย (Domain) อื่น ๆ ได้อีก ซึ่งตรงกันกับงานวิจัยของผู้วิจัยที่ไม่ได้พบเพียงวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกเท่านั้นเช่นกัน

ผู้วิจัยสรุปงานวิจัยทั้ง 8 เรื่องดังกล่าวข้างต้น โดยจะกล่าวถึงการที่ใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบที่ศึกษาภาษาเดียวแบบไม่ศึกษาเชิงประวัติก่อน จากนั้นจะกล่าวถึงงานวิจัยที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทยตามลำดับ ดังนี้

การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบที่ศึกษาภาษาเดียวแบบไม่ศึกษาเชิงประวัติ ได้แก่ งานวิจัยที่ 1) - 5) ที่ศึกษาคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษามาลาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดนนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีเพียง 2 ภาษาที่เป็นภาษาในตระกูลภาษาอินโด-ยูโรเปียน ตระกูลภาษาย่อยกลุ่มอินโด-อิเรเนียนเหมือนกัน ได้แก่ ภาษาเปอร์เซียและภาษาเคิร์ด แต่ต่างกันที่ภาษาเปอร์เซียอยู่ในกลุ่มภาษาอิเรเนียนตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนภาษาเคิร์ดอยู่ในกลุ่มภาษาอิเรเนียนตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนภาษามาลาเป็นภาษากลุ่มอัสเทอเรียน ซูดานิก

ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มภาษาโลตูโก-มา ตระกูลภาษาไนโล-ซาฮารัน ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษากลุ่มมาลาโย-โปลินีเซีย ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มภาษามลายูมะละกา ตระกูลภาษาออสโตรนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดนเป็นภาษากลุ่มเซมิติก ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มภาษาอาหรับเลอวานต์ ตระกูลภาษาแอฟโฟร-เอเชีย แต่ผู้วิจัยพบว่า การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบของทั้ง 5 ภาษาข้างต้นนั้นมีความคล้ายคลึงกัน แม้ว่าแต่ละภาษาจะอยู่คนละตระกูลภาษา กัน โดยผู้วิจัยจะสรุปเรียงตามลำดับคำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ฟ้ำ/น้ำเงิน ม่วง เทา และน้ำตาล ดังต่อไปนี้

ความหมายของคำเรียกสีขาวยุในทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษามมา ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดนนั้นมีความหมายเชิงบวก ได้แก่ ความสว่าง การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม ความไม่อันตราย ความโชคดี ความสวยงาม ความร่าเริง ความชอบ และความเป็นป็นอิสระ ส่วนความหมายว่าสะอาด บริสุทธิ์ ปราศจาก และว่างเปล่า นั้น พบใน 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดน ส่วนความหมายของสีขาวยุว่าเป็นเชิงบวกทุกความหมาย ได้แก่ ภาษาเคิร์ดและภาษาอาหรับจอร์แดน ส่วนความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความกลัว ความอับอาย ความสับสน ความตาย ความเจ็บป่วย ความอ่อนแอ ความล่าช้า การยกเลิก และความผิดพลาดนั้น พบในภาษา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาอินโดนีเซีย และภาษามมา

ความหมายของคำเรียกสีดำในทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษามมา ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดนนั้นมีความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความมืด การกระทำที่ผิดกฎหมาย ความเศร้า ความอับอาย ความทุกข์ ความโกรธ ความสับสน ความหยาบคาย ความโหดร้าย ใจร้าย ความไร้สาระ ความไร้ค่า ความจน ความไม่ชัดเจน ความไม่เข้าใจ ลางร้าย ความโชคร้าย และการปฏิเสธ ส่วนภาษาที่ให้ ความหมายของสีดำว่าเป็นเชิงลบทุกความหมาย ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ดและภาษามมา ส่วนความหมายเชิงบวก ได้แก่ ความสวยงามและความแข็งแรง พบในภาษา 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซียและภาษาอาหรับจอร์แดน

ความหมายของคำเรียกสีแดงที่สื่อถึงความโกรธ ความบาดหมาง และความพยายาม พบใน 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาเคิร์ด ภาษามมา ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดน ส่วนความหมายเกี่ยวกับความอันตราย ความอ้าวมืด การทำลาย อาชญากรรม ความเป็นคอมมิวนิสต์ พบใน 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเคิร์ด ภาษามมา ภาษาอินโดนีเซีย ส่วนความหมายเชิง

บวก ได้แก่ ความมีค่า ความเป็นที่รัก ความสุข และความสวยงาม พบในภาษา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอาหรับจอร์แดน

ความหมายของคำเรียกสี่เหลี่ยมที่สื่อความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความอับอาย ความเศร้า ความปวดร้าว ความหยิ่ง การหลอกลวง และของปลอม พบใน 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด และภาษาอาหรับจอร์แดน ส่วนความหมายที่เกี่ยวข้องกับความตายและความเจ็บป่วย พบใน 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาเคิร์ดและภาษาอาหรับจอร์แดน ส่วนภาษาอินโดนีเซียให้ความหมายของสี่เหลี่ยมว่าเป็นความหมายเชิงบวกทุกความหมาย ได้แก่ ความดี ความสุข ความเบิกบาน ความสำเร็จ การมีชื่อเสียง และความร่ำรวย ส่วนภาษามาไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสี่เหลี่ยม

ความหมายของคำเรียกสี่เหลี่ยมพบว่า มีความหมายที่หลากหลายในภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งมีทั้งความหมายเชิงบวก ได้แก่ ความดี ความสามัคคี และการดำเนินต่อได้ ความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความไม่ดี ความไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความหมายที่เกี่ยวกับทหาร เช่น กองทัพ บุคลากรทางการทหาร และเกี่ยวกับศาสนา เช่น ใช้อ้างถึงชาวมุสลิมอีกด้วย ส่วนภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด และภาษาอาหรับจอร์แดนให้ความหมายของสี่เหลี่ยมเป็นความหมายเชิงบวกทุกความหมาย ได้แก่ ความดี ความกรุณา ความสำเร็จ ความสามารถ ความสมบูรณ์ ความมีค่า ความหวัง และความเป็นอมตะ ส่วนภาษามาไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสี่เหลี่ยม

ความหมายของคำเรียกสี่ฟ้า/น้ำเงินพบว่า มีความหมายที่หลากหลายในภาษาเคิร์ด และภาษาอาหรับจอร์แดน ซึ่งมีทั้งความหมายเชิงบวก คือ ความสวยงาม และความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความตายและความเจ็บป่วย ส่วนในภาษาอินโดนีเซียและภาษามาพบว่า คำเรียกสี่ฟ้า/น้ำเงินมีความหมายเชิงลบ ได้แก่ ความเศร้า ความโกรธ ความรำคาญ ความวุ่นวาย ความสับสน ความไกลหล ความขาดแคลน การนินทา และความลามก ซึ่งในภาษาอินโดนีเซียให้ความหมายของคำเรียกสี่ฟ้า/น้ำเงินเป็นความหมายเชิงลบทั้งหมด ในขณะที่ภาษามาพบความหมายเชิงบวกด้วย ได้แก่ ความมีน้ำใจและความเมตตา ส่วนภาษาเปอร์เซียไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสี่ฟ้า/น้ำเงิน

ความหมายของคำเรียกสี่ม่วงพบในภาษาเปอร์เซียเพียงภาษาเดียว ซึ่งเป็นความหมายเชิงลบทั้งหมด ได้แก่ ความเดือดดาลและความไม่พอใจ

ความหมายของคำเรียกสี่เทาพบใน 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซียและภาษามา ซึ่งเป็นความหมายเชิงลบทั้งหมด ได้แก่ ความไม่ดี ความเศร้า ความไม่ซื่อสัตย์ การหลอกลวง และความคลุมเครือ

ความหมายของคำเรียกสีน้ำตาลพบในภาษาอาหรับจอร์แดนเพียงภาษาเดียว ซึ่งเป็นความหมายเชิงลบทั้งหมด ได้แก่ ความบาดหมางและความพยายาม

จากการสรุปการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบของงานวิจัยทั้ง 5 เรื่องข้างต้นนั้น พบว่า คำเรียกสีชาวมักจะมีความหมายเชิงบวก ส่วนคำเรียกสีดำจะมีความหมายตรงข้ามกับสีขาวคือ มีความหมายเชิงลบ คำเรียกสีแดงมีความหมายที่เกี่ยวกับความโกรธและความอันตราย คำเรียกสีเหลือง เขียว และฟ้า/น้ำเงินมีความหมายทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนคำเรียกม่วง เทา และน้ำตาล มีความหมายเชิงลบทั้งหมด

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังต่อไปนี้ Hamilton (2016) ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเชิงนามนัยและอุปลักษณ์ โดยเก็บข้อมูลภาษาเก่าจาก Historical Thesaurus of English (HT) และข้อมูลภาษาปัจจุบันจาก British National Corpus (BNC) และ Corpus of Contemporary American (COCA) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ผลการวิจัยพบว่า ในภาษาอังกฤษคำเรียกสีดำจะมีความหมายเกี่ยวข้องกับความมืด ความมืดทำให้มองไม่เห็นจนเกิดความกลัว ซึ่งความกลัวนี้ทำให้เกิดความหมายเปรียบเทียบเชิงลบที่เกี่ยวกับสภาพ การกระทำ และสิ่งต่าง ๆ ได้ ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การพูดให้ร้าย ความเศร้า การไม่ยอมรับ เกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติในด้านลบ ความโกรธ ความผิดทางจริยธรรม ความขาดแคลน และความลับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yu (2017) ที่พบว่า สีดำในภาษาอังกฤษมักจะมี ความหมายเชิงลบ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba (2014) ไม่พบคำเรียกสีดำที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ความรู้สึก

คำเรียกสีชาวมักจะมีความหมายตรงข้ามกับสีดำ หากสีดำมีความหมายเชิงลบ สีขาวก็จะมี ความหมายเชิงบวก สีชาวมักจะใช้อธิบายเรื่องศีลธรรมและความบริสุทธิ์ แต่อย่างไรก็ตามความหมายของสีขาวก็ไม่ได้เป็นความหมายเชิงบวกทั้งหมด แต่มีความหมายในเชิงลบด้วย เช่น ความกลัว และความรุนแรง ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ เกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติในด้านบวก การปฏิบัติตามกฎหมาย ความกลัว จริยธรรมดี ความว่างเปล่า ความรุนแรง และเกี่ยวกับสงคราม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yu ที่กล่าวว่า สีขาวในภาษาอังกฤษมักจะมี ความหมายเชิงบวก แต่ก็มีบางความหมายที่เป็นเชิงลบ เช่น ความไร้ประโยชน์ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba ไม่พบคำเรียกสีขาวที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ความรู้สึก

คำเรียกสีแดงมีความหมายเปรียบเทียบที่หลากหลายมาก ตั้งแต่เปรียบเทียบกับความโกรธไปจนถึงการเตือนหรือเปรียบกับความมักมากในกาม เพราะสีแดงเป็นสีที่ดึงดูดใจ และ

เป็นสีที่มีความชัดเจน โดดเด่นในความคิด ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ ความรุนแรง เลือด ความสำคัญ ความโกรธ เกี่ยวกับระบบราชการ การเตือน ความสัมพันธ์ ความเป็นชาย ความมักมากในกาม การเมือง ความรู้สึกผิด ความเพ็ดเพลิน และหนี้สิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yu ที่กล่าวว่า สีแดงเป็นสีที่โดดเด่นทำให้มีความหมายว่าสำคัญและการเตือน ส่วนงานวิจัยของ Saralamba พบว่า สีแดงในภาษาอังกฤษใช้สื่ออารมณ์โกรธ ซึ่งในงานวิจัยของ Yu ก็พบว่า สีแดงในภาษาอังกฤษสามารถใช้สื่ออารมณ์อายุได้อีกด้วย

คำเรียกสีเหลืองมักจะมี ความหมายเชิงลบ ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ วัยสูงอายุ ระดับต่ำ เกี่ยวกับการใช้ภาษาที่ทำให้คนสนใจ การเตือน และความขี้ขลาด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yu ที่กล่าวว่า สีเหลืองความหมายว่าไม่ซื่อสัตย์ เป็นความหมายเชิงลบ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba ไม่พบคำเรียกสีเหลืองที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ความรู้สึก

คำเรียกสีฟ้า/น้ำเงินมีความหมายที่หลากหลายและแตกต่างกันมาก กล่าวคือ มีความหมายเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาที่ดีไปจนถึงความหมายที่เกี่ยวกับการทำผิดศีลธรรม ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ ความเศร้าโศก ความเสียหาย ความมีจริยธรรมและความไม่มีจริยธรรม ความซื่อสัตย์ เกี่ยวกับผู้ที่มีความรู้ รางวัล ระยะเวลา ความโกรธ เกี่ยวกับชนชั้นสูง ความประหลาดใจ การตำหนิ ค่านิยม การมองโลกในแง่ดี ความบริสุทธิ์ เกี่ยวกับชนชั้นแรงงาน และวัยสูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yu ที่กล่าวว่า สีฟ้า/น้ำเงินมีความหมายเกี่ยวกับเศร้าโศก ความเป็นชนชั้นสูง ความมีเกียรติสูงสุด/ตำแหน่งชนะเลิศ และความสำคัญ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba พบว่า สีฟ้า/น้ำเงินในภาษาอังกฤษใช้สื่ออารมณ์เศร้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ทั้ง 2 เรื่องข้างต้นด้วย

คำเรียกสีเขียวมีความหมายทั้งหมดดังนี้ ความไม่มีประสบการณ์ ความอิจฉา วัยหนุ่มสาว เกี่ยวกับเรื่องเงิน สิ่งแวดล้อม สัญญาณ และการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Saralamba ที่พบว่า สีเขียวในภาษาอังกฤษใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกอิจฉา ส่วนงานวิจัย Yu ไม่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีเขียว น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และเทา

คำเรียกสีน้ำตาลจะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสีอื่น ๆ ส่วนใหญ่แล้วความหมายที่พบในอดีตก็มักจะไม่ปรากฏการใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ brown dozen ‘หนึ่งโหลเต็ม’ to do brown ‘โกง ต้มตุ๋น หลอกหลวง’ fire into the brown ‘การยิงปืนของทหารที่ต้องการยุติการก่อจลาจล’ และ whity-brown ‘ครึ่ง ๆ’ ซึ่งความหมายของสีน้ำตาลในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้ ความหมกมุ่น ชุมชน ความรำคาญ และการประจบประแจง ซึ่งผลการวิจัยของ Saralamba พบเพิ่มเติมว่า สีน้ำตาลในภาษาอังกฤษสามารถใช้สื่ออารมณ์เศร้าได้อีกด้วย

คำเรียกสีม่วงมักจะมี ความหมายที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ ราชวงศ์ และศาสนา แต่ก็มี ความหมายอื่น ๆ ด้วย ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ ความผิดทางจริยธรรม เกี่ยวกับราชวงศ์ เกี่ยวกับงานเขียน ความสำเร็จ และการเมือง ส่วนงานวิจัยของ Saralamba ไม่พบคำเรียกสีม่วงที่ ใช้ในการสื่ออารมณ์ความรู้สึก

คำเรียกสีชมพูมักจะมี ความหมายที่ได้รับอิทธิพลมาจากความหมายของสีแดงและ สีขาวผสมกัน ซึ่งมีความหมายทั้งหมดดังนี้ ความมีสุขภาพที่ดี เกี่ยวกับรักร่วมเพศ การเมือง ความเปลือยเปลือย และการถูกปฏิเสธ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba พบว่าสีชมพูในภาษาอังกฤษ ใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกเบิกบานใจได้

คำเรียกสีเทา มักจะมี ความหมายที่ได้รับอิทธิพลมาจากความหมายของสีดำและ สีขาวผสมกัน จึงมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นกลาง ซึ่งความหมายของสีเทาทั้งหมดมี ดังต่อไปนี้ วัยสูงอายุ ผู้มีอำนาจ ความน่าเบื่อ ความฉลาด ความไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ ความคลุมเครือ ส่วนงานวิจัยของ Saralamba ไม่พบคำเรียกสีเทาที่ใช้ในการสื่ออารมณ์ความรู้สึก

ในขณะที่คำเรียกสีส้มในภาษาอังกฤษนั้น ทั้ง Hamilton และ Saralamba สรุปว่า ไม่พบว่ามี ความหมายเชิงนามนัยและอุปลักษณ์เลย

ส่วนในภาษาจีน Yu (2017) สรุปว่าคำเรียกสีดำมีความหมายเชิงอุปลักษณ์ ดังนี้ ความผิดกฎหมาย ความน่ากลัว ความเสื่อมเสีย ความโกรธ และใช้กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ คำเรียกสีขาวมีความหมายเชิงอุปลักษณ์ ดังนี้ ความบริสุทธิ์ ความสะอาด ความไร้เดียงสา ความไร้ประโยชน์ ความไม่มีคุณสมบัติ และความมีเล่ห์เหลี่ยม, คดโกง คำเรียกสีแดงมีความหมาย เชิงอุปลักษณ์ ดังนี้ สิริมงคล ความสุข ความโชคดี ความโกรธ ความอาย การปฏิวัติ/คอมมิวนิสต์ การเป็นหนี้ และความสวยงาม คำเรียกสีเหลืองมีความหมายเชิงอุปลักษณ์ ดังนี้ ความเจริญรุ่งเรือง ความลามก จักรพรรดิ ความยิ่งใหญ่ และความล้มเหลว ส่วนคำเรียกสีฟ้า/ น้ำเงินมีความหมายเชิงอุปลักษณ์ความหมายเดียว คือ สภาพอากาศที่แจ่มใส

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบของสีทั้งของ ภาษาอังกฤษและภาษาจีนจะคล้ายคลึงกันในความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น สีดำ มักจะมี ความหมายเชิงลบ สีขาวจะมีความหมายเชิงบวก ส่วนความหมายที่แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมมีผลต่อการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ ยกตัวอย่างเช่น ชาวจีนจะให้ความสำคัญกับ สีแดง สีแดงจึงมีความหมายเชิงบวกมากกว่าในภาษาอังกฤษ หรือประเทศจีนในสมัยโบราณมี จักรพรรดิเป็นประมุขของประเทศส่งผลให้สีเหลืองที่เป็นสีของจักรพรรดินั้นมีความหมายเชิงบวก

จากงานวิจัยของ Hamilton และ Yu ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจแก่นแท้ของการใช้คำเรียกสีในเชิงนามนัยและอุปลักษณ์ในภาษาอังกฤษและภาษาจีน ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกผ่านทางถ้อยคำอุปลักษณ์ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีในภาษาอังกฤษแบบข้ามสมัย และประเด็นสำคัญคือจากตัวอย่าง “blue” ในภาษาอังกฤษ ที่หมายถึง ความโกล ซึ่ง Hamilton อธิบายว่า ความหมายเชิงนามนัยของ “blue” คือ ท้องฟ้า/ทะเล ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประสบการณ์ทางร่างกาย จะเห็นว่าท้องฟ้าและทะเลอยู่ไกลจากตัวเราออกไป คำว่า “blue” จึงมีความหมายเชิงอุปลักษณ์ว่า ‘ความโกล’ ได้นั้น ทำให้ผู้วิจัยตีความต่อไปได้ว่าเราสามารถใช้นามนัยในการอธิบายความหมายก่อน จากนั้นจึงขยายความหมายไปสู่อุปลักษณ์

ส่วนงานวิจัยของ Saralamba แตกต่างจากงานวิจัยของ Hamilton และ Yu ในประเด็นที่งานวิจัยของ Saralamba จะเน้นศึกษาคำเรียกสีที่ใช้สื่ออารมณ์ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

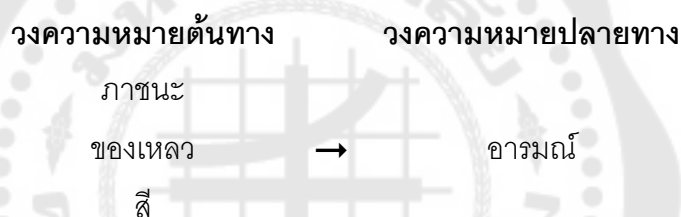
ประเด็นแรก ในภาษาไทยคำเรียกสีที่สื่ออารมณ์ไม่สามารถปรากฏตามลำพังได้ ต้องเกิดร่วมกับคำเรียกอวัยวะเท่านั้น ในขณะที่คำเรียกสีที่สื่ออารมณ์ในภาษาอังกฤษสามารถปรากฏตามลำพังได้ นอกจากนี้ความหมายของคำเรียกสีที่สื่ออารมณ์จะเปลี่ยนไปตามคำเรียกอวัยวะที่ปรากฏร่วมด้วย ในภาษาไทยคำเรียกสีแดงจะปรากฏร่วมกับคำเรียกอวัยวะ “หน้า” หน้า+แดง สื่ออารมณ์โกรธและเบื่อบานใจ แต่หากคำเรียกสีแดงปรากฏร่วมกับคำเรียกอวัยวะ “ตา” ตา+แดง จะสื่ออารมณ์เศร้าแทน คำเรียกสีเขียวก็เช่นกัน ตาเขียว หน้าเขียว และมือเขียว ให้ความหมายที่ไม่เหมือนกัน ตาเขียวสื่ออารมณ์โกรธ ในขณะที่หน้าเขียวและมือเขียวไม่ได้สื่อถึงอารมณ์แต่สื่อถึงมโนทัศน์อื่น กล่าวคือ หน้าเขียวหมายถึงสีหน้าของคนที่จะเป็นลม และมือเขียวหมายถึงผู้ที่ปลุกต้นไม้ไม่ได้

ประเด็นต่อมาเป็นเรื่องของความถี่ของคำเรียกอวัยวะที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสีที่สื่อถึงอารมณ์นั้น พบว่า คำเรียกอวัยวะ “หน้า” และ “ตา” มีความถี่ในการปรากฏร่วมกับคำเรียกสีที่ใช้สื่ออารมณ์สูงกว่าคำเรียกอวัยวะอื่น เช่น หู เนื่องจากคำเรียกอวัยวะ “หน้า” และ “ตา” เป็นอวัยวะที่อยู่ด้านหน้าของร่างกาย ทำให้เห็นได้ชัดเจนกว่าอวัยวะ “หู” ที่อยู่ด้านข้างของร่างกาย

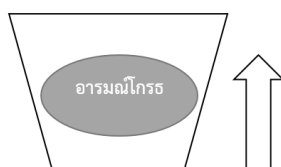
Saralamba ยังได้สรุปไว้อีกด้วยว่า มโนทัศน์เชิงอุปลักษณ์อารมณ์ที่เปรียบเทียบกับคำเรียกสีทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีอุปลักษณ์มโนทัศน์เป็น EMOTION IS A FLUID IN A CONTAINER โดยที่อารมณ์ (EMOTION) จะอยู่ในวงความหมายปลายทาง (Target Domain)

ในขณะที่สี (Color) ของเหลว (FLUID) และภาชนะ (CONTAINER) จะอยู่ในวงความหมายต้นทาง (Source Domain)

Saralamba ให้เหตุผลว่า มนุษย์เปรียบเทียบอารมณ์กับสี เพราะเหตุผลหลัก 2 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 การรับรู้ที่คล้ายคลึงกันของมนุษย์เมื่อรับรู้อารมณ์และสี ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวสามารถแยกออกเป็น 2 มิติ คือ ความชัดเจน และความรุนแรงหรือความเข้มข้น และ ประการที่ 2 อารมณ์และสีมีลักษณะทางกายภาพที่สัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มองเห็นสีสีจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกบวกรหรือลบของมนุษย์ ซึ่ง Saralamba กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของอารมณ์และสีทั้ง 2 ประการ ทำให้เราสามารถจับคู่ของเหลว (FLUID) และภาชนะ (CONTAINER) ให้อยู่ในวงความหมายต้นทาง (Source Domain) และให้ถ่ายโยงความหมายไปยังอารมณ์ที่เป็นความหมายปลายทาง (Target Domain) ได้

Saralamba อ้างถึง Kövecses ว่าเป็นผู้ที่จัดให้อารมณ์เป็นของเหลวที่อยู่ในภาชนะ ซึ่งภาชนะดังกล่าวจะหมายถึงอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู หน้าที่ ในภาษาไทย และหมายถึงร่างกายของมนุษย์ในภาษาอังกฤษ มโนทัศน์ EMOTION IS A FLUID IN A CONTAINER จึงหมายถึงร่างกายหรืออวัยวะของมนุษย์เป็นภาชนะที่บรรจุของเหลวและสีไว้ เมื่อของเหลวมีความดันที่สูงขึ้น จะส่งผลให้เพิ่มระดับความรุนแรงหรือความเข้มข้นของสีและอารมณ์

ภาพประกอบ 7 แผนภาพแสดงอารมณ์โกรธ

ที่มา: Saralamba, Chatchawadee. (2014). Colors as Conceptual Metaphors of Emotions in English and Thai: A Cognitive Linguistics in Focus. p.87-106.

จากภาพประกอบ 7 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

อารมณ์	คือ	ของเหลวที่อยู่ในภาชนะ
ร่างกายของมนุษย์	คือ	ภาชนะ
อารมณ์โกรธ	คือ	ของเหลวที่อยู่ในภาชนะ
ระดับของความดัน	คือ	ระดับของความโกรธ
เมื่อเริ่มมีอารมณ์โกรธ	สีแดงก็จะเริ่มปรากฏ	
ความโกรธ	คือ	สีแดง

งานวิจัยของ Saralamba เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของผู้วิจัยในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลภาษา ทำให้เห็นวิธีการถ่ายโยงความหมายระหว่างวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ไปยังวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ซึ่งคืออารมณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทางที่เป็นมโนทัศน์อื่น ๆ ได้อีก

อย่างไรก็ตามงานวิจัยทั้ง 8 เรื่องข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาต่าง ๆ แต่งานวิจัยดังกล่าวที่ยังไม่ได้แสดงถึงกระบวนการการถ่ายโยงความหมายระหว่างคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ โดยมีการแยกองค์ประกอบทางความหมายให้เห็นได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้เข้าใจกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายระหว่างคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การตรวจสอบการใช้ข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสัมภาษณ์
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ได้แก่ วรรณกรรมทั้งหมดในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งสมัยของวรรณกรรมต่างจากการแบ่งสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็น 4 สมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ (ภาสกร วงศ์ดาวัน, 2556) เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยแบ่งวรรณกรรมสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาออกจากกัน เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับเทพี จรัสจรุงเกียรติ (2543) ที่ว่า ทั้ง 2 สมัยนี้มีระบบการปกครองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนของกลุ่มคนคนละกลุ่ม รวมทั้งหลักฐานจากเอกสารที่ยังคงหลงเหลืออยู่นั้นแสดงให้เห็นความแตกต่างและวิวัฒนาการของกลุ่มคนที่อยู่ในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา ส่วนการรวมวรรณกรรมสมัยธนบุรีเข้ากับสมัยอยุธยานั้น เนื่องจากผู้วิจัยเห็นด้วยกับรุ่งอรุณ ทีฆชอุณหเถียร (2545) และกรองกานต์ รอดพันธ์ (2555) ที่ว่า เราสามารถรวบรวมเอกสารสมัยธนบุรีไว้ในสมัยอยุธยาได้ เนื่องจากมีจำนวนน้อยและประเภทของวรรณกรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนสมัยรัตนโกสินทร์พบว่า มีประเภทของวรรณกรรมที่แตกต่างจากสมัยอยุธยา ผู้วิจัยจึงแบ่งวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ออกจากสมัยอยุธยาได้ อีกทั้งยังมีเหตุผลในด้านวิวัฒนาการของคำเรียกชื่อพื้นฐานในภาษาไทยอีกด้วย เนื่องจากคำเรียกชื่อพื้นฐานในสมัยต่าง ๆ มีจำนวนที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ สมัยสุโขทัยมีจำนวนคำเรียกชื่อพื้นฐาน 5 คำ มีเพียงคำเรียกชื่อพื้นฐานสมัยอยุธยา และสมัยธนบุรีเท่านั้นที่มีจำนวนเท่ากันคือ 9 คำ และสมัยรัตนโกสินทร์มีจำนวนคำเรียกชื่อพื้นฐาน 12 คำ (ธนัญสุภากุล พรทิพยพานิช, 2557; วิภาที ทิพย์คงคา, 2553; ศุภมาส เสงี่ยม, 2543) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงแบ่งสมัยของวรรณกรรมเป็น 3 สมัย ได้แก่ วรรณกรรมสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบจากวรรณกรรมทั้งหมด 3 สมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์จำนวนทั้งสิ้น 146 เรื่อง โดยเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมสมัยสุโขทัยทั้งหมดจำนวน 4 เรื่อง วรรณกรรมสมัยอยุธยาทั้งหมดจำนวน 62 เรื่อง ส่วนวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ผู้วิจัยเก็บจะข้อมูลเป็นช่วง ช่วงละ 20 เรื่อง ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ Microsoft Excel สร้างเลขสุ่มจนได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เนื่องจากจำนวนวรรณกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์นั้นมีจำนวนที่ไม่แน่นอน เท่าที่มีการบันทึกไว้ในทะเบียนวรรณกรรมแห่งชาติที่รวบรวมโดยสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากรนั้น (สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2547) พบว่า ระบุเพียงรายชื่อวรรณกรรมตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 - 6 ซึ่งมีทั้งหมด 680 เรื่อง

วรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 7 ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมประเภทนวนิยายที่ประพันธ์โดยนักเขียนในสมัยนั้น ได้แก่ หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รพีพัฒน์ ซึ่งใช้นามปากกาว่า ม.จ. อากาศดำเกิง กุหลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งใช้นามปากกาว่า ศรีบูรพา และหม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์ ซึ่งใช้นามปากกาว่า ดอกไม้สด

ส่วนวรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 8 ไม่พบว่าม้งานวิจัยหรือเอกสารใดระบุว่า มีวรรณกรรมเรื่องใด และมีนักประพันธ์ท่านใดบ้าง พบเพียงวรรณกรรมที่เขียนข้ามสมัย เช่น วรรณกรรมเรื่องสามกรุงของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ที่ทรงนิพนธ์ไว้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงช่วงรัชกาลที่ 8 ผู้วิจัยจึงจะรวมวรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 7 และ 8 ไว้ด้วยกัน ส่วนข้อมูลภาษาสมัยรัชกาลที่ 9 ถึงปีที่ทำการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Thai National Corpus) โดยเก็บข้อมูลตามคำเรียกสี่ทั้งหมด 12 คำ คำละ 1,000 ข้อมูล รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 12,000 ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งวรรณกรรมในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ออกเป็น 3 ช่วง ตามเกณฑ์ของสุปราณี ธีระวัฒน์สุข (2541, p. 5) ที่แบ่งแต่ละช่วงเวลาไว้ชัดเจน ดังนี้

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น: พ.ศ. 2325 - 2393

รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 สมัยนี้ไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางภาษาอย่างเห็นได้ชัด เพราะยังไม่มีคนไทยที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศทางตะวันตกหรือผู้รู้สองภาษาอย่างจริงจัง

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง: พ.ศ. 2394 - 2468

รัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 สมัยนี้มีคนไทยที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศทางตะวันตกหรือผู้รู้สองภาษาอย่างจริงจังแล้ว จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางภาษาอย่างเห็นได้ชัด คือ การรับศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก

สมัยปัจจุบัน: พ.ศ. 2469 - 2562

รัชกาลที่ 7 ถึงปีที่ทำวิจัย สมัยนี้มีการจัดตั้งราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ภาษา

2. การตรวจสอบการใช้ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบในแต่ละสมัยกับผู้ใช้ภาษาไทยที่เป็นเจ้าของภาษาจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 - 55 ปี เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลคำเรียกสิ่งดังกล่าวนั้นมีความหมายเชิงเปรียบเทียบหรือไม่ ทั้งยังเป็นการลดความเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) ในการตรวจสอบข้อมูลของผู้วิจัยด้วย โดยให้ผู้ใช้ภาษาไทยอธิบายความหมายของคำเรียกสิ่งเปรียบเทียบจากบริบท ซึ่งได้รับการยืนยันว่า ข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบในแต่ละสมัยที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาได้นั้น ผู้ใช้ภาษาไทยมีความเห็นตรงกับผู้วิจัยว่าเป็นข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำเรียกสิ่งเปรียบเทียบเฉพาะคำเรียกสิ่งพื้นฐานในภาษาไทย ซึ่งได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล (ธนัฐรากุล พรทิพย์พานิช, 2557; วิภาที ทิพย์คงคา, 2553; ศุภมาส เอ่งฉ้วน, 2543) และคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่เกิดจากคำเรียกสิ่งพื้นฐาน+คำขยายบ่งเขตสี เช่น แดง+ดำ ดำ+มีด เป็นต้น

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบในแต่ละสมัย โดยเลือกเก็บข้อมูลคำเรียกสิ่งเปรียบเทียบที่พบทั้งหมดทุกคำ โดยไม่จำกัดความถี่ที่พบข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมทั้งหมดที่พบในสมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ปัจจุบันได้ทุกเรื่อง จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่มีความถี่ที่พบน้อยนั้น เป็นเพราะมีการใช้ข้อมูลดังกล่าวน้อยจริง หรือเป็นเพราะผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมที่ในสมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ปัจจุบันได้ทุกเรื่อง ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยค้นหาข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบจากวรรณกรรมประเภทร้อยกรองและร้อยแก้วในสมัยสุโขทัยที่มีทั้งหมดจำนวน 4 เรื่อง วรรณกรรมสมัยอยุธยาที่มีทั้งหมดจำนวน 62 เรื่อง ส่วนวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ที่ผู้วิจัยเก็บจะข้อมูลเป็นช่วง ช่วงละ 20 เรื่อง รวมเป็น 60 เรื่อง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายนั้น หากไม่พบการใช้คำเรียกสิ่งพื้นฐานเชิงเปรียบเทียบในวรรณกรรมที่สุ่มไว้ ผู้วิจัยจะสุ่มวรรณกรรมใหม่จนกว่าจะพบข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งพื้นฐานเชิงเปรียบเทียบครบทั้ง 60 เรื่อง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะค้นหาข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบจากวรรณกรรมที่เลือกไว้ทุกหน้า ส่วนข้อมูลภาษาสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 9 ถึงปีที่ทำการ

วิจัยนั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Thai National Corpus) จำนวน 12,000 ข้อมูล ทั้งนี้ ตัวอย่างข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏในงานวิจัย ผู้วิจัยจะคงรูปคำศัพท์ของต้นฉบับไว้ทุกประการ จะไม่แก้ไข เพื่อให้ถูกต้องตามอักขรวิธีไทยในปัจจุบัน เช่น คำว่า เปน เจบ ในภาษาไทยสมัยรัชกาลที่ 5 และ ตัวเลขไทย เป็นต้น

4. การสัมภาษณ์

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structure Interview) ในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการรายละเอียดมากหรือข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญใน 3 สาขา ได้แก่ สาขาวรรณคดีไทย ภาษาไทย และ ภาษาศาสตร์ภาษาไทย สาขาละ 2 ท่าน รวมเป็น 6 ท่าน เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายความหมายของคำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผลการถ่ายโยงความหมายของคำเรียกสี่ไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นลดความเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย และเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) อีกด้วย (Webb, 1978) ผู้วิจัยจึงเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งจะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง และเหมาะสมกับงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนได้อย่างอิสระ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วยข้อมูลภาษาคำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งผู้วิจัยจะถามความหมายของคำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบที่อยู่ในบริบทกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น “ขณะนั้น ทรงทราบข่าวพระกุมารราหุลประสูติ จึงตรัสว่า เงามดำเกิดขึ้นแล้ว” ซึ่งผู้วิจัยจะถามว่า ดำ ในบริบทนี้หมายถึงอะไร เมื่อได้ความหมายของคำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ผู้วิจัยก็ถามเพิ่มเติมว่า เพราะอะไรผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงคิดว่าคำเรียกสี่ในบริบทนี้มีความหมายดังกล่าว และเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วก็นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นองค์ประกอบในการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง (Source Domain) ไปยังวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ซึ่งมีตัวอย่างจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

ผู้วิจัย: “ขณะนั้น ทรงทราบข่าวพระกุมารราหุลประสูติ จึงตรัสว่า เงามดำเกิดขึ้นแล้ว”
คำในบริบทนี้หมายถึงอะไร?

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ: “ดำ” ในบริบทนี้หมายถึง “สิ่งไม่ดี ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่น่าพอใจ”

ผู้วิจัย: เพราะอะไรผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงคิดว่า คำว่า “ดำ” ในบริบทนี้หมายถึง “สิ่งไม่ดี ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่น่าพอใจ” ?

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ: “เพราะสีดำคือความมืด ไม่ชอบอยู่ในความมืด เพราะอึดอัด ทำให้รู้สึกไม่สบายกายและใจ เพราะมองไม่เห็น และสีดำเป็นสีที่ไม่สวยงาม ทำให้ดูเลอะเทอะ เปื้อน และไม่สะอาด”

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วก็นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นองค์ประกอบในการถ่ายโยงความหมาย ดังนี้

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง สิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่น่าพึงพอใจ เนื่องจากในบริบทนี้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้ากำลังบำเพ็ญเพียรหาทางหลุดพ้น แต่ก็ได้ทราบข่าวว่าพระกุมารประสูติ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้พระพุทธเจ้าเกิดความกังวล เป็นทุกข์ เพราะจะไม่ได้ทำตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง		วงความหมายปลายทาง
[สีดำ]		[ความไม่ดี]
ความมืด	→	ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่น่าพอใจ
ทำให้สีอื่นหม่นลง	→	ทำให้ชีวิตของผู้ประสบเหตุการณ์นั้น ๆ แย่ลง

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ความมืดที่สามารถถ่ายโยงความหมายไปยังความไม่เป็นที่ต้องการ ไม่น่าพอใจ เพราะมนุษย์ไม่ชอบอยู่ในที่มืด เนื่องจากทำให้เกิดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และองค์ประกอบที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะ คือทำให้สีอื่นหม่นลงถ่ายโยงความหมายไปยังการทำให้ชีวิตของผู้ประสบเหตุการณ์นั้น ๆ แย่ลง เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นย่อมทำให้ชีวิตของผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์นั้นเป็นกังวล เป็นทุกข์ จนส่งผลให้ชีวิตแย่ลงได้

5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาไทยแต่ละสมัยแล้ว ผู้วิจัยได้จัดประเภทข้อมูลของคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบแต่ละสมัยว่าใช้กระบวนการในถ่าย

โยงความหมายเป็นอุปลักษณะ นามนัย หรืออุปลักษณะนามนัย โดยใช้แนวคิดอุปลักษณะของ Lakoff and Johnson (1980); Kövecses (2010) แนวคิดนามนัยของ Kövecses (2010) และแนวคิดอุปลักษณะนามนัยของ Ruiz de Mendoza Ibáñez and Díez Velasco (2002) ในการจำแนกแล้วจะนำข้อมูลที่ได้มาถ่ายโยงความหมาย โดยใช้ข้อมูลการอธิบายความหมายของคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบจากแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ องค์ประกอบของสีที่ได้จากทฤษฎีทางศิลปะของ Fabri (1968) และองค์ประกอบของสีจากงานวิจัยของ Xin et al. (2004a); Xin et al. (2004b) เป็นองค์ประกอบเพื่อใช้ในการในถ่ายโยงความหมาย

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติ โดยคำนวณว่า ในแต่ละสมัยปรากฏคำเรียกสีใดบ้างที่แสดงความหมายเชิงเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละเท่าไร ในแต่ละสีมีความหมายเชิงเปรียบเทียบอะไรบ้าง แต่ละความหมายคิดเป็นร้อยละเท่าไร เกิดกระบวนการอะไรบ้างในการอธิบายความหมาย แต่ละกระบวนการคิดเป็นร้อยละเท่าไรต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายงานวิจัย 3 ข้อ ได้แก่ จุดมุ่งหมายข้อที่ 1) เพื่อวิเคราะห์การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยจุดมุ่งหมายข้อนี้จะตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 คำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นในสมัยต่าง ๆ มีลักษณะอย่างไร และข้อที่ 2 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบมีวิวัฒนาการจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่งอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยไว้ใน 1. การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยใน ส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายตามหัวข้อ ดังนี้ 1.1 คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะอธิบายการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ตามลำดับ และ 1.2 วิวัฒนาการการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง

จุดมุ่งหมายข้อที่ 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ จุดมุ่งหมายข้อนี้จะตอบคำถามงานวิจัยข้อที่ 3 กระบวนการที่ทำให้เกิดการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในแต่ละสมัยมีกระบวนการใดบ้าง และข้อที่ 4 ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดกระบวนการทางปริชานเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยไว้ใน 2. กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ โดยใน ส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายตามหัวข้อ ดังนี้ 2.1 กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะอธิบายกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ตามลำดับ และ 2.2 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมาย

จุดมุ่งหมายข้อที่ 3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันจะตอบคำถามวิจัยข้อที่ 5 การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยมีผลต่อการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบของคนไทยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอ

ผลการวิจัยไว้ใน 3. การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยในส่วนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายการเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีรายละเอียดทั้งหมดดังต่อไปนี้

1. การใช้คำเรียกชื่อในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7- ปัจจุบัน) ตามลำดับ และอธิบายวิวัฒนาการการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่งด้วย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ คำเรียกชื่อขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายได้ 19 วงความหมาย กล่าวคือ 1) ลักษณะ 2) อารมณ์ 3) ความรู้สึก 4) ความผิดปกติ 5) สิ่งของเครื่องใช้ 6) ชนชาติ 7) บุคคล 8) วงจรชีวิต 9) เวลา 10) สภาพ 11) กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ 12) ระเบียบทางการเมือง 13) อุณหภูมิ 14) ของกิน ดื่มและเสพ 15) ชนชั้น 16) ธรรมชาติ 17) สถานที่ 18) มนุษย์กับเหตุการณ์ 19) สารเคมี และ 20) เพศ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 การใช้จ่ายกสิกรรมเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างอิงถึงมิติที่คนท้องถิ่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

		วงความหมาย				
ค.บ.ร.๒๕๖๒	สุโขทัย					
	จังหวัดบุรีรัมย์					
๒๕๖๒	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	-	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๓	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๔	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๕	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๖	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๗	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๘	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๖๙	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓
๒๕๗๐	สุโขทัย	✓	✓	✓	✓	✓
	จังหวัดบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	✓

ตาราง 3 (ต่อ)

วงความหมาย								
ชุดปฐมวัย	ค.1	-	-	-	-	-	-	-
	ค.2-ค.3	-	-	-	-	-	-	-
	ค.4-ค.6	-	-	-	-	-	-	-
	ค.7-ค.9	-	-	-	-	-	-	-
	ค.10-ค.12	-	-	-	-	-	-	-
	ค.13-ค.15	-	-	-	-	-	-	-
	ค.16-ค.18	-	-	-	-	-	-	-
	ค.19-ค.21	-	-	-	-	-	-	-
	ค.22-ค.24	-	-	-	-	-	-	-
	ค.25-ค.27	-	-	-	-	-	-	-
	ค.28-ค.30	-	-	-	-	-	-	-
	ค.31-ค.33	-	-	-	-	-	-	-
	ค.34-ค.36	-	-	-	-	-	-	-
	ค.37-ค.39	-	-	-	-	-	-	-
	ค.40-ค.42	-	-	-	-	-	-	-
ชุดชั้นต้น	ด.1-ด.3	-	-	-	-	-	-	-
	ด.4-ด.6	-	-	-	-	-	-	-
	ด.7-ด.9	-	-	-	-	-	-	-
	ด.10-ด.12	-	-	-	-	-	-	-
	ด.13-ด.15	-	-	-	-	-	-	-
	ด.16-ด.18	-	-	-	-	-	-	-
ชุดชั้นกลาง	ก.1-ก.3	-	-	-	-	-	-	-
	ก.4-ก.6	-	-	-	-	-	-	-
	ก.7-ก.9	-	-	-	-	-	-	-
	ก.10-ก.12	-	-	-	-	-	-	-
	ก.13-ก.15	-	-	-	-	-	-	-
	ก.16-ก.18	-	-	-	-	-	-	-
ชุดชั้นสูง	ข.1-ข.3	-	-	-	-	-	-	-
	ข.4-ข.6	-	-	-	-	-	-	-
	ข.7-ข.9	-	-	-	-	-	-	-
	ข.10-ข.12	-	-	-	-	-	-	-
	ข.13-ข.15	-	-	-	-	-	-	-
	ข.16-ข.18	-	-	-	-	-	-	-

ทั้งนี้ สามารถอธิบายคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัย
สุโขทัยจนถึงปัจจุบันโดยแบ่งออกเป็นยุคสมัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.1 คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นในสมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยพบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ 1 คำ คือ คำเรียกสีแดง ซึ่งพบ
ทั้งหมด 43 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 ของการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยสุโขทัยทั้งหมด
โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยสุโขทัย

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
แดง	อุณภูมิ	ความร้อน	43	100	100

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยสุโขทัยข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดง
ตัวอย่างไว้ ดังนี้

คำเรียกสีแดง สามารถเปรียบเทียบได้ 1 วงความหมาย คือ **อุณภูมิ** ที่มี
ความหมายว่า 'ความร้อน' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (7) ดังนี้

(7) ผู้ยมบาลก็ลากไปผลักไปให้ล้มหงายเหนือแผ่นเหล็กแดงลุกเป็นเปลวพุ่งไหม้ตนเขา
ตลอด

วรรณกรรมเรื่อง ไตรภูมิกถา (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2539)

1.1.2 คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นในสมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยาพบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ คำเรียกสี
ขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยอยุธยามีทั้งหมด 60
ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 แบ่งเป็นการใช้คำเรียกสีขาวเชิงเปรียบเทียบ 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ
3.34 การใช้คำเรียกสีดำเชิงเปรียบเทียบ 10 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 16.67 การใช้คำเรียกสีแดงเชิง
เปรียบเทียบ 9 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 15.01 การใช้คำเรียกสีเหลืองเชิงเปรียบเทียบ 29 ข้อมูล คิด
เป็นร้อยละ 48.33 และการใช้คำเรียกสีเขียวเชิงเปรียบเทียบ 10 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดย
สามารถแสดงผลเป็นตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ขาว	อารมณ์	กลัว	1	1.67	3.34	
	ความรู้สึก					
	บุคคล	พราหมณ์	1	1.67		
ดำ	อารมณ์	เศร้า	1	1.67	16.67	
	ความรู้สึก					
		ความ				
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	1	1.67		
		ร่างกาย				
		ความไม่				
		สวยงาม	2	3.33		
ลักษณะ		สิ่งที่ไม่ดี	3	5.00	15.01	
		มลทิน สิ่ง				
		ทำให้มัว	2	3.33		
		หมอง				
	วงจรชีวิต	ความตาย	1	1.67		
แดง	อารมณ์	เศร้า	4	6.67	15.01	
	ความรู้สึก	เจ็บปวด	2	3.33		
		ความ				
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	1	1.67	15.01	
		ร่างกาย				
		ความ				
		ผิดปกติทาง	1	1.67		
		ธรรมชาติ				
	ลักษณะ	เกียรติยศ	1	1.67		

คำเรียกสี่คำ ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 4 วงความหมาย ได้แก่
 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (10) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (11) 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'สิ่งที่ไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหลาด' และ 'มลทิน สิ่งที่ทำให้มัวหมอง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (12) - (14) และ 4) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความตาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (15) ดังต่อไปนี้

- (10) เห็นรูปเงารับเอาหญิงใส่นาวา เห็นรูปเงารพวยเรือพาเอาหญิงไป
 เห็นรูปชายนั้นไปนั่งอยู่ฝั่งน้ำ ทำหน้าดำเกล้าสุชลนั้นล้นไหล

วรรณกรรมเรื่อง มหาชาติคำหลวง (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

- (11) สามเณรเถรฝ่ายว่าเถน แลไปเห็นนิมนางถึงกลางน้ำ
 จะถามทักปากไม่ออกเหมือนผีอำ หน้าก็ดำเนื้อดินแทบสิ้นชนม์
 ผลกรรมนำนางมาพลัดผิว เข้าสู่ญใจกายตัวรำสับรำสน
 เหมือนผีสิงปวดเคียวให้เวียนวน ทูรายทูนงงววยระทวยกาย

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกุมารกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

- (12) รังสีพระเจ้าฮือ ปางใด
 ฮือเมื่อพระเสด็จไป ป่าแก้ว
 รังสีปัสตไส สักหยาด
 ดำแต่นอกในแผ้ว ผ่องเนื่อนพคุณ ฯ

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกวีโบราณ (พระยาตรัง, 2505)

- (13) ขณะนั้น ทรงทราบข่าวพระกุมารราหุลประสูติ จึงตรัสว่า เงามดำเกิดขึ้นแล้ว เครื่องจองจำ
 เกิดขึ้นแล้ว

วรรณกรรมเรื่อง ชินกาลมาลีปกรณ์ (กรมศิลปากร, 2518)

- (14) ฉันทิดจะให้เห็นจริง เพราะตนเป็นหญิง
 คือตั้งเศวตวัตตา

แม่นขาวแดงดำมีมา ผู้เสียสัตยา
มาพร้อมด้วยดำโรยดำ

วรรณกรรมเรื่อง ประชุมปกรณ์มหากาฬคำฉันท์ (ไม่ปรากฏผู้แต่ง, 2547)

- (15) แล้วจึงว่าข้าแต่ท่านชาวประชา อันยาข้านี้แลดีจะมีไหน
เป็นไรชาจึงไม่หาข้าเข้าไป จะแก้ไขดำปลอดให้รอดเป็น

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกumarกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' และ 'เจ็บปวด' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (16) – (17) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติร่างกาย' และ 'ความผิดปกติทางธรรมชาติ' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (18) – (19) และ 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'เกียรติยศ' ซึ่งอยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เกี่ยวกับการยกย่อง' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (20) ดังนี้

- (16) ครั้นวางพระโอษฐ์น้ำ เวียนวน อยู่เนา
เห็นแก่ตาแดงกล เลือดย้อม
เหตุไทยรททน ทุกซีใหญ่ หลวงนา
ถนัดตั้งไม่รู้ยอ้อม เท่าท้าวทับทรวง ฯ

วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตพระลอ (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

- (17) ในวันที่มหาโพธิมาถึงนครปราตลีบุตร นางสังฆมิตตาเถรี ได้ถวายพระพรแต่พระเจ้าอโศก
ว่าจะไปเกาะคนฝ่ามือแดง¹

วรรณกรรมเรื่อง ชินกาลมาลีปกรณ์ (กรมศิลปากร, 2518)

- (18) พระสรรเพชญ์ตรัสเทศน์ไว้เป็นสอง ถ้าสองกองใครได้สร้างอย่าสงสัย
ถ้าสร้างบาบบาบทำให้หน้าใจ เขาสวมใส่ชื่อคาตะโหงกคอค
ทั้งติดตรวนพวนผูกบันเอวถือ ที่ศอกมือมัดผูกจนวนงข้อ
ชี้เรือนโรคไม่ระแวงแต่งให้พอ ทั้งมงคร้อริดสีดวงให้ตาแดง

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกumarกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

- (19) พระคงคาจะแดงเดือดตั้งเลือดนง ออกแผ่นดินเป็นบ้ำฟ้าจะเหลือง
ผีป่าจะวิ่งเข้าสิงเมือง ผีเมืองนั้นจะออกไปอยู่ไพร

¹ อธิบายความหมายไว้ที่หน้า 150

1.1.3 คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ ทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีทั้งหมด 230 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 แบ่งเป็นการใช้คำเรียกสีขาวเชิงเปรียบเทียบ 39 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 16.94 การใช้คำเรียกสีดำเชิงเปรียบเทียบ 27 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 11.71 การใช้คำเรียกสีแดงเชิงเปรียบเทียบ 68 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 29.51 การใช้คำเรียกสีเหลืองเชิงเปรียบเทียบ 66 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 28.68 และการใช้คำเรียกสีเขียวเชิงเปรียบเทียบ 30 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 13.03 โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์	กลัว	15	6.52	16.94
	ความรู้สึก				
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	5	2.17	
		ของร่างกาย			
	วงจรชีวิต	ความชรา	4	1.74	
	เวลา	เวลาเข้า/ตुरु/ มืด	13	5.65	
ดำ	ลักษณะ	บริสุทธิ์	1	0.43	11.71
		ยอมแพ้	1	0.43	
	อารมณ์	เศร้า	8	3.48	
	ความรู้สึก				
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	7	3.04	
		ของร่างกาย			

ตาราง 6 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ดำ	วงจรชีวิต	ความเยาว์	1	0.43	29.51	
		ความไม่สวยงาม	3	1.3		
	ลักษณะ	สัญลักษณ์ของทหาร	1	0.43		
		ส่วนที่เล็กที่สุด	1	0.43		
		ความไม่ดี	3	1.3		
		ไม่ชัดเจน	1	0.43		
		ชนชาติ	ชาวยวน	2		0.87
		อารมณ์ความรู้สึก	โกรธ	36		15.65
	เศร้า		7	3.04		
	เขินอาย		2	0.87		
	ดีใจ		1	0.43		
	อยากยกยา		1	0.43		
	เมา		1	0.43		
	แดง	ความผิดปกติ	เจ็บปวด	3		1.3
ความผิดปกติของร่างกาย			3	1.3		
ชนชั้น		ผู้ดี	1	0.43		
ชนชาติ		คอเคซอยด์	2	0.87		
วงจรชีวิต		ความเยาว์	1	0.43		
เวลา		เวลาเข้ามีด/เข้าตุ๋น	2	0.87		
	เวลาเย็น	3	1.3			

ตาราง 6 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
แดง	ธรรมชาติ	ลมพายุ	1	0.43		
		จำนวนมาก	2	0.87		
	ลักษณะ	ชัดเจน	1	0.43		
		สิ่งของเครื่องใช้	เสื้อผ้า	1		0.43
เหลือง	อารมณ์	กลัว	9	3.91	28.68	
	ความรู้สึก					
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	31	13.48		
		ของร่างกาย	5	2.17		
		ความผิดปกติ				
	ลักษณะ	ความ	10	4.35		
		สวยงาม				
	บุคคล	สมณเพศ	1	0.43		
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	6	2.61		
	เวลา	เวลาเช้า	3	1.3		
สิ่งของเครื่องใช้	เครื่องประดับ	1	0.43			
เขียว	อารมณ์	โกรธ	13	5.65	13.03	
		ความรู้สึก	เจ็บปวด	1		0.43
			เศร้า	1		0.43
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	5	2.17		
		ของร่างกาย	8	3.48		
	ธรรมชาติ	ทะเล		2		0.87
ใบไม้						

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (26) - (72) ดังนี้

- มันแขวะควักออกให้กินจนสิ้นตัว ซาบทั่วชนเข้ากระดูกด้า
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)
- (38) ซ้ำหมัดหัวพ่อเป็นต่อไม้ แคะไควว่าเล่นไม่เป็นล้ำ
นับมึงไม่ได้จ่ายใจดำ ถ้อยคำหยาบซ้ำสามานย์
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)
- (39) มาพันผูกผูกเขยเพราะเคยเห็น หรือชอนเร้นรู้แบายมาแอบแฝง
หรือโนนออกชอกข้าเห็นดำแดง หรือจะแกล้งถมทับให้อับอาย
วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)
- (40) เจ้าประคุณนุ่งห่มใส่ผมยาว ซ่างเหมือนลาวจริงจังไม่ก้งขา
ลูกได้แอบพินิจพิจารณา ซ่างแปลกหน้าแปลกกายคล้ายพุงดำ
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)
- คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 9 วงความหมาย ได้แก่
- 1) **อารมณ์ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เศร้า' 'เขินอาย' 'ดีใจ' 'อยากยกยา' 'เมา' และ 'เจ็บปวด' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (41) – (47) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (48) 3) **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า 'ผู้ดี' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (49) 4) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'คอเคซอยด์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (50) 5) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (51) 6) **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเข้ามิด/เข้าตู่' และ 'เวลาเย็น' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (52) – (53) 7) **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ลมพายุ' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (54) 8) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'คนจำนวนมาก' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่บอกความมากน้อย' และ 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (55) – (56) และ 9) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'เสื้อผ้า' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (57) ดังต่อไปนี้
- (41) อยู่บันไดไกรลาสเป็นนิจ สุราฤทธิ์ดับหัวแล้วลูปหน้า
บ้างให้ตักน้ำล้างบาทา บ้างถอนเส้นเกศาขุ่นไป
จนผมโกรนโล้นเกลี้ยงถึงเพียงหู ดูเงาในน้ำแล้วร้องไห้
ฮึดฮัดขัดคั่นแน่นใจ ตาแดงดั่งแสงไฟฟ้า
บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2549)

- (42) คลังฝางฝางสดใช้ ฤาแสง
สายเนตรเรียมเดือดแดง เลือดซ้ำ
น้ำตาดกรินแรง ไรยว่วง ลงนา
ยิ่งกว่าสีฝางขร้ำ เนตรขร้ำตาเรียม ฯ
วรรณกรรมเรื่อง โคลงนิราศชุมพร (พระพิพิธสาตี, ม.ป.ป.)
- (43) ประหลาดจริงนึ่งหิมไม่ยืมแยม ด้ยวนนี้แก้มแดงดอกจะบอกให้
พระกอดรูปจูบช้ำน้นร้ำไป ใครใช้ให้ไม่พุดจะสุดแรง
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (44) ย้งเมืองหมายพึ่งทำว เทียวหา อิกนา
บำเหน็ดบ้านาญนาม แต่งตั้ง
หมอควาญขึ้นหน้าตา แดงเลือด
ลามลูเสื้อผ้าห้ง เงินทอง ฯ
วรรณกรรมเรื่อง โคลงดั้นเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
(พระยาตรัง, ม.ป.ป.)
- (45) สงสารแสงแขงข้อจนชาล้น เห็นเรือหันโกรธบ่นเอาคนหลัง
น้ำจะพัดบดตีไปสีซัง แล้วคลุ้มคลั่งเจียนยาทำตาแดง
วรรณกรรมเรื่อง นิราศเมืองแกลง (สุนทรภู่, 2558)
- (46) กินจนเมาเหล้าหมดเป็นสี่ขวด แล้วพุดอวดพวกแขกแปลกภาษา
ความยินดีปรีดีเปรมเอมอูรา เมาจนตาแดงกำดั่งตำลึง
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (47) ช้างในวังซูลมุนกันวุ่นวาย เจ้านายทุกองค์ทรงกันแสง
ห้งหม่อมคุณวุ่นวอนช้อนอกแดง บ้างฝ้งแฝงของไว้ใต้ตีกราม ฯ
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)
- (48) จิ้งคัตคำให้การมิทันซ้ำ ข้อคดีมีมาเป็นมากหลาย
ขุนแผนตัวดีมีแบายคาย อำนมนตร์สนธิยายอัดทวาร
เป่าต๋องขุนช้างเข้าหว่างอก เห่งตอกอกใจให้พุงชาน

วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

- (56) มาพันผูกผูกเขยเพราะเคยเห็น หรือซ่อนเร้นรู้แบบมาแอบแฝง
หรือในนอกชอกซ้ำเห็นคำแดง หรือจะแกล้งถมทับให้อับอาย
วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)
- (57) เกรกระอำรู้แน่แต่แรกนั่ง อันชาววังแล้วไม่แกล้งมีแดงเหลือง
เป็นโรมีที่ถูระของนางเมือง ถึงแค้นเคืองแก้ไขมิให้ชัง
วรรณกรรมเรื่อง โคบุตร (สุนทรภู่, 2515)

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 7 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘กลัว’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (58) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ และ ‘ความผิดปกติทางธรรมชาติ’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (59) – (60) 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความสวยงาม’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะรูปกาย’ โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (61) 4) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘สมณเพศ’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (62) 5) **ขนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘คอเคซอยด์’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (63) 6) **เวลา** ที่มีความหมายว่า ‘เวลาเช้า’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (64) และ 7) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘เครื่องประดับ’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (65) ดังต่อไปนี้

- (58) แต่มึงอย่าหนีหายเป็นชายเชื้อ ให้เหมือนเสือฟังกว่าอย่าตาเหลือง
คงจะคิดตอบแทนที่แค้นเคือง ชิงเอาเมืองให้จงได้ตั้งใจปอง
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (59) ใครพบภักตร์เขาก็ทักว่าทงชูป จะดูรูปตัวเองก็ผอมเหลือง
ชังตายขึ้นผีนฤไทยให้ประเทือง เทียวฆ่าเลื่องแลชมตลาดเรียง
วรรณกรรมเรื่อง นิราศเมืองแกลง (สุนทรภู่, 2558)
- (60) แล้วซ้ำเผาข้าวปลากะยาหาร ให้เกิดการโกลาท้องฟ้าเหลือง
ให้ผู้อื่นหมิ่นแสนได้แค้นเคือง จับสามเมืองมาชังไว้ลังกา
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (61) แล้วเสนที่เป็นใหญ่จึงไต่ถาม เจ้าหนุ่มพราหมณ์งามเหลือดูเนื้อเหลือง
พอพากันพันฝ่าเข้ามาเมือง ชูระเรื่องราชการสถานใด ๆ
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

- (62) เป็นสิ้นบุญที่จะบวชด้วยบาปก่อน ผ้าเหลืองร้อนพาดตัวเข้าไม่ได้
จะขอลาผ้าเท้าเจ้าคุณไป อวยให้เห็นจะม้วยด้วยไฟราง ๆ
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)
- (63) บาทหลวงทำป่นปีทั้งตีตบ ไม่น่าคบนำคำอ้ายตาเหลือง
ดูจริตผิดชนคนทั้งเมือง คิดแต่เรื่องทุจริตเป็นจิตพาล ๆ
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (64) เห็นคนนั่งตั้งนาฬิกาท่อม ทำคอขุมโหงกหงุบเขอทุบถอง
จนเวลาฟ้าเหลืองขึ้นเรื่องรอง ไม่ย่ำซ่องรุ่งบ้างเป็นอย่างไร
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)
- (65) เถรกระอำรู้แน่แต่แรกนั่ง อันชาววังแล้วไม่แก้งมีแดงเหลือง
เป็นโรมีที่ถูระของนางเมือง ถึงแค่นเคื่องแก้ไขมิให้ซัง
วรรณกรรมเรื่อง โคบุตร (สุนทรภู่, 2515)
- คำเรียกสี่เหลี่ยม ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่
- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เจ็บปวด' และ 'เศร้า' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (66) – (68) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (69) และ 3) **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ทะเล' และ 'ใบไม้' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (70) - (71) ดังต่อไปนี้
- (66) อีนางเมียดำผ้าอ้ายหัวตัด ไม่ทันยัดแล้วก็ดำทำตาเขียว
กูไปป่าหาพินตัวเป็นเกลียว หยุดประเดี๋ยวไม่ทันเหื่อจะแห้งเม็ด
วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)
- (67) หยิกด้วยเล็บหนาให้เจ็บตลอดจิต แม้ไม่คิดแล้วจะหยิกให้เนื้อเขียว
จนเขาขับแล้วยังจับอยู่กลมเกลียว อย่าโกรธเกรี้ยวไปเลยน้องจะหมองนวล
วรรณกรรมเรื่อง โคบุตร (สุนทรภู่, 2515)
- (68) มุงเห็นเกาะไฟพูน เด็ดเดียว
ไผ่บ่เขียวเรียมเขียว ออกคล้า
จากมารากแรงเจียว ทรวงจี้
เจ็บอุระเรียมซ้ำ ชอกเนื้อในทรวง ๆ

ตาราง 7 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม		
ขาว	อารมณ์ ความรู้สึก	กลัว	4	3.54	19.45		
		วงจรชีวิต	ความชรา	2		1.77	
	ชนชาติ	ชาวลาว	5	4.42			
		คอเคซอยด์	4	3.54			
	บุคคล	กษัตริย์	2	1.77			
	คุณภูมิ	ความร้อน	1	0.88			
	เวลา	เวลาเข้าตู่	1	0.88			
	ลักษณะ	ชัดเจน	1	0.88			
	ระบอบทาง การเมือง	ประชาธิปไตย	2	1.77			
	ดำ	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	1		0.88	15.01
เจ็บปวด			1	0.88			
ความผิดปกติ		ความผิดปกติ ของร่างกาย	3	2.65			
		ภาพโรค	1	0.88			
ลักษณะ		ความไม่ สวยงาม	2	1.77			
		จริงจัง	1	0.88			
		ความไม่ดี	7	6.19			
		อุปสรรค	1	0.88			
แดง		อารมณ์ ความรู้สึก	โกรธ	10	8.85	43.34	
			เศร้า	6	5.31		
	เขินอาย	2	1.77				
	มีความสุข	1	0.88				
	ละอาย	1	0.88				

ตาราง 7 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		หนาว	2	1.77	
	ลักษณะ	จริงจัง	1	0.88	
		ชัดเจน	2	1.77	
	สภาพ	สุขภาพดี	2	1.77	
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	2	1.77	
แดง					
	สิ่งของเครื่องใช้	เงินปลอม	11	9.73	
		เงิน	2	1.77	
	คุณหมูนี	ร้อน	1	0.88	
	ระบอบทางการเมือง	คอมมิวนิสต์	6	5.31	
	อารมณ์ความรู้สึก	กลัว	1	0.88	
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติของร่างกาย	3	2.65	
		โรคไข้ชนิดหนึ่ง	2	1.77	8.83
เหลือง					
	ลักษณะ	ความสวยงาม	2	1.77	
		ชนชาติ	มองโกลอยด์	1	0.88
	เวลา	เวลาเช้า	1	0.88	
		โกรธ	8	7.08	
	อารมณ์	เหนื่อย	1	0.88	
	ความรู้สึก	หนาว	1	0.88	13.25
		เจ็บปวด	2	1.77	

ตาราง 7 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	1	0.88	
	ธรรมชาติ	ทะเล	1	0.88	
	สถานที่	สถานที่ ค้าประเวณี	1	0.88	

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (72) - (115) ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 8 วงความหมาย ได้แก่
 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (72) 2) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (73) 3) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ชาวลาว' และ 'คอเคซอยด์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (74) - (75) 4) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'กษัตริย์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (76) 5) **อุณหภูมิต่ำ** ที่มีความหมายว่า 'ความร้อน' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (77) 6) **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเข้าตุ๋น' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (78) 7) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (79) และ 8) **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า 'ประชาธิปไตย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (80) ดังต่อไปนี้

(72) พอเจ็ดทุ่มแล้วก็เผลอไป พอถึงแดนฝรั่งเศส เจ้าพนักงานภาษีขึ้นมาตรวจรู้สึกตัวขึ้นมา เห็นมายืนอยู่ที่ประตูข้างหัวเสาแล้ว ยังตื่นอยู่ไม่รู้ว่าทำไมเขาถึงเปิดเข้ามาได้ เพราะได้ลั่นกลอนข้างในไว้ ภายหลังจึงรู้ว่าเขามีกุญแจสำหรับมาเปิด เห็นอ้ายพื่อนที่นั่งอยู่ห้องหนึ่งต่างหาก ตื่นตาขาวทีเดียว ว่าฝรั่งเขาเปิดเข้ามาในห้องวังทลัทหลายอยู่ตามนั้น

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

(73) คนทำงานที่เป็นคนคร่ำประมาณสักสิบเอ็ดสิบสองคน แก่คร่ำๆ จนหัวขาวหนวดขาวก็มี

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

- (91) พังสารสังเกตหน้า นารี
 กัมภักตลพพาที ช่อนแย้ม
 ท่านยลทราบยินดี ไฉนจิตร เขานา
แดงกำกำหนดแก้ม เกิดข้อขวยอายุ ฯ
 วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2529)
- (92) เจ้าชายพังสารที้ชี้แกลง พระพักตร์แดงยี่ดี่จะมีไหน
 พังประชาสาธุการเบิกบานใจ ต่อนพหลพลไกรกลั่นนคร
 วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2529)
- (93) นายทองอินยิ้มแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าขอโทษเถอะ ข้าพเจ้าได้ทราบว่าท่านได้กล่าวที่สนาม
 ม้า มีผู้ได้ยินหลายคนว่า ถ้าใครสืบเรื่องนี้ได้สำเร็จ ท่านจะให้พันบาท ข้าพเจ้าได้บอกกับท่านแล้ว
 ว่าข้าพเจ้าไม่ใช่คนมั่งมี ตัวท่านบางทีจะเห็นว่าพันบาทกับสิบซึ่งไม่ผิดอะไรกันมาก แต่ส่วนตัว
 ข้าพเจ้านี้เห็นชัดเจนทีเดียวว่า ในระหว่างสิบซึ่งกับพันบาทนั้นผิดกันอยู่ถึงสองร้อยบาท” จันอีหน้า
แดงนั่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าจะให้ท่านพันบาทก็ได้”
 วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ยาม่าบังกะโล (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)
- (94) ทั้งสี่คนแก้มแดงด้วยหนามันเผา
 วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)
- (95) ต่างคนต้องการซึ่งเกียรติยศอันนั้นให้ตกเป็นของตัวเอง หน้าแดงหน้าดำใส่กันไม่ยอมแพ้ เมื่อ
 หมดทางที่จะได้เกียรติยศโดยดีแล้ว ความจำเป็นไม่มีเหตุอื่นเข้าขัด
 วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)
- (96) “เราต้องไล่เจ้าพวกหมากลับเสียที่นี่ ถ้าให้มันไปถึงหมู่บ้านเรา มันจะรู้เรื่องเข้า เรื่องเราจะ
แดงขึ้น”
 วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)
- (97) มองสิเออเดอฟรังค์ ที่เป็นราชทูตเมืองไทยแต่ก่อนมาหา คู่ฮ้วนท้วนหน้าแดงสบาย จะขอ
 พาเมียแลลูกซึ่งพ่อเคยรักมาแต่เด็ก ๆ มาหา
 วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

- (98) สนามรบจบบกน้ำ คำบรรยายภาค
ลูกเด็กเล็กแดงสม เศษม้วย
แม่ผู้อยู่ที่ห่างบ้าน ซีกโลก
ยังตกเดือดร้อนด้วย เศรษฐม้วย
วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)
- (99) คือเติมกรรมก่องตระเวนได้สืบจับผู้ทำเงินแดงอยู่หลายเดือน
วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ตอนนายสวัสดิ์ปีตุษมาต
(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)
- (100) “หนูเดินมาดีดีถึงที่แฉ่ง สดางค์แดงตกหายหาไม่เห็น”
ครูลูบเศียรเพียรให้ทำใจเย็น ควักสดางค์ให้เป็นเครื่องทดแทน
วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)
- (101) รถวันขึ้นพลูงๆ ได้ความว่าน้ำท่วมล้นทั้งสองรถ เพราะเหตุที่ต้องพ้นเวลาเมื่อขึ้นมา หา
น้ำที่เรือนซึ่งตั้งอยู่ใกล้หลังเดียวก็ไม่มี จึงต้องปล่อยให้รถลิ่งลงมาจนถึงเรสเตอร์รถต์ เลขอน้ำ
กรอก ถ้าขาดซ้ำอีกหน่อยเครื่องจะติดกันหมด เกือบจะลุกเป็นเหล็กแดงอยู่แล้ว
วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)
- (102) สักวา โลกานูเคราะห์นี้ ทั้งสองสีขาแดงแย่งกันช่วย
แดงจ่ายทรัพย์รับเอเยนต์เล่นแผนรวย เพื่ออำนวยปฏิวัติเพาะลัทธิต
วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)
- คำเรียกสี่เหลี่ยม ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่
- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘กลัว’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (103) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ และ ‘โรคไข้ชนิดหนึ่ง’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (104) – (105) 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความสวยงาม’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะรูปร่าง’ โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (106) 4) **ขนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘มองไกลอด’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (107) และ 5) **เวลา** ที่มีความหมายว่า ‘เวลาเช้า’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (108) ดังต่อไปนี้

(103) รุ่งเช้าราวสามโมง โดยคำบัญชาที่พระราชอาบลอมสั่งไว้ เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาเปิดห้องปูน อะไร จะทำให้ตกใจเท่ากับที่เปิดประตูเห็นพระราชอาของตนประทับอยู่ในห้องนั้น ขวัญหายตกประหม่า แผ่นดินเหลืองหมด รู้สึกว่าตนมีชีวิตอยู่ในวันนี้ไม่กี่ชั่วโมง ชบลงแทบพระบาทหมอบนิ่งตัวสั่น

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)

(104) ศกุนีล่องลงถ่วงลูกบาศก์ เราประมาทมุ่งทำจนหน้าเหลือง
มันล่องลงปวงเราให้เปล่าเปลือง- ความคิดเรื่องราวความยามพะนัน

วรรณกรรมเรื่อง สงครามภารตะคำกลอน (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2475)

(105) ในเมืองเออร์ควอนันน์ว่ามีฤดูเกือบจะเหมือนกันตลอดปี ร้อนแลมีไข้เหลืองชุม พ่อเด็กที่ให้
บุญนั้นก็ตายด้วยไข้เหลือง

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

(106) แต่จากบ้านแสนกันดารได้ความยาก ยังมีหน้าซ้ำจากเจ้าเนื้อเหลือง
ที่ห่างแหแดดล้าคาญเคือง ไม่เปล่าเปลืองปลิดปลดรททวิ

วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)

(107) สักวา ฎีปูนให้ครุ่นจิตต์ บุรพทิศยังกระเทือนเหมือนเป็นไข
ยักษ์ผิวเหลืองโรครุมต้องคุมไว้ ยักษ์ขาวใหญ่ยื่นมือถือเข้ามา
บุรพทิศของชาวบุรพทิศ เอกสิทธิ์จำต้องปองรักษา
มีคนแน่นแผ่นดินน้อยค้อยนำพา เป็นมหาอำนาจชาติหนึ่งเคย

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

(108) ร้อนรำพึงถึงสมรอนไม่หลับ จนดาวดับลับหล้าขอบฟ้าเหลือง
เปนเปลวปลาบราวกับทาบทองประเทือง พิณจเบื่องบุรพทิศวิจิตรงาม

วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 4 วงความหมาย ได้แก่

1) **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘โกรธ’ ‘เหนื่อย’ ‘หนาว’ และ ‘เจ็บปวด’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (109) – (112) 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (113) 3) **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘ทะเล’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน

(114) และ 4) **สถานที่** ที่มีความหมายว่า 'สถานค้าประเวณี' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (115) ดังต่อไปนี้

(109) เมียพราหมณ์แค้นนักแค้นหนา พุดไม่ออก ทำแต่ตาเขียวเท่านั้น

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)

(110) นายสุวรรณเมื่อนายทองอินกำลังพุดอยู่นั้น สังเกตดูหน้าซีดลงทุกทีกว่านายทองอินจะพุดจบ นายสุวรรณหงหน้าเขียวปากสั้นจนเข้าพเจ้าออกนีกสงสาร

วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ตอนนายสุวรรณถูกขโมย

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)

(111) คราวก่อนถึงต้องมียามตรวจ คงจะพบพวกที่อดดีออกนอนกลางแจ้งไม่ห่มผ้าเสมอ ความจริงมันหลับได้จริงๆ ด้วยความซี้เข้านั้นเหลือล้น ทนได้ทั้งร้อนทั้งหนาว ต่อเขียวทั้งตัวจึงตื่น

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

(112) ความเจ็บกายบอบช้ำ บวมบ่งบ้างเขียวคล้ำ
ดั่งบ้ายหมึกมอม ฯ

วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2529)

(113) วันนี้ไม่มีเรื่องอะไร เพราะเป็นวันอาทิตย์ มาพบตุ๊ก ระพี เพ็ญ ดิลก ศิริวงศ์ เพ็ญดูยังผอม เขียวมาก ยังมีนักเรียนอีกหลายคนกับปอลเมอลิง กงสุลเยเนอราลเกฮีเนียส คอยรับอยู่ที่โฮเตล

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

(114) ชนพาลปานน้ำซึ่ง เค็มเขียว
ยาวใหญ่ไหลเป็นเกลียว ว่างไว้ง
ใสจริงแต่จิบเดียว ฤาตี๋ม ได้เลย
มากก็มากคดโค้ง คบคำพาเสีย ฯ

วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2529)

(115) ถ้าใครอยากจะพบพ่อสวิงต้องไปหาที่โรงเหล้า หรือโรงละครเฉวียงไฉ หรือบ้านโคมเขียว นั้นแน่ะ

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจนักรบ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2560)

1.1.5 คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีทั้งหมด 1132 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 แบ่งเป็นการใช้คำเรียกสี่ขาวเชิงเปรียบเทียบ 140 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 12.41 การใช้คำเรียกสี่ดำเชิงเปรียบเทียบ 99 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 8.78 การใช้คำเรียกสี่แดงเชิงเปรียบเทียบ 444 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 39.26 การใช้คำเรียกสี่เหลืองเชิงเปรียบเทียบ 115 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10.18 การใช้คำเรียกสี่เขียวเชิงเปรียบเทียบ 139 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 12.29 การใช้คำเรียกสี่ม่วงเชิงเปรียบเทียบ 39 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.44 การใช้คำเรียกสี่ชมพูเชิงเปรียบเทียบ 48 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 4.26 การใช้คำเรียกสี่ส้มเชิงเปรียบเทียบ 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.18 การใช้คำเรียกสี่ฟ้าเชิงเปรียบเทียบ 45 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.98 การใช้คำเรียกสี่เทาเชิงเปรียบเทียบ 33 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 2.93 การใช้คำเรียกสีน้ำเงินเชิงเปรียบเทียบ 23 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 2.04 และการใช้คำเรียกสีน้ำตาลเชิงเปรียบเทียบ 5 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.45 สามารถแสดงผลเป็นตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	วจรชีวิต	ความชรา	3	0.27	12.41
		กลัว	7	0.62	
	อารมณ์	ตกใจ	6	0.53	
		โกรธ	3	0.27	
		ประหม่า	2	0.18	
	ความรู้สึกร	เหนื่อย	1	0.09	
		ความผิดปกติ ของร่างกาย	ความผิดปกติ	2	

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ขาว	ลักษณะ	สะอาด	1	0.09	8.78	
		ความบริสุทธิ์	8	0.71		
		ความดี	24	2.12		
		ยอมแพ้	2	0.18		
		กระจ่าง ชัดเจน	2	0.18		
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	72	6.36		
	บุคคล	ซีพราหมณ์	2	0.18		
	ของกิน ดื่ม และ เสพ	สุรา	3	0.27		
	สิ่งของเครื่องใช้	เงินพิเศษ	1	0.09		
	ระบอบทาง การเมือง	ประชาธิปไตย	1	0.09		
	ดำ	อารมณ์	โกรธ	6		0.53
			เหนื่อย	1		0.09
		ความรู้สึก	เจ็บปวด	1		0.09
มีความทุกข์			2	0.18		
ลักษณะ		จริงจัง	7	0.62		
		ความไม่สวยงาม	1	0.09		
		ความไม่ดี	49	4.33		
		ความไม่รู้	1	0.09		
		ความลับ	1	0.09		
ส่วนที่ลึกที่สุด ของจิตใจ		ไม่ชัดเจน	3	0.27		

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ดำ	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	6	0.53	39.26	
		วงจรชีวิต	ความเยาว์	2		0.18
	ชนชาติ	มองโกลอยด์	2	0.18		
		นิกรอยด์	4	0.35		
		อินเดียน/ นิกรอยด์	9	0.80		
		พวกที่ไม่ใช่ คอเคซอยด์	3	0.27		
	แดง	อารมณ์	เศร้า	18		1.59
			ประหม่า	2		0.18
			ละอายใจ	7		0.62
			มีความสุข	6		0.53
ตื่นเต้น			6	0.53		
โกรธ			56	4.95		
เขินอาย			250	22.08		
ตกใจ			7	0.62		
ความรู้สึก			เสียใจ	1	0.09	
			อับอาย	2	0.18	
		ดีใจ	1	0.09		
ความรู้สึกรวม		กลัว	1	0.09		
		ตื่นตันใจ	1	0.09		
	เขินอายและ ตกใจ	1	0.09			
		โกรธและอับอาย	1	0.09		

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		โกรธและเงิน			
		อาย	1	0.09	
		หนาว	1	0.09	
		เหนื่อย	3	0.27	
		เมา	10	0.88	
		เจ็บปวด	1	0.09	
		ร้อน	1	0.09	
		เผ็ด	3	0.27	
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	17	1.50	
แดง	ลักษณะ	จริงจัง	7	0.62	
		มีพิธี อวดดี	1	0.09	
		ผิด	1	0.09	
		ชัดเจน	4	0.35	
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	12	1.06	
		ชาวอินเดียน	2	0.18	
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	4	0.35	
	ชนชั้น	ผู้ดี	2	0.18	
	ระบอบทาง การเมือง	คอมมิวนิสต์	6	0.53	
	อุณหภูมิต่ำ	ร้อน	1	0.09	
	สิ่งของเครื่องใช้	เงิน	4	0.35	
	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สมาคมลับสมัย สงครามโลกครั้งที่ 1	3	0.27	

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม		
เหลือง	ชนชาติ	มองโกลอยด์	50	4.42	10.18		
	บุคคล	สมณเพศ	21	1.86			
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ทางร่างกาย	12	1.06			
	สิ่งของเครื่องใช้		สมุดโทรศัพท์	7		0.62	
			ยาทาแผล	1		0.09	
	สภาพ ของกิน ดื่ม และ เสพ	เก่า	สุรา	13		1.15	
			สารเคมี	9		0.80	
	อารมณ์ ความรู้สึก		สารฆ่าชีพพืชใน สงคราม	1		0.09	
			ไม่มีความสุข	1		0.09	
	เขียว	ลักษณะ	โกรธ	89		7.86	12.29
			เจ็บปวด	23		2.03	
แฉิด			1	0.09			
เหนื่อย			1	0.09			
หนาว			1	0.09			
มีความสุข			1	0.09			
กั๊ก			1	0.09			
สกปรก			1	0.09			
ให้เงินไปก่อน แล้วเอาลูกสาว มาเป็นโสเภณี ภายหลัง			1	0.09			

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	ความผิดปกติ	อนุญาต	5	0.44	3.44
		ความผิดปกติ ของร่างกาย	5	0.44	
	ธรรมชาติ	แมลงวัน	1	0.09	
		ต้นไม้	7	0.62	
	สถานที่	สถานที่ ค้าประเวณี	2	0.18	
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	1	0.09	
ม่วง	สิ่งของเครื่องใช้	ผ้าไหมสำหรับนุ่ง	30	2.65	
		เงินมูลค่า 500 บาท	4	0.35	
	เพศ	ชายจิตใจเป็น หญิง	4	0.35	
		เชินอาย	3	0.27	
ชมพู	อารมณ์ ความรู้สึก	มีความสุข	2	0.18	
		โกรธ	1	0.09	
		เมา	1	0.09	
		รัก	28	2.47	
	สิ่งของเครื่องใช้	ยาแก้ปวด	1	0.09	
	สถานที่	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2	0.18	
	มนุษย์กับ เหตุการณ์	มีความเสี่ยงน้อย	1	0.09	

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ชมพู	ลักษณะ	สดใส	8	0.71	
		อ่อนหวาน	1	0.09	
ส้ม	มนุษย์กับ เหตุการณ์	มีความเสี่ยงมาก	2	0.18	0.18
		บุคคล	พยาบาลร.พ. รามาย	3	
ฟ้า	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	บริษัท IBM	1	0.09	3.98
		สโมสรฟุตบอล แมนเชสเตอร์ ซิตี้	10	0.88	
		ลักษณะ	ราคาประหยัด	31	
เทา	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	1	0.09	2.93
		วงจรชีวิต	ความชรา	2	
	สิ่งของเครื่องใช้	ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท	3	0.27	
		อารมณ์ ความรู้สึก	มีความทุกข์	6	
	ลักษณะ	กำลัง/เป็นกลาง	14	1.24	
		กำลังผิดกฎหมาย	7	0.62	
น้ำเงิน	บุคคล	กษัตริย์	6	0.53	2.04
		กลุ่มคนทาง การเมือง	1	0.09	
	ชนชั้น	ชนชั้นแรงงาน	3	0.27	

ตาราง 8 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
น้ำเงิน	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สโมสรรฟุตบอล เชลซี	6	0.53	0.44
		สโมสรรฟุตบอล เอฟเวอร์ตัน	5	0.44	
		สโมสรรฟุตบอล ซาลเก 04	2	0.18	
		ฟ้า	1	0.09	
น้ำตาล	สภาพ	เก่า	1	0.09	0.45
		แห้งแล้ง	2	0.18	
		ชนชาติ	1	0.09	
	ชนชาติ	ออสเตรเลีย	1	0.09	

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (116) - (242) ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 9 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (116)
- 2) **อารมณ์ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' 'ตกใจ' 'โกรธ' 'ประหม่า' และ 'เหนื่อย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (117) - (121)
- 3) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (122)
- 4) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'สะอาด' 'ความบริสุทธิ์' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' 'ความดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหม่า' 'ยอมแพ้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ 'กระจ่าง ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของถ้อยคำ' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (123) - (127)
- 5) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'คอเคซอยด์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (128)
- 6) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'สีพราหมณ์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (129)
- 7) **ของกิน ดื่มและเสพ** ที่มีความหมายว่า 'สุรา' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (130)
- 8) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'เงินพิเศษ' ซึ่งได้แสดง

ตัวอย่างไว้ใน (131) และ 9) **ระบอบการปกครอง** ที่มีความหมายว่า 'ประชาธิปไตย' ซึ่งได้แสดง
ตัวอย่างไว้ใน (132) ดังต่อไปนี้

(116) อิศระคืออะไร และไม่อิสระคืออะไร ชายวัยผมขาวโพลนพุดยิ้ม ๆ บางคนก็คิดว่าตนเอง
ยิ่งใหญ่กลับผูกติดอยู่กับอำนาจจนไร้เสรีภาพและอิสระ

วรรณกรรมเรื่อง P.S. I hate you

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(117) ถ้าคุณพระเป็นอ้ายชี้ขลาดตาขาว ก็เชิญปฏิเสศคำรักปราของผมนอกมา!

วรรณกรรมเรื่อง มารมนุษย์ (กุลลาบ สายประดิษฐ์, 2548d)

(118) หญิงสาวลูกชิ้นเย็น สีหน้าขาวดังจะเป็นสีเดียวกับเสื้อที่สวมอยู่ รัตนรู้สึกเหมือนหัวใจของ
เขาขาดลอยจากร่างไปในบัดนั้น

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(119) จุนเซซึ่งยืนอยู่ข้างฉันทัวสั้นอย่างโกรธจัด หน้าของเขาขาวซีด รวมถึงริมฝีปากของเขาด้วย

วรรณกรรมเรื่อง ปิ้งรักร้ายนายตัวแสบ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(120) จับใจความได้คือตัวศาสตราจารย์เพิ่งหายป่วยจากการผ่าตัดทำบายพาสเพราะเส้นเลือด
หัวใจตีบ ทำให้สุขภาพไม่ค่อยจะแข็งแรงนัก สังเกตเห็นใบหน้าขาวซีดของจินตกาลยั้งขาวซีดลงไป
อีกจนเกือบปราศจากสีเลือด เขาพยายามปฏิเสธคำขอร้องของศาสตราจารย์ แต่ดูไม่เป็นผลเพราะ
ศาสตราจารย์ฮอฟมานยังยืนกรานให้เขาเป็นครูสอนเปียโนให้ ไม่เปลี่ยนแปลง

วรรณกรรมเรื่อง หยุตร์กนี้ไว้ที่เธอ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(121) เฮ้ เป็นอะไรรีเปล่า ไหว ไม่เป็นไร อชิหลับตานิ่ง ใบหน้าขาวซีด อดใจเหมือนเหนี่ยวอ่อน
ลมหายใจยังคงมีอยู่แต่ไม่สม่ำเสมอ มันเหมือนเขากำลังหายใจหอบมากกว่า

วรรณกรรมเรื่อง The clock หยุตเวลาไว้ให้คิดถึง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

- (122) นิจมีสี่หน้าอันขาวซีด ขอบตาเขียวและจมูกก็แดง ทั้งใช้ผ้าไหมพรมผืนเบ้อเร่อพันคอไว้
วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2516)
- (123) เสื้อผ้านางพร้อมซักรัสนั้นก็ขาวผ่อง ไม่แพ้เสื้อผ้านางแม่จวงซักรัสนั้นเหมือนกัน
วรรณกรรมเรื่อง บุชบาบรรณ (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2517b)
- (124) ไอ้ ผ้าขาว แต่เพียงผืนเดียวที่คนเรามีอยู่ของฉันมันเปื้อนสีเสียแล้ว ถึงจะล้างสักเท่าใดก็คง
ไม่ทิ้งรอยต่างบาป--บาป
วรรณกรรมเรื่อง ผจญบาป (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548c)
- (125) เกิดมาที่บอกรของฉัน และเติบโตมาในความอบรมของฉัน แต่ทำไมมันถึงได้บำเพ็ญตัว
แตกต่างกันราวสีดำและสีขาว
วรรณกรรมเรื่อง ผจญบาป (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548c)
- (126) ดวงตาโต ๆ ของเจ้าเด็กนี่กลับส่งประกายระยิบระยับมาให้อย่างออกอื้อฉวน และในที่สุดฉัน
ก็ทนออร่าระยิบนั้นไม่ได้เลยต้องยอมยกธงขาว
วรรณกรรมเรื่อง คำสาปวุ่นลุ่มหัวใจให้ลงลึก
(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)
- (127) วิกรมพุดอะไรรุ่นะ ดิฉันได้ชี้แจงออกขาวแล้วว่า เดียวนี้ไม่มีอุปสรรคอะไรอีกเลยในเรื่องการ
แต่งงานของเรา
วรรณกรรมเรื่อง สิ่งมีชีวิตต้องการ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548f)
- (128) การแบ่งชั้นวรรณะเป็นของคู่มากับโลก เป็นกิเลสมนุษย์ กำจัดยังไงก็ไม่หมดไม่สิ้น ซิวาตม์
พุดเรียบ ๆ ทำทางใจเย็น ด้วยว่ารู้ซึ้ง รวมทั้งเข้าใจสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของแอฟริกาใต้เป็น
อย่างดี ส่วนที่ไม่แบ่งแยกก็มีมากไม่ใช่ว่าคนขาวจะเหยียดคนดำไปหมด
วรรณกรรมเรื่อง ข้ามสีทันดร
(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(129) เขาคนหนุ่มคนแรงวัยมีคู่มาผูกมือที่ขวัญให้สิ้น หนักหนากว่านั้นอาจตรวจชะตาก็ำเนิด
เขาหลาย ผู้ใดมีเคราะห์หนักอาจเอามาบ่มขางเป็นพระชาวถือศีลแปดที่วัด อาจพอผ่อนหนักเป็น
เบา

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(130) พุดแล้วนายทองก็กรอกน้ำขางเข้าไปในลำคออีกกึ่งหนึ่ง

วรรณกรรมเรื่อง ขอแรงหนอยเถาะ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548a)

(131) ผมแฟร์เสมอ ทำงานที่นี้แล้วไม่มีความสุขให้บอก อยากรอกก็แค่บอกมาคำเดียว ถึง
ลาออกเอง ผมก็จะแถมของขางให้

วรรณกรรมเรื่อง เจ้านายของหัวใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(132) ถ้ากลับวันไหนมุกจะโทรไปบอกพี่แจเอง ไม่ต้องห่วง จะพยายามหลบให้พ้นคมเล็บยัย
โสมขางนั้น มุกปิดโทรศัพท์มือถือ ปรายตามองหนุ่มที่ยืนข้างตัวด้วยสายตาสะใจไม่น้อย

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เหนื่อย' 'เจ็บปวด' และ 'มีความทุกข์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (133) – (136)
- 2) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'ความไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหม่น' 'ความไม่รู้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของสติปัญญา' 'ความลับ' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะเนื้อหาของการเหตุการณ์' 'ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้น' และ 'ไม่ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (137) – (143)
- 3) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (144)
- 4) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (145)

และ 5) **ขนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘มองไกลอดีต’ ‘นิกรอดีต’ ‘อินเดียน/นิกรอดีต’ และ ‘พวกที่ไม่ใช่คอเคซอยด์’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (146) – (149) ดังต่อไปนี้

(133) ลืมทุกสิ่งทุกอย่างหมด เว้นเสียแต่ความรักและความแค้น ยืนตัวสู้รัก ๆ หายใจแรงและเร็ว หน้านั้นเป็นสีเขียว สีดำ หรือขาวซีดบอกไม่ถูก

วรรณกรรมเรื่อง แสนรักแสนแค้น (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2547)

(134) Philosophy Boom สามสี่ มะดันสั่งครั้งสุดท้าย พวกเรายึดตัวตรงหน้าดำหน้าเขียวและท่วมสุดตัวสุดตูดจนแทบจะหน้าคะมำไปกับพื้น

วรรณกรรมเรื่อง Must be love ... รักนี้ชุลมุน 2

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(135) เขابันดาลโทษะขึ้นมาจึงตบฉันอย่างแรงหนึ่งทีที่ต้นแขน ยังชอบดำเขียวอยู่จนเดี๋ยวนี้

วรรณกรรมเรื่อง แสนรักแสนแค้น (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2547)

(136) ทุกอย่างในตัวของมันตา ไม่ว่าจะเป็ถ้อยคำ ท่าที ความรู้สึกที่ส่งผ่าน จึงทำให้ความสับสน ร้าวระบม ความทุกข์ทรมานในใจของหญิงสาวค่อยจางหาย แม้ว่ารอยร้าวในใจและโพรงว่างเปล่ามีดำในอกของเธอจะยังคงอยู่ คุณล้ายกับว่ามันจะไม่มีวันสมานเข้าหากันได้อีกแล้วในชีวิตนี้

วรรณกรรมเรื่อง ลับแลลายเมฆ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(137) ฉันยังคงดีดดิ้งและดิงดันมาก ๆ และไม่ว่าโยจ้งเปลี่ยนการเรียกทันที จะเถียงหน้าดำหน้าแดงขนาดไหนฉันก็ยังไม่เปลี่ยนใจ ก็แหมได้แกล้งไ้พวกซี้เก็กมันงานอดิเรกของฉันนี่นา

วรรณกรรมเรื่อง BANG ลีบรักคั่นหัวใจเจ้าชายยาภูเขา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(138) สายตาพ่อเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจในตัวลูกชายคนเล็ก สายตาแม่ก็เช่นกัน บอกให้รู้ว่าบัดนี้พ่อแม่มิได้เห็นเขาเป็น บักก่าดำ อีกต่อไปแล้ว เนื้อทองเรื่องรองภายในฉายออกมาบดบังรูปตัวดำภายนอกเสียสิ้น

วรรณกรรมเรื่อง ทางเทวดา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(139) วิญญาณร้ายไม่สามารถติดตามเรามา คำสาปจากแดนเหนือและพลังชั่วร้ายแห่งมนตร์ดำ ถูกทิ้งไว้อีกด้านของซุ้มประตู แต่พ่อมดผู้เคยมีรอยยิ้มสดใสกลับไม่สดชื่นเหมือนอย่างเคย

วรรณกรรมเรื่อง พ่อมดกับเจ้าหญิง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(140) มีแต่มนุษย์ที่ไม่เคยเรียนรู้ ผู้ที่จมอยู่ในความมืดดำของตัวเอง เสียงร้องขอประชาธิปไตย เป็นของเธอ เสรีภาพ อยู่ในผู้ที่ไม่เคยฟังพาใคร

วรรณกรรมเรื่อง งานศพดอกไม้ รวบบทกวี พ.ศ. 2536 – 40

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(141) งานเขียนท่วงทีนี้คงไม่อาจหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงความเป็นส่วนตัวที่ไม่เคยเปิดเผย และไม่เปิดเผยความเร้นลับบางด้านของชีวิต แต่ในบางตรรกถือว่าไม่น่าซ่อนเร้นไว้เป็นความดำมืด

วรรณกรรมเรื่อง เกาของเวลา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(142) แค้นหล่อนฝังแน่นอยู่ในกระดูกดำเสียแล้ว

วรรณกรรมเรื่อง ครอบจักรวาล (อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, 2518)

(143) เสียงใครก็ไม่รู้ดังขึ้น ฉันอยากจะทำอะไรสักอย่างให้ตัวเองดีขึ้นจริงๆ จะได้อยู่ด้วยกันไปเลย ว่ามันเกิดอะไรขึ้นกับฉันกันแน่

วรรณกรรมเรื่อง love land หัวใจก็กักคู้รักรอผล

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(144) พอล่วงเข้าวันที่สี่ ความอดทนนั้นก็ถึงขีดที่สุด ทำให้เขาพุ่มพล่ามราวกับคนบ้า นั่งที่รื้อนอนนอนที่รื้อนอน เดินที่รื้อนอน ดังถูกไฟลนหน้าดำคล้ำและตาก็ลึกโหด

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(145) ความสามารถเกินวัยมิใช่ชั่ว สมควรแก่ศกดาให้หนักแล้ว ไม่ว่าหัวดำหรือหงอกหรือดอกเลา ครูฉันก็เคยว่าฉันกล้าหาญ ผิดกับลูกชาวบ้านที่คร้านเขลา

วรรณกรรมเรื่อง ฉันเป็นคนไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(146) เพราะในร้านเวลานี้มีแค่ลูกค้าผู้หญิงตัวใหญ่สามสี่คน ไม่มีผู้ชายผมบลอนด์ตัวสูงใหญ่ และไม่มีลูกค้าผมดำชาวเอเชียสักคน

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(147) บรูซกับคริสซึบคนละคน มีพรานผิวดำกำกับไปคนละคน ผิวดำทั้งคู่ อายุไล่ ๆ กับฝรั่ง ออกจะเป็นคนค้ำที่หล่อเอากการ ผมของเขาเก๋เรียนหากก็ไม่หยิกขอดจนดูเป็นตุ่มดำน่าเกลียด ผิวพรรณเลี้ยงเกล้า

วรรณกรรมเรื่อง ข้ามสี่พันดรอ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(148) “เธอไม่ใช่คนผิวดำ อย่าพูดเหลวไหลไปเลย” หล่อนดูอย่างสัพยอก

วรรณกรรมเรื่อง ผิวเหลืองผิวขาว (อากาศดำเกิง รัตพัฒน, 2554)

(149) มาเรียนรู้ดีว่าพวกเรา - คนไทย เป็นคนผิวเหลืองและผิวดำ ชีวิตของพวกเราอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อย ใกล้ความเป็นป่าเถื่อนมากกว่าชาวยุโรป

วรรณกรรมเรื่อง ผิวเหลืองผิวขาว (อากาศดำเกิง รัตพัฒน, 2554)

คำเรียกสีแดง มีเปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 10 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘เศร้า’ ‘ประหม่า’ ‘ละอายนใจ’ ‘มีความสุข’ ‘ตื่นเต้น’ ‘โกรธ’ ‘เขินอาย’ ‘ตกใจ’ ‘เสียใจ’ ‘อับอาย’ ‘ดีใจ’ ‘กลัว’ ‘ตื่นตันใจ’ ‘เขินอายและตกใจ’ ‘โกรธและอับอาย’ ‘โกรธและอาย’ ‘หนาว’ ‘เหนื่อย’ ‘เมา’ ‘เจ็บปวด’ ‘ร้อน’ และ ‘เผ็ด’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (150) – (171)
- 2) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (172)
- 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘จริงจัง’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง’ ‘มีทิวี่ อดดี’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะนิสัย’ ‘ผิด’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์’ และ ‘ชัดเจน’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด’ โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (173) – (176)
- 4) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘คอเคซอยด์’ และ ‘ชาวอินเดีย’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (177) – (178)
- 5) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า ‘ความเยาว์’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (179)
- 6) **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า ‘ผู้ดี’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (180)
- 7) **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า ‘คอมมิวนิสต์’ ซึ่งได้

แสดงตัวอย่างไว้ใน (181) 8) **อุณหภูมิจ** ที่มีความหมายว่า 'ร้อน' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (182) 9) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'เงิน' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (183) และ 10) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า 'สมาคมลับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (184) ดังต่อไปนี้

(150) ลูกชายคนโตจูงน้องสาวเด็กเตาะแตะเข้ามาในห้องซำ ๆ นัยน์ตาแดง ๆ เมื่อมองดูบิดามารดา

วรรณกรรมเรื่อง สงครามชีวิต (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548e)

(151) หลวงธนาสารใช้หลังมือป้ายเสียโดยเร็ว แต่ขอบตาอันแดงกำส่อพิรุณเต็มตัว

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(152) “เวลานั้นหนูยังอายอยู่นี้คะ เพราะหนูรักเพื่อนเหมือนพี่น้องร่วมท้องของหนูแท้ ๆ” หญิงสาวแก่ หน้าแดงขึ้นอีก คราวนี้มีได้แดงเพราะความทิวี่ หากแดงด้วยความละอายใจตนเองในคำพูดอันไม่ตรงกับใจนัก

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(153) อนุว์ตรัยม หน้าแดงด้วยความพอใจ

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(154) ประสิทธิ์หน้าแดงแล้วกลับซีดด้วยความตื่นเต้น เขาพิมพ์่าประหนึ่งพูดกับตัวเอง “จริง ๆ หรือนี้”

วรรณกรรมเรื่อง บุชบาบรรณ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

(155) หล่อนจึงรีบล้างมือและเช็ดจนแห้ง หันไปรับลูกจากคนที่กำลังอุ้ม มือที่เอื้อมไปเพียงครั้งเดียวหยุดชะงักเพียงแค่นั้น หน้าหล่อนเป็นสีแดงขึ้นทันทีตวาดใส่หน้าว่า มาอุ้มลูกเขาทำไม ไปให้พ้นนะ

วรรณกรรมเรื่อง ยอดรักผู้กอง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(156) แม่เองก็รู้เช่นเห็นชาติมาโดยตลอด แต่พอเอ่ยว่าจะอยู่นอกสายตาผีหมีเรือน นอกสายตาพ่อแม่แต่เพียงลำพังสองคนกับพี่ชายชายรักก็อดหน้าแดงไม่ได้ เป็นสาวเป็นนาง นางบัวเงาเอ็นดูหน้าแดงของลูกสาว

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(157) ในอดีตหนึ่งต่อมาเขาก็สะดุ้งแรง หน้าแดงแล้วกลับซีด ริมฝีปากเขยิบแล้วกลับหุบแน่น สายตาดำจ้องจับอยู่ที่หญิงสาวคนหนึ่งสวมเครื่องแต่งกายสีแดง เขาตะลึงมองตามหล่อนจนลืมตัวจนเสียงหนึ่งดังขึ้นข้างตัวเขาแสดงความประหลาดใจและยินดีทำให้เขาได้สติ

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(158) “ดิฉันไม่อยากจะทำอะไรให้เกิดขัดใจกันขึ้นเวลานี้ เพราะ--” สีหน้าของหล่อนแดงเรื่อขึ้น “เพราะไหน ๆ เราก็พ้นเขาไปในไม่ช้า ดิฉันก็อยากจะให้พ้นไปโดยดี”

วรรณกรรมเรื่อง นันทวัน (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2517a)

(159) ลินเหมื่อนจะซื่อไปชั่วครู่กับผู้มาเยือนที่ไม่คาดฝัน เมื่อสะดุ้งรู้สึกตัวก็รีบดึงชายผ้าถุงให้ลงมาคลุมเข้า เหลียวซ้ายแลขวาหาเสื้อเชิ้ตตัวที่ใส่คลุมประจำไม่ได้ เลยคว่ำหมอนอิงที่อยู่ใกล้มือขึ้นมากอดไว้ ฝืนหน้าแดงเรื่อด้วยความอับอาย

วรรณกรรมเรื่อง เพียงเพชร...เกล็ดดาว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(160) สรัทได้เห็นรอยยิ้มอย่างมีความสุขที่สุดของญาติผู้น้องก็ตอตนเอง ดวงตาของหล่อนเป็นประกายระยิบระยับด้วยความตื่นเต้นปีติและหน้าแดงชานเป็นสีชมพู

วรรณกรรมเรื่อง กิกรัก กิกรักหัวใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(161) เมื่อคืนเพื่อนได้พยายามยืนยัน อธิบาย หาหลักฐานต่าง ๆ มาเพิ่มเติมความน่าเชื่อถือ แต่หล่อนก็ยังยืนยันไม่เชื่อเท่าเดียว ตอวันนี้เห็นที่คงต้องเชื่อสนิทเสียแล้ว ดูเถอะ ใบหน้าของธีร์วราเริ่มเป็นสีแดงจัด เหงื่อเม็ดแป้งผุดแกวขมับเต็มไปหมด ทั้ง ๆ ที่ในห้องนี้ก็ไม่ได้ร้อนขนาดนั้น

วรรณกรรมเรื่อง คือ...เธอ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(162) ฉันบอกกับแม่ว่า “ผมก็จะเป็นผู้ชายที่โชคดีเหมือนกัน” ชุนเสียงเครือ เขายังคงยิ้ม ชินมองเห็นดวงตาคู่แดงกำที่มีน้ำตาเอ่ออยู่ในนั้น ความโชคดียังแรกของผมก็คือได้เกิดเป็นลูกแม่

วรรณกรรมเรื่อง ชินกับชุน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(163) ฉันเผลอมองตามเควินตาละห้อยอยู่นานจนเขาหันมาสบตาเข้าจนได้ เขายิ้มให้นิดหนึ่งโดยไม่พูดอะไร ปล่อยให้ฉันหน้าแดงและใจเต้นอยู่คนเดียวด้วยความชื่นชมตกใจ

วรรณกรรมเรื่อง Miracle ปาฏิหาริย์นี้แค่เธอ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(164) ใบหน้าของแฟรงค์ที่มองยัยเฟิร์มในตอนนีกลายเป็นสีแดงอมม่วงด้วยความโกรธและอับอายถึงที่สุด แวตตาที่แข็งกร้าวของมันมีความชิงชังและอาฆาตให้เห็นอย่างชัดเจน

วรรณกรรมเรื่อง Must be love ... รักนี้ซูลมุน 2

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(165) “ผมขอบคุณสำหรับความรู้สึกที่ดี ๆ ของคุณ แต่ผมว่าคุณก็แค่เด็กสาวที่อยู่ห่างบ้านมาคงเหงาและหวั่นไหวกับสิ่งรอบข้างหรือคนรอบข้าง” พอพูดมาถึงประโยคนี้ คนพูดกลับเกิดอาการตะกุกตะกักขึ้นมา แต่คนฟังนี่สิ หน้าแดงจัดด้วยความอายผสมความโกรธ

วรรณกรรมเรื่อง ความรักริมฝั่งแม่น้ำเทมส์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(166) เหลือบสายตาไปมองคนเดินข้าง หน้าเขาแดงเพราะความเย็นของอากาศเหมือนกัน เขาหันมาบอกเธอ อากาศเย็นสวมผู้ดชะ เดี่ยวจะเป็นหวัด

วรรณกรรมเรื่อง หลิวลู่ม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(167) แล้วทำไมรับยัยนี้ล่ะ ฉันชี้นิ้วไปที่ยัยแทนที่วิ่งร่าผ่านประตูเข้ามายื่นหน้าแดงอยู่ข้างฉันด้วยความเข็ง

วรรณกรรมเรื่อง ป่วนรักเต็มหัวใจยัยหน้าใสจอมแสบ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(168) เจ้าผู้จักรการศึกหรือไม่ว่า พระราชบิดาทรงจับน้ำจันทน์พระพักตร์แดง หากยังมีเมืงเมา เข้าใจดี ว่าราชบุตรมิไผ่ในการศึก ทั้งมีพียงปรารถนาจักรู้ต้นลึกหนาบางใด ๆ เช่นเดียวกับพระองค์

วรรณกรรมเรื่อง นางพญาหลวง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(169) แพรงค้ห่อปากแต่ร้องไม้ออกเพราะอาการจุกขึ้นอก ดึงมือไปกุมหัวใจน้อยของมันไว้และ ทำตัวขดตัวงอเหมือนกึ่งถูกน้ำร้อนลวก แล้วพวกฉันก็ได้เห็นคนหน้าเขียวหน้าแดงของจริงว่ามัน เป็นยังงั

วรรณกรรมเรื่อง Must be love รักนี้ซูลมุน 1

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(170) เหงื่อออกชุ่มตามตัวหล่อน ภรณ์ไม่ปริปากว่าอะไร แต่บั้นลือเห็นว่าผิวหน้าของหล่อนแดง ดั่งผลตำลึงสุก

วรรณกรรมเรื่อง นันทวัน (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2517a)

(171) เขาพยักหน้ารับ ใช้ชนมบั้งจุ่มลงไปใต้น้ำแกง เคี้ยวไปลักพักก็หน้าแดงขึ้นอีก ต้องรีบหาน้ำ ถวาย

วรรณกรรมเรื่อง ภูทยา...นครแห่งดวงใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(172) นิจมีสีหน้าอันขาวซีด ขอบตาเขียวและจมูกก็แดง ทั้งใช้ผ้าไหมพรมผืนเบ้อเร่อพันคอไว้

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(173) วันนั้นมันมาหาฉันพบแต่อั้งบ้วย เห็นว่าทะเลาะกันใหญ่โต ฉันกลับมาจากตลาดยังเห็น มันเถียงกันหน้าดำหน้าแดง ฉันเสียใจที่เป็นต้นเหตุ

วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(174) “เวลานั้นหนูยังอายอยู่นี้คะ เพราะหนูรักพี่อนุเหมือนพี่น้องร่วมท้องของหนูแท้ ๆ” หญิงสาวแก้ หน้าแดงขึ้นอีก คราวนี้มีได้แดงเพราะความทิวี่ หากแดงด้วยความละอายใจตนเองในคำพูดอันไม่ตรงกับใจนัก

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(175) ความจริงมันก็ไม่ถึงกับแย่มาก ถ้าคุณได้ดูรายงานของเพื่อนคุณหลายคนก็จะเห็นว่าแดง เถื่อนเหมือนกัน บางคนแย่งกว่านี้ ต้องทำสงใหม่ด้วยซ้ำ

วรรณกรรมเรื่อง อ้อมกอดของสายหมอก

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(176) ฝังว่าพระองค์สิ้นพระชนม์ปัจจุบันทันด่วนเรื่องมิแดงขึ้นมารีว่า มีคนลอบวางยาพิษพระองค์ เห็นจะไม่พ้นข้าอยู่ดีเพราะเป็นคนใกล้ชิดที่สุด แล้วก็ทรงไว้วางให้ข้าจัดพระกระยาหาร

วรรณกรรมเรื่อง สุริโยทัย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(177) มันชอบบ่นเสมอว่าทำไมไม่มีวันหยุดแบบพวกคนไทยหรือพวกผมแดงเขาบ้าง พวกผมแดงเขาหยุดวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันทำพิธีทางศาสนาของเขา คนไทยหยุดวันพระ แต่ทำท่าจะเอาอย่าง

วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(178) บ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านแบบอโดบี Adobe ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกเฉียงใต้ของอเมริกา เป็นสถาปัตยกรรมแบบสเปนปนกับแบบอินเดียแดง

วรรณกรรมเรื่อง แม่แต่นกก็ไม่มีกิ่งไม้เกาะ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(179) ผมนะเข้าใจนะครับว่าเรื่องที่ผมพูดมานั้นน่าเบื่อ แต่อย่างน้อยคุณก็ควรนึกถึงลูกเด็กเล็ก แดงที่จะเกิดตามมาบ้างนะครับ คุณอยากให้ลูกคุณโตขึ้นในสังคมที่เสื่อมทรามหรือครับ

วรรณกรรมเรื่อง วีรบุรุษที่ตายแล้ว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(180) ฉันเงยหน้ามองเขาก็ได้แต่ตะลึง ๆ ตึง ๆ ท่าทางเขาดูไฮโซมาก อย่างกับพวกนักเรียนนอก ผิวขวาวใส ดูผู้ดีตื่นแดงตะแคงตื่นเดินมาแต่เกิด

วรรณกรรมเรื่อง เกมคิวปิดสะกิดหัวใจหนุ่มหล่อร้ายกับยัยเจ้าเล่ห์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(181) เวลาที่ ทั้งญวนแดง ขะแมร์แดงก็ปะปนกันไปหมด เป็นได้ทั้งศัตรูและมิตร ถ้าขัดผลประโยชน์ก็เป็นศัตรู ถ้าตกลงกันได้เป็นมิตร

วรรณกรรมเรื่อง จำหลักไว้ในแผ่นดิน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(182) เสียงโหยหวนตีระฆัง พากันวิ่งเข้าวิ่งออกร้อนรนอยู่ในกองไฟถ่านแดง โคนเขาออกแทงให้ขึ้นต้นจิวหนามงิ้ว ปลายหอกเพ็ญจะเอาออกจากไฟไหม้ ๆ กำลังสุก เสียบคนที่ไร้มือเสียงดังฉ่า

วรรณกรรมเรื่อง บึงหญ้าป่าใหญ่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(183) ในขณะที่ข้าพเจ้าไม่มีโดยแม่แต่สตาจค์แดงเดียว

วรรณกรรมเรื่อง แสนรักแสนแค้น (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2547)

(184) เมื่อไม่กี่วันผู้สำเร็จราชการรัฐบอมเบย์ก็ถูกยิงถึงจะไม่ตายแต่ก็บาดเจ็บสาหัส คุณคิดว่า เป็นฝีมือของพวกแดงดังอย่างนั้นหรือ กิลเบิร์ตถาม

วรรณกรรมเรื่อง วีรบุรุษที่ตายแล้ว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกชื่อเหลืออง ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 8 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘มองโกลอยด์’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (185)
- 2) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘สมณเพศ’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (186)
- 3) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติทางร่างกาย’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (187)
- 4) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘สมุดโทรศัพท์’ และ ‘ยาทาแผล’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (188) – (189)
- 5) **สภาพ** ที่มีความหมายว่า ‘เก่า’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (190)
- 6) **ของกิน ดื่มและเสพ** ที่มีความหมายว่า ‘สุรา’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (191)
- 7) **สารเคมี** ที่มีความหมายว่า ‘สารฆ่าวัชพืชในสงคราม’ ซึ่งได้แสดง

ตัวอย่างไว้ใน (192) และ 8) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘ไม่มีความสุข’ ซึ่งได้แสดง
ตัวอย่างไว้ใน (193) ดังต่อไปนี้

(185) ข้าพเจ้าเป็นคนแปลกหน้า เป็นคนผิวเหลืองคนแรกที่หล่อนรู้จัก

วรรณกรรมเรื่อง ละครแห่งชีวิต (อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, 2556)

(186) ประจวบพ่อแม่แม่เฒ่าคอยที่ที่จะเกาะชายผ้าเหลืองของลูกชายหลานชายเพื่อเดินทางไปสู่
แดนสวรรค์

วรรณกรรมเรื่อง สงครามชีวิต (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548e)

(187) ล้วนแล้วแต่ชายหนุ่มวัยใกล้เฒ่าเมีย เจดีย์อายุ ๑๘ ขึ้นไปหา ๒๒ มีบ้านหนีหายไปตามใน
ถ้ำ มีบ้างตายคาที่นอน ล้วนผอมเหลืองเหี่ยวแห้งตั้งเขียดหน้าแดง

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(188) ส่วนหนังสือคาถาเล่มโตยิ่งกว่าสมุดหน้าเหลืองสองเล่มประกบกัน

วรรณกรรมเรื่อง โอมเพียง! อลวนรักแม่มดจอมป่วน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(189) เขาอุ้มโมจิไป ทำทางตื้นๆ กับแผลที่แขนและหัวเข่าของลูกซึ่งป้ายยาเหลืองไว้

วรรณกรรมเรื่อง เจ้าหญิงเม็ดทราย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(190) ในที่สุดฉันก็บังคับให้ยัยแทนถอดชุดนักเรียนของตัวเองออกแล้วใส่ชุดนักเรียนชุดติยารุ่น
สามสิบปีก่อนที่มีความเหลืองเป็นตัวการ์ตูนตีความหลังสำเร็จจนได้

วรรณกรรมเรื่อง ปวนรักเต็มหัวใจยัยหน้าใสจอมแสบ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(191) ดิฉันทราบว่าคุณไม่สู้จะเอาใจใส่กับน้ำสีเหลืองที่บาร์มากนัก

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(192) ผมคิดว่าเขาคิดมากเกินไป หรือเขาอาจมีข้อสงสัยที่พอมีเหตุผลก็ได้ แล้วก็มีเรื่อง ฝัน เหลืออีก เขาพูดหลังจากหยุดไปนาน จนผมคิดว่าเขาลืมหรือหมดเรื่องที่จะพูดแล้ว

วรรณกรรมเรื่อง ใต้ดาวมฤตยู

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(193) อุปมาความรักของหล่อนเหมือนใบไม้ ลมปากของชายประดุจหนึ่งฤดู เมื่อถึงคราวเปลี่ยน ฤดูสีสนั้วรรณะของใบไม้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูนั้น ๆ ฤดูของทะเลงได้ผ่านไปแล้ว ฤดูของนาย วิฑูรพันธ์เข้ามาแทนที่ หัวใจสีเขียวของแม่วารีก็กลับเป็นสีเหลืองโดยฉับพลัน คิดขึ้นมาแล้วหัวอก ของเธอแทบจะระเบิดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่

1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เจ็บปวด' 'เผ็ด' 'เหนียว' 'หนาว' และ 'มีความสุข' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (194) – (199) 2) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'กลิ่น' ที่อยู่ในวง ความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'สกปรก' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' 'ให้เงินไปก่อนแล้วเอาลูกสาวมาเป็นโสเภณีภายหลัง' ที่อยู่ในวง ความหมายย่อย 'ลักษณะของการให้โดยหวังประโยชน์' และ 'อนุญาต' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (200) – (203) 3) **ความ ผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (204) 4) **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า 'แมลงวัน' และ 'ต้นไม้' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (205) – (206) และ 5) **สถานที่** ที่มีความหมายว่า 'สถานค้าประเวณี' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (207) ดังต่อไปนี้

(194) “คุณก็ดีแต่กล้ากับจิ้งจก” ครั้นนายโชติทำตาเขียว แม่จวงก็หัวเราะ “ล้อเล่นเท่านั้นก็โกรธ”

วรรณกรรมเรื่อง บุษบาบรรณ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

(195) มารดานึกอยากหยิกให้ขาเขียวแต่เจ้าคุณคงพูดต่อเรื่อย ๆ

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(196) ฉันยังคงป็นหน้าเป็นนางฟ้าผู้แสนดี ขณะที่หน้าของหนุ่มสุดหล่อชาวญี่ปุ่นเริ่มเปลี่ยนสี จากแดงเป็นเขียวและกลับมาแดงอีกครั้งด้วยความทรمانจากน้ำพิรินรกโคตรเผ็ด

วรรณกรรมเรื่อง BANG สืบรักคืนหัวใจเจ้าชายยาภูเขา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(197) Philosophy Boom สามสี่ มะดันลั้งครั้งสุดท้าย พวกเรายึดตัวตรงหน้าคำหน้าเขียวและ
ทุ่มสุดตัวสุดตูดจนแทบจะหน้าคะมำไปกับพื้น

วรรณกรรมเรื่อง Must be love ... รักนี้ซูลมุน 2

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(198) เราจะเล่นจนเราพอใจ จนปากเขียวซีด มือตีนเขียวย่นนั่นแหละ อาจจะมีบางวันที่โชคไม่ดี
มีผู้ใหญ่ก๊อกลับมาก่อนฝนจะหยุด วันนั้นเราอาจจะถูกไม้เรียวนาบกัน

วรรณกรรมเรื่อง สองแม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(199) อุปมาความรักของหล่อนเหมือนใบไม้ ลมปากของชายประจุกหนึ่งฤดู เมื่อถึงคราวเปลี่ยน
ฤดูสีสนั้วรณะของใบไม้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูนั้น ๆ ฤดูของทะเลงได้ผ่านไปแล้ว ฤดูของนาย
วิฑูรพันธ์เข้ามาแทนที่ หัวใจสีเขียวของแม่วารีกก็กลับเป็นสีเหลืองโดยฉับพลัน คิดขึ้นมาแล้วหัวอก
ของเธอแทบจะระเบิดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุลหยาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

(200) แกชอบอัยยาศัยมิตรต่างชาติคนนี้มาก เพียงรูปร่างอันแก้งก้างก็ชวนให้ซันอยู่แล้วยิ่งเมื่อ
ตอนเขาเดินหลังโกงปล่อยก้นสูงได้เคลื่อนหลุน ๆ ไปในป่าโสนขณะไดยินเสียงนก ชายแกก็ต้องกั๊น
หัวเราะจนหน้าเขียวอีกประการต่อมา

วรรณกรรมเรื่อง เธอรักฉันใหม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(201) น้ำเขียวออกอย่างนั้น ไม่ต้องติบบายว่าห้ามกินห้ามอาบก็ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้อยู่แล้ว

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(202) เรือนเศรษฐีเข้าชั้นคู่แล้วฤาไฉน ห้ามเพลิงไว้อย่าให้มีควัน ห้ามตกเขียวใครกันห้ามได้
ห้ามเปิดบ่อนการพนันอีกอย่าง ยากนา ห้ามส่งออกอีกไซ้รั อย่าห้ามกัญชา

วรรณกรรมเรื่อง ฉันทเป็นคนไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(203) ทางต้นสังกัดของพวกคุณก็เปิดไฟเขียวและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตอนนี้อย่าจะขอประกาศรายชื่อคู่ที่จะต้องร้องเพลงร่วมกันนะครับ

วรรณกรรมเรื่อง ยัยตัวแสบหวานใจนายชูเปอร์สตาร์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(204) นิยมมีสีหน้าอันขาวซีด ขอบตาเขียวและจมูกก็แดง ทั้งใช้ผ้าไหมพรมผืนเบ้อเร่อพันคอไว้

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(205) เมืองดิน สายมากแล้ว ชายแก่เดินงุด ๆ ออกจากคูหาปล่อยปลายสวน มือหิ้วกระป๋องเก่า ๆ ซึ่งยังคงลู่ด้วยกลิ่นอับ ๆ ของยาพิษแกงพุดพิม้า อ้ายฉิบหาย นับวันก็ยิ่งแต่มาก คราวนี้เห็นจะเกลี้ยงเสียที มีไอ้หัวเขียวรอดขึ้นมาได้ตัวเดียว อุบัติโหด ถึงจะรู้แก็ใจดีว่ามนุษย์เราไม่อาจอยู่คนเดียวในโลกได้แต่ผมไม่เคยคิดว่าการตายของใครคนหนึ่งจะต้องเป็นหนี้บุญคุณผู้ใดอื่น ยิ่งในกรณีการตายของตัวเอง ผมก็ยิ่งมองไม่เห็นเหตุผลที่จะเป็นหนี้บุญคุณใคร

วรรณกรรมเรื่อง เธอรักฉันไหม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(206) พื้นที่สีเขียวที่อยู่รอบ ๆ นั้นก็จะกลายเป็นตึกแถว กลายเป็นโครงการสารพัดโครงการ เบียดเสียดกันอยู่ทั้งสี่ด้าน

วรรณกรรมเรื่อง ทรายสี่เพลิง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(207) ต่อไปนี้พวกเราจงเรียกมันว่า สาวน้อย ถูกแล้ว สาวน้อยเสน่ห์แรง แม่สาว โคมเขียว ลูกพยายามจะอธิบายให้เข้าใจ แต่เสียงไม่ยอมเชื่อและเมื่อเขาเรียกลูกตั้งนั้นเป็นคำที่สามลูกก็ไม่อาจจะระงับอารมณ์ไว้ได้

วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีม่วง ใช้เปรียบเทียบกับความหมายได้ 3 ความหมาย ได้แก่

- 1) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (208)
- 2) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ผ้าไหมสำหรับนุ่ง' และ 'เงินมูลค่า 500 บาท' ซึ่งได้แสดง

ตัวอย่างไว้ใน (209) – (210) และ 3) **เพศ** ที่มีความหมายว่า 'ชายจิตใจเป็นหญิง' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (211) ดังต่อไปนี้

(208) “ข้าเองก็ไม่ทราบ แต่นี่ต้องเป็นเวทต้องห้ามของเทพสายความเย็นอย่างแน่นอน” ริมฝีปากสีม่วงเข้มของคนแปลกหน้าเริ่มสั่น อาจเพราะน้ำแข็งที่กำลังเกาะกินนั้นเริ่มหลุกหลามจากไหลเรื่อยขึ้นมาถึงลำคอ

วรรณกรรมเรื่อง อาชีเพีย สุรียากับราตรี

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(209) คุณนายสงบนุ่งผ้าม่วงยกดอกสีเขียวเปลือกแดงโม

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

(210) จากรัฐบาลทมิฬสู่รัฐบาลม่านสีม่วง แนวโน้มการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ การเสียเลือดเนื้อของประชาชนจำนวนมากมาย ได้ส่งผลให้พรรครัฐบาลปัจจุบันขาดความชอบธรรมที่จะรักษาสถานะเดิมต่อไป

วรรณกรรมเรื่อง ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและประชาธิปไตยไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(211) เรื่องที่เล่ามาและที่จะเล่าต่อไปนี้มาจากคำบอกเล่าของน้องชายของแก ซึ่งเป็นชาวสีม่วง

รวมคอลัมน์ของบูรณา ชูศักดิ์ดา นิตยสารพลอยแถมเพชร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีชมพู ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่

1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เขินอาย' 'มีความสุข' 'โกรธ' 'เมา' และ 'รัก' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (212) – (216) 2) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ยาแก้ปวด' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (217) 3) **สถานที่** ที่มีความหมายว่า 'จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (218) 4) **มนุษย์กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงน้อย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (219) และ 5) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'สดใส' และ 'อ่อนหวาน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (220) – (221) ดังต่อไปนี้

(212) น้อยได้สติ ปลอยแขนออกจากหัวไหล่ชายหนุ่มและถอยไปยืนอยู่ห่าง ๆ ด้วยสีหน้าอันปรากฏเป็นสีชมพูอ่อน

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุลหลาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

(213) เด็กหญิงปรบมือตลอดการแสดง หัวเราะแล้วหัวเราะอีกจน ใบหน้าขาวเผือดเปลี่ยนเป็นสีชมพูและแดงเรื่อ

วรรณกรรมเรื่อง วรรณกรรมตรงสระ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(214) “เขาเป็นสามีของฉัน” นิจตอบพร้อมกับเลือดขึ้นหน้าจน แก้มเป็นสีชมพูอ่อน

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

(215) ณ ที่นั้นมีกาแฟสถานจำพวกปอน ๆ ตั้งอยู่ ขณะที่เราจะผ่านเลยไป ก็พอดีรถยนต์คันหนึ่งแล่นมาหยุดอยู่ หญิงสาวสองคนก้าวลงมาจากรถ มี ดวงหน้าสีชมพูเข้ม ยืนทรงตัวไม่สู้สะดวก

วรรณกรรมเรื่อง ข้างหลังภาพ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(216) Central Sweet Valentine Zeen Zone นำสินค้าที่ระลึกหลากหลายคอลเลคชั่น เก๋ไก๋โดนใจมาให้เลือกซื้อเพื่อมอบเป็นของขวัญเติมรักหวานให้กับคนที่คุณรัก เนื่องในเทศกาลวาเลนไทน์ ตั้งแต่วันนี้ถึง 14 ก.พ. 52 ที่แผนก Zeen Zone งานนี้ผู้มีหัวใจสีชมพูไปเลือกชมกันได้

ข่าวสังคมสตรี (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(217) ครั้นถึงสมัยที่คำว่า “ชาติ” มีสรรพคุณดั่งยาเม็ด สีชมพู หรือยานัตถุ์หอมมี

วรรณกรรมเรื่อง บุษบาบรรณ (บุปผา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

(218) วันที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายอีกวันหนึ่งในชีวิตปีแรกของการเป็นนิสิตใน รั้วสีชมพู ได้เกิดขึ้นอีกครั้ง

งานเขียนระดับอุดมศึกษา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(219) สมัยเมื่อดินแดนทางภาคใต้ของไทยยังเป็น สีชมพูอยู่ ผู้ก่อการร้ายในแถบนี้ก็ใช้วิธีนี้สู้กับทหารรัฐบาลไทย รัฐบาลปราบปรามผู้ก่อการร้ายได้ยากมาก จนในที่สุดต้องเปลี่ยนนโยบาย

วรรณกรรมเรื่อง สถาปัตยกรรมกึ่งสาด

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(220) ผมว่าทุกอย่างเกิดขึ้นโดยมีเหตุผล ทำให้เราโตขึ้นเยอะ ทำให้เราเรียนรู้อารมณ์ตัวเอง ซึ่งในวัยเด็กโลกยังเป็นสีชมพูอยู่ แต่พอมีเหตุการณ์ก็เกิดเป็นความท้าทายในชีวิต เราจะจัดการยังไงกับมัน

รวมคอลัมน์ของมินตรา นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(221) หนุ่มหัวบางคนหัวมากจนสาวสดเห็นท่าไม่ได้การ แพ้เปรียบต้องสร้างสมดุลทางบุคลิก ด้วยการเติมสีชมพูเข้าไปหน่อย เติมความอ่อนไหวให้เธอเห็น เข้าไปในิด กลายเป็นส่วนผสมของ bad boy ปนพระเอกหนังเกาหลี จะดูว่าน่ารักไปอีกแบบ

รวมคอลัมน์ของสาลีนี้ นิตยสารพลอยแถมเพชร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีส้ม ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 1 วงความหมาย คือ **มนุษย์กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมาก' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (222) ดังต่อไปนี้
(222) โชนสีเขียวเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีเหลือง โชนสีเหลืองเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีส้ม โชนสีส้มเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีแดง มีคำแนะนำคร่าว ๆ สำหรับการปฏิบัติตัวอยู่ด้วย ซึ่งสามารถพิมพ์รายงานการประเมินเก็บไว้ได้ด้วย

รวมบทความนายแพทย์สมเกียรติ แสงวัฒนาโรจน์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีฟ้า ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่
1) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'พยาบาลร.พ.รามฯ' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (223) 2) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า 'บริษัท IBM' และ 'สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ซิตี' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (224) – (225) และ 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ราคาประหยัด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของราคา' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (226) ดังต่อไปนี้
(223) นางฟ้าสีฟ้าจึงเป็นส่วนหนึ่งที่คอยตรวจตราปัญหาและนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพบริการให้ดีขึ้นและยังช่วยลดแรงปะทะและความไม่เข้าใจระหว่างคนไข้กับการบริการของโรงพยาบาล

รวมคอลัมน์ของเจียนลออ นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(224) ไอปีเอ็ม IBM เป็นตัวอย่างหนึ่งของการกระโดดออกมาจากวงจรแห่งความถดถอยได้ทันก่อนที่ยักษ์สีฟ้าจะล้มครืน ด้วยสัญญาณการขาดทุนจำนวนมหาศาลต่อเนื่องกัน

คอลัมน์เรื่องจากปกนิตยสารคิดปีที่ 4 ฉบับที่ 1 2555

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(225) หนังสือพิมพ์หลายเล่มของอังกฤษรายงานตรงกันว่ากลุ่มทุนจากอาบูดาบี เจ้าของทีเอ็มวีเอสบีพีวายังคงไว้ใจในฝีมือของอดีตหัวหน้าหอ แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(226) สนามบินสีฟ้าลดค่าธรรมเนียมเดินทาง ร้านอาหารสีฟ้าลดค่าอาหาร ซอปปิงสีฟ้า ซึ่งจะขอความร่วมมือห้างสรรพสินค้า ให้จัดโปรโมชั่นลดราคาพร้อมเพรียงกัน

ข่าวเศรษฐกิจ (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีเทา ให้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (227)
- 2) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (228) 3) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (229) 4) **อารมณ์ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'มีความทุกข์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (230) และ 5) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ก้ำกึ่งเป็นกลาง' และ 'กึ่งผิดกฎหมาย' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์' โดยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (231) - (232) ดังต่อไปนี้

(227) ไรวัน มิ่งได้ยื่นกุใหม่ ภูแสงเมือง ไม่มีคำตอบ พอปล่อยมือก็โงกงบลงเหมือนกลางหลังไม่มีกระดูก แสงไฟจาง ๆ หน้าเพื่อนหมอง หน้าตาเทา ๆ ซึมเซาเคลิบเคลิ้ม

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(228) ถ้ามีวแต่เดินดูของแล้วเผชิญไปชนเข้าจะถูกค้อนควักดำทอ แรก ๆ คนที่ไปอยู่เมืองนอกใหม่ ๆ ไม่เคยเจออะไรแบบนี้ก็ออกจะตกใจ แต่อยู่ ๆ ไป ซ้ำร้านจะชินชากับบุทธิย้ายแกเมื่อชินแล้วทีนี้ละก็จะไม่ปรานีปราศรัย ไม่ว่าจะหัวหงอกหัวเทาหลงมาทำบุทธิเข้าใส่หน่อยเถอะ

วรรณกรรมเรื่อง ศศิวิมลทองเที่ยว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(229) กระดาษขนาดกะทัดรัดที่รัฐบาลค้าประกันสีเทาและม่วงถูกยื่นมาตรงหน้าเธอทันทีที่เงาสูง ๆ ของคนผมยุ่ง แถมตัวเป็นอนทรายและดินพาดผ่านมาตรงหน้า

วรรณกรรมเรื่อง With love แต่รักด้วยหัวใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(230) แต่เมื่อมาแล้วก็เป็นอย่างนี้ เห็นหน้าของเขายื่นตัวกรอ หัวใจสีเทาของหญิงสาวซ้าระบมกว่าเดิม ไม่อาจเข้มแข็งอยู่ได้

รวมคอลัมน์ของสิริมา อภิจาริน นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(231) ถ้าไม่ใช่พวกฉันก็ต้องเป็นพวกเขา ไม่มีอะไรตรงกลาง โลกนี้ไม่มีสีเทาแล้วคนอย่างนั้นมีหรือจะยอมรับผู้หญิงที่หมั้นกับคนที่แม่นั้นถือว่าเป็น ศัตรู อย่างเขาได้

วรรณกรรมเรื่อง ในเรือนใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(232) เพราะธุรกิจการพนันนั้น แม้จะเป็นธุรกิจสีเทาเช่นเดียวกับ ธุรกิจยาสูบ แอลกอฮอล์ แต่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาลให้กับประเทศ ดึงเม็ดเงินจากชาวต่างประเทศได้มาก

งานเขียนระดับอุดมศึกษา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีน้ำเงิน ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่

1) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘กษัตริย์’ และ ‘กลุ่มคนทางการเมือง’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (233) – (234) 2) **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า ‘ชนชั้นแรงงาน’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (235) และ 3) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า ‘สโมสรฟุตบอลเชลซี’ ‘สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน’ และ ‘สโมสรฟุตบอลซาลเก 04’ ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (236) – (238) ดังต่อไปนี้

(233) ถ้าถามว่าในการใช้ชีวิตของอาจารย์เป็นอย่างไร เรามีสีสำคัญของเราอยู่สามสี คือ น้ำเงิน ขาว แดง หากถามว่าอาจารย์ยึดอะไร สิ่งที่ยึดอย่างแรกก็คือ สีน้ำเงิน เพราะอาจารย์เป็นข้าราชการเป็นข้าในพระราช

วรรณกรรมเรื่อง จิตวิทยาสถาปัตยกรรมสวัสดิ์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(234) นอกจากนั้นก็มีข้อมูลที่ทราบจากนักการเมืองในพื้นที่อีสานใต้ระบุว่า มีการรับเงินจากนักการเมืองซีกเสื้อสีน้ำเงินแต่ไม่ใช่ นายเนวิน ชิดชอบ แกนนำพรรคภูมิใจไทย เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาชุมนุม

ข่าวการเมือง (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(235) คดีอาชญากรรมพื้นฐาน street crime ได้แก่ ลัก ชิง ปล้นทรัพย์ซึ่งประกอบอาชญากรรมโดยพวกคอเสื้อสีน้ำเงินเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากเกินไป

วรรณกรรมเรื่อง ความยากจนกับการเข้าถึงความยุติธรรม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(236) สื่ออังกฤษต่างก็คาดเดาตัวเต็งนายใหญ่คนใหม่ของทีมสีน้ำเงินครามไปต่าง ๆ นานา โดยหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ชี้ไปที่คาร์โล อันเชล็อตติ นายใหญ่ของเอซี มิลาน

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(237) ทอพีสีน้ำเงิน สนใจผีเท้า รนชัย อาจดึงไปร่วมทีม

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(238) เสือเหลืองตามเจ้าราชันสีน้ำเงิน ฟุตบอลบุนเดสลีกา เยอรมนี เมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

คำเรียกสีน้ำตาล ใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 2 วงความหมาย ได้แก่

1) **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'ฝ้า' 'เก่า' และ 'แห้งแล้ง' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (239) – (241)

และ 2) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ออสตราลอยด์' ซึ่งได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (242) ดังต่อไปนี้

(239) สองเอยสองแถม แต้มสีน้ำตาล ยิ่งนับวันนาน ยิ่งขยายเข้มนหา ลบกก็ไม่ออก ลอกก็ไม่หลุด
ยังยังไม่หยุด ฤทธิใดเกินฝ้า

วรรณกรรมเรื่อง บันไดกระดาศ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(240) ปกหน้าปกหลังเก่ากระดาศต่าง เมื่อคลี่ออกดู กระดาศข้างในมีกลิ่นอับ สีออกน้ำตาล บอกความเก่า เข้มขลัง ตัวอักษรที่ปรากฏเรียกว่า ตัวธรรม เป็นภาษาล้านนาที่เหลือนคนอ่านได้น้อยคนเต็มที

วรรณกรรมเรื่อง สองแม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(241) ภูเขาคือต้นน้ำและลำธาร สีน้ำตาลบอกแหล่งความแล้งผ่าน ถ้าไม่หมดป่าคงดำรงน้ำตาล สีแห่งกาลวิโยคพาโลกแล้ง

วรรณกรรมเรื่อง บทกวีสี่มรกต

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(242) ท่านรับคนผิวดำ ผิวน้ำตาล ผิวเหลือง และผิวกะด่ากะต่างเข้ามาในออสเตรเลีย

วรรณกรรมเรื่อง จนกว่าเราจะพบกันอีก (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548b)

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่า คำเรียกสีหนึ่ง ๆ ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบนั้นสามารถอธิบายถึงมโนทัศน์ต่าง ๆ มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันในแต่ละสมัย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิจัยไว้ใน 1.2 วิวัฒนาการการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง ดังนี้

1.2 วิวัฒนาการการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งในคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมดข้างต้นนั้นสามารถแบ่งเป็นคำเรียกสีที่มีวิวัฒนาการการใช้ในเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง 5 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว และคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบที่ไม่มีวิวัฒนาการ กล่าวคือ พบการใช้คำเรียกสีนั้น ๆ ในเชิงเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียว ไม่พบการในสมัยอื่น ๆ อีก ได้แก่ คำเรียกสี ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาลที่พบการใช้ในเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน) ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงรายละเอียดวิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน และคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบที่ไม่มีวิวัฒนาการ ดังนี้

1.2.1 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

1.2.1.1 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่ชาวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลคำเรียกสี่ที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกสี่ชาวในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสี่ชาวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

วงความหมาย	สุโขทัย	อยุธยา	รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ ตอนกลาง	รัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน
อารมณ์ ความรู้สึก	-	✓	✓	✓	✓
บุคคล	-	✓	-	✓	✓
วงจรชีวิต	-	-	✓	✓	✓
ลักษณะ	-	-	✓	✓	✓
ความผิดปกติ	-	-	✓	-	✓
เวลา	-	-	✓	✓	-
ชนชาติ	-	-	-	✓	✓
ระบอบทางการเมือง	-	-	-	✓	✓
คุณหมุมิ	-	-	-	✓	-
ของกิน ดื่มและเสพ	-	-	-	-	✓
สิ่งของเครื่องใช้	-	-	-	-	✓

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า คำเรียกสี่ชาวใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 11 วงความหมาย ซึ่งมีวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย 1 วงความหมาย คือ **อารมณ์ ความรู้สึก** ซึ่งในสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบเพียงความหมายเดียว คือ ‘กลัว’ ต่อมาพบว่ามีความหมายเพิ่มมากขึ้นเป็น ‘กลัว’ ‘ตกใจ’ ‘โกรธ’ ‘ประหม่า’ และ ‘เหนื่อย’ ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 3 สมัยมี 3 วงความหมาย ได้แก่

1) **บุคคล** ที่พบในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายเดียวกันคือ 'พราหมณ์/ชีพราหมณ์' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายว่า 'กษัตริย์' 2) **วงจรชีวิต** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งพบความหมายเดียวกันในทั้ง 3 สมัย คือ 'ชรา' และ 3) **ลักษณะ** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เช่นกัน โดยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายว่า 'บริสุทธิ์' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' และ 'ยอมแพ้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายว่า 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายว่า 'สะอาด' 'บริสุทธิ์' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' 'ความดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประเมิน' 'ยอมแพ้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ 'กระจ่าง ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของถ้อยคำ'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 2 สมัย มี 4 วงความหมาย ได้แก่

1) **ความผิดปกติ** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งพบความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'ความผิดปกติของร่างกาย' 2) **เวลา** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) ซึ่งพบความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'เวลาเช้า' 3) **ชนชาติ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบ 2 ความหมาย ได้แก่ 'ชาวลาว' และ 'คอเคซอยด์' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบว่ามีความหมายลดลงจากเดิมเหลือเพียง 'คอเคซอยด์' เท่านั้น และ 4) **ระบอบทางการเมือง** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เช่นกัน ซึ่งพบความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'ประชาธิปไตย'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเพียงสมัยเดียวมีทั้งหมด 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อุณหภูมิต่ำ** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) มีความหมาย

ว่า 'ความร้อน' 2) ของกิน **ดื่มและเสพ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีความหมายว่า 'สุรา' และ 3) **สิ่งของเครื่องใช้** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีความหมายว่า 'เงินพิเศษ'

1.2.1.2 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลคำเรียกสิ่งต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกสิ่งต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

วงความหมาย	สุโขทัย	อยุธยา	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	รัตนโกสินทร์ปัจจุบัน
อารมณ์ ความรู้สึก	-	✓	✓	✓	✓
ความผิดปกติ	-	✓	✓	✓	✓
ลักษณะ	-	✓	✓	✓	✓
วงจรชีวิต	-	✓	✓	-	✓
ชนชาติ	-	-	✓	-	✓

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่า คำเรียกสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ซึ่งมีวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ซึ่งในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบเพียงความหมายเดียว คือ 'เศร้า' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายเพิ่มขึ้นเป็น 'เศร้า' และ 'เจ็บปวด' และในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบว่าความหมาย 'เศร้า' หายไป และมีความหมายเพิ่มขึ้นมาเป็น 'เจ็บปวด' 'โกรธ' 'มีความทุกข์' และ 'เหนื่อย' 2) **ความผิดปกติ** พบว่ามีความหมายเดียวกันในทั้ง 4 สมัย คือ 'ความผิดปกติของร่างกาย' แต่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายเพิ่มขึ้นอีก

1 ความหมาย คือ 'กาฬโรค' และ 3) **ลักษณะ** ซึ่งในสมัยอยุธยาพบความหมายว่า 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'สิ่งที่ไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหมิ่น' และ 'มลทิน สิ่งที่ทำให้หมอง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายเพิ่มขึ้นเป็น 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'สัญลักษณ์ของทหาร' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของสิ่งที่แสดงถึงสิ่งอื่น' 'ส่วนที่ลึกที่สุด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้น' 'ความไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหมิ่น' และ 'ไม่ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายเพิ่มขึ้นอีกเป็น 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'ความไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหมิ่น' และ 'อุปสรรค' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของสิ่งที่ขัดขวางการกระทำ' และต่อมาเมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ก็พบความหมายเพิ่มขึ้นอีกเป็น 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 'ความไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหมิ่น' 'ความไม่รู้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของสติปัญญา' 'ความลับ' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะเนื้อหาของเหตุการณ์' 'ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้น' และ 'ไม่ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 3 สมัย มี 1 วงความหมาย คือ **วงจรชีวิต** ที่พบในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยอยุธยาพบความหมายว่า 'ความตาย' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายเดียวกัน คือ 'ความเยาว์'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 2 สมัย มี 1 วงความหมาย คือ **ขนชาติ** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบเพียง 1 ความหมายคือ 'ชาวยวน' ต่อมาพบว่ามีความหมาย 'ชาวยวน' หายไป และมีความหมายเกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ 'มองโกลอยด์' 'นิกรอยด์' 'อินเดียน/นิกรอยด์' และ 'พวกที่ไม่ใช่คอเคซอยด์' ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

1.2.1.3 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีแดงเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกสีแดงในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 11 ดังนี้

ตาราง 11 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีแดงเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

วงความหมาย	สุโขทัย	อยุธยา	รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ ตอนกลาง	รัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน
อารมณ์ ความรู้สึก	-	✓	✓	✓	✓
ลักษณะ	-	✓	✓	✓	✓
คุณหมุมิ	✓	-	-	✓	✓
ความผิดปกติ	-	✓	✓	-	✓
วงจรชีวิต	-	-	✓	✓	✓
สิ่งของเครื่องใช้	-	-	✓	✓	✓
ชนชั้น	-	-	✓	-	✓
ชนชาติ	-	-	✓	-	✓
ระบอบทางการเมือง	-	-	-	✓	✓
เวลา	-	-	✓	-	-
ธรรมชาติ	-	-	✓	-	-
สภาพ	-	-	-	✓	-
กลุ่มบุคคลที่ร่วมกัน กระทำการ	-	-	-	-	✓

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่า คำเรียกสีแดงใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 13 วงความหมาย ซึ่งมีวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย 2 วงความหมาย ได้แก่ 1) อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งในสมัยอยุธยาพบ 2 ความหมาย ได้แก่ 'เศร้า' และ 'เจ็บปวด' ส่วนใน

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายเพิ่มเติมอีก ได้แก่ 'เศร้า' 'เจ็บปวด' 'โกรธ' 'เขินอาย' 'ดีใจ' 'อยากยา' และ 'เมา' ต่อมาพบว่ามีความหมายเพิ่มมากขึ้นอีกเป็น 'เศร้า' 'โกรธ' 'เขินอาย' 'มีความสุข' 'ละอาย' และ 'หนาว' ในสมัยรัตนโกสินทร์กลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบว่ามีความหมายเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก ได้แก่ 'เศร้า' 'เจ็บปวด' 'โกรธ' 'เขินอาย' 'ดีใจ' 'มีความสุข' 'ละอายใจ' 'ประหม่า' 'ตื่นเต้น' 'ตกใจ' 'เสียใจ' 'อับอาย' 'กลัว' 'ตื่นเต้นใจ' 'เขินอายและตกใจ' 'โกรธและอับอาย' 'โกรธและอาย' 'หนาว' 'เหนียว' 'เมา' 'ร้อน' และ 'เผ็ด' 2) **ลักษณะ** ซึ่งในสมัยอยุธยาพบเพียง 1 ความหมาย คือ 'เกียรติยศ' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เกี่ยวกับการยกย่อง' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายว่า 'จำนวนมาก' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่บอกความมากน้อย' และ 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์กลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายว่า 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' และในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายเพิ่มขึ้นเป็น 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'มีทิว อดดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะนิสัย' 'ผิด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์' และ 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 3 สมัย มี 4 วงความหมาย ได้แก่

1) **อุณหภูมิต** พบในสมัยสุโขทัย รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 3 สมัย คือ 'ความร้อน' 2) **ความผิดปกติ** พบในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสมัยอยุธยาพบ 2 ความหมาย ได้แก่ 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ 'ความผิดปกติทางธรรมชาติ' ต่อมาความหมายลดลงเหลือเพียงความหมาย 'ความผิดปกติของร่างกาย' ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) 3) **วงจรชีวิต** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 3 สมัย คือ 'ความเยาว์' และ 4) **สิ่งของเครื่องใช้** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เช่นกัน ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายว่า 'เสื้อผ้า' ส่วนในสมัย

รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายว่า 'เงิน/เงินปลอม'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 2 สมัย มี 3 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **ชนชั้น** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'ผู้ดี'
- 2) **ชนชาติ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เช่นกัน ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบเพียงความหมายเดียว คือ 'คอเคซอยด์' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายเพิ่มขึ้นเป็น 'คอเคซอยด์' และ 'ชาวอินเดีย' และ
- 3) **ระบอบทางการเมือง** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'คอมมิวนิสต์'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียวมีทั้งหมด 4 วงความหมาย ได้แก่

- 1) **เวลา** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีความหมายว่า 'เวลาเช้า' และ 'เวลาเย็น'
- 2) **ธรรมชาติ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีความหมายว่า 'ลมพายุ'
- 3) **สภาพ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) มีความหมายว่า 'สุขภาพดี' และ
- 4) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีความหมายว่า 'สมาคมลับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1'

1.2.1.4 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีเหลืองเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกสีเหลืองในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีเหลืองเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

วงความหมาย	สุโขทัย	อยุธยา	รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ ตอนกลาง	รัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน
ความผิดปกติ	-	✓	✓	✓	✓
ลักษณะ	-	✓	✓	✓	-
อารมณ์ ความรู้สึก	-	-	✓	✓	✓
ชนชาติ	-	-	✓	✓	✓
เวลา	-	-	✓	✓	-
บุคคล	-	-	✓	-	✓
สิ่งของเครื่องใช้	-	-	✓	-	✓
สภาพ	-	-	-	-	✓
ของกิน ดื่มและเสพ	-	-	-	-	✓
สารเคมี	-	-	-	-	✓

จากตาราง 12 จะเห็นได้ว่า คำเรียกสีเหลืองใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 10 วงความหมาย ซึ่งมีวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย 1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายเดียวกัน ได้แก่ 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ 'ความผิดปกติทางธรรมชาติ' ส่วนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ 'โรคไข้ชนิดหนึ่ง' ต่อมาความหมายลดลงเหลือเพียงความหมาย 'ความผิดปกติของร่างกาย' ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 3 สมัย มี 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **ลักษณะ** ที่พบในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) ซึ่งมีความหมายเดียวกันคือ 'ความสวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' 2) **อารมณ์ ความรู้สึก** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบ 1 ความหมาย คือ 'กลัว' ต่อมาความหมาย 'กลัว' หายไป และมีความหมายใหม่เพิ่มขึ้นมา คือ 'ไม่มี

ความสุข' ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) และ 3) **ขนชาติ** ซึ่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบ 1 ความหมาย คือ 'คอเคชอยด์' ต่อมาความหมาย 'คอเคชอยด์' หายไป และมีความหมายใหม่เพิ่มขึ้นมา คือ 'มองโกลอยด์' ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 2 สมัย มี 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **เวลา** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)) ซึ่งมีความหมายเดียวกันคือ 'เวลาเช้า' 2) **บุคคล** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันคือ 'สมณเพศ' และ 3) **สิ่งของเครื่องใช้** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบความหมายว่า 'เครื่องประดับ' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายว่า 'สมุดโทรศัพท์' และ 'ยาทาแผล'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียวคือสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีทั้งหมด 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'เก่า' 2) **ของกิน ดื่มและเสพ** ที่มีความหมายว่า 'สุรา' และ 3) **สารเคมี** ที่มีความหมายว่า 'สารฆ่าวัชพืชในสงคราม'

1.2.1.5 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีเขียวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลคำเรียกสีเขียวในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า มีการใช้คำเรียกสีเขียวในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 13 ดังนี้

ตาราง 13 วิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีเขียวเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน

วงความหมาย	สุโขทัย	อยุธยา	รัตนโกสินทร์ ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ ตอนกลาง	รัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน
ธรรมชาติ	-	✓	✓	✓	✓
อารมณ์ ความรู้สึก	-	-	✓	✓	✓
ความผิดปกติ	-	-	✓	✓	✓
สถานที่	-	-	-	✓	✓
ลักษณะ	-	-	-	-	✓

จากตาราง 13 จะเห็นได้ว่า คำเรียกสีเขียวใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ซึ่งมีวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย 1 วงความหมาย คือ **ธรรมชาติ** ซึ่งสมัยอยุธยาพบ 2 ความหมาย ได้แก่ 'ทะเล' และ 'ต้นไม้ที่บ' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบ 2 ความหมายเช่นกัน แต่ความหมายของ 'ต้นไม้ที่บ' หายไป และมีบางความหมายเพิ่มขึ้นมาเป็น 'ทะเล' และ 'ใบไม้' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบ 1 ความหมาย คือ 'ทะเล' และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบ 2 ความหมาย ได้แก่ 'ต้นไม้' และ 'แมลงวัน'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบทั้งหมด 3 สมัย มี 2 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อารมณ์ ความรู้สึก** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบ 3 ความหมาย ได้แก่ 'โกรธ' 'เจ็บปวด' และ 'เศร้า' ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบว่าความหมาย 'เศร้า' หายไป และมีความหมายอื่นเพิ่มเข้ามาเป็น 'โกรธ' 'เจ็บปวด' 'เหนื่อย' และ 'หนาว' ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบความหมายเพิ่มขึ้นจากสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) เป็น 'โกรธ' 'เจ็บปวด' 'เหนื่อย' 'หนาว' 'เฝ้า' และ 'มีความสุข' และ 2) **ความผิดปกติ** พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เช่นกัน ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 3 สมัย คือ 'ความผิดปกติของร่างกาย'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบทั้งหมด 2 สมัย มี 1 วงความหมาย คือ **สถานที่** ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีความหมายเดียวกันในทั้ง 2 สมัย คือ 'สถานค้าประเวณี'

ส่วนวงความหมายที่ถูกเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียวคือสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มี 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'กลิ่น' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' 'สกปรก' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' 'ให้เงินไปก่อนแล้วเอาลูกสาวมาเป็นโสเภณีภายหลัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการให้โดยหวังประโยชน์' และ 'อนุญาต' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง'

จากที่ผู้วิจัยได้แสดงวิวัฒนาการของการใช้คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลืองและเขียวในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันไว้ข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่า ยังมีคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบอีก 7 คำที่ไม่มีวิวัฒนาการการใช้ในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ พบการใช้คำเรียกสีนั้น ๆ ในเชิงเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียว ไม่พบการใช้ในสมัยอื่น ๆ อีก ได้แก่ คำเรียกสีม่วง ชมพู ส้ม พ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาลที่พบการใช้ในเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.2 คำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบที่ไม่มีวิวัฒนาการ

1.2.2.1 การใช้คำเรียกสีม่วงเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีม่วงใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่

1) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' 2) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ผ้าไหมสำหรับนุ่ง' และ 'เงินมูลค่า 500 บาท' และ 3) **เพศ** ที่มีความหมายว่า 'ชายจิตใจเป็นหญิง'

1.2.2.2 การใช้คำเรียกสีชมพูเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีชมพูใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่

1) **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'ชื่นชวย' 'มีความสุข' 'โกรธ' 'เมา' และ 'รัก' 2) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ยาแก้ปวด' 3) **สถานที่** ที่มีความหมายว่า 'จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย' 4) **มนุษย์กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงน้อย' และ 5) **ลักษณะ** ที่

มีความหมายว่า 'สไตส์' และ 'อ่อนหวาน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง'

1.2.2.3 การใช้คำเรียกสีส้มเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีส้มใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 1 วงความหมาย คือ **มนุษย์ กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมาก'

1.2.2.4 การใช้คำเรียกสีฟ้าเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีฟ้าใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่
1) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'พยาบาลร.พ.รามฯ' 2) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า 'บริษัท IBM' และ 'สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้' และ 3) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ราคาประหยัด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของราคา'

1.2.2.5 การใช้คำเรียกสีเทาเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีเทาใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่
1) **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' 2) **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' 3) **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท' 4) **อารมณ์ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'มีความทุกข์' และ 5) **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ก้ำกึ่ง/เป็นกลาง' และ 'กึ่งผิดกฎหมาย' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์'

1.2.2.6 การใช้คำเรียกสีน้ำเงินเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีน้ำเงินใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่
1) **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'กษัตริย์' และ 'กลุ่มคนทางการเมือง' 2) **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า 'ชนชั้นแรงงาน' และ 3) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า 'สโมสรฟุตบอลเชลซี' 'สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน' และ 'สโมสรฟุตบอลซาลเก 04'

1.2.2.7 การใช้คำเรียกสีน้ำตาลเชิงเปรียบเทียบ

คำเรียกสีน้ำตาลใช้เปรียบเทียบกับวงความหมายได้ 2 วงความหมาย ได้แก่
1) **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'ผ้า' 'เก่า' และ 'แห้งแล้ง' และ 2) **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ออสเตรเลีย'

จากหัวข้อที่ 1 การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันที่ได้ อธิบายถึงคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และ วิวัฒนาการการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่งไปแล้วนั้น ผู้วิจัยจะ

อธิบายถึงกระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ในหัวข้อที่ 2 ต่อไปนี้

2. กระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายกระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7- ปัจจุบัน) ตามลำดับ และอธิบายวิวัฒนาการของกระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการทางปริธานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันมีทั้งหมด 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการนามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 5 แบบ ได้แก่ 1.1) ผลอ้างถึงเหตุ 1.2) คุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท 1.3) สมาชิกของประเภทอ้างถึงประเภท 1.4) ส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด และ 1.5) ภาชนะแทนสิ่งที่ถูกบรรจุ 2) กระบวนการอุปลักษณะ และ 3) กระบวนการอุปลักษณะนามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 2 แบบ ได้แก่ 3.1) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะ และ 3.2) การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของกระบวนการนามนัย อุปลักษณะ และอุปลักษณะนามนัยและแสดงการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันไว้ ดังนี้

2.1.1 กระบวนการนามนัย (Metonymy)

นามนัยเป็นรูปภาษาที่เกิดจากการนำความหมายของคำไปใช้เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงมโนทัศน์หนึ่งไปสู่วงมโนทัศน์หนึ่ง (Domain) โดยวงมโนทัศน์ทั้งสองนั้นเป็นวงมโนทัศน์ประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (Ungerer & Schmid, 1996) ซึ่งการใช้กระบวนการนามนัยในแต่ละสมัยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1.1 กระบวนการนามนัยในสมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยมีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 43 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 14 ดังนี้

ตาราง 14 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยในสมัยสุโขทัย

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
แดง	อุณภูมิ	ความร้อน	43	100	100

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยในข้างต้น สามารถจัดเป็นประเภทย่อยของนามนัยได้ 1 แบบ คือ แบบผลอ้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การเปลี่ยนสีของวัตถุจากสีตั้งต้นเป็นสีแดงเป็นผลที่เกิดจากความร้อนที่เป็นสาเหตุ

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุไว้ใน (243) - (244) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสี่แดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 1 วงความหมาย คือ **อุณภูมิ** ที่มีความหมายว่า 'ความร้อน'
 (243) ผู้ยมบาลก็ลากไปผลักไปให้ล้มหงายเหนือแผ่นเหล็กแดงลุกเป็นเปลวพุ่งไหม้ต้นเขาตลอด

วรรณกรรมเรื่อง ไตรภูมิกถา (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2539)

(244) แลถ่านไฟอันแดงนั้นไหม้ต้นเขา

วรรณกรรมเรื่อง ไตรภูมิกถา (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2539)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เหล็กแดงและถ่านแดง อ้างถึง เหล็กร้อนและถ่านร้อน เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผิวของเหล็กและถ่านจะเปลี่ยนเป็นสีแดง (ผล) เมื่อถูกความร้อน (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ร้อน]

2.1.1.2 กระบวนการนามนัยในสมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยามีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 50 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.33 ของกระบวนการทางปริธานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมด ที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 15 ดังนี้

ตาราง 15 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์	กลัว	1	2	4
	ความรู้สึก				
	บุคคล	พราหมณ์	1	2	
	อารมณ์				
ดำ	ความรู้สึก	เศร้า	1	2	8
	ความ				
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย	1	2	
	ลักษณะ				
	อารมณ์	เศร้า	1	2	
	ความรู้สึก				
แดง	ความรู้สึก	เจ็บปวด	2	4	10
	ความ				
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย	1	2	
	ความ				
	ความผิดปกติทางธรรมชาติ	1	2		

ตาราง 15 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
เหลือง	ความผิดปกติ	ความผิดปกติของร่างกาย	11	22	58	
		ความผิดปกติทางธรรมชาติ	4	8		
		ลักษณะ	14	28		
		ธรรมชาติ	ต้นไม้ที่บ	9		18
			ทะเล	1		2
เขียว	ธรรมชาติ				20	

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 50 ข้อมูลข้างต้นนั้นสามารถแบ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงนามนัยได้ 3 แบบ ดังนี้

2.1.1.2.1 แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทสื่อถึงประเภทนั้น เช่น ใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภท ได้แก่ เครื่องแต่งกาย สีผิว และสีของวัตถุอื่น ๆ สื่อถึงประเภท ซึ่งได้แก่ ประเภทของบุคคล ลักษณะ และธรรมชาติ ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 27 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 54 ของกระบวนการนามนัยในสมัยอยุธยา โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 16 ดังนี้

ตาราง 16 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	บุคคล	พราหมณ์	1	3.7	3.7
ดำ	ลักษณะ	ความไม่ สวยงาม	2	7.41	7.41
เหลือง	ลักษณะ	ความ สวยงาม	14	51.85	51.85
เขียว	ธรรมชาติ	ต้นไม้ที่บ	9	33.33	37.03
		ทะเล	1	3.7	

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยอยุธยาไว้ใน (245) - (249) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'พราหมณ์'

(245) พวกผ้าขาวว่าโ้เจ้าพระสังฆราช เคยโอภาะสั่งสอนให้ศึกษา
แต่นี้ไปไม่มีใครจะรำพา มาด่าว่าตักเตือนให้รำเรียน

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกumarกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผ้าขาว อ้างถึง พราหมณ์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ ผ้าขาวเป็นเครื่องนุ่งห่มของพราหมณ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพราหมณ์ที่ประกอบไปด้วยการนุ่งขาวห่มขาว การไว้มวยผม ถือศีล ถือเพศพรหมจรรย์ กินมังสวิวัติ ไม่ถูกต้องตัวสตรีเพศ เป็นต้น (สันติ หอมยมน, 2556)

มโนทัศน์พาหะ

[ผ้าขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[พราหมณ์]

คำเรียกสีด้า ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท
อ้างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความไม่สวยงาม’ ซึ่งอยู่ในวง
ความหมายย่อย ‘ลักษณะรูปร่าง’

(246) กูเหมือนกาหน้าดำหินชาติ ผัวของมันราวกระราชปักษา
ถ้าเอาไปช่วยว่าไซ้อปรา อีพาลามันจะล้างให้วางวาย

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกุมารกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง ความไม่สวยงาม เนื่องจาก
(246) ผู้พูดกล่าวถึงตัวเองว่าเป็นอีกาผิวดำ มีชาติกำเนิดต่ำ ไม่เหมือนอีกคนที่สง่าเหมือนนกกของ
พระราชชา ซึ่งเป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีผิวที่ดำนั้นเป็น
คุณสมบัติหนึ่งของความไม่สวยงาม ซึ่งความไม่สวยงามอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น
รูปร่างไม่สมส่วน ตาไม่โต จมูกไม่โด่ง (อุ๋นใจ เจียมบุญธนะกุล, 2549)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความไม่สวยงาม]

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของ
ประเภทอ้างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความสวยงาม’ ซึ่งอยู่
ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะรูปร่าง’

(247) เมื่อเดือนยี่สี่ค้ำนั้นจริงแน่ กับหม่อมแม่อรพินนางเนื้อเหลือง
จุดดอกไม้โพลงพลามอร่ามเมือง ลือกระเดื่องเล่ากันสนั่นไป

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกุมารกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เนื้อเหลือง อ้างถึง ความสวยงาม เนื่องจาก
(247) กล่าวถึงลูกของอำมาตย์ที่มีผิวเหลืองสวยงาม ซึ่งเป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท
อ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีผิวที่เหลืองนั้นเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความสวยงาม ซึ่งความสวยงาม
อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น รูปร่างสมส่วน ตาโต จมูกโด่ง (อุ๋นใจ เจียมบุญธนะกุล, 2549)

มโนทัศน์พาหะ
[จวี/เนื้อเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความสวยงาม]

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท
อ้างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘ต้นไม้ที่บิ’ และ ‘ทะเล’ ซึ่ง
ผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(248) ทั้งเหลืองbungร้านรายยังราวี ทั้งที่ษชาติก็มีมากในไพรเขียว

วรรณกรรมเรื่อง กาพย์มหาชาติ (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ไพรเขียว อ้างถึง ป่าที่มีต้นไม้ที่บิ เป็นนามนัย
แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีเขียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของต้นไม้หรือใบไม้
ซึ่งต้นไม้หรือใบไม้ อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ต้นไม้มีลำต้น กิ่งก้านสาขา และราก ส่วน
ใบไม้เป็นส่วนของพืชที่มีหน้าที่หายใจ คายน้ำ เก็บอาหาร สืบพันธุ์ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[ไพรเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ป่าที่มีต้นไม้ที่บิ]

(249)

ครั้นถึงน้ำเขียว

เร่แผลเร่เหลียว

จรลิวสุดตา

พระทะเลใหญ่กว้าง

ลือกพันคนนา

พระพายพัดพา

สำเภาลอยไป

วรรณกรรมเรื่อง ต้นทางฝรั่งเศส (ปรีดี พิศุกมวิทธี, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำเขียว อ้างถึง ทะเล เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ น้ำสีเขียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของทะเล ซึ่งทะเล
อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น น้ำทะเลมีรสชาติเค็ม น้ำในทะเลเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็น
คลื่น ทะเลมีขนาดเล็กกว่ามหาสมุทร เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[น้ำเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ทะเล]

2.1.1.2.2 แบบผลข้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การใช้ผลของเหตุการณ์ ได้แก่ สีของหน้า ตา และผิวที่เปลี่ยนไป สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ได้แก่ ความกลัว ความเศร้า ความเจ็บปวด และความผิดปกติของร่างกาย ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 18 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 36 ของกระบวนการนามนัยในสมัยอยุธยา โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 17 ดังนี้

ตาราง 17 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์	กลัว	1	5.56	5.56
	ความรู้สึก				
ดำ	อารมณ์	เศร้า	1	5.56	11.12
	ความรู้สึก				
		ความ	1	5.56	
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย			
แดง	อารมณ์	เศร้า	1	5.56	22.23
	ความรู้สึก				
		ความ	1	5.56	
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย			
เหลือง		ความ	11	61.11	61.11
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย			

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุในสมัยอยุธยาไว้ใน (250) - (256) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุได้ 1 วงความหมาย คือ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว'

- (250) พลดาวลูโทษร้อน รั้วรั้ว
 โจนบหลยวโกรยเกรง ท่านช้ำ
 กรุงลาวก็ลักกั้ว เอาเงื่อน งามแฮ
 บ้างรอดยั้งครันหน้า ไช้ขาว ฯ

วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตยวนพ่าย (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าไช้ขาว อ้างถึง ความรู้สึกกลัว เนื่องจาก (250) กล่าวถึงไพร่พลชาวล้านนาถูกทำโทษได้รับความเดือดร้อนจนตัวสั่น ก็เผ่นหนีไม่เหลียวหลัง ด้วยเกรงว่าสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจะทรงเช่นฆ่า ฝ่ายพระเจ้าติโลกราชก็ทรงหวาดกลัวอยู่ในพระหฤทัย แต่ทรงวางท่าทางให้สง่างามเหมือนดังไม่มีความกลัว ส่วนบางคนที่รอดชีวิตไปก็มีสีหน้าซีดขาวเหมือนไข้ต้ม ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ทิวทั้งใบหน้าดูซีดขาว (ผล) เพราะร่างกายมีปฏิกิริยาทำให้เลือดขึ้นไปเลี้ยงสมองได้น้อยลง เนื่องจากเกิดความกลัว (เหตุ) (สุรเกียรติ อชานานุกาพ, 2548)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าไช้ขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[กลัว]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุได้ 2 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(251) เห็นรูปเงรรับเอาหญิงใส่นาวา เห็นรูปเงรพายเรือพาเอาหญิงไป
 เห็นรูปชายนั่นไปนั่งอยู่ฝั่งน้ำ ทำหน้าดำเกล้าสุขลั่นลั่นไหล

วรรณกรรมเรื่อง มหาชาติคำหลวง (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง ใบหน้าที่หมองคล้ำเพราะความโศกเศร้า ความทุกข์ เป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าหมองคล้ำ (ผล) เพราะความโศกเศร้า ความทุกข์ อารมณ์ไม่แจ่มใส (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เศร้า]

- (252) สามณณเถราฝ่ายว่าเถน แลไปเห็นนิ่มนางถึงกลางน้ำ
 จะถามทักปากไม่ออกเหมือนผีอำ หน้าก็ดำเนื้อดินแทบสิ้นชนม์
 ผลกรรมนำนางมาพลัดผัว เข้าสูญไจกายตัวว่าสับรำสน
 เหมือนผีสิงปวดเคียรให้เวียนนวน ทูรายทูนงงวยระทวยกาย
- วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกุมารกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ่างถึง ไบหน้าที่หมองคล้ำเพราะไม่
 สบาย เป็นนามนัยแบบผลอ่างถึงเหตุ กล่าวคือ ไบหน้าหมองคล้ำ (ผล) เพราะ เกิดความผิดปกติ
 ทางร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ่างถึงเหตุได้ 2 วง
 ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' และ 'เจ็บปวด' และ **ความ**
ผิดปกติ ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมาย
 ไว้ ดังนี้

- (253) ครั้นวางพระโอรสู่น้ำ เวียนวน อยู่เนา
 เห็นแก่ตาแดงกล เลือดย้อม
 หฤไทยรทตท ทุกข์ใหญ่ หลวงนา
 ถนัดตั้งไม่ร้อยอ้อม เท่าทำวทับทรวง ฯ
- วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตพระลอ (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาแดง อ่างถึง ความรู้สึกเศร้า เป็นนามนัย
 แบบผลอ่างถึงเหตุ กล่าวคือ ตาแดง (ผล) เพราะร้องไห้ด้วยความรู้สึกเศร้าจนเยื่อดวงตาทั้ง 2
 ข้างหรือข้างใดข้างหนึ่งเป็นสีแดงจากหลอดเลือดฝอยที่เยื่อตาขยายตัว (กองบรรณาธิการพบ
 แพทย์, 2559f)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เศร้า]

(254) พระเถระเหล่านี้ จักได้เป็นเจ้าของเกาะคนฝ่ามือแดง

วรรณกรรมเรื่อง ชินกาลมาลีปกรณ์ (กรมศิลปากร, 2518)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฝ่ามือแดง อ้างถึง ความรู้สึกเจ็บปวด เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ฝ่ามือเป็นสีแดง (ผล) เพราะฝ่ามือเป็นห่อเลือดหรือมีเลือดคั่งอยู่ในฝ่ามือ (เหตุ) เนื่องจากพระราชวงศ์แรกที่เสด็จมา ณ เกาะลังกาต้องคลานฝ่ารกพงมาตั้งเมือง ทำให้ฝ่ามือที่ไ้เท้าพื้นดินตอนคลานเป็นรอยแดงห่อเลือดขึ้นมา ทั้งนี้ จึงเป็นที่มาของคนเกาะลังกาว่า คนฝ่ามือแดง (กรมศิลปากร, 2518)

มโนทัศน์พาหะ

[ฝ่ามือแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เจ็บปวด]

(255)

พระสรรเพชญ์ตรัสเทศน์ไว้เป็นสอง

ถ้าสร้างบาบบาปทำให้หน้าใจ

ทั้งติดตรวนพวนผูกบันเอวถือ

ชี้เรือนโรคไม่ระแวงแต่งให้พอ

ถ้าสองกองใครได้สร้างอย่าสงสัย

เขาสวมใส่ชื่อคาตะโหงกคอค

ที่ศอกมีมัดผูกจนวนข้อ

ทั้งมงคร้อริดสีดวงให้ตาแดง

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกumarกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาแดง อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกายที่เกิดจากอาการป่วย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผู้ป่วยมีอาการตาแดง (ผล) เพราะป่วยเป็นโรคมงคร้อหรือมอมคร้อ มีอาการหลอดลมโป่งพอง มีเสมหะแห้งเหนียวอยู่ในช่องหลอดลม ทำให้มีอาการไอเรื้อรัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และเป็นโรคริดสีดวง (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสี่เหลี่ยม ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้

1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’

- (256) พระเจ้าพ่อฟิ่งทำนายทายสุบิน ให้เด็อดดินโถมนาจนตาเหลือง
ทำกระไรท่านอาจารย์ที่บ้านเมือง จะปลดเปลื้องแก้ไข้ญเป็นอย่างไร

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกุมารกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาเหลือง อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกายที่เกิดจากความทุกข์ ความโศกเศร้า เป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ตาเหลือง (ผล) เพราะร้องไห้อย่างหนัก เนื่องจากมีความทุกข์ และโศกเศร้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

2.1.1.2.3 แบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภท (MEMBER OF A CATEGORY FOR THE CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้สมาชิกที่เป็นส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของประเภทนั้นสื่อถึงประเภทแทนการกล่าวถึงประเภทนั้นโดยตรง เช่น ใช้เหตุการณ์ที่ดีของท้องฟ้าเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หรือสีของน้ำในแม่น้ำเปลี่ยนเป็นสีแดงสื่อถึงประเภทความผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 5 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 10 ของกระบวนการนามนัยในสมัยอยุธยา โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 18 ดังนี้

ตาราง 18 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		ความ			
แดง	ความผิดปกติ	ผิดปกติทาง	1	20	20
		ธรรมชาติ			
		ความ			
เหลือง	ความผิดปกติ	ผิดปกติทาง	4	80	80
		ธรรมชาติ			

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยอยุธยาไว้ใน (257) - (258) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภท
อ้างอิงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติทาง
ธรรมชาติ’

(257) พระคงคาจะแดงเดือดตั้งเลือนนก ออกแผ่นดินเป็นบ้ำฟ้าจะเหลือง
ฝิปาจะวังเข้าสิงเมือง ฝิเมืองนั้นจะออกไปอยู่ไพร

วรรณกรรมเรื่อง เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา (ไม่ปรากฏผู้แต่ง, ม.ป.ป.-a)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พระคงคาแดง อ้างถึง ความผิดปกติทางธรรมชาติ
เนื่องจากโดยปกติตามธรรมชาติแล้วน้ำในแม่น้ำจะไม่เป็นสีแดง จึงถือว่าการที่น้ำในแม่น้ำเป็นสี
แดงนั้นเป็นเรื่องผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภท
กล่าวคือ น้ำที่เปลี่ยนเป็นสีแดงเป็นปรากฏการณ์หนึ่งของความผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งความ
ผิดปกติทางธรรมชาติอาจจะมีปรากฏการณ์อื่น ๆ อีก เช่น สีของท้องฟ้าจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง
อากาศหนาวในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูหนาว หรือฝนตกในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูฝน เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[พระคงคาแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติทางธรรมชาติ]

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภท
อ้างอิงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติทาง
ธรรมชาติ’

(258) ฟ้าหล้าเหลืองอุบาทว์ อากาศคึดมึนปนควัน ฟ้าเครงครรชิตผ่า ใจเมืองบ้ำดั่งจะผก หัวอก
เมืองดั่งจะพัง

วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตพระลอ (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าเหลือง อ้างถึง ความผิดปกติทางธรรมชาติ
เนื่องจากโดยทั่วไปสีของท้องฟ้าจะไม่เป็นสีเหลือง คนไทยจึงเชื่อกันว่า หากท้องฟ้ากลายเป็นสี
เหลืองจะเป็นลางบอกเหตุว่าจะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งทางวิทยาศาสตร์นั้นอธิบายว่า เมื่อมี
พายุฟ้าฝนคะนอง ท้องฟ้าเป็นสีเหลืองอมส้ม เพราะมีเมฆมากและมีไอน้ำเกาะรวมตัวกันอย่าง
หนาแน่น ทำให้เกิดความชื้นสูง เมื่อแสงอาทิตย์กระทบกับเมฆที่เกาะตัวหนาแน่น ทำให้เกิดแสงสี

เหลืองอมส้ม ทำให้ท้องฟ้าเป็นสีเหลืองออกส้ม ๆ (กองบรรณาธิการ TNEWS, 2562) ซึ่งเป็นนาม
 นัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ ท้องฟ้าที่เป็นสีเหลืองเป็นปรากฏการณ์หนึ่ง
 ของความผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งความผิดปกติทางธรรมชาติอาจจะมีปรากฏการณ์อื่น ๆ อีก เช่น
 สีของน้ำในแม่น้ำจะเปลี่ยนเป็นสีแดง อากาศหนาวในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูหนาว หรือฝนตกในช่วงที่ไม่ใช่
 ฤดูฝน

มโนทัศน์พาหะ

[ฟ้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติทางธรรมชาติ]

2.1.1.3 กระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีการใช้คำเรียกสีเชิง
 เปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 216 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 93.91 ของกระบวนการทางปริชาน
 ในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 19 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์	กลัว	15	6.94	17.13
	ความรู้สึก				
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	5	2.32	
	วงจรชีวิต	ความชรา	4	1.85	
ดำ	เวลา	เวลาเข้า/ตรู/ มืด	13	6.02	10.64
	อารมณ์	เศร้า	8	3.70	
	ความรู้สึก				
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	7	3.24	

ตาราง 19 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ดำ	วงจรชีวิต	ความเยาว์	1	0.46	31.02	
		ความไม่ สวยงาม	3	1.39		
	ลักษณะ	สัญลักษณ์ ของทหาร	1	0.46		
		ส่วนที่เล็ก ที่สุด	1	0.46		
		ชนชาติ	ชาวยวน	2		0.93
	แแดง	อารมณ์ ความรู้สึก	โกรธ	36		16.67
			เศร้า	7		3.24
			เขินอาย	2		0.93
			ดีใจ	1		0.46
			อยากยา	1		0.46
เมา			1	0.46		
เจ็บปวด			3	1.39		
ความผิดปกติ	ความผิดปกติ ของร่างกาย	3	1.39			
ชนชั้น	ผู้ดี	1	0.46			
ชนชาติ	คอเคซอยด์	2	0.93			
วงจรชีวิต	ความเยาว์	1	0.46			
เวลา		เวลาเข้ามีด/ เข้าตรู	2	0.93		
		เวลาเย็น	3	1.39		
		ธรรมชาติ	ลมพายุ	1	0.46	
ลักษณะ	จำนวนมาก	2	0.93			

ตาราง 19 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
แดง	สิ่งของเครื่องใช้	เสื้อผ้า	1	0.46		
		อารมณ์				
	ความรู้สึก	กลัว	9	4.17		
		ความผิดปกติ				
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	25	11.57		
		ของร่างกาย				
	ความรู้สึก	ความผิดปกติ	5	2.32		
		ธรรมชาติ				
	เหลือง	ลักษณะ	ความสวยงาม	10	4.63	27.78
		บุคคล	สมณเพศ	1	0.46	
ความรู้สึก	ชนชาติ	ชาวต่างชาติ (คอเคซอยด์)	6	2.78		
	เวลา	เวลาเช้า	3	1.39		
สิ่งของเครื่องใช้	เครื่องประดับ	1	0.46			
	อารมณ์	โกรธ	13	6.02		
ความรู้สึก	เจ็บปวด	1	0.46			
	ความผิดปกติ	ความผิดปกติ	5	2.32		
เขียว		ของร่างกาย			13.43	
	ธรรมชาติ	ทะเล	8	3.70		
ธรรมชาติ		เหมือนเหมือน	2	0.93		
		ใบไม้				

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 216 ข้อมูลข้างต้นนั้นสามารถแบ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงนามนัยได้ 4 แบบ ดังนี้

2.1.1.3.1 แบบผลอ้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การใช้ผลของเหตุการณ์

ได้แก่ สีของหน้า ตา และผิวที่เปลี่ยนไป สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ได้แก่ ความกลัว ความเศร้า ความโกรธ ความเขินอาย ความดีใจ ความอยากยา ความเมา ความเจ็บปวด ความผิดปกติของร่างกายและความเป็นผู้ดี การใช้สีของวัตถุที่เปลี่ยนไปสื่อถึงช่วงเวลา เป็นต้น ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 164 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 75.93 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 20 ดังนี้

ตาราง 20 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์ ความรู้สึก	กลัว	15	9.15	20.13
		ความผิดปกติ	5	3.05	
	เวลา	เวลาเข้า/ตู่/ มีด	13	7.93	
ดำ	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	8	4.88	9.15
		ความผิดปกติ	7	4.27	
แดง	อารมณ์ ความรู้สึก	โกรธ	36	21.95	36.59
		เศร้า	7	4.27	
		เขินอาย	2	1.22	
		ดีใจ	1	0.61	
		อยากยา	1	0.61	

ตาราง 20 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
แดง		เมา	1	0.61		
		เจ็บปวด	3	1.83		
		ความ				
		ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	3	1.83	
		ร่างกาย				
		ชนชั้น	ผู้ดี	1	0.61	
		เวลา	เวลาเข้ามีด/ เข้าตุ๋น	2	1.22	
			เวลาเย็น	3	1.83	
		อารมณ์	กลัว	9	5.49	
		ความรู้สึก				
เหลือง		ความ			22.56	
		ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	25	15.24	
		ร่างกาย				
		เวลา	เวลาเข้า	3	1.83	
เขียว		อารมณ์	โกรธ	13	7.93	
		ความรู้สึก	เจ็บปวด	1	0.61	
		ความ				
		ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	5	3.05	
		ร่างกาย			11.59	

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุไว้ใน (259) - (275) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุได้ 3 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า

'ความผิดปกติของร่างกาย' และ **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเช้า/เช้าตรู่/เช้ามีด' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(259)	ครานั้นบรรดาพวกไทยลาว	<u>ตาขาวตัวสั้น</u> อยู่ห้วนไหว
	ต่างคนตระหนกตกใจ	ทั้งนายไพร่ไม่เป็นสมประดี
	วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)	

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาขาว อ้างถึง ความรู้สึกกลัว ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้วท้งไบหน้าดูซี้ตขาว (ผล) เพราะร่างกายมีปฏิกิริยาทำให้เลือดขึ้นไปเลี้ยงสมองได้น้อยลง เนื่องจากเกิดความกลัว (เหตุ) (สุรเกียรติ อชานานาภาพ, 2548)

มโนทัศน์พาหะ

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ตาขาว]

[กลัว]

(260)	นำสงสารท่านนายศรีประจัน อาลัยลูกหลงเล่อเพื่อพาที	<u>ตัวแกล้งหน้าขาว</u> ราวกับผี น้ำตารીไหลหลังละดุมลง
	วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)	

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าขาว อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกายที่เกิดจากความทุกข์ ความโศกเศร้า เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ไบหน้าดูขาวซี้ต (ผล) เพราะร้องไห้อย่างหนัก เนื่องจากมีความทุกข์ และโศกเศร้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

มโนทัศน์เป้าหมาย

[หน้าขาว]

[ความผิดปกติของร่างกาย]

(261)	ประจวบจนถึงตำบลบ้านมะพร้าว แปนที่กุมภาพาลชาญจักรรงค์	<u>พอฟ้าขาว</u> ขอบไพรเสียดโค้งชัน ให้หวาดหวั่นรีบมาในสากล
	วรรณกรรมเรื่อง นิราศเมืองแกลง (สุนทรภู่, 2558)	

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าขาว อ้างถึง เวลาเช้า ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้องฟ้าเป็นสีขาว (ผล) เพราะได้รับแสงจากดวงอาทิตย์ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในตอนเช้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ฟ้าขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เวลาเช้า]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 2 วง
ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมายไว้ ดังนี้

(262) ข้านี้ชี้เข้าอยู่ในเรือน
แต่ขับไล่ไปแล้วยังรำลึก

มันไม่เหมือนหม่อมแม่เจ้าที่อนสั๊ก

จนพระภักตร์ดูดำดังหมึกทา

(บทละครเรื่องไชยเชษฐ)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พระภักตร์ดำ อ้างถึง ใบหน้าที่หมองคล้ำ
เพราะ ความโศกเศร้า ความทุกข์ เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าที่หมองคล้ำ (ผล)
เพราะ ความโศกเศร้า ความทุกข์ อารมณ์ไม่แจ่มใส (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[พระภักตร์ดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เศร้า]

(263) เป็นไข้ใจไม่มีสุขด้วยทุกข์ร้อน
ให้หิวโหยโรยราจนหน้าดำ

จะนั่งนอนถอนสะอื้นทุกคืนดำ

บาทหลวงพร้านั่งสอนให้หย่อนคลาย

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย
เนื่องจาก (263) กล่าวถึง คนที่มีความทุกข์ ได้แต่นั่งร้องไห้ ไม่รับประทานอาหารจนไม่สบาย
ใบหน้าที่หมองคล้ำ ไม่สดใส ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเป็นสีดำ หมอง
คล้ำ (ผล) เพราะความผิดปกติของร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุได้ 4 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เศร้า' 'เงินอาย' 'ดีใจ' 'อยากยา' 'เมา' และ 'เจ็บปวด' **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' **ขนชั้น** ที่มีความหมายว่า 'ผู้ดี' และ **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเข้ามีด/เข้าตรู' และ 'เวลาเย็น' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(264)	ครั้นรู้สึกนึกยังแล้วคลั่งอีก
แล้วเคลิ้มเห็นเป็นหยิกทำพลิกแพลง | เฝ้าซักฉีกชายเสื้อเหลือแสดง
พระองค์แดงตั้งหนึ่งตำลึงอม |
|-------|---|---|
- วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พระองค์แดงหรือตัวแดง อ้างถึง ความรู้สึกเงินอาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุ กล่าวคือ ตัวเป็นสีแดง (ผล) เพราะเมื่อมนุษย์เราเงินอายจะทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ทำให้เลือดสูบฉีดไปทั่วร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[พระองค์แดง]

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เงินอาย]

(265)	กินจนเมาเหล้าหมดเป็นสีชวอด
ความยินดีปรีดีเปรมเอมอุรา | แล้วพุดอวดพวกแขกแปลกภาษา
เมาจนตาแดงกำตั้งตำลึง |
|-------|---|---|
- วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาแดง อ้างถึง อាកารเมา ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุ กล่าวคือ ตาแดง (ผล) เพราะเมื่อร่างกายได้รับแอลกอฮอล์มากเกินไป ทำให้เส้นเลือดขยายตัว มีปริมาณเลือดไหลเวียนที่ดวงตามากขึ้น (เหตุ) (สถิล ศิริอุดมภาส, 2562)

มโนทัศน์พาหะ
[ตาแดง]

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เมา]

(266)	เป่าต้องขุนช้างเข้าหว่างอก
หน้าแดงแสดงขนลอนลาน | เหงื่อตกอกใจให้ฟุ้งซ่าน
ขอประทานฉานไม่สบายใจ |
|-------|---|---|
- วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ่างถึง ความผิดปกติของร่างกาย ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าแดง (ผล) เพราะเกิดอาการปวดท้องหรือจุกอย่างรุนแรง เมื่อต้องมนตร์ที่ขุนแผนเป่าใส่ (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

- (267) อีโหมเข้าคร่าพาลากฎ ดินแดงเป็นลูกหนูเจียวฆ่าให้ว
 ผู้คนฉาวช่าฮาก้องไป พระหมื่นไวยขบฟันตัวสิ้นมา
 วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดินแดง อ่างถึง ผู้ตี โดยมีที่มาจากวัฒนธรรมเขมรในยุคนครวัดนครธม ในบันทึกของโจว ต้า กวาน ที่ติดตามคณะทูตจีนเดินทางมาเขมร มีความว่า “พระเจ้าแผ่นดินนั้น ฝ่าพระบาทและฝ่าพระหัตถ์ทั้งหมดย่อมสีแดงด้วยน้ำยาสีแดง ส่วนหมุ่ราษฎรนั้นมีเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นที่ย่อมฝ่ามือฝ่าเท้าได้” ทั้งนี้ คนไทยแต่ก่อน โดยเฉพาะชนชั้นสูง นิยมวัฒนธรรมเขมร ดังเช่นนำภาษามาใช้เป็นคำราชาศัพท์ เป็นต้น จึงยอมเคยยอมฝ่าเท้าแดงจริง ๆ (ล้อม เพ็งแก้ว, 2553) หรืออีกที่มาหนึ่งได้กล่าวว่า ที่ผู้ตีมีดินสีแดงนั้น เพราะพวกผู้ตีไม่ต้องทำงานหนัก แค่อุ้บนเรือนคอยสั่งการพวกข้ารับใช้ จนทำให้ฝ่าเท้าหรือฝ่าตีนคูมีเลือดฝาดต่างจากพวกข้ารับใช้ที่ฝ่าเท้าจะหยาบกระด้างและเปื้อนดินเปื้อนฝุ่นขมุกขมัว (เพ็ญใจ, 2556) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ดินแดง (ผล) เพราะสียอม หรือเพราะไม่เคยทำงานหนัก (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ดินแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ผู้ตี]

- (268) นางวันทองร้องไห้เมื่อใกล้รุ่ง น้ำค้างฟุ้งฟ้าแดงเป็นแสงเสน
 ด้วยวัดเขาเข้าใจเคยไปเจน โจงกระเบนมันเหมาะห่มเพลาดำ
 วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าแดง อ่างถึง เวลาเช้า ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้องฟ้าเป็นสีแดง (ผล) เพราะได้รับแสงสีแดงจากดวงอาทิตย์ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในตอนเช้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ฟ้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เวลาเช้า]

- (269) ถึงช่องแคบพอตะวันนั้นเย็นลง
เอาไปไม่มาซ้อนแล้วอ่อนเอน
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าแดง อ่างถึง เวลาเย็น ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ่างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้องฟ้าเป็นสีแดง (ผล) เพราะได้รับแสงสีแดงจากดวงอาทิตย์ที่กำลังจะตกทางทิศตะวันตกในตอนเย็น (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ฟ้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เวลาเย็น]

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ่างถึงเหตุได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเช้า' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมายไว้ ดังนี้

- (270) แต่มึงอย่าหนีหายเป็นชายเขื้อ
คงจะคิดตอบแทนที่แค้นเคือง
ให้เหมือนเสือฟังกว่าอย่าตาเหลือง
ชิงเอาเมืองให้จงได้ตั้งใจปอง
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาเหลือง อ่างถึง ความรู้สึกกลัว เนื่องจาก (270) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดกลัวกับผู้ฟังว่า อย่าได้คิดหนีทหารเพราะนั่นเป็นผู้ชาย ให้กล้าหาญเข้มแข็งเหมือนเสือ อย่าตื่นกลัวจนหน้าตาซีดเหลือง ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ่างถึงเหตุ กล่าวคือ ตาเหลือง (ผล) เพราะความกลัว (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ตาเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[กลัว]

จากบริบทจะเห็นได้ว่า นัยน์ตาเขียว อ่างถึง ความรู้สึกโกรธ เนื่องจากเมื่อเราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หัวใจเต้นแรงและเร็ว หน้าอกกระเพื่อมมากขึ้นเพราะหายใจเร็วขึ้นเหมือนจะหายใจไม่พอ อาจส่งผลให้ทั่วทั้งใบหน้าแลดูเป็นสีคล้ำได้ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ นัยน์ตาเขียว (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุขะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[นัยน์ตาเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โกรธ]

(274)

หยิกด้วยเล็บหน้าให้เจ็บตลอดจิต
จนเขาขยับแล้วยังจับอยู่กลมเกลียว

แม้ไม่คิดแล้วจะหยิกให้เนื้อเขียว

อย่าโกรธเกรี้ยวไปเลยน้องจะหมองนวล

วรรณกรรมเรื่อง โคบุตร (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เนื้อเขียว อ่างถึง ความรู้สึกเจ็บปวด เนื่องจากเมื่อถูกหยิก เส้นเลือดฝอยบริเวณที่ถูกหยิกจะแตกจนเกิดเลือดสะสมอยู่ใต้ผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559c) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือเนื้อเขียว (ผล) เพราะผิวหนังได้รับบาดเจ็บจนเกิดความเจ็บปวด (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[เนื้อเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เจ็บปวด]

(275)

บาทหลวงเฒ่าเจ้าตำรานั้นอ้าปาก
ดูหน้าเขียวร่างกายคล้ายกับลิง

ลงนั่งรากแทบจะตายสวายสวิง

นั่งแอบอิงถั่งน้ำมือคล้ำป็น

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าเขียว อ่างถึง ความผิดปกติของร่างกาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้ากลายเป็นสีเขียว (ผล) เพราะประสบการรู้การเคลื่อนไหวของหูชั้นในทำงานไม่ประสานกับภาพที่ดวงตามองเห็น สมองจึงได้รับสัญญาณที่ขัดแย้งกันจนมีอาการเมาเรือ หน้าเขียวซีด (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559h)

มโนทัศน์พหุ

[หน้าเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

2.1.1.3.2 แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทสื่อถึงประเภทนั้น เช่น ใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภท ได้แก่ สีผม สีหนวด สีผิว เครื่องแต่งกาย และสีของวัตถุอื่น ๆ สื่อถึงประเภท ซึ่งได้แก่ สภาพที่เปลี่ยนแปลงตามวัย ลักษณะรูปร่าง ชนชาติต่าง ๆ สิ่งที่แสดงถึงสิ่งอื่น ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้นธรรมชาติ สิ่งของเครื่องใช้ และบุคคล ซึ่งมีทั้งหมด 45 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 20.83 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 21 ดังนี้

ตาราง 21 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	วงจรรชีวิต	ความชรา	4	8.89	8.89
		ความเยาว์	1	2.22	
	ลักษณะ	ความไม่สวยงาม	3	6.67	17.77
		สัญลักษณ์ของทหาร	1	2.22	
ดำ	ชนชาติ	ส่วนที่เล็กที่สุด	1	2.22	4.44
		ชาวยวน	2	4.44	
	วงจรรชีวิต	คอเคซอยด์	2	4.44	11.1
		ความเยาว์	1	2.22	
		ลมพายุ	1	2.22	
แดง	สิ่งของเครื่องใช้	เสื้อผ้า	1	2.22	2.22

ตาราง 21 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เหลือง	ลักษณะ	ความสวยงาม	10	22.22	39.99
		บุคคล	สมณเพศ	1	
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	6	13.33	
	สิ่งของเครื่องใช้	เครื่องประดับ	1	2.22	
เขียว	ธรรมชาติ	ทะเล	8	17.78	22.22
		ใบไม้	2	4.44	

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทไว้ใน (276) - (291) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา'

(276) ถ้าเสรีศึกษานี้จะบวชจนหนดขาว ที่ฐัฐสาวสิ่งไรไม่ใฝ่ฝัน
 เสน่หามาทะลุปัจจุบัน ให้อดอันอ้าอึ้งตะลึงตะไล ๗
 วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หนดขาว อ้างถึง ความชรา เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ หนดขาวหรือหนดหงอก มักจะเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีอายุมาก จึงถือว่า หนดขาวหรือหนดหงอกนั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในวัยชรา ซึ่งความชราอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น หูตึง ตามัว ผมหงอก ขาดความคล่องแคล่ว ความคิดความอ่านช้าลง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[หนดขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ชรา]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' **ลักษณะ** ที่มี

- (279) สมภารฟังคำให้ซ้ำใจ ตาอาลัยในหลานนี้เหลืออย่าง
 จะฝากผีมาหนีไปกลางทาง ไม่มียางเยื่อใยที่ในตา
 ชมราวสนี่ชาติมันชั่ววันัก จะลี้กไปให้เขาสักเอ็งฤหว่า
 ข้อมือดำแล้วระกำทุกเวลา โพล่กับบ่าแบกกันจนบรรลัย
 วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ข้อมือดำ อ้างถึง สัญลักษณ์ของทหาร หรือ เป็นเครื่องหมายว่าผู้ที่ถูกสักข้อมือนั้นได้เข้าสังกัดกรมกองราชการแล้ว เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ชายฉกรรจ์ในสมัยอยุธยาถูกบังคับให้ต้องเข้าสังกัดกรมกองราชการ หากไม่ได้อยู่ในเพศบรรพชิต โดยจะต้องถูกสักเพื่อเป็นเครื่องหมายว่าได้เข้าสังกัดกรมกองราชการแล้ว ในที่นี้จึงถือได้ว่าข้อมือดำเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของทหารหรือผู้ที่ได้เข้าสังกัดกรมกองราชการแล้ว (คึกฤทธิ์ ปราโมช, สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา, พิสิฐ เจริญวงศ์, & โชติ กัลยาณมิตร, 2551)

มโนทัศน์พาหะ
[ข้อมือดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สัญลักษณ์ของทหาร]

- (280) เห็นเราอะไรซึ่งดั่งเห็นเสือ ฤทยาเบื่อแล้วฤห่ม่อมเจ้าจอมผัว
 มันแขวะควักออกให้กินจนสิ้นตัว ซาบทั่วชนเข้ากระดุกดำ
 วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า กระดุกดำ อ้างถึง ส่วนที่เล็กที่สุด เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ กระดุกดำ คือ ส่วนในของกระดุกที่เฒ่าแล้ว มีสีดำ สีดำจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของของส่วนในหรือส่วนที่เล็กที่สุดของกระดุก

มโนทัศน์พาหะ
[กระดุกดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ส่วนที่เล็กที่สุด]

- (281) ครานั้นเจ้าเสียงอินที่ปิ่นพุดดำ ฤทธิล้ำกว่าจบพิภพไหว
 สถิตแทนสุวรรณอันอำไพ อยู่ที่ในพระโรงรัตนชัชวาล

วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พงดำ อ้างถึง ชาวยวน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ชาวยวนเป็นกลุ่มคนที่นิยมทำการสักขาจากขาท่อนล่างขึ้นมาจนถึงบริเวณพุงหรือเอว จึงมองเห็นเป็นพงดำนหรือท้องดำ (วิศัลย์ ไขษิตานนท์, 2557) ซึ่งการสักในลักษณะนี้เป็นหนึ่งในคุณสมบัตินัยของชาวยวน

มโนทัศน์พาหะ

[พงดำน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ชาวยวน]

คำเรียกสีแดง มีใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 4 วงความหมาย ได้แก่ **ขนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘คอเคซอยด์’ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า ‘ความเยาว์’ **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘ลมพายุ’ และ **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘เสื้อผ้า’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(282)

เห็นโยธาเข้าศึกล้นอีกหาญ

เที่ยวเดินพลาญยืนนั่งไม่บังแผง

ยิงปืนใหญ่ใส่ลูกปรายนรายนแรง

ถูกคนแดงตายตื่นับหมื่นพัน

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คนแดง อ้างถึง ชาวต่างชาติที่เป็นพวกคอเคซอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ผมสีแดงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกคอเคซอยด์ ซึ่งพวกคอเคซอยด์อาจจะมีคุณสมบัตินัยอื่น ๆ อีก เช่น มีผิวสีอ่อน ผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[คนแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ชาวต่างชาติ (คอเคซอยด์)]

(283)

ถึงบ้านท่านยายศรีประจัน

ตาผลนั้นจึงหับประตูโงง

ขุนช้างขัดใจว่าไอ้โกง

ย้ายล้านตายโหงมาแกล้งใคร

ตาผลว่าเจ้าประคุณขุนช้างขา

ลูกล้านมาแต่แดงแดงหาแกล้งไม่

พ่อเศรษฐีมั่งมีเป็นเท่าไร

เอาเงินให้ลูกเกิดจะเปิดรับ

วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดงแดง อ่างถึง ความเยาว์ เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีผิวของเด็กทารกแรกเกิดหรือเด็กอ่อน
สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของความเยาว์

มโนทัศน์พาหะ

[แดงแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความเยาว์]

- (284) ทั้งลมแดงแสงแดดจะแผดเผา
ยุงก็กินรินก็ไต่ไรก็ตอม
- จะโคกเศรำเสียวรูปชืดชูปผอม
จะหายหอมมอมแมมทั้งแก้มคาง
- วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ลมแดง อ่างถึง ลมพายุ เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ หนึ่งในคุณสมบัติของลมพายุประเภทนี้คือ ทำให้
ท้องฟ้าเป็นสีแดง ซึ่งลมพายุประเภทนี้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นลมพายุที่พัดแรง
จัด ซึ่งมักจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของชาวบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2517) เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[ลมแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ลมพายุ]

- (285) เถรกระอำรู้แน่แต่แรกนั้ง
เป็นโรมีที่ถูระของนางเมือง
- อันชาววังแล้วไม่แก้งมีแดงเหลือง
ถึงแค่นเคืองแก้ไขมิให้ชัง
- วรรณกรรมเรื่อง โคนุตร (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ่างถึง เสื้อผ้า เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เช่น สีของ
เสื้อ สไบ ผ้าคลุม หรือผ้าถุง สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

มโนทัศน์พาหะ

[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เสื้อผ้า]

คำเรียกสี่เหลี่ยม ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของ ประเภทอ้างอิงประเภทได้ 4 วงความหมาย ได้แก่ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความสวยงาม’ ที่ อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะรูปร่าง’ **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘สมณเพศ **ชนชาติ**’ ที่มีความหมายว่า ‘คอเคซอยด์’ และ **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘เครื่องประดับ’ ซึ่งผู้วิจัยได้ แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(286)	ฝ่ายลูกสาวเจ้าลึงกาวันพาน้อย แต่เสียท้าวเจ้าละมานรำคาญเคือง	นางเศร้สร้อยชุบศรีวิหเสีอง ทั้งเสียเมืองอื่นชำระยำยับ
-------	--	--

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผ้าเหลือง อ้างถึง สมณเพศ เป็นนามนัยแบบ คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ กล่าวคือ สีผิวที่เหลืองนั้นเป็นคุณสมบัติหนึ่งของ ความสวยงาม ซึ่งความสวยงามอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น รูปร่างสมส่วน ตาโต จมูก โต่ง (อุ้นใจ เจียมบุญระกูด, 2549)

มโนทัศน์พาหะ
[จวีเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความสวยงาม]

(287)	เป็นสิ้นบุญที่จะบวชด้วยบาปก่อน จะขอลาผ้าเท้าเจ้าคุณไป	ผ้าเหลืองร้อนพาดตัวเข้าไม่ได้ อวยให้เห็นจะม้วยด้วยไฟราง ๆ
-------	--	--

วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผ้าเหลือง อ้างถึง สมณเพศ เป็นนามนัยแบบ คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ผ้าเหลืองหรือจีวรเป็นเครื่องนุ่งห่มของสมณเพศ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสมณเพศที่ประกอบไปด้วยการห่มจีวร โกนผมและคิ้ว ถือศีล ฉันทาอาหาร 2 มือ ไม่ถูกต้องตัวสตรีเพศ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[ผ้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สมณเพศ]

(288)	ปัญญาถึงถึงเอกเสกข้าวสุก สอนอ้ายพวกตาเหลืองมักเปลืองทุน	แกผิดลูกโกรธเกรี้ยวทั้งเจียวขุน ไม่มีคุณมีค่าแก้ค่าพลาจ
-------	--	--

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาเหลือง อ่างถึง พวกคอคเคชอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ ตาสีเหลืองเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกคอคเคชอยด์ ซึ่งพวกคอคเคชอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีผิวสีอ่อน ผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[คอคเคชอยด์]

(289)

เถรกระอ่ำรู้แน่แต่แรกนึ่ง
เป็นโรมีที่ถูระของนางเมือง

อันชาววังแล้วไม่แกล้งมีแดงเหลือง
ถึงคั้นเคื่องแก้ไขมิให้ซัง

วรรณกรรมเรื่อง โคบุตร (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เหลือง อ่างถึง เครื่องประดับ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีเหลืองเป็นสีของเครื่องประดับ เช่น กำไลทอง สร้อยทอง แหวนทอง สีเหลืองจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของเครื่องประดับ

มโนทัศน์พาหะ

[เหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เครื่องประดับ]

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘ทะเล’ และ ‘ใบไม้’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(290)

เดินกำปั้นพันลำในน้ำเขียว
ทุกคืนคำร่ำมาในสาคร

เป็นเกลียวเกลียวคลื่นกลิ้งท่าสิงขร
หนทางจรเจ็ดเดือนไม่เคยคลื่อนคลา ฯ

วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำเขียว อ่างถึง ทะเล เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ น้ำสีเขียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของทะเล ซึ่งทะเล

อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น น้ำทะเลมีรสชาติเค็ม น้ำในทะเลเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นคลื่น ทะเลมีขนาดเล็กกว่ามหาสมุทร เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ [น้ำเขียว]	→	มโนทัศน์เป้าหมาย [ทะเล]
(291) ประคองศอกอดชิดจุมพิตขึ้น สะดุ้งตื่นพี่น้องคึดสงกา		เหม็นเขียวขึ้นควาซาบซาบนาสา เห็นศรีฟ้าแฝงซิดสนิทใน วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เขียว อ่างถึง ไบไม้ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีเขียวเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของไบไม้สด

มโนทัศน์พาหะ [เขียว]	→	มโนทัศน์เป้าหมาย [ไบไม้]
<p>2.1.1.3.3 แบบสมาชิกของประเภทอ่างถึงประเภท (MEMBER OF A CATEGORY FOR THE CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้สมาชิกที่เป็นส่วนย่อยหรือส่วนหนึ่งของประเภทนั้นสื่อถึงประเภทแทนการกล่าวถึงประเภทนั้นโดยตรง เช่น ใช้เหตุการณ์ที่สีของท้องฟ้าเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสื่อถึงประเภทความผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 2.32 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 22 ดังนี้</p>		

ตาราง 22 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ่างถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		ความ			
เหลือง	ความผิดปกติ	ผิดปกติทาง	5	100	100
		ธรรมชาติ			

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภทไว้ใน (292) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติทางธรรมชาติ’

(292) อากาศลั่นครั่นครื้นเหมือนปืนก้อง กากีร้องเอวาท้องฟ้าเหลือง
 อุกกาบาตผาดพุ่งแสงรุ่งเรือง ตกกลางเมืองมีกลางต่างต่างกัน ฯ
 วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าเหลือง อ้างถึง ความผิดปกติทางธรรมชาติ เนื่องจากโดยทั่วไปสีของท้องฟ้าจะไม่ใช่สีเหลือง คนไทยจึงเชื่อกันว่า หากท้องฟ้ากลายเป็นสีเหลืองจะเป็นลางบอกเหตุว่าจะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งทางวิทยาศาสตร์นั้นอธิบายว่า เมื่อมีพายุฟ้าฝนคะนอง ท้องฟ้าเป็นสีเหลืองอมส้ม เพราะมีเมฆมากและมีไอน้ำเกาะรวมตัวกันอย่างหนาแน่น ทำให้เกิดความชื้นสูง เมื่อแสงอาทิตย์กระทบกับเมฆที่เกาะตัวหนาแน่น ทำให้เกิดแสงสีเหลืองอมส้ม ทำให้ท้องฟ้าเป็นสีเหลืองออกส้ม ๆ (กองบรรณาธิการ TNEWS, 2562) ซึ่งเป็นนามนัยแบบสมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ท้องฟ้าที่เป็นสีเหลืองเป็นปรากฏการณ์หนึ่งของความผิดปกติทางธรรมชาติ ซึ่งความผิดปกติทางธรรมชาติอาจจะมีปรากฏการณ์อื่น ๆ อีก เช่น สีของน้ำในแม่น้ำจะเปลี่ยนเป็นสีแดง อากาศหนาวในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูหนาว หรือฝนตกในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูฝน

มโนทัศน์พาหะ

[ท้องฟ้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติทางธรรมชาติ]

2.1.1.3.4 แบบ ส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมดสื่อถึงส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้นเช่น ใช้สีของใจกระเบน สีของน้ำหมากที่บ้วนลงพื้น หรือแม้แต่เป็นสีผิวของคนที่มางูดูสื่อถึงการบอกความมากมาย ซึ่งมีทั้งหมด 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.93 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 23 ดังนี้

ตาราง 24 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ขาว	อารมณ์	กลัว	4	4.04	19.19	
	ความรู้สึก					
	วงจรชีวิต	ความชรา	2	2.02		
	ชนชาติ	ชาวลาว	5	5.05		
		คอเคซอยด์	4	4.04		
	บุคคล	กษัตริย์	2	2.02		
	คุณหมุ่มี	ความร้อน	1	1.01		
เวลา	เวลาเข้าตู่	1	1.01			
ดำ	อารมณ์	เศร้า	1	1.01	9.09	
	ความรู้สึก	เจ็บปวด	1	1.01		
	ความผิดปกติ	ความ				
		ผิดปกติของ	3	3.03		
		ร่างกาย				
		ภาพโรค	1	1.01		
	ลักษณะ	ความไม่	2	2.02		
สวยงาม						
	จริงจัง	1	1.01			
แดง		โกรธ	10	10.10	47.47	
		เศร้า	6	6.06		
	อารมณ์	เงินอายุ	2	2.02		
	ความรู้สึก	มีความสุข	1	1.01		
		ละลาย	1	1.01		
		หนาว	2	2.02		
	ลักษณะ	จริงจัง	1	1.01		
	สภาพ	สุขภาพดี	2	2.02		
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	2	2.02		

ตาราง 24 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
แดง	สิ่งของเครื่องใช้	เงินปลอม	11	11.11	
		เงิน	2	2.02	
	อุกฤษภูมิ	ร้อน	1	1.01	
	ระบอบทางการเมือง	คอมมิวนิสต์	6	6.06	
เหลือง	อารมณ์	กลัว	1	1.01	9.09
	ความรู้สึกลึก	ความ			
		ผิดปกติของ	2	2.02	
	ความผิดปกติ	ร่างกาย			
		โรคไขข้อชนิด	2	2.02	
	ลักษณะ	หนึ่ง			
		ความ	2	2.02	
	ชนชาติ	สวยงาม			
		มองไกลออยด์	1	1.01	
	เวลา	เวลาเช้า	1	1.01	
เขียว	อารมณ์	โกรธ	8	8.08	15.15
		เหนื่อย	1	1.01	
	ความรู้สึกลึก	หนาว	1	1.01	
		เจ็บปวด	2	2.02	
	ความผิดปกติ	ความ			
		ผิดปกติของ	1	1.01	
ธรรมชาติ	ร่างกาย				
	ทะเล	1	1.01		
สถานที่	สถานที่	1	1.01		
		คำประเวณี			

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 99 ข้อมูลข้างต้นนั้นสามารถแบ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงนามนัยได้ 3 แบบ ดังนี้

2.1.1.4.1 แบบผลข้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การใช้ผลของเหตุการณ์ ได้แก่ สีของหน้า ตา และผิวที่เปลี่ยนไป สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น ความกลัว ความเศร้า ความเจ็บปวด ความโกรธ ความเขินอาย ความละอาย และความผิดปกติของร่างกาย การใช้สีของวัตถุที่เปลี่ยนไปสื่อถึงช่วงเวลาหรืออุณหภูมิ เป็นต้น ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 56 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 56.57 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 25 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ขาว	อารมณ์	กลัว	4	7.14	10.72	
	ความรู้สึก					
	อุณหภูมิ	ความร้อน	1	1.79		
	เวลา	เวลาเข้าตู่	1	1.79		
ดำ	อารมณ์	เศร้า	1	1.79	12.52	
	ความรู้สึก	เจ็บปวด	1	1.79		
	ความผิดปกติ	ความ	ผิดปกติของร่างกาย	3		5.36
		กาฬโรค		1		1.79
		ลักษณะ		จริงจัง		1
	แดง	อารมณ์	โกรธ	10		17.86
เศร้า			6	10.71		
ความรู้สึก		เขินอาย	2	3.57		
		มีความสุข	1	1.79		

ตาราง 25 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
แดง		ละลาย	1	1.79	
		หนาว	2	3.57	
		ลักษณะ	1	1.79	
		อุณหภูมิต่ำ	1	1.79	
เหลือง	อารมณ์	กลัว	1	1.79	
	ความรู้สึก				
		ความ			
		ผิดปกติของ	2	3.57	
	ความผิดปกติ	ร่างกาย			10.72
		โรคไข้ชนิด	2	3.57	
เขียว	เวลา	เวลาเช้า	1	1.79	
		โกรธ	8	14.29	
	อารมณ์	เหนื่อย	1	1.79	
	ความรู้สึก	หนาว	1	1.79	
		เจ็บปวด	2	3.57	23.23
		ความ			
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	1	1.79	
		ร่างกาย			

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุไว้ใน (294) - (312) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลข้างถึงเหตุได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' **อุณหภูมิต่ำ** ที่มีความหมายว่า 'ความร้อน' และ **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเช้าตรู่' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

- (294) ว่าหนี่คีก็วงเชื่อมมาเจอเสื่อ ขึ้นจากเรือหนี่กุมภาทำตาขาว
กลับพบงูใหญ่แม่เตงาว ไข่เปนคราวครั้งยากลำบากครัน
วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาขาว อ้างถึง ความรู้สึกกลัว ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ทัวทั้งใบหน้าดูซีดขาว (ผล) เพราะร่างกายมีปฏิกิริยาทำให้เลือดขึ้นไปเลี้ยงสมองได้น้อยลง เนื่องจากเกิดความกลัว (เหตุ) (สุรเกียรติ อชานานุกภาพ, 2548)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาขาว]

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กลัว]

- (295) จับปดคดคำจำได้ ใยไฟพิษแม้นแหลนหลาว
เนตรนางปางโกรธโรจนราว ไฟขาวเริงแรงแสงร้อน
วรรณกรรมเรื่อง กนกนคร (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, 2516)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ไฟขาว อ้างถึง ความร้อน ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ โดยปกติเราจะเห็นว่าเปลวไฟมีสีแดง ซึ่งเปลวไฟสีแดงนั้นมีอุณหภูมิระดับ 2,000 เคลวิน ในขณะที่เปลวไฟสีขาวมีอุณหภูมิสูงกว่าคือ 6,000 - 6,500 เคลวิน ทั้งนี้ เปลวไฟกลายเป็นสีขาว (ผล) เพราะอุณหภูมิสูงหรือมีความร้อนสูง (เหตุ) (ไพบูลย์ ศรีอนันต์, 2561)

มโนทัศน์พาหะ

[ไฟขาว]

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความร้อน]

- (296) จนเพล่าฟ้าขาวเข้าตู่ตู่ ยังเกรียวกรูฮึกโหด้วยโมหานธ
ไพร่ยั้งตายนายต้อนเข้ารอนราญ อลหม่านจนสว่างขึ้นรางรอง ฯ
วรรณกรรมเรื่อง เสภาพระราชพงศาวดาร (สุนทรภู่, 2465)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าขาว อ้างถึง เวลาเช้า ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้องฟ้าเป็นสีขาว (ผล) เพราะได้รับแสงจากดวงอาทิตย์ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในตอนเช้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ฟ้าขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เวลาเช้าตรู่]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 3 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' และ 'เจ็บปวด' **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ 'กาฬโรค' และ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(297) จะเห็นแต่ลำหับหลับตาคิด คนอื่นคิดว่ากระสือเจียวฤาเจ้า
 สงสารหน้าเฝ้าคล้ำดำเด่นเงา ยังจะเฝ้าครวญคร่ำไปทำไม
 วรรณกรรมเรื่อง เงาะป่า (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2561)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าคล้ำดำ อ้างถึง ใบหน้าที่หมองคล้ำเพราะ ความโศกเศร้า ความทุกข์ เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าหมองคล้ำ (ผล) เพราะ ความโศกเศร้า ความทุกข์ อารมณ์ไม่แจ่มใส (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าคล้ำดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เศร้า]

(298) ยับยอกชอกซ้ำดำเขียว เจ็บแสนแปลบเสียวทียวหลง
 เวียนวนดันไปในดง ยุพยงเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า
 วรรณกรรมเรื่อง กนกนคร (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, 2516)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดำ อ้างถึง ความรู้สึกเจ็บปวด เนื่องจากเส้นเลือดฝอยบริเวณผิวหนังที่ซ้ำแตกจนเกิดเลือดสะสมอยู่ที่ผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559c) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ดำ (ผล) เพราะ ผิวหนังได้รับบาดเจ็บจนเกิดความเจ็บปวด (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เจ็บปวด]

- (299) ลืมเสวยเลยลืมสงน้ำ พระพักตร์คล้ำดำหมองเพราะต้องผี
ลืมโอรสธิดาลืมมาลี เล่นกับศรีสาหงทรวงศา
วรรณกรรมเรื่อง กนกนคร (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, 2516)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พระพักตร์คล้ำดำหรือหน้าคล้ำดำ อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย เนื่องจากถูกระทำไสยศาสตร์มนตร์ดำ ทำให้ใบหน้าดูหมองคล้ำ ไม่สดใส ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเป็นสีดำ หมองคล้ำ (ผล) เพราะ ความผิดปกติของร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ มโนทัศน์เป้าหมาย
[พระพักตร์คล้ำดำ] → [ความผิดปกติของร่างกาย]

- (300) แต่ก่อนเกิดโรคห่าเรียกว่าไขดำ
วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)
จากบริบทจะเห็นได้ว่า ไขดำ อ้างถึง กาฬโรค ซึ่งเป็นนามนัยแบบผล อ้างถึงเหตุ กล่าวคือ เนื้อเยื่อบางส่วนของผู้ที่เป็นกาฬโรคนั้นอาจตายและเปลี่ยนเป็นสีดำ (ผล) เพราะเป็นกาฬโรคแบบโลหิตเป็นพิษหรือติดเชื้อในกระแสเลือด (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559a)

มโนทัศน์พาหะ มโนทัศน์เป้าหมาย
[ไขดำ] → [กาฬโรค]

- (301) ต่างคนต้องการชิงเกียรติยศอันนั้นให้ตกเป็นของตัว หน้าแดงหน้าดำใส่กันไม่ยอมแพ้ เมื่อ
หมดทางที่จะได้เกียรติยศโดยดีแล้ว ความจำเป็นไม่มีเหตุอื่นเข้าขัด
วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุมานราชธน, 2552)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง จริงจัง เนื่องจากการเถียงกัน อย่างจริงจัง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดสูบฉีดขึ้นสู่ใบหน้า ส่งผลให้หน้ามีสีคล้ำ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าดำ (ผล) เพราะเถียงอย่างจริงจัง (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[จริงจัง]

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุได้ 3 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เศร้า' 'เขินอาย' 'มีความสุข' 'ละอาย' และ 'หนาว' **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ **อุณหภูมิจึง** ที่มีความหมายว่า 'ร้อน' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(302) นายทองอินยิ้มแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าขอโทษเถิด ข้าพเจ้าได้ทราบว่าท่านได้กล่าวที่สนามม้า มีผู้ได้ยินหลายคนว่า ถ้าใครสืบเรื่องนี้ได้สำเร็จ ท่านจะให้พันบาท ข้าพเจ้าได้บอกกับท่านแล้วว่าข้าพเจ้าไม่ใช่คนมั่งมี ตัวท่านบางทีจะเห็นว่าพันบาทกับสิบซึ่งไม่ผิดอะไรกันมาก แต่ส่วนตัวข้าพเจ้านี้เห็นชัดเจนทีเดียวว่า ในระหว่างสิบซึ่งกับพันบาทนั้นผิดกันอยู่ถึงสองร้อยบาท”

จีนี่หน้าแดงนั่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าจะให้ท่านพันบาทก็ได้”

วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ยาม่าบังกะโล (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ้างถึง **ความรู้สึก** ละอาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเป็นสีแดง (ผล) เพราะเมื่อมนุษย์เรารู้สึกอายจะทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ทำให้เลือดสูบฉีดไปทั่วร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ละอาย]

(303) มันน่าเอ็นดูแต่พวกเด็ก ๆ แต่งตัวบู๊บู๊ยำเหมือนผู้ใหญ่ แต่หน้าพองโตๆ แก้มแดง ใหม้เกรียม

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แก้มแดง อ้างถึง **ความรู้สึก** หนาว เนื่องจากระบบหลอดเลือดภายในร่างกายสูบฉีดเลือดไปยังบริเวณหน้าเมื่อสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงจากเย็นมาเป็นร้อน แบบทันทีทันใด (บรรณาธิการ sanook, 2554) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ แก้มแดง (ผล) เพราะความหนาวหรืออากาศเย็น (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[แก้แค้น]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[หนาว]

(304) ต่างคนต้องการชิงเกียรติยศอันนั้นให้ตกเป็นของตัวเอง หน้าแดงหน้าดำใส่กันไม่ยอมแพ้ เมื่อหมดทางที่จะได้เกียรติยศโดยดีแล้ว ความจำเป็นไม่มีเหตุอื่นเข้าขัด

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ้างถึง จริงจัง เนื่องจากการเถียงกันอย่างจริงจัง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดสูบฉีดขึ้นสู่ใบหน้า ส่งผลให้หน้ามีสีคล้ำ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าแดง (ผล) เพราะเถียงอย่างจริงจัง (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[จริงจัง]

(305) รถควั่นขึ้นพลุ่งๆ ได้ความว่าน้ำหมดสิ้นทั้งสองรถ เพราะเหตุที่ต้องพ่นเวลาเมื่อขึ้นมาหาน้ำที่เรือนซึ่งตั้งอยู่ไกลหลังเดียวก็ไม่มี จึงต้องปล่อยให้รถกลงมาจนถึงเรสเตอรองต์ แลขอน้ำกรอก ถ้าขาดซ้ำอีกหน่วยเครื่องจะติดกันหมด เกือบจะลุกเป็นเหล็กแดงอยู่แล้ว

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เหล็กแดง อ้างถึง เหล็กที่มีความร้อน เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผิวของเหล็กจะเปลี่ยนเป็นสีแดง (ผล) เมื่อถูกความร้อน (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[เหล็กแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ร้อน]

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'กลัว' **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ 'โรคไข้ชนิดหนึ่ง' และ **เวลา** ที่มีความหมายว่า 'เวลาเช้า' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(306) รุ่งเช้าราวสามโมง โดยคำบัญชาที่พระราชอาบลอมสั่งไว้ เจ้าหน้าที่เข้ามาเปิดห้องปูน อะไรจะทำให้ตกใจเท่ากับที่เปิดประตูเห็นพระราชอาของตนประทับอยู่ในห้องนั้น ขวัญหายตกประหม่า แผ่นดินเหลืองหมด รู้สึกว่าตนมีชีวิตอยู่ในวันนี้ไม่กี่ชั่วโมง ชบลงแทบพระบาทหมอบนิ่งตัวสั่น

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แผ่นดินเหลือง อ้างถึง ความรู้สึกกลัว ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ แผ่นดินเหลืองในที่นี้หมายถึง ดวงตามองเห็นสิ่งรอบตัวเป็นสีเหลือง (ผล) เพราะความกลัว (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[แผ่นดินเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กลัว]

(307) ศกุนิล่อลวงถ่วงลูกบาศก์
มันล่อลวงปวงเราให้เปล่าเปลือง-
วรรณกรรมเรื่อง สงครามภวระคำกลอน (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2475)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าเหลือง อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเปลี่ยนเป็นสีเหลืองหรือหน้าซีด (ผล) เพราะร่างกายอยู่ในภาวะที่มีพลังงานน้อยกว่าปกติจนส่งผลให้รู้สึกเหนื่อย (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559i)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

(308) ในเมืองเออร์ควอนั้นว่ามีฤดูเกือบจะเหมือนกันตลอดปี ร้อนแลมี ไข้เหลือง ชุม พ่อเด็กที่ให้นุคนั้นก็ตายด้วย ไข้เหลือง

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ไข้เหลือง อ้างถึง โรคไข้ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผู้ป่วยโรคนี้จะมีอาการตัวเหลือง ตาเหลืองหรือดีซ่าน (ผล) เพราะเป็นโรคไข้ที่มีเยุงเป็นพาหะนำโรค (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559b)

มโนทัศน์พาหะ
[ไข้เหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โรคไข้]

- (309) ร้อนรำพึงถึงสมรอนนไม่หลับ จนดาวดับดับหล้าขอบฟ้าเหลือง
 เปนเปลวปลาบราวกับทาบทองประเทือง พินิจเบื้องบูรทศวิจิตรงาม
 วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)
- จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขอบฟ้าเหลือง อ่างถึง เวลาเช้า ซึ่งเป็นนาม
 นัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ท้องฟ้าเป็นสีเหลือง (ผล) เพราะได้รับแสงสีเหลืองจากดวงอาทิตย์
 ที่ขึ้นทางทิศตะวันออกในตอนเช้า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ขอบฟ้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เวลาเช้า]

- คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 2 วง
 ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เหน้อย' 'หนาว' และ 'เจ็บปวด'
 และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยง
 ความหมายไว้ ดังนี้
- (310) นายสุวรรณเมื่อนายทองอินกำลังพูดอยู่นั้น สังเกตดูหน้าซีดลงทุกทีที่กว่านายทอง
 อินจะพูดจบ นายสุวรรณหงหน้าเขียวปากสันจนข้าพเจ้าออกนีกสงสาร
 วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ตอนนายสุวรรณถูกขโมย
 (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าเขียว อ่างถึง ความรู้สึกโกรธ เนื่องจาก
 เมื่อเราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หัวใจเต้นแรงและเร็ว หน้าอกกระเพื่อมมากขึ้นเพราะ
 หายใจเร็วขึ้นเหมือนจะหายใจไม่พอ อาจส่งผลให้ทั่วทั้งใบหน้าแลดูเป็นสีคล้ำได้ ซึ่งเป็นนามนัย
 แบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าเขียว (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุขะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โกรธ]

- (311) ความเจ็บกายบอบช้ำ บวมเป่งบ้างเขียวคล้ำ
 ดั่งบ้ายหมึกมอม ฯ
 วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2529)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เขียวคล้ำ อ้างถึง ความรู้สึกเจ็บปวด เนื่องจากเมื่อผิวหนังถูกกระทบอย่างรุนแรง เส้นเลือดฝอยบริเวณที่ถูกกระทบจะแตกจนเกิดเลือดสะสมอยู่ที่ผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559c) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ เขียวคล้ำ (ผล) เพราะผิวหนังได้รับบาดเจ็บจนเกิดความเจ็บปวด (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[เขียวคล้ำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เจ็บปวด]

- (312) วันนี้ไม่มีเรื่องอะไร เพราะเป็นวันอาทิตย์ มาพบตุ๊ก ระพี เพ็ญ ดิลก ศิริวงศ์ เพ็ญดูยง มอมเขียว มาก ยังมีนักเรียนอีกหลายคนกับปอลเมอลิง กงสุลเยเนอราลเกฮีนีเยส คอยรับอยู่ที่ไฮเตล
 วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)
 จากบริบทจะเห็นได้ว่า มอมเขียว อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ร่างกายผ่ายมอม ตัวเขียว (ผล) เพราะร่างกายอยู่ในภาวะที่มีออกซิเจนในเลือดต่ำ เนื่องจากปอดทำงานได้ไม่เต็มที่ (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559g)

มโนทัศน์พาหะ

[มอมเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

2.1.1.4.2 แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทสื่อถึงประเภทนั้น เช่น ใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภท ได้แก่ สีผม สีผิว และสีของวัตถุนั้น ๆ สื่อถึงประเภท ซึ่งได้แก่ สภาพที่เปลี่ยนแปลงตามวัย ชนชาติต่าง ๆ ประมุขของบ้านเมือง ลักษณะรูปร่าง สภาพร่างกายเกี่ยวกับความเจ็บป่วย สิ่งที่ใช้ชำระหนี้ระบอบทางการเมือง และโลกตามธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งหมด 42 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 42.42 ของ

กระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 26 ดังนี้

ตาราง 26 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	วงจรชีวิต	ความชรา	2	4.76	30.95
	ชนชาติ	ชาวลาว	5	11.91	
		คอเคซอยด์	4	9.52	
	บุคคล	กษัตริย์	2	4.76	
ดำ	ลักษณะ	ความไม่สวยงาม	2	4.76	4.76
		สุขภาพ	สุขภาพดี	2	4.76
แดง	วงจรชีวิต	ความเยาว์	2	4.76	54.76
	สิ่งของเครื่องใช้	เงินปลอม	11	26.19	
		เงิน	2	4.76	
	ระบอบทางการเมือง	คอมมิวนิสต์	6	14.29	
เหลือง	ลักษณะ	ความสวยงาม	2	4.76	7.14
		ชนชาติ	มองโกลอยด์	1	
เขียว	ธรรมชาติ	ทะเล	1	2.38	2.38

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทไว้ใน (313) - (325) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ วงจรชีวิต ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' ชนชาติ ที่มี

ความหมายว่า ‘ชาวลาว’ และ ‘คอเคซอยด์’ และ บุคคล ที่มีความหมายว่า ‘กษัตริย์’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

- (313) คนทำงานที่เป็นคนครัวประมาณสักสิบเอ็ดสิบสองคน แก่คร่ำๆ จนหัวขาวหนวดขาวก็มีวรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)
- จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวขาว หนวดขาว อ้างถึง ความชรา เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผมหสีขาวหรือหนวดสีขาวมักจะเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีอายุมาก จึงถือว่า ผมหสีขาวหรือหนวดสีขาวนั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในวัยชรา ซึ่งอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น นูตึง ตามัว ผมหงอก ขาดความคล่องแคล่ว ความคิดความอ่านช้าลง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[หัวขาว หนวดขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความชรา]

- (314) ว่าทัพศรีอยุธยามาสมทบ จะบรรจบรบพุ่งพวกพุงขาว
ฝ่ายพระธรรมราชาตอบว่าลาว เราได้ข่าวว่าจะกลับถอยทัพไป
วรรณกรรมเรื่อง เสภาพระราชาพงศาวดาร (สุนทรภู่, 2465)
- จากบริบทจะเห็นได้ว่า พุงขาว อ้างถึง ชาวลาว เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ชาวลาวเป็นกลุ่มคนที่นิยมสักขาตั้งแต่ใต้เข่าหรือเหนือเข่าขึ้นไปถึงต้นขาหรือขาส่วนบน แต่ไม่สักเลยขึ้นมาถึงพุงหรือเอว จึงยังคงมองเห็นผิวหนังพุงเป็นเนื้อขาวอยู่เพราะไม่มีรอยสัก (วิศัลย์ โฆษิตานนท์, 2557) ซึ่งการสักในลักษณะนี้เป็นหนึ่งในคุณสมบัติของชาวลาว

มโนทัศน์พาหะ
[พวกพุงขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ชาวลาว]

- (315) สักวา ญีปุ่นให้ครุ่นจิตต์
ยักษ์ผิวเหลืองโรครุมต้องคุมไว้
บุรพทิศของชาวบุรพทิศ
มีคนแน่นแผ่นดินน้อยค้อยนำพา
- บุรพทิศยังกระเทือนเหมือนเป็นไข
ยักษ์ขาวใหญ่ยื่นมือคือเข้ามา
เอกสิทธิ์จำต้องปองรักษา
เป็นมหาอำนาจชาติหนึ่งเคย

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ชาว อ่างถึง พวกคอคเคชอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ ผิวสีอ่อนเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกคอคเคชอยด์ ซึ่งพวกคอคเคชอยด์อาจจะมีคุณสมบัตีย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[ชาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[คอคเคชอยด์]

(316)

เมืองแสนซึ่งสมัคตั้ง

วังบุรี

ยกกลับโดยวิถี

แทบคุ่ม

จำเจ้าร่วมขามมี

โทษส่ง กรุงเฮย

แต่งบอกขุนคุ่มหุ้ม

อย่าให้หักหนี ฯ

วรรณกรรมเรื่อง โคลงภาพพระราชพงศาวดาร (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2526)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ร่วมชาว อ่างถึง กษัตริย์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ ร่วมชาวหรืออัครชาวเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ร่วมชาวจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัตินี้หรือสิ่งที่ใช้อ่างถึงพระเจ้าแผ่นดินหรือกษัตริย์ ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินหรือกษัตริย์นั้นอาจจะมีคุณสมบัตีย่อยหรือสิ่งที่ใช้อ่างถึงอื่น ๆ อีก เช่น เครื่องราชกกุธภัณฑ์ (พระมหาพิชัยมงกุฎ พระแสงขรรค์ชัยศรี ธารพระกร พระวาลวิชนี (พัดและแฉ่) และฉลองพระบาท) และพระที่นั่งทรงประทับ (ณัฐฐภัทร จันทวิษ, 2530)

มโนทัศน์พาหะ

[ร่วมชาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กษัตริย์]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง'

(317)

ก็ยังเห็นประจักษ์ได้

มิใช่ไพร่ณะไพร่พนอม

ฉวีคล้าจะดำมอม

บ่ปกปิดพิศษุ์พรณ

วรรณกรรมเรื่อง พระนลคำฉันท์ (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, 2562)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ อ้างถึง ความไม่สวยงาม เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สัตว์ที่คำนั้นเป็นคุณสมบัตินึ่งของความไม่สวยงาม ซึ่งความไม่สวยงามอาจจะมีคุณสมบัตีย่อยอื่น ๆ อีก เช่น รูปร่างไม่สมส่วน ตาไม่โต จมูกไม่โด่ง (อุณใจ เจียมบุญระภูด, 2549)

มโนทัศน์พาหะ

[คำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความไม่สวยงาม]

คำเรียกสีแดง มีใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 4 วงความหมาย ได้แก่ **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'สุขภาพดี' **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'เงินปลอม' และ 'เงิน' และ **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า 'คอมมิวนิสต์' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมายไว้ ดังนี้

(318) คนอื่น ๆ ที่มาด้วยกันอ้วนขึ้นทุกคน อรุพงษ์เห็นจะยิ่งกว่าเพื่อน แก้มเป่นกะตึก เพราะแกลงมืออ้วนมาเสียแต่ในเรือแล้ว มาถึงที่นี่เข้าแก้มแดง อ้ายการเที่ยวเช่นนี้มันช่างมีคุณจริง ๆ เทียวในเมืองไทยถึงจะมีคุณก็ถูกหักค้ำร้อนค้ำเหนียวเสียครึ่งหนึ่ง นี่มันไม่ต้องร้อนไม่ต้องเหนียว จึงได้มีกำไรมาก

วรรณกรรมเรื่อง ไกลบ้าน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แก้มแดง อ้างถึง สุขภาพดี เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ แก้มแดง มีเลือดฝาดบนใบหน้า เป็นคุณสมบัตินึ่งบ่งบอกถึงการมีสุขภาพที่ดี เนื่องจากเลือดลมในร่างกายไหลเวียนดีส่งผลให้ระบบต่าง ๆ ในร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กฤษดา ศิรามพุช, 2553)

มโนทัศน์พาหะ

[แก้มแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สุขภาพดี]

(319) สนามรบจบบกน้ำ

คล้ำบรรยากาศ

ลูกเด็กเล็กแดงสม

เศษม้วย

แม่ผู้อยู่ที่ห่างบ้าน

ซีกโลก

ยังตกเดือนร้อนด้วย

เศรษฐกรัย

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ่างถึง ความเยาว์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีผิวของเด็กทารกแรกเกิดหรือเด็กอ่อน สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของความเยาว์

มโนทัศน์พาหะ

มโนทัศน์เป้าหมาย

[แดง]

→

[ความเยาว์]

(320) อะไรอย่างงั้นหรือ ?” ข้าพเจ้าเกือบตะโกนเพราะความประหลาดใจ “ถ้าอย่างนั้นแก้วตาเปรมเป็นผู้ทำเงินแดงหรือ

วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน นายสวัสดิ์ปิตุฆาต

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เงินแดง อ่างถึง เงินปลอม เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีของเงินปลอมที่มีทองแดงผสมปนมากเกินส่วน สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของเงินปลอม ซึ่งเงินชนิดนี้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นเงินพดด้วง หุ้มด้วยเงินหรือชุบด้วยเงิน เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เงินแดง]

→

[เงินปลอม]

(321) “หนูเดินมาดีดีถึงที่แอ่ง

สตางค์แดงตกหายหาไม่เห็น”

ครูอุบเคี้ยวรเพียรให้ทำใจเย็น

ควักสตางค์ให้เป็นเครื่องทดแทน

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สตางค์แดง อ่างถึง เงิน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีของเหรียญทองแดงมูลค่า 1 สตางค์

สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของเงินชนิดนี้ ซึ่งเงินชนิดนี้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีรูตรงกลางเหรียญ เริ่มใช้ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ [สตางค์แดง]	→	มโนทัศน์เป้าหมาย [เงิน]
(322) ส่วนประเทศข้างเคียงก็เอียงเอน ฝรั่งเศษเป็นกลางนำทางจร วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)		เป็นสีเสนหรือสกาขาวสลอน แต่กรรมกรร้องให้ช่วยฝ่ายแดง

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ่างถึง คอมมิวนิสต์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสัญลักษณ์แทนเลือดที่หลั่งรินของชนชั้นกรรมกรชีพ อันเป็นชนชั้นที่สำคัญที่สุดในระบอบคอมมิวนิสต์ (พรพรรษา วรคามิน, 2558)

มโนทัศน์พาหะ [แดง]	→	มโนทัศน์เป้าหมาย [คอมมิวนิสต์]
(323) แม้ผู้หญิงเมืองนี้จะมีเหมือน ขอคงเคียงเนื้อเหลืองอยู่เมืองไทย		พี่ไม่เชื่อนชมชิตพิสมัย ถึงยากไร้จะอุส่าห์พยายาม
วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)		

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เนื้อเหลือง อ่างถึง ความสวยงาม ซึ่งเป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ สีผิวที่เหลืองนั้นเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความสวยงาม ซึ่งความสวยงามอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น รูปร่างสมส่วน ตาโต จมูกโด่ง (อุ๋นใจ เจียมบุรณะกุล, 2549)

มโนทัศน์พาหะ
[เนื้อเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความสวยงาม]

- (324) สักวา ฎีปุ่นให้ครุ่นจิตต์ บุรพทิศยังกระเทือนเหมือนเป็นไข
ยักษ์ผิวเหลืองโรครุมต้องคุมไว้ ยักษ์ขาวใหญ่ยื่นมือคือเข้ามา
วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผิวเหลือง อ่างถึง พววมองไกลอยด์ เป็นนาม
นัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ ผิวสีเหลืองเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพว
มมองไกลอยด์ ซึ่งพววมองไกลอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ผมเส้นใหญ่ ขนไม่ค
รูปร่างสันทัด รูปหน้ากลม และตาไม่ลึก เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ
[ผิวเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[มองไกลอยด์]

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท
อ่างถึงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘ทะเล’

- (325) ชนพาลปานน้ำซึ่ง เค็มเขียว
ยาวใหญ่ไหลเป็นเกลียว ว่างไว้ง
ใสจริงแต่จับเดี่ยว ฤาตี๋ม ได้เลย
มากก็มากคดโค้ง คบค้ำพาเสีย ฯ

วรรณกรรมเรื่อง โคลงสุภาษิตเบ็ดเตล็ด (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2542)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำเขียว อ่างถึง ทะเล เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ่างถึงประเภท กล่าวคือ น้ำสีเขียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของทะเล ซึ่งทะเล
อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น น้ำทะเลมีรสชาติเค็ม น้ำในทะเลเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็น
คลื่น ทะเลมีขนาดเล็กกว่ามหาสมุทร เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[น้ำเค็มเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ทะเล]

2.1.1.4.3 แบบ ส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมดสื่อถึงส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้นเช่น ใช้สีของวัตถุสิ่งของสื่อถึงสถานที่ ซึ่งมีทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 27 ดังนี้

ตาราง 27 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	สถานที่	สถานที่ คำประเพณี	1	100	100

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมดไว้ใน (326) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด 1 วงความหมาย คือ **สถานที่** ที่มีความหมายว่า ‘สถานที่คำประเพณี’ (326) ถ้าใครอยากจะพบพ่อสวังต้องไปหาที่โรงเหล้า หรือโรงละครเฉวียงไว หรือบ้านโคมเขียว นั้นแน่

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจนักรบ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า โคมเขียว อ้างถึง สถานที่คำประเพณี เป็นนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด กล่าวคือ ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงปลายรัชกาลที่ 5 มีตราพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค รัตนโกสินทร์ศก 127 บังคับให้สถานที่รับจ้าง “ทำชำเราบุรุษ” ต้องปฏิบัติให้รู้ว่าเป็นสถานที่รับจ้างเพื่อการนั้น เพื่อมิให้โรคเพศสัมพันธ์ระบาด ตอนหนึ่งมีความว่า “ต้องมีโคมแขวนไว้หน้าโรงเป็นเครื่องหมาย...” ทั้งนี้ แม้จะไม่ได้กำหนดว่าเป็นสีอะไร แต่เจ้าพนักงานเอาโคมที่มีกระจกสีเขียวเป็นรูปพัดด้ามจิวมาเป็นตัวอย่าง จึงมีผู้ทำออกมาจำหน่ายและใช้สีเหมือนกัน ทำให้สถานที่คำประเพณีได้ฉายาว่า “โคมเขียว” ตั้งแต่นั้นมา (โรม บุนนาค, 2562)

มโนทัศน์พหุ
[โคมเซียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สถานคำประเวณี]

2.1.1.5 กระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) มีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 920 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.27 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 28 ดังนี้

ตาราง 28 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
	วงจรชีวิต	ความชรา	3	0.33	
		กลัว	7	0.76	
		ตกใจ	6	0.65	
	อารมณ์	โกรธ	3	0.33	
	ความรู้สึก	ประหม่า	2	0.22	
		เหนื่อย	1	0.11	
ขาว	ความ	ความ			
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	2	0.22	11.22
		ร่างกาย			
	ลักษณะ	สะอาด	1	0.11	
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	72	7.83	
	บุคคล	ซีพราหมณ์	2	0.22	
	ของกิน ดื่ม	สุรา	3	0.33	
	และเสพ				
	สิ่งของเครื่องใช้	เงินพิเศษ	1	0.11	
ดำ	อารมณ์	โกรธ	6	0.65	
	ความรู้สึก	เหนื่อย	1	0.11	4.57
		เจ็บปวด	1	0.11	

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม		
ดำ	ลักษณะ	จริงจัง	7	0.76			
		ความไม่ สวยงาม	1	0.11			
		ความ ผิดปกติกติ	ผิดปกติกติของ ร่างกาย	6	0.65		
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	นิกรอยด์	2	0.22		
			มองไกลอยด์	2	0.22		
		ชนชาติ	อินเดียน/ นิกรอยด์	4	0.43		
			อินเดียน/ นิกรอยด์	9	0.98		
			พวกที่ไม่ใช่ คอเคซอยด์	3	0.33		
		แดง	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	18	1.96	
				ประหม่า	2	0.22	
	ละเอียดใจ			7	0.76		
	มีความสุข			6	0.65		
	ตื่นเต้น			6	0.65		
	โกรธ			56	6.09		
เงินอาย	250			27.17	47.85		
ตกใจ	7			0.76			
เสียใจ	1			0.11			
อับอาย	2			0.22			
ดีใจ	1			0.11			
กลัว	1			0.11			
ตื่นตันใจ	1			0.11			

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		เขินอายและ ตกใจ	1	0.11	
		โกรธและอับ อาย	1	0.11	
		โกรธและอาย	1	0.11	
		หนาว	1	0.11	
		เหนื่อย	3	0.33	
		เมา	10	1.09	
		เจ็บปวด	1	0.11	
		ร้อน	1	0.11	
		เผ็ด	3	0.33	
แดง	ความผิดปกติ	ความ ผิดปกติของ ร่างกาย	17	1.85	
		จริงจัง	7	0.76	
	ลักษณะ	มีทิวี่ อดดี	1	0.11	
		ผิด	1	0.11	
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	12	1.30	
		ชาวอินเดียน	2	0.22	
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	4	0.43	
	ชนชั้น	ผู้ดี	2	0.22	
	ระบอบทาง การเมือง	คอมมิวนิสต์	6	0.65	
	คุณภูมิ	ร้อน	1	0.11	
	สิ่งของเครื่องใช้	เงิน	4	0.43	

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
แดง	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สมาคมลับ สมัย สงครามโลก ครั้งที่ 1	3	0.33		
		ชนชาติ	มองโกลอยด์	50	5.43	
		บุคคล	สมณเพศ	21	2.28	
เหลือง	สิ่งของเครื่องใช้	ความ ความผิดปกติ	ผิดปกติทาง ร่างกาย	8	0.87	
		สมุดโทรศัพท์	7	0.76	11.95	
		ยาทาแผล	1	0.11		
		สภาพ	เก่า	13		1.41
		ของกิน ดื่ม และเสพ	สุรา	9		0.98
		สารเคมี	สารฆ่าวัชพืช ในสงคราม	1		0.11
		โกธร	89	9.67		
เขียว	อารมณ์ ความรู้สึก	เจ็บปวด	23	2.50		14.35
		เผ็ด	1	0.11		
		เหนื่อย	1	0.11		
		หนาว	1	0.11		
		ลักษณะ	กลิ่น	1	0.11	
	สกปรก	1	0.11			

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
		ความ			
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	5	0.54	
		ร่างกาย			
เขียว	ธรรมชาติ	แมลงวัน	1	0.11	
		ต้นไม้	7	0.76	
	สถานที่	สถานที่	2	0.22	
		คำประเวณี			
		ความ			
	ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	1	0.11	
		ร่างกาย			
ม่วง	สิ่งของเครื่องใช้	ผ้าไหม	30	3.26	3.8
		สำหรับนั่ง			
		เงินมูลค่า	4	0.43	
		500 บาท			
		เงินอายุ	3	0.33	
	อารมณ์	มีความสุข	2	0.22	
	ความรู้สึกลึก	โกรธ	1	0.11	
ชมพู		เมา	1	0.11	1.1
	สิ่งของเครื่องใช้	ยาแก้ปวด	1	0.11	
	สถานที่	จุฬาลงกรณ์	2	0.22	
		มหาวิทยาลัย			
	บุคคล	พยาบาลร.พ.	3	0.33	
		รามาย			
ฟ้า	กลุ่มบุคคลที่				1.53
	ร่วมกันกระทำ	บริษัท IBM	1	0.11	
		การ			

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ฟ้า		สโมสร	10	1.09		
		ฟุตบอล แมนเชสเตอร์ ซิตี				
เทา		ความ	1	0.11	0.66	
		ความผิดปกติ				
		ร่างกาย				
		วงจรรชีวิต				
		สิ่งของเครื่องใช้	ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท	3	0.33	
		บุคคล	กษัตริย์	6	0.65	
			กลุ่มคนทาง การเมือง	1	0.11	
			ชนชั้น แรงงาน	3	0.33	
น้ำเงิน		สโมสร	6	0.65	2.5	
		ฟุตบอลเชลซี				
		กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สโมสร	5		0.54
			ฟุตบอลเอฟ เวอร์ตัน			
		สโมสร	2	0.22		
		ฟุตบอล ซาลเก 04				

ตาราง 28 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
น้ำตาล	สภาพ	ผ้า	1	0.11	0.55
		เก่า	1	0.11	
		แห้งแล้ง	2	0.22	
	ชนชาติ	ชาว พอลินีเซีย	1	0.11	

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบนามนัยทั้งหมด 921 ข้อมูลข้างต้นนั้นสามารถแบ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงนามนัยได้ 4 แบบ ดังนี้

2.1.1.5.1 แบบผลอ้างถึงเหตุ (EFFECT FOR CAUSE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ผลของเหตุการณ์สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น การใช้ผลของเหตุการณ์ เช่น สีของหน้า ตา และผิวที่เปลี่ยนไป สื่อถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น ความกลัว ความตกใจ ความโกรธ ความประหม่า ความอับอาย ความเสียใจ ความเหนื่อย และความผิดปกติของร่างกาย การใช้สีของวัตถุที่เปลี่ยนไปสื่อถึงการเปลี่ยนแปลงตามเวลาหรืออุณหภูมิ เป็นต้น ซึ่งนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 603 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 65.54 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 29 ดังนี้

ตาราง 29 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	อารมณ์ ความรู้สึก	กลัว	7	1.16	3.49
		ตกใจ	6	1.00	
		โกรธ	3	0.50	
		ประหม่า	2	0.33	
		เหนื่อย	1	0.17	

ตาราง 29 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	ความผิดปกติ	ความผิดปกติของร่างกาย	2	0.33	
		โกธร	6	1.00	
ดำ	อารมณ์	เหนียว	1	0.17	
		เจ็บปวด	1	0.17	
	ความรู้สึก	จริงจัง	7	1.16	3.5
		ความผิดปกติของร่างกาย	6	1.00	
แดง	อารมณ์	เศร้า	18	2.99	
		ประหม่า	2	0.33	
		ละอายใจ	7	1.16	
		มีความสุข	6	1.00	
		ตื่นเต้น	6	1.00	
		โกรธ	56	9.29	
		เขินอาย	250	41.46	
		ตกใจ	7	1.16	67.9
		เสียใจ	1	0.17	
		อับอาย	2	0.33	
		ดีใจ	1	0.17	
		กลัว	1	0.17	
		ตื่นตันใจ	1	0.17	
		เขินอายและตกใจ	1	0.17	

ตาราง 29 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
แดง		โกรธและอับ อาย	1	0.17		
		โกรธและ อาย	1	0.17		
		หนาว	1	0.17		
		เหนื่อย	3	0.50		
		เผ็ด	3	0.50		
		เมา	10	1.66		
		เจ็บปวด	1	0.17		
		ร้อน	1	0.17		
		ความ ความผิดปกติ	ผิดปกติของ	17	2.82	
		ร่างกาย				
		จริงจัง		7	1.16	
		ลักษณะ	มีทิวี่	1	0.17	
			ผิด	1	0.17	
		ชนชั้น	ผู้ดี	2	0.33	
	คุณหม่อม	ร้อน	1	0.17		
เหลือง		ความ ความผิดปกติ	ผิดปกติทาง	8	1.33	3.49
		ร่างกาย				
เขียว		สภาพ	เก่า	13	2.16	
		อารมณ์	โกรธ	89	14.76	
		ความรู้สึก	เจ็บปวด	23	3.81	20.08
			เผ็ด	1	0.17	

ตาราง 29 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	ลักษณะ	เหนื่อย	1	0.17	0.83
		หนาว	1	0.17	
		กลิ่น	1	0.17	
		ความ			
		ความผิดปกติ	ผิดปกติของร่างกาย	5	
ม่วง	ความผิดปกติ	ความ			0.17
		ผิดปกติของ	1	0.17	
		ร่างกาย			
ชมพู	อารมณ์	เงินอายุ	3	0.50	1.17
		มีความสุข	2	0.33	
		โกรธ	1	0.17	
		เมา	1	0.17	
		ความรู้สึก			
เทา	ความผิดปกติ	ความ			0.17
		ผิดปกติของ	1	0.17	
		ร่างกาย			
น้ำตาล	สภาพ	เก่า	1	0.17	0.17

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุไว้ใน (327) – (352) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘กลัว’ ‘ตกใจ’ ‘โกรธ’ ‘ประหม่า’ และ ‘เหนื่อย’ และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(327) ถ้าคุณพระเป็นอ้ายชี้ขลาดตาขาว ก็เชิญปฏิเสศคำปรักรำของผมหอกออกมา!

วรรณกรรมเรื่อง มารมณุษย์ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548d)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาขาว อ่างถึง ความรู้สึกกลัว ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ทัวทั้งใบหน้าดูซีดขาว (ผล) เพราะร่างกายมีปฏิกิริยาทำให้เลือดขึ้นไปเลี้ยงสมองได้น้อยลง เนื่องจากเกิดความกลัว (เหตุ) (สุรเกียรติ อชานานุภาพ, 2548)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กลัว]

(328) หญิงสาวลุกขึ้นยืน สีหน้าขาวดังจะเป็นสีเดียวกับเสื้อที่สวมอยู่ รัตนรู้สึกเหมือนหัวใจของเขาขาดลอยจากร่างไปในบัดนั้น

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีหน้าขาว อ่างถึง ความรู้สึกตกใจ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ทัวทั้งใบหน้าดูซีดขาว (ผล) เพราะร่างกายมีปฏิกิริยาทำให้เลือดขึ้นไปเลี้ยงสมองได้น้อยลง เนื่องจากเกิดความตกใจ (เหตุ) (สุรเกียรติ อชานานุภาพ, 2548)

มโนทัศน์พาหะ

[สีหน้าขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ตกใจ]

(329) หล่อนนอนสลบนิ่งอยู่ ฉันทกใจเป็นกำลัง...จำได้ว่าหน้าตาหล่อนขาวซีดปราศจากโลหิต

วรรณกรรมเรื่อง ครอบจักรวาล (อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, 2518)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าตาขาวซีด อ่างถึง ความผิดปกติของร่างกาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าขาวซีด (ผล) เพราะเลือดไหลเวียนไม่เป็นปกติ (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าตาขาวซีด]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 3 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เหนียว' และ 'เจ็บปวด' **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'จริงจัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง'

และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(330) ลืมทุกสิ่งทุกอย่างหมด เว้นเสียแต่ความรักและความแค้น ยืนตัวสันธริก ๆ หายใจแรงและเร็ว หน้านั้นเป็นสีเขียว สีดำ หรือขาวซีดบอกไม่ถูก

วรรณกรรมเรื่อง แสนรักแสนแค้น (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2547)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีดำ อ้างถึง ความรู้สึกโกรธ เนื่องจากเมื่อเราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หัวใจเต้นแรงและเร็ว หน้าอกกระเพื่อมมากขึ้นเพราะหายใจเร็วขึ้นเหมือนจะหายใจไม่พอ อาจส่งผลให้ทั่วทั้งใบหน้าแลดูเป็นสีคล้ำได้ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ สีดำ (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุชะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ

[สีดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[โกรธ]

(331) สามสี มะดันสังข์ครั้งสุดท้าย พวกเรายึดตัวตรงหน้าดำหน้าเขียวและทุ้มสุดตัวสุดตูดจนแทบจะหน้าคะมาไปกับพื้น

วรรณกรรมเรื่อง Must be love ... รักนี้ซูลมุน 2

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง เหนื่อย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเปลี่ยนมีดำคล้ำ (ผล) เพราะเกิดจากสารเลือดแดง (Hemoglobin) อยู่ในสภาพที่ขาดออกซิเจนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เห็นเป็นสีดำ สีเขียวแทนที่จะเห็นเป็นสีแดงซึ่งเป็นสีของสารเลือดแดงเมื่อได้รับออกซิเจนเพียงพอ (เหตุ) (สันต์ หัตถ์รัตน์, 2533)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เหนื่อย]

(332) เขาบั้นดาลโทษะขึ้นมาจึงตบฉันอย่างแรงหนึ่งที่ที่ต้นแขน ยังชอกดำเขียวอยู่จนเดี๋ยวนี้

วรรณกรรมเรื่อง แสนรักแสนแค้น (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2547)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดำ อ้างถึง ความรู้สึกเจ็บปวด เนื่องจากเส้นเลือดฝอยบริเวณผิวหนังที่ซ้ำแตกจนเกิดเลือดสะสมอยู่ที่ผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ

(กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559c) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ดำ (ผล) เพราะผิวหนึ่งได้รับบาดเจ็บจนเกิดความเจ็บปวด (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เจ็บปวด]

(333) วันนั้นมันมาหาฉันพบแต่อึ้งบ๊วย เห็นว่าทะเลาะกันใหญ่โต ฉันกลับมาจากตลาดยังเห็นมันเถียงกันหน้าดำหน้าแดง ฉันเสียใจที่เป็นต้นเหตุ

วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำ อ้างถึง จริงจัง เนื่องจากการเถียงกันอย่างจริงจัง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดสูบฉีดขึ้นสู่ใบหน้า ส่งผลให้หน้ามีสีดำคล้ำ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ หน้าดำ (ผล) เพราะเถียงอย่างจริงจัง (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[จริงจัง]

(334) พอล่วงเข้าวันที่สี่ ความอดทนนั้นก็ถึงขีดที่สุด ทำให้เขาพลุ่มพลุ่มราวกับคนบ้า นั่งก็ร้อนนอนก็ร้อน เดินก็ร้อน ดังถูกไฟลนหน้าดำคล้ำและตาก็ลึกลง

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าดำคล้ำ อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกายที่เกิดจากความกระวนกระวาย ฟุ้งซ่าน ไม่มีความสุข เป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ หน้าดำคล้ำ (ผล) เพราะสภาพร่างกายผิดปกติ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากอารมณ์ความรู้สึก (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าดำคล้ำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุได้ 5 วง ความหมาย ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีความหมายว่า ‘เศร้า’ ‘ประหม่า’ ‘ละอายนใจ’

‘มีความสุข’ ‘ตื่นเต้น’ ‘โกรธ’ ‘เขินอาย’ ‘ตกใจ’ ‘เสียใจ’ ‘อับอาย’ ‘ดีใจ’ ‘กลัว’ ‘ตื่นตื่นใจ’ ‘เขินอาย และตกใจ’ ‘โกรธและอับอาย’ ‘โกรธและอาย’ ‘หนาว’ ‘เหนื่อย’ ‘เผ็ด’ ‘เมา’ ‘เจ็บปวด’ และ ‘ร้อน’ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘จริงจัง’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง’ ‘มีทิวี่ อวดดี’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะนิสัย’ และ ‘ผิด’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์’ **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า ‘ผู้ดี’ และ **อุณหภูมิต่ำ** ที่มีความหมายว่า ‘ร้อน’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(335) คุณพระเจ้าของบ้านหน้าแดง เป็นเครื่องหมายบอกว่าเพลิงแห่งโทสะได้ลุกขึ้นมาก่อ ๗

วรรณกรรมเรื่อง มารมณุษย์ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548d)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ้างถึง ความรู้สึกโกรธ เมื่อเราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หน้าสีออกแดง หัวใจเต้นแรงและเร็ว รู้สึกใจสั้น ความดันโลหิตสูงขึ้น กล้ามเนื้อเกร็ง ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าแดง (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุขะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โกรธ]

(336) พระอำนาจแดง กล่าวตอบว่า “เป็นไปไม่ได้ดอกจ๊ะพี่ คุณบรรเลงไม่เคยออกปากกับน้องเลย ในเรื่องนี้ ทั้งตัวน้องเองก็ยังไม่เคยคิด--”

วรรณกรรมเรื่อง โลกสันนิวาส

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ้างถึง ความรู้สึกเขินอาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเป็นสีแดง (ผล) เพราะเมื่อมนุษย์เราเขินอายจะทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ทำให้เลือดสูบฉีดไปทั่วร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เขินอาย]

(337) พอได้ยินเขาพูด จิลลาก็เงยหน้าขึ้น ตาแดง จมูกแดง สูดจมูกฟัดฟาด ท่าทางแยแต่ยังมี
ปัญญาต่อว่าต่อขานกระท่อนกระแท่น

วรรณกรรมเรื่อง ลำเนาลม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาแดง จมูกแดง อ้างถึง ความผิดปกติของ
ร่างกายที่เกิดจากอาการป่วย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผู้ป่วยมีอาการตาแดง จมูก
แดง (ผล) เพราะป่วยเป็นโรคไข้หวัด (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ตาแดง จมูกแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

(338) “เวลานั้นหนูยังอายอยู่นี้คะ เพราะหนูรักพี่อนุเหมือนพี่น้องร่วมท้องของหนูแท้ ๆ” หญิง
สาวแก่ หน้าแดงขึ้นอีก คราวนี้มีได้แดงเพราะความทิวี่ หากแดงด้วยความละอายใจตนเองใน
คำพูดอันไม่ตรงกับใจนัก

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าแดง อ้างถึง ความรู้สึกมีทิวี่ อวดดี เมื่อ
เราถูกทำลายความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เกิดอาการถือดี อวดดี และมีอารมณ์โกรธ ร่างกายจะ
แสดงอาการหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและเร็ว รู้สึกใจสั้น ความดันโลหิตสูงขึ้น กล้ามเนื้อเกร็ง ซึ่งเป็น
นามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าแดง (ผล) เพราะมีความรู้สึกอวดดี มีทิวี่ (เหตุ) (กนกวัฒน์
สุขะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ

[หน้าแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[มีทิวี่ อวดดี]

(339) ความจริงมันก็ไม่ถึงกับแย่มาก ถ้าคุณได้ดูรายงานของเพื่อนคุณหลายคนก็จะเห็นว่า แดง
เถือกเหมือนกัน บางคนแย่ยิ่งกว่านี้ ต้องทำสงใหม่ด้วยซ้ำ

วรรณกรรมเรื่อง อ้อมกอดของสายหมอก

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ้างถึงความหมายว่า ผิด เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ มีหมึกสีแดงเติมหน้ากระดาษรายงาน (ผล) เพราะผู้เรียนเขียนเนื้อหา รายงานไม่ถูกต้อง (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ผิด]

(340) ต้าย อีตาถูกผู้ตีตีนแดงตะแคงตีนเดิน เป็นผู้ขายแท้ ๆ จะออกต่างจังหวัดยังต้องรอกคนอนุญาต

วรรณกรรมเรื่อง The clock หยุดเวลาไว้ให้คิดถึง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตีนแดง อ้างถึง ผู้ตี โดยมีที่มาจากวัฒนธรรมเขมรในยุคนครวัดนครธม ในบันทึกของโจว ต้า กวาน ที่ติดตามคณะทูตจีนเดินทางมาเขมร มีความว่า “พระเจ้าแผ่นดินนั้น ฝ่าพระบาทและฝ่าพระหัตถ์ทั้งหมดย่อมสีแดงด้วยน้ำยาสีแดง ส่วนหมูราษฎรนั้นมีเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นที่จะยอมฝ่ามือฝ่าเท้าได้” ทั้งนี้ คนไทยแต่ก่อน โดยเฉพาะชนชั้นสูง นิยมวัฒนธรรมเขมร ดังเช่นนำภาษามาใช้เป็นคำราชาศัพท์ เป็นต้น จึงยอมเคยยอมฝ่าเท้าแดงจริง ๆ (ล้อม เพ็งแก้ว, 2553) หรืออีกที่มาหนึ่งได้กล่าวว่า ที่ผู้ตีมีตีนสีแดงนั้น เพราะพวกผู้ตีไม่ต้องทำงานหนัก แค่อยู่นบนเรือนคอยสั่งการพวกข้ารับใช้ จนทำให้ฝ่าเท้าหรือฝ่าตีนคูมีเลือดฝาดต่างจากพวกข้ารับใช้ที่ฝ่าเท้าจะหยาบกระด้างและเปื้อนดินเปื้อนฝุ่นขมุกขมัว (เพ็ญใจ, 2556) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ตีนแดง (ผล) เพราะสียอม หรือเพราะไม่เคยทำงานหนัก (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ

[ตีนแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ผู้ตี]

(341) เสียงโหยหวนตีระฆัง พากันวิ่งเข้าวิ่งออกร้อนรนอยู่ในกองไฟถ่านแดง โคนเขาออกแทงให้ขึ้นต้นจิวหนามงิ้ว ปลายหอกเพียงจะเอาออกจากไฟไหม้ ๆ กำลังสุก เสียบคนที่ไร้มือเสียงดังฉ่า

วรรณกรรมเรื่อง บึงหญ้าป่าใหญ่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ถ่านแดง อ่างถึง ถ่านที่มีความร้อน เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผิวถ่านจะเปลี่ยนเป็นสีแดง (ผล) เมื่อถูกความร้อน (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ถ่านแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ร้อน]

คำเรียกสีเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' และ **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'เก่า' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(342) แม่แต่่าไม่สบายมาหลายวันเริ่มมีอาการตั้งแต่ปวดหัว ตัวร้อน ไอ และกินข้าวไม่อร่อย จนกระทั่งไอหอบมากขึ้นและตัวเหลืองลงทุกวัน โดยไม่มีใครรู้สาเหตุ

วรรณกรรมเรื่อง เพลงศพแห่งหุบเขา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผอมเหลือง อ่างถึง ความผิดปกติของร่างกาย ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ผิวหนึ่งกลายเป็นสีเหลือง (ผล) เพราะร่างกายมีปริมาณสารบิลิรูบิน (Bilirubin) (สารที่ทำให้เกิดอาการตัวเหลือง) ในกระแสเลือดมากเกินไป (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559e)

มโนทัศน์พาหะ
[ตัวเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความผิดปกติของร่างกาย]

(343) ในที่สุดฉันก็บังคับให้ยัยแทนถอดชุดนักเรียนของตัวเองออกแล้วใส่ชุดนักเรียนชุดตี้ยารุ่นสามสิบปีก่อนที่มีความเหลืองเป็นตัวการันตีความสำเร็จจนได้

วรรณกรรมเรื่อง ป่วนรักเต็มหัวใจยัยหน้าใสจอมแสบ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เหลือง อ่างถึง ความเก่า เนื่องจากสารเติมแต่งเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพในเส้นใยถูกสารออกไซด์ของไนโตรเจนและบรรยากาศรอบข้างทำให้เปลี่ยนสีกลายเป็นสีเหลือง ส่งผลให้ผ้าดูเก่า (เคมีฟิสิกส์ของสิ่งทอ อาหาร และของรอบตัว, 2559) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ เหลือง (ผล) เพราะใช้หรือเก็บมาเป็นระยะเวลาหรือใช้จนเก่า (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[เหลืออง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เก๋า]

คำเรียกสีเขียวนั้นใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุได้ 3 วง ความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'โกรธ' 'เจ็บปวด' 'เผ็ด' 'เหนียว' และ 'หนาว' **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'กลั่น' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า 'ความผิดปกติของร่างกาย' ซึ่งผู้วิจัยได้ แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(344) “คุณก็แต่ก่อกำกับจิ้งจก” ครั้นนายโชติทำตาเขียว แม่จวงก็หัวเราะ “ล้อเล่นเท่านั้นก็โกรธ”
วรรณกรรมเรื่อง บุชบาบรรณ (บุษบา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตาเขียว อ้างถึง ความรู้สึกโกรธ เนื่องจากเมื่อ เราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หัวใจเต้นแรงและเร็ว หน้าอกกระเพื่อมมากขึ้นเพราะหายใจ เร็วขึ้นเหมือนจะหายใจไม่พอ อาจส่งผลให้ทั่วทั้งใบหน้าแลดูเป็นสีคล้ำได้ ซึ่งเป็นนามนัยแบบ ผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ นัยน์ตาเขียว (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุชะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[ตาเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โกรธ]

(345) จนชั่วเวลาประเดี้ยวเดียว โองมังกกรลูกใหญ่ก็เต็ม น้ำล้นแล้วล้นอีกอยู่ตรงนั้น เราจะเล่นจน เราพอใจ จนปากเขียวซีด มือตีนเขียวย่นนั้นแหละ

วรรณกรรมเรื่อง สองแม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ปากเขียวซีด อ้างถึง ความรู้สึกหนาว เนื่องจากเมื่อร่างกายมีอุณหภูมิต่ำกว่า 32 องศาเซลเซียส จะไม่มีอาการหนาวสั่น หายใจช้า ซีพจรเต้นช้าหรือผิดจังหวะ ความดันเลือดต่ำ ปากเขียว ตัวเขียว ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงเหตุ กล่าวคือ ปากเขียวซีด (ผล) เพราะหนาว (เหตุ) (กองบรรณาธิการหมอชาวบ้าน, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[ปากเขียวซีด]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[หนาว]

(346) ขณะได้ยินเสียงนก ชายแก่ต้องกลั้นหัวเราะจนหน้าเขียวอีกประการต่อมา เจ้าคนชอบนก ยังมีของขบเคี้ยวรสแปลก ๆ มาแจกทุกวัน โดยเฉพาะน้ำมะเน็ดของเขาคล่องคดียิ่ง

วรรณกรรมเรื่อง เถอรักฉันใหม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าเขียว อ้างถึง อาการกลั้น เนื่องจากเมื่อ กลั้นลมหายใจไว้ จะส่งผลให้หน้าเป็นสีเขียว เพราะจะขาดอากาศหายใจ ซึ่งเป็นนามนัยแบบผล อ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าเขียว (ผล) เพราะกลั้นลมหายใจ (เหตุ)

มโนทัศน์พหุ

[หน้าเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กลั้น]

(347) แก้มเป็นพวงที่เขาเคยชอบ บัดนี้ยุบยอบเหี่ยวแห้งลง แลดูชาวจริงเพราะความซัด ขอบตาเขียว

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุพผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขอบตาเขียว อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าดูซีดขาวจนสามารถมองเห็นเส้นเลือดดำ รอบดวงเป็นสีเขียว ๆ (ผล) เพราะระบบการไหลเวียนเลือดในร่างกายทำงานไม่เป็นปกติ (เหตุ) (กองบรรณาธิการพบแพทย์, 2559d)

มโนทัศน์พหุ

[ขอบตาเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีม่วง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 1 วง ความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดง ตัวอย่างไว้ ดังนี้

(348) “ข้าเองก็ไม่ทราบ แต่จำเป็นต้องเป็นเวทต้องห้ามของเทพสายความเย็น อย่างแน่นอน” ริมฝีปากสีม่วงเข้มของคนแปลกหน้าเริ่มสั่น อาจเพราะน้ำแข็งที่กำลังเกาะกินนั้นเริ่มดูกลมจากไหล่ เรื่อยขึ้นมาถึงลำคอ

วรรณกรรมเรื่อง อาชีเพีย สุรียากับราตรี

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ริมฝีปากสีม่วงเข้ม อ้างถึง ความผิดปกติของร่างกาย เนื่องจากช่วงที่อากาศหนาวเย็น ปากอาจจะมีสีคล้ำขึ้น เพราะเส้นเลือดหดตัวและมีเลือดดำคั่งค้างมากกว่าปกติ ทำให้เห็นเป็นสีม่วงเข้ม (ธารดาว ทองแก้ว, 2544) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ริมฝีปากสีม่วงเข้ม (ผล) เพราะร่างกายผิดปกติเนื่องจากความหนาว (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[ริมฝีปากสีม่วงเข้ม]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีชมพู ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 1 วง ความหมาย คือ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เขินอาย' 'มีความสุข' 'โกรธ' และ 'เมา' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(349) น้อยได้สติ ปล่อยแขนออกจากหัวไหล่ชายหนุ่มและถอยไปยืนอยู่ห่าง ๆ ด้วยสีหน้าอันปรากฏเป็นสีชมพูอ่อน

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีหน้าสีชมพูอ่อน อ้างถึง ความรู้สึกเขินอาย เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ ใบหน้าเป็นสีชมพู (ผล) เพราะเมื่อมนุษย์เราเขินอายจะทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ทำให้เลือดสูบฉีดไปทั่วร่างกาย (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[สีหน้าสีชมพูอ่อน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เขินอาย]

(350) “เขาเป็นสามีของฉัน” นิจตอบพร้อมกับเลือดขึ้นหน้าจนแก้มเป็นสีชมพูอ่อน

วรรณกรรมเรื่อง นิจ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2516)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แก้มสีชมพูอ่อน อ้างถึง ความรู้สึกโกรธ เมื่อเราโกรธ ร่างกายจะแสดงอาการ ดังนี้ หน้าสีออกแดง หัวใจเต้นแรงและเร็ว รู้สึกใจสั่น ความดันโลหิตสูงขึ้น กล้ามเนื้อเกร็ง ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ แก้มสีชมพูอ่อน (ผล) เพราะความโกรธ (เหตุ) (กนกรัตน์ สุชะตุงคะ, 2554)

มโนทัศน์พาหะ
[แก้มสีชมพูอ่อน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[โกรธ]

คำเรียกสีเทา ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 1 วง
ความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ความผิดปกติของร่างกาย’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดง
ตัวอย่างไว้ ดังนี้

(351) ใ้วัน มึงได้ยินกูใหม่ กูแสงเมือง ไม่มีคำตอบ พอปล่อยมือก็โงกงูบลงเหมือนกลางหลังไม่มี
มีกระดุก แสงไฟจางๆ หน้าเพื่อนหมอง หน้าตาเทาๆ ซึมเซาเคลิบเคลิ้ม จับเพื่อนพึงผนังถ้า หน้าตา
เพื่อนเปิดเล็กน้อยเห็นแก้วตาขาว

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หน้าตาเทา ๆ อ้างถึง ความผิดปกติของ
ร่างกาย เนื่องจากเมื่อร่างกายมีอาการผิดปกติ เลือดไม่สูบฉีดไปทั่วร่างกาย ทำให้หน้าซีด หมอง
คล้ำ ดูเป็นสีเทา ๆ เป็นนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุ กล่าวคือ หน้าสีเทา (ผล) เพราะร่างกายผิดปกติ
(เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[หน้าตาเทา ๆ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความผิดปกติของร่างกาย]

คำเรียกสีน้ำตาล ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบผลอ้างถึงเหตุได้ 1
วงความหมาย คือ **สภาพ** ที่มีความหมายว่า ‘เก่า’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(352) ฉันทยิบสมุดไทยโบราณเล่มนั้นขึ้นมาดูอย่างพินิจ ขนาดของมันคะเนว่าคงจะประมาณ ๕
x๑๐ นิ้ว หนาเพียง ๑ นิ้ว ปกหน้าปกหลังเก่ากระดำกระด่าง เมื่อคลี่ออกดู กระดาษข้างในมีกลิ่น
อับ สีสือน้ำตาลบอกความเก่า เข้มขลัง ตัวอักษรที่ปรากฏเรียกว่า ตัวธรรม เป็นภาษาล้านนาที่
เหลือคนอ่านได้น้อยคนเต็มที

วรรณกรรมเรื่อง สองแม่

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีน้ำตาล อ้างถึง ความเก่า เนื่องจากสารเติม
แต่งเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพในเส้นใยถูกสารออกไซด์ของไนโตรเจนและบรรยากาศรอบข้างทำ
ให้เปลี่ยนสีกลายเป็นสีออกน้ำตาล ส่งผลให้ดูเป็นของเก่า (เคมีฟิสิกส์ของสิ่งทอ อาหาร และของ

รอบตัว, 2559) ซึ่งเป็นนามนัยแบบผลอ้างอิงถึงเหตุ กล่าวคือ สีน้าตาล (ผล) เพราะใช้หรือเก็บไว้เป็นระยะเวลาานาน (เหตุ)

มโนทัศน์พาหะ
[สิน้าตาล]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เก่า]

2.1.1.5.2 แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท (DEFINING PROPERTY FOR CATEGORY) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภทสื่อถึงประเภทนั้น เช่น ใช้คุณสมบัติย่อยหรือองค์ประกอบย่อยของประเภท ได้แก่ สีผม สีผิว และสีของวัตถุนั้น ๆ สื่อถึงประเภท ซึ่งได้แก่ สภาพที่เปลี่ยนแปลงตามวัย ลักษณะที่ไม่มีสิ่งอื่นปน ชนชาติต่าง ๆ บุคคล ของกิน ดื่มและเสพ ระบอบทางการเมือง สิ่งที่ใช้ชำระหนี้ กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ บุคคล สิ่งที่มีข้อความเป็นตัวอักษร สิ่งที่ใช้รักษาหรือป้องกันการเจ็บป่วย สาร โลกตามธรรมชาติ ลักษณะที่มีสิ่งอื่นติด เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ สถานที่ ผู้ดูแลคนไข้และเจ้าของไข้ คณะผู้ทำธุรกิจ ผู้รับจ้าง ผู้เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้ง สิ่งที่อยู่บนผิวหนัง และการงอกงามและการตาย ซึ่งมีทั้งหมด 312 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 33.91 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 30 ดังนี้

ตาราง 30 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	วงจรรชีวิต	ความชรา	3	0.96	25.96
	ลักษณะ	สะอาด	1	0.32	
	ชนชาติ	คอเคซอยด์	72	23.08	
	บุคคล	ซีพราหมณ์	2	0.64	
	ของกิน ดื่ม และเสพ	สุรา	3	0.96	

ตาราง 30 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
ดำ	วงจรชีวิต	ความเยาว์	2	0.64	6.72	
		มองไกลอดด์	2	0.64		
	ชนชาติ	นิกรอยด์	4	1.28		
		อินเดียน/ นิกรอยด์	9	2.88		
		พวกที่ไม่ใช่ คอเคซอยด์	3	0.96		
		ลักษณะ	ความไม่ สวยงาม	1		0.32
แดง	ชนชาติ	คอเคซอยด์	12	3.85	9.93	
		ชาวอินเดียน	2	0.64		
	วงจรชีวิต	ความเยาว์	4	1.28		
	ระบอบทาง การเมือง	คอมมิวนิสต์	6	1.92		
		สิ่งของเครื่องใช้	เงิน	4		1.28
	เหลือง	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สมาคมลับ สมัย สงครามโลก ครั้งที่ 1	3		0.96
ชนชาติ			มองไกลอดด์	50	16.03	
บุคคล			สมณเพศ	21	6.73	
สิ่งของเครื่องใช้		สมุดโทรศัพท์	7	2.24		
		ยาทาแผล	1	0.32		

ตาราง 30 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เหลือง	ของกิน ดื่ม และเสพ	สุรา	9	2.88	
		สารเคมี สารฆ่าวัชพืช ในสงคราม	1	0.32	
เขียว	ธรรมชาติ	แมลงวัน	1	0.32	
		ต้นไม้	7	2.24	2.88
		ลักษณะ สกปรก	1	0.32	
ม่วง	สิ่งของเครื่องใช้	ผ้าไหม สำหรับนุ่ง	30	9.62	10.9
		เงินมูลค่า 500 บาท	4	1.28	
		ยาแก้ปวด	1	0.32	
ชมพู	สถานที่ บุคคล	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2	0.64	0.96
		พยาบาลร.พ. รามาย	3	0.96	
		บริษัท IBM	1	0.32	
ฟ้า	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สโมสร ฟุตบอล แมนเชสเตอร์ ซิตี	10	3.21	4.49
		วงจรรชีวิต	2	0.64	
เทา	สิ่งของเครื่องใช้	ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท	3	0.96	1.6

ตาราง 30 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม	
น้ำเงิน	บุคคล	กษัตริย์	6	1.92	7.36	
		กลุ่มคนทาง การเมือง	1	0.32		
	ชนชั้น	ชนชั้น แรงงาน	3	0.96		
		สโมสร ฟุตบอลเชลซี	6	1.92		
	กลุ่มบุคคลที่ ร่วมกันกระทำ การ	สโมสร ฟุตบอลเอฟ เวอร์ตัน	5	1.60		
		สโมสร ฟุตบอลซาล เกอ 04	2	0.64		
		สภาพ	ผ้า	1		0.32
	น้ำตาล	ชนชาติ	ชาว พอลินีเชีย	1		0.32

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทไว้ใน (353) - (394) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความชรา' **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'สะอาด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'คอเคซอยด์' **บุคคล** ที่มีความหมายว่า 'ซีพราหมณ์' และ **ของกิน ดื่มและเสพ** ที่มีความหมายว่า 'สุรา' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(353) อิศระคืออะไร และไม่อิสระคืออะไร ชายวัยผมขาวโพลงพุดยิ้ม ๆ บางคนคิดว่าตนเองยิ่งใหญ่กลับผูกติดอยู่กับอำนาจจนไร้เสรีภาพและอิสระ

วรรณกรรมเรื่อง P.S. I hate you

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผมขาว อ้างถึง ความชรา เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผมสีขาวมักจะเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีอายุมาก จึงถือว่า ผมสีขาวนั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในวัยชรา ซึ่งอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น หูตึง ตาฝ้า ผมหงอก ขาดความคล่องแคล่ว ความคิดความอ่านช้าลง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[ผมขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความชรา]

(354) เสื้อผ้าที่นางพร้อมซักรันั้นก็ขาวผ่องไม่แพ้เสื้อผ้าที่แม่จวงซักรัเหมือนกัน

วรรณกรรมเรื่อง นุชบาบรรณ (นุชบา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขาวผ่อง อ้างถึง สะอาด เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีขาวเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของความสะอาด ซึ่งความสะอาดอาจจะมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีก เช่น หอมสดชื่น ถูกสุขลักษณะ ไม่มีสิ่งเจือปน เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[ขาวผ่อง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สะอาด]

(355) ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกว่าเป็นคนผิวขาวและตนเองเป็นคนผิวเหลือง เราช่างอยู่ในโลก เดียวกันได้ อย่างสนิทสนมเสียนี้กระไร

วรรณกรรมเรื่อง ผิวเหลืองผิวขาว (อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, 2554)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คนผิวขาว อ้างถึง พวกคอเคซอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผิวสีอ่อนเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกคอเคซอยด์ ซึ่งพวกคอเคซอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[คนผิวขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[คอเคซอยด์]

(356) เขาคนหนุ่มคนแรงวัยมีคู่มาผูกมือที่ขวัญให้สิ้น หนักหนากว่านั้นอาจตรวจชะตากำเนิด
เขาหลาย ผู้ใดมีเคราะห์หนักอาจเอามาผูกขาวเป็นพระขาวถือศีลแปดที่วัด อาจพอผ่อนหนักเป็น
เบา

วรรณกรรมเรื่อง ดาบราชบุตร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พระขาว อ้างถึง ซีพราหมณ์ เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ผ่าขาวเป็นเครื่องนุ่งห่มของซีพราหมณ์ ซึ่งเป็นหนึ่ง
ในคุณสมบัติของซีพราหมณ์ที่ประกอบไปด้วยการนุ่งขาวห่มขาว ไม่โกนคิ้วและผม รักษาศีลแปด
ซึ่งเป็นศีลของอุบาสก อุบาสิกาทั่วไป ที่ไม่ใช่พระสงฆ์ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[พระขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ซีพราหมณ์]

(357) พุดแล้วนายทองก็รอกน้ำขาวเข้าไปในลำคออีกกึ่งหนึ่ง

วรรณกรรมเรื่อง ขอแรงหน้อยเถอะ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548a)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำขาว อ้างถึง สุรา เป็นนามนัยแบบ
คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีขาวเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของน้ำสุรา ซึ่งสุรา
อาจจะมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีก เช่น มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ปริมาณไม่เกิน 60 ดีกรี เป็นสิ่งเสพติด
ประเภทหนึ่ง มีหลายสี เช่น สีเหลือง สีน้ำตาล เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[น้ำขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สุรา]

คำเรียกสีดำ มีใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท อ้างถึงประเภทได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'มองไกลอยด์' 'นิกรอยด์' 'อินเดียน/นิกรอยด์' และ 'พวกที่ไม่ใช่คอเคซอยด์' และ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ความไม่สวยงาม' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะรูปร่าง' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(358) แม่ฉันก็บอกว่าฉันนะฉลาด ความสามารถเกินวัยมีไข่ว สมควรแก่ศักดิ์ที่น่ากลัว ไม่ว่าจะ หัวดำหรือหงอกหรือดอกเลา ครูฉันก็เคยว่าฉันกล้าหาญ ผิดกับลูกชาวบ้านที่คร้านเขลา ฉันเลยเป็นหัวหน้ามาแต่เยาว์ การไต่เต้าย่อมไม่มีใครเกิน

วรรณกรรมเรื่อง ฉันเป็นคนไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวดำ อ้างถึง ความเยาว์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ หัวดำหรือผมดำเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์หรือยังไม่เข้าสู่วัยชรา ตรงข้ามกับผมหงอกที่มักเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีอายุมาก ซึ่งความเยาว์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น หนูไม่ตึง ตาไม่มัว ผมดำ มีความคล่องแคล่ว เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[หัวดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความเยาว์]

(359) เพราะในร้านเวลานี้มีแค่ลูกค้าผู้หญิงตัวใหญ่สามสี่คน ไม่มีผู้ชายผมบลอนด์ตัวสูงใหญ่ และไม่มีลูกค้าผมดำชาวเอเชียสักคน

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผมดำ อ้างถึง พวกมองไกลอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผมดำเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกมองไกลอยด์ ซึ่งพวกมองไกลอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ผมเส้นใหญ่ ผิวสีเหลือง ขนไม่ดก รูปร่างสันทัด รูปหน้ากลม และตาไม่ลึก เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[คนดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[มองไกลอยด์]

(360) บรูซกับคริสซี่คนละคน มีพรานผิวดำกำกับไปคนละคน ผิวดำทั้งคู่ อายุไล่ ๆ กับฝรั่ง ออกจะเป็นคนดำที่หล่อเอากว ผมของเขาเก๋เรียนหากก็ไม่หยิกขอดจนดูเป็นตุ่มดำน่าเกลียด ผิวพรอนเลี้ยงเกลา

วรรณกรรมเรื่อง ข้ามสีทันดร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คนดำ อ้างถึง พวกนิกรอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผิวสีดำเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกนิกรอยด์ ซึ่งพวกนิกรอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ผมหยิก หน้าสั้น จมูกกว้าง และริมฝีปากหนา เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[คนดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[นิกรอยด์]

(361) น้องโยโย่หลับตาพริ้ม ร้องเพลงคำขอร้องของผู้หญิงตาดำๆ ไปด้วย แต่ฉันว่าน่าจะเปลี่ยนเป็นคำขอร้องของน้องอ้วนดำมากกว่า

วรรณกรรมเรื่อง ยัยตัวแสบหวานใจนายซูเปอร์สตาร์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดำ อ้างถึง ความไม่สวยงาม เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีผิวที่ดำนั้นเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความไม่สวยงาม ซึ่งความไม่สวยงามอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น รูปร่างไม่สมส่วน ตาไม่โต จมูกไม่โด่ง (อุ๋นใจ เจียมบุรณะกุล, 2549)

มโนทัศน์พาหะ

[ดำ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความไม่สวยงาม]

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท อ้างถึงประเภทได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'คอเคซอยด์' และ 'ชาวอินเดียน' **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า 'ความเยาว์' **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า 'คอมมิวนิสต์' **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า 'เงิน' และ **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า 'สมาคมลับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมายไว้ดังนี้

(362) มันชอบบ่นเสมอว่าทำไมไม่มีวันหยุดแบบพวกคนไทยหรือพวกผมแดงเขาบ้าง พวกผมแดงเขาหยุดวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันทำพิธีทางศาสนาของเขา คนไทยหยุดวันพระ แต่ทำท่าจะเอาอย่าง

วรรณกรรมเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผมแดง อ้างถึง พวกคอเคซอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ ผมสีแดงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกคอเคซอยด์ ซึ่งพวกคอเคซอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีผิวสีอ่อน ผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[ผมแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[คอเคซอยด์]

(363) บ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านแบบอโดบี Adobe ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกเฉียงใต้ของอเมริกา เป็นสถาปัตยกรรมแบบสเปนปนกับแบบอินเดียแดง

วรรณกรรมเรื่อง แม่แต่นกก็ไม่มีกิ่งไม้เกาะ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า อินเดียแดง อ้างถึง ชาวอินเดียนหรือชนพื้นเมืองชาวอเมริกัน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีผิวของกลุ่มคนดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) นักสำรวจชาวอิตาลีที่ได้อันเรือมาถึงอเมริกาในปี ค.ศ. 1492 เกิดความเข้าใจผิดว่า ตนได้เดินทางมาถึง

อินเดียแล้ว จึงใช้คำว่า อินเดียแดง (Red Indian) เรียกแทนชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ที่นั่น เพราะชนพื้นเมืองมีผิวสีน้ำตาลอ่อนอมแดง สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของกลุ่มคนดังกล่าว ซึ่งชาวอินเดียหรือชนพื้นเมืองชาวอเมริกันนั้นอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีผมสีดำ นัยน์ตาสีดำหรือน้ำตาล มีภาษา อารยธรรมและความเชื่อเป็นของตนเอง (ศูนย์ความรู้ทางการเมืองของอเมริกันอินเดียและอินเดียแดง, 2564) เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[อินเดียแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ชาวอินเดีย]

(364) ผมน่าจะเข้าใจนะครับว่าเรื่องที่ผมพูดมานั้นน่าเบื่อ แต่อย่างน้อยคุณก็ควรนึกถึงลูกเด็กเล็กแดงที่จะเกิดตามมาบ้างนะครับ คุณอยากให้ลูกคุณโตขึ้นในสังคมที่เสื่อมทรามหรือครับ

วรรณกรรมเรื่อง วีรบุรุษที่ตายแล้ว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ้างถึง ความเยาว์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีผิวของเด็กทารกแรกเกิดหรือเด็กอ่อน สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของความเยาว์

มโนทัศน์พาหะ

[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความเยาว์]

(365) เวลานี้ ทั้งญวนแดง ขะแมร์แดงก็ปะปนกันไปหมด เป็นได้ทั้งศัตรูและมิตร ถ้าขัดผลประโยชน์ก็เป็นศัตรู ถ้าตกลงกันได้เป็นมิตร

วรรณกรรมเรื่อง จำหลักไว้ในแผ่นดิน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ้างถึง คอมมิวนิสต์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสัญลักษณ์แทนเลือดที่หลั่งรินของชนชั้นกรรมาชีพ อันเป็นชนชั้นที่สำคัญที่สุดในระบอบคอมมิวนิสต์ (พรพรรษา วรคามิน, 2558)

มโนทัศน์พาหะ
[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[คอมมิวนิสต์]

(366) “ว่าไงนะ!” เงินทุกเหรียญหายไปตั้งแต่ตอนอยู่ในทะเลป่วนนั้นแหละ คำตอบนั้นทำเอาคนหิวจนแทบขาดใจเกือบจะสลายตามเงินที่สูญหายไป เดินทางแบบไม่มีเงินสักแดงเดียวแล้วจะเอาอะไรเข้าท้องล่ะ

วรรณกรรมเรื่อง อาชีเทีย สุรียากับราตรี

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง อ้างถึง เงิน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีของเหรียญทองแดงมูลค่า 1 สตางค์ สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของเงินชนิดนี้ ซึ่งเงินชนิดนี้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีรูตรงกลางเหรียญ เริ่มใช้ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[แดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เงิน]

(367) เมื่อไม่กี่วันผู้สำเร็จราชการรัฐบอมเบย์ก็ถูกยิงถึงจะไม่ตายแต่ก็บาดเจ็บสาหัส คุณคิดว่า เป็นฝีมือของพวกแดงด้วยอย่างนั้นหรือ กิลเบิร์ตถาม

วรรณกรรมเรื่อง วีรบุรุษที่ตายแล้ว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ธงแดง อ้างถึง สมาคมลัทธิสังคมนิยมโลกครั้งที่ 1 เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีแดงเป็นสีของธงที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ของสมาคมลัทธิสังคมนิยมโลกครั้งที่ 1 สีแดงจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสมาคมลัทธิดังกล่าว

มโนทัศน์พาหะ
[ธงแดง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สมาคมลัทธิสังคมนิยมโลกครั้งที่ 1]

คำเรียกสิ่งเหลือใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ **ชนชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘มองโกลอยด์’ **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘สมณเพศ’ **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘สมุดโทรศัพท์’ และ ‘ยาทาแผล’ **ของกิน ดื่มและเสพ** ที่มีความหมายว่า ‘สุรา’ และ **สารเคมี** ที่มีความหมายว่า ‘สารฆ่าวัชพืชในสงคราม’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(368) ข้าพเจ้าเป็นคนแปลกหน้า เป็นคนผิวเหลืองคนแรกที่หล่อนรู้จัก

วรรณกรรมเรื่อง ละครแห่งชีวิต (อากาศดำเกิง ทรัพย์พัฒน, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คนผิวเหลือง อ้างถึง พวกมองโกลอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ ผิวสีเหลืองเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกมองโกลอยด์ ซึ่งพวกมองโกลอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ผมเส้นใหญ่ ขนไม่ดก รูปร่างสันทัด รูปหน้ากลม และตาไม่ลึก เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ

[คนผิวเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[มองโกลอยด์]

(369) ประจุกพ่อเฒ่าแม่เฒ่าคอยที่ที่จะเกาะชายผ้าเหลืองของลูกชายหลานชายเพื่อเดินทางไปสู่แดนสวรรค์

วรรณกรรมเรื่อง สงครามชีวิต (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548e)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผ้าเหลือง อ้างถึง สมณเพศ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ ผ้าเหลืองหรือจีวรเป็นเครื่องนุ่งห่มของสมณเพศ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสมณเพศที่ประกอบไปด้วยการห่มจีวร โคนผมและคิ้ว ถือศีล ฉันทาอาหาร 2 มือ ไม่ถูกต้องตัวสตรีเพศ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[ผ้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สมณเพศ]

(370) ส่วนหนังสือคาถาเล่มโตยิ่งกว่าสมุดหน้าเหลืองสองเล่มประกบกัน

วรรณกรรมเรื่อง โอมเพียง! อลวนรักแม่มดจอมป่วน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สมุดหน้าเหลือง อ้างถึง สมุดโทรศัพท์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีเหลืองเป็นสีของหน้าปกและหน้ากระดาษของสมุดโทรศัพท์ (Yellow Pages) สีเหลืองจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสมุดโทรศัพท์ ซึ่งสมุดโทรศัพท์นั้นน่าจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นหนังสือที่รวบรวมรายชื่อธุรกิจ สินค้า และบริการ ซึ่งเรียบเรียงไว้เป็นหมวดหมู่ และแจกจ่ายไปตามบ้านเรือน ที่พักอาศัย บริษัท ห้างร้าน และแหล่งธุรกิจต่าง ๆ

มโนทัศน์พาหะ
[สมุดหน้าเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สมุดโทรศัพท์]

(371) แผลที่แขนและหัวเข่าของลูกซึ่งบ้ายยาเหลืองไว้ ต่อยกับลูกชายของวันโชติ แย่งของเล่นกัน คุณทำไม่ผิดดูแลให้ดี ห้ามพยายยหนีไปบ้านนั้นอีกนะ

วรรณกรรมเรื่อง เจ้าหญิงเม็ดทราย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ยาเหลือง อ้างถึง ยาทาแผล เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ยาทาแผลเปื่อยและแผลพุพองทั่วไปส่วนใหญ่ มักจะมีสีเหลือง เนื่องจากมีส่วนผสมของสารเอครีฟลาวินที่มีสีเหลืองแก่อน้ำตาล แต่เมื่ออยู่ในรูปของสารละลายเจือจางจะมีสีเหลืองเข้ม (ศุณย์ยาฝ่ายวิชาการ สโมสรนิสิตเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย & กองบรรณาธิการรักลูก, 2535) จึงถือได้ว่า สีเหลืองเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของยาทาแผล

มโนทัศน์พาหะ
[ยาเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ยาทาแผล]

(372) ดิฉันทราบว่าคุณไม่สู้จะเอาใจใส่กับน้ำสีเหลืองที่บาร์มากนัก

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำสีเหลือง อ้างถึง สุรา เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีเหลืองเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของน้ำสุรา ซึ่งสุราอาจจะมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีก เช่น มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ปริมาณไม่เกิน 60 ดีกรี เป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่ง มีหลายสี เช่น สีขาว สีน้ำตาล เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[น้ำสีเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สุรา]

(373) ผมคิดว่าเขาคิดมากเกินไป หรือเขาอาจมีข้อสงสัยที่พอมีเหตุผลก็ได้ แล้วก็มีเรื่องฝนเหลืองอีก เขาพูดหลังจากหยุดไปนาน จนผมคิดว่าเขาลืมหรือหมดเรื่องที่จะพูดแล้ว

วรรณกรรมเรื่อง ใต้ดาวมฤตยู

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฝนเหลือง อ้างถึง สารฆ่าวัชพืชในสงคราม เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีเหลืองเป็นสีของสารกำจัดวัชพืชชนิดรุนแรงที่ทหารอเมริกันใช้ฉีดพ่นเหนือผืนป่าของเวียดนามใต้ เพื่อทำลายป่าที่หลบซ่อนของทหารเวียดกง สีเหลืองจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสารฆ่าวัชพืชชนิดนี้ ซึ่งสารฆ่าวัชพืชดังกล่าวนั้นอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นสารที่ดูดซึมผ่านผิวหนังได้ ทำให้เกิดอาการทางประสาท เกิดผื่นคัน ทำลายเนื้อเยื่อตับและไต (เกื้อเมธา ฤกษ์พรพิพัฒน์, 2542) เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[ฝนเหลือง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สารฆ่าวัชพืชในสงคราม]

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **ธรรมชาติ** ที่มีความหมายว่า ‘แมลงวัน’ และ ‘ต้นไม้’ และ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘สกปรก’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(374) เมืองดิน สลายมากแล้ว ชายแก่เดินงุด ๆ ออกจากคูหาน้อยปลายสวน มือที่หิ้วกระบองเก่า ๆ ซึ่งยังคงลั่งด้วยกลิ่นอับ ๆ ของยาพิษแกงพุดพิม้า อ้ายฉิบหาย นับวันก็ยิ่งแต่่มาก คราวนี้เห็นจะเกลี้ยงเสียที มีไอ้หัวเขียวรอดขึ้นมาได้ตัวเดียว อุบัติโหด ถึงจะรู้แก้ไขดีว่ามนุษย์เราไม่อาจอยู่คนเดียวในโลกได้แต่ผมไม่เคยคิดว่าการตายของใครคนหนึ่งจะต้องเป็นหนี้บุญคุณผู้ใดอื่น ยิ่งในกรณีการตายของตัวเอง ผมก็ยังมองไม่เห็นเหตุผลที่จะเป็นหนี้บุญคุณใคร

วรรณกรรมเรื่อง เฮอร์คิวลีส

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวเขียว อ้างถึง แมลงวัน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีเขียวเป็นสีของหัวแมลงวัน สีเขียวจึงถือว่าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของแมลงวันชนิดนี้ ซึ่งแมลงวันอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นชนิดที่พบได้มากในประเทศไทย มีลำตัวใหญ่กว่าแมลงวันบ้าน แต่พบน้อยกว่าแมลงวันบ้านหลายเท่าตัว (บุญเสริม อ่วมอ่อง, 2543) เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[หัวเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[แมลงวัน]

(375) พื้นที่สีเขียวที่อยู่รอบ ๆ นั่นก็จะกลายเป็นตึกแถว กลายเป็นโครงการสารพัดโครงการ เบียดเสียดกันอยู่ทั้งสี่ด้าน

วรรณกรรมเรื่อง ทรายสีเพลิง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า พื้นที่สีเขียว อ้างถึง พื้นที่ที่มีต้นไม้ทึบ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีเขียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของต้นไม้หรือใบไม้ ซึ่งต้นไม้หรือใบไม้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ต้นไม้มีลำต้น กิ่งก้านสาขา และราก ส่วนใบไม้เป็นส่วนหนึ่งของพืชที่มีหน้าที่หายใจ คายน้ำ เก็บอาหาร สืบพันธุ์ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[พื้นที่สีเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[พื้นที่ที่มีต้นไม้ทึบ]

(376) หากเมื่อได้มาเห็นด้วยตาตัวเองใกล้ๆ เรนอดรู้สึกไม่ได้ว่ามันทั้งสกปรก ทั้งขุ่นข้น ดูน่ากลัว พิลึก ความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากโกด์คนเดิม เมื่อเธอร้องเบา ๆ ทำท่าสยองขวัญน้อย ๆ ประกอบ น้ำเขียวอ้ออย่างนั้น ไม่ต้องติตบ้ายว่าห้ามกินห้ามอาบก็ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้อยู่แล้ว

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า น้ำเขียวอ้อ อ้างถึง ความสกปรก เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ น้ำมีสีเขียวเกิดจากการเจริญเติบโตของสาหร่ายหรือตะไคร่น้ำที่มีสีเขียว ซึ่งส่งผลให้น้ำมีสีเขียวคล้ำ ซึ่งความสกปรกของน้ำอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น น้ำมีฟอง มีกลิ่นเหม็น มีสารพิษ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[น้ำเขียวอ้อ]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สกปรก]

คำเรียกสีม่วง ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 1 วงความหมาย คือ สิ่งของเครื่องใช้ ที่มีความหมายว่า 'ผ้าไหมสำหรับนุ่ง' และ 'เงินมูลค่า 500 บาท' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(377) คุณนายสงบนุ่งผ้าม่วงยกคอกสีเขียวเปลือกแดงโม

วรรณกรรมเรื่อง สามชาย (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2520)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีม่วง อ้างถึง ผ้าไหมสำหรับนุ่ง เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีม่วงเป็นสีของผ้าไหมสำหรับนุ่ง ซึ่งแต่เดิมมีแค่สีม่วงครามหรือม่วงชาดเท่านั้น ต่อมาเมื่อหลายสีแต่ก็ยังคงเรียกว่า ผ้าม่วง เช่นเดิม จึงถือได้ว่า สีม่วงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผ้าไหมสำหรับนุ่งชนิดนี้ ซึ่งผ้าไหมสำหรับนุ่งนี้อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นผ้าแพรไหมเนื้อละเอียด ใช้เป็นใจกระเบน และเป็นชุดข้าราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[ผ้าม่วง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ผ้าไหมสำหรับนุ่ง]

(378) ความชะงักงันทางเศรษฐกิจก็จะมีผลกระทบต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตย และนำประเทศไปสู่รัฐจักรแห่งความเลวร้ายทางเศรษฐกิจการเมืองอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง จากรัฐบาลทมิฬสู่รัฐบาลมานสีม่วง แนวโน้มการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ การเสียเลือดเนื้อของประชาชนจำนวนมากมาย ได้ส่งผลให้พรรครัฐบาลปัจจุบันขาดความชอบธรรมที่จะรักษาสถานะเดิมต่อไป

วรรณกรรมเรื่อง ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและประชาธิปไตยไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีม่วง อ้างถึง เงินมูลค่า 500 บาท เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีม่วงเป็นสีของธนบัตรมูลค่า 500 บาทที่มีใช้ในราชอาณาจักรไทย จึงถือได้ว่า สีม่วงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของธนบัตรมูลค่า 500 บาท ซึ่งธนบัตรมูลค่า 500 บาทอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ภาพประธานด้านหน้าเป็นพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์รัชกาลที่ 9 ทรงเครื่องแบบจอมทัพ ภาพประธานด้านหลังเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 3 ณ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ ภาพโลหะปราสาท วัดราชนันทดารามวรวิหาร และภาพเรือสำเภา เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[สีม่วง]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[เงินมูลค่า 500 บาท]

คำเรียกสีชมพู ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **สีของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘ยาแก้ปวด’ และ **สถานที่** ที่มีความหมายว่า ‘จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ดังนี้

(379) ครั้นถึงสมัยที่คำว่า “ชาติ” มีสรรพคุณดั่งยาเม็ดสีชมพูหรือยานัตถุ์หอมมี

วรรณกรรมเรื่อง บุชบาบรรณ (บุษบา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ยาเม็ดสีชมพู อ้างถึง ยาแก้ปวด เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีชมพูเป็นสีของยาแก้ปวดสูตรเอพีซี (A.P.C.) ที่ประกอบด้วยตัวยาแอสไพริน (Aspirin) เฟนาซีทิน (Phenacetin) และกาเฟอีน (Cafeine) ซึ่งในสมัยหนึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย (สมรวดี พักผลงาม, 2541) จึงถือได้ว่า สีชมพูเป็นหนึ่งในคุณสมบัติ

ของยาแก้ปวด ซึ่งยาแก้ปวดชนิดนี้อาจจะมีคุณสมบัติย้อยอื่น ๆ อีก เช่น มีรูปทรงกลมมน ผิวด้าน ไม่เคลือบน้ำตาล เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[ยาเม็ดสีชมพู]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ยาแก้ปวด]

(380) วันที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายอีกวันหนึ่งในชีวิตปีแรกของการเป็นนิสิตในรั้วสีชมพูได้เกิดขึ้นอีกครั้ง

งานเขียนระดับอุดมศึกษา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีชมพู อ้างถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีชมพูเป็นสีประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือกำเนิดจากพระมหากษัตริย์คุณในพระองค์ จึงถือได้ว่า สีชมพูเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มโนทัศน์พาหะ
[รั้วสีชมพู]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]

คำเรียกสีฟ้า ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภทได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘พยาบาลร.พ.รามาช’ และ **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า ‘บริษัท IBM’ และ ‘สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(381) นางฟ้าสีฟ้าจึงเป็นส่วนหนึ่งที่คอยตรวจตราปัญหาและนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพบริการให้ดีขึ้นและยังช่วยลดแรงปะทะและความไม่เข้าใจระหว่างคนไข้กับการบริการของโรงพยาบาล

รวมคอลัมน์ของเจียนลออ นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า นางฟ้าสีฟ้า อ้างถึง พยาบาลของโรงพยาบาล รามาธิบดี เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีฟ้าเป็นสีชุดของ พยาบาลของโรงพยาบาลนี้ จึงถือได้ว่า สีฟ้าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพยาบาลของโรงพยาบาล รามาธิบดี ซึ่งพยาบาลของโรงพยาบาลรามาธิบดีอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีหน้าที่ ช่วยเหลือผู้ป่วย ให้คำแนะนำหรือคำอธิบายแก่คนไข้หรือญาติผู้ป่วย เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[นางฟ้าสีฟ้า]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[พยาบาลร.พ.รามาฯ]

(382) ไอปีเอ็ม IBM เป็นตัวอย่างหนึ่งของการกระโดดออกมาจากวงจรแห่งความถดถอยได้ทัน ก่อนที่ยักษ์สีฟ้าจะล้มครืนด้วยสัญญาการขาดทุนจำนวนมหาศาลต่อเนื่องกัน

คอลัมน์เรื่องจากปก นิตยสารคิดปีที่ 4 ฉบับที่ 1 2555

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ยักษ์สีฟ้า อ้างถึง บริษัท IBM เป็นนามนัย แบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีฟ้าเป็นสีประจำบริษัท IBM (International Business Machines) ที่เป็นบริษัทผู้ผลิตคอมพิวเตอร์และให้บริการด้านคอมพิวเตอร์และ สารสนเทศที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ ด้วยความยิ่งใหญ่ของบริษัท IBM จึงทำให้มี ผู้กล่าวถึงว่าเป็น “ยักษ์สีฟ้า” (กองบรรณาธิการนิตยสารผู้จัดการ 360°, 2544)

มโนทัศน์พาหะ

[ยักษ์สีฟ้า]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[บริษัท IBM]

(383) หนังสือพิมพ์หลายเล่มของอังกฤษรายงานตรงกันว่ากลุ่มทุนจากอาบูดาบี เจ้าของทีม เรือใบสีฟ้ายังคงไว้ใจในฝีมือของอดีตหัวหอก แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เรือใบสีฟ้า อ้างถึง สโมสรฟุตบอล แมนเชสเตอร์ ซิตี้ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีฟ้าเป็นสี

ประจำสโมสร จึงถือได้ว่า สีฟ้าเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้ ซึ่งสโมสรฟุตบอลดังกล่าวอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีสัญลักษณ์ประจำสโมสรเป็นรูปเรือใบ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[เรือใบสีฟ้า]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้]

คำเรียกสีเทา ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภท อ้างถึงประเภทได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **วงจรชีวิต** ที่มีความหมายว่า ‘ความชรา’ และ **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ้อยความหมายไว้ ดังนี้

(384) แรก ๆ คนที่ไปอยู่เมืองนอกใหม่ ๆ ไม่เคยเจออะไรแบบนี้ก็ออกจะตกใจ แต่อยู่ ๆ ไปซื้อร้านจะชินชากับฤทธิ์ยาแก้เมือชินแล้วทีนี้ละก็จะไม่ปรานีปราศรัย ไม่ว่าหัวหงอกหัวเทาออกมาทำฤทธิ์เข้าใส่หน่อยเถอะ อ่านแล้วอย่าหาว่าใจคอโหดร้าย

วรรณกรรมเรื่อง ศศิวิมลทองเที่ยว

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวเทา อ้างถึง ความชรา เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ หัวเทาหรือผมสีเทามักจะเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีอายุมาก จึงถือว่า หัวเทาหรือผมสีเทานั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในวัยชรา ซึ่งอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น นูตึง ตามัว ผมหงอก ขาดความคล่องแคล่ว ความคิดความอ่านช้าลง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[หัวเทา]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ความชรา]

(385) กระดาษขนาดกะทัดรัดที่รัฐบาลค้าประกันสีเทาและม่วงถูกยื่นมาตรงหน้าเธอทันทีที่สูง ๆ ของคนผมยุ่ง แถมตัวเปื้อนทรายและดินพาดผ่านมาตรงหน้า

วรรณกรรมเรื่อง With love แต่รักด้วยหัวใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีเทา อ้างถึง เงินมูลค่า 1,000 บาท เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีเทาเป็นสีของธนบัตรมูลค่า 1,000 บาทที่มีใช้ในราชอาณาจักรไทย จึงถือได้ว่า สีเทาเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท ซึ่งธนบัตรมูลค่า 1,000 บาทอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ภาพประธานด้านหน้าเป็นพระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ 9 ภาพประธานด้านหลังเป็นพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 ภาพพระที่นั่งอนันตสมาคม และภาพพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 ทรงม้าพระที่นั่ง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ

[สีเทา]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[ธนบัตรมูลค่า 1,000 บาท]

คำเรียกสีน้ำเงิน ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ **บุคคล** ที่มีความหมายว่า ‘กษัตริย์’ และ ‘กลุ่มคนทางการเมือง’ **ชนชั้น** ที่มีความหมายว่า ‘ชนชั้นแรงงาน’ และ **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ที่มีความหมายว่า ‘สโมสรฟุตบอลเชลซี’ ‘สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน’ และ ‘สโมสรฟุตบอลซาลเก 04’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(386) ถ้าถามว่าในการใช้ชีวิตของอาจารย์เป็นอย่างไร เรามีสิ่งสำคัญของเรายู่อสามสี่ คือ น้ำเงิน ขาว แดง หากถามว่าอาจารย์ยึดอะไร สิ่งที่ยึดอย่างแรกก็คือ สีน้ำเงิน เพราะอาจารย์เป็นข้าราชการเป็น ข้าในพระราชชาติทำงานราชการถือเป็นงานใหญ่ต้องทำเต็มกำลัง และมีภาระที่ต้องถือเป็นงาน

วรรณกรรมเรื่อง จิตวิทยาสถาปัตยกรรมสวัสดิ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีน้ำเงิน อ้างถึง กษัตริย์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีน้ำเงินหรือสีน้ำเงินขาวเป็นสีส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์และเป็นสีประจำพระบรมราชอิสริยยศด้วย (ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, 2562)

มโนทัศน์พาหะ

[น้ำเงิน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[กษัตริย์]

(387) นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่ทราบจากนักการเมืองในพื้นที่อีสานใต้ระบุว่า มีการรับเงินจากนักการเมืองซึ่งเสี้อสีน้ำเงินแต่ไม่ใช่ นายเนวิน ชิดชอบ แกนนำพรรคภูมิใจไทย เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาชุมนุม

ข่าวการเมือง (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เสี้อสีน้ำเงิน อ้างถึง กลุ่มคนทางการเมือง เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ เสี้อสีน้ำเงิน เป็นเสื้อที่กลุ่มคนทางการเมืองกลุ่มนี้มักจะใส่และใช้เป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม สีน้ำเงินจึงเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของกลุ่มคนทางการเมืองกลุ่มดังกล่าว

มโนทัศน์พาหะ
[เสี้อสีน้ำเงิน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[กลุ่มคนทางการเมือง]

(388) คดีอาชญากรรมพื้นฐาน street crime ได้แก่ ลัก วิ่ง ชิง ปล้นทรัพย์ซึ่งประกอบอาชญากรรมโดยพวกคอเชีตน้ำเงินเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากเกินไป

วรรณกรรมเรื่อง ความยากจนกับการเข้าถึงความยุติธรรม

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คอเชีตน้ำเงิน อ้างถึง ชนชั้นแรงงาน เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างถึงประเภท กล่าวคือ สีน้ำเงิน เป็นสีเครื่องแบบของผู้ใช้แรงงาน จึงถือว่า สีน้ำเงินนั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของชนชั้นแรงงาน ซึ่งชนชั้นแรงงานนั้นอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น เป็นลูกจ้าง เป็นผู้ใช้แรงในการทำงาน ได้รับค่าแรงขั้นต่ำ เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[คอเชีตน้ำเงิน]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ชนชั้นแรงงาน]

(389) สื่ออังกฤษต่างก็คาดเดาตัวเต็งนายใหญ่คนใหม่ของทีมสิงโตน้ำเงินครามไปต่าง ๆ นานา โดยหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ชี้ไปที่คาร์โล อันเชล็อตติ นายใหญ่ของเอซี มิลาน

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(390) ทอफीสีน้ำเงิน สนใจผีเท้า รณชัย อาจตั้งไปร่วมทีม

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(391) เสื้อเหลืองตามเจ้าราชันสีน้ำเงิน ฟุตบอลบุนเดสลีกา เยอรมนี เมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา

ข่าวกีฬา (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สิงโตน้ำเงินคราม ทอफीสีน้ำเงิน และ ราชันสีน้ำเงิน อ้างถึง สโมสรฟุตบอลเชลซี สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน และสโมสรฟุตบอลซาลเก 04 ตามลำดับ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ สีน้ำเงิน เป็นสีประจำสโมสรและเป็นสีที่อยู่ในตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลเชลซี สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน และสโมสรฟุตบอลซาลเก 04 จึงถือว่า สีน้ำเงิน นั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของสโมสรฟุตบอลเชลซี สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน และสโมสรฟุตบอลซาลเก 04 ซึ่งสโมสรฟุตบอลดังกล่าวอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น สโมสรฟุตบอลเชลซีมีสัญลักษณ์เป็นสิงโต สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตันสโมสรตั้งอยู่ใกล้โรงงานผลิตลูกอม จึงได้รับสมญานามว่า ทอफीสีน้ำเงิน และสโมสรฟุตบอลซาลเก 04 มีสัญลักษณ์เป็นเลข 04 เพราะก่อตั้งในปี ค.ศ. 1904 เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ		มโนทัศน์เป้าหมาย
[สิงโตน้ำเงินคราม]	→	[สโมสรฟุตบอลเชลซี]
[ทอफीสีน้ำเงิน]	→	[สโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน]
[ราชันสีน้ำเงิน]	→	[สโมสรฟุตบอลซาลเก 04]

คำเรียกสีน้ำตาล ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภทได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **สภาพ** ที่มีความหมายว่า 'ฝ้าย' และ 'แห้งแล้ง' และ **ขนชาติ** ที่มีความหมายว่า 'ออสเตรเลีย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

(392) สองแอสสองแแก้ม แต้มสีน้ำตาล ยิ่งนับวันนาน ยิ่งขยายเข้มนานา ลบก็ไม่ออก ลอกก็ไม่หลุด ยิ่งยังไม่หยุด ฤทธิ์ใดเกินฝ้าย

วรรณกรรมเรื่อง บันไดกระดาศ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีน้ำตาล อ้างถึง ฝ้าย เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท กล่าวคือ สีน้ำตาล เป็นสีรอยฝ้าย จึงถือว่า สีน้ำตาล นั้นเป็น

หนึ่งในคุณสมบัติของผ้า ซึ่งผ้าอาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น มีลักษณะเป็นจุดหรือรอยฉีก สีคล้ำ ๆ ที่เกิดตามใบหน้าหรือผิวหนัง เป็นต้น

มโนทัศน์พาหะ
[สีน้ำตาล]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ผ้า]

(393) สีน้ำตาลบอกแหล่งความแห้งผ่าน ถ้าไม่หมดปากคงดำรงน้ำตาล สีแห่งกาลวิโยคพาโลก
แห้ง

วรรณกรรมเรื่อง บทกวีสี่มรดก

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีน้ำตาล อ้างถึง ความแห้งแล้ง เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ สีน้ำตาลเป็นสีของพื้นดินซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่มีต้นไม้ ไม่มีความชุ่มชื้น จึงถือว่า สีน้ำตาลนั้นเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของความแห้งแล้ง

มโนทัศน์พาหะ
[สีน้ำตาล]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ความแห้งแล้ง]

(394) ท่านรับคนผิวดำ ผิวน้ำตาล ผิวเหลือง และผิวกะด่ากะต่างเข้ามาในออสเตรเลีย

วรรณกรรมเรื่อง จนกว่าเราจะพบกันอีก (กุลลาบ สายประดิษฐ์, 2548b)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ผิวน้ำตาล อ้างถึง พวกออสเตรเลียรอยด์ เป็นนามนัยแบบคุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภท กล่าวคือ ผิวน้ำตาลเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของพวกออสเตรเลียรอยด์ ซึ่งพวกออสเตรเลียรอยด์อาจจะมีคุณสมบัติย่อยอื่น ๆ อีก เช่น ตอนเด็กจะมีผมสีเหลืองอ่อน เมื่อโตขึ้นผมจะกลายเป็นสีดำ ศีรษะแคบยาว สันคิ้วโหนก และมีสันกราม เป็นต้น (Toole & Toole, 1997)

มโนทัศน์พาหะ
[ผิวน้ำตาล]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[ออสเตรเลียรอยด์]

2.1.1.5.3 แบบ ส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด (THE PART FOR THE WHOLE) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ส่วนที่เป็นส่วนประกอบย่อยหรือสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้งหมดสื่อถึงส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้นเช่น ใช้สีของสถานที่หรือวัตถุสื่อถึงสถานที่ ซึ่งมีทั้งหมด 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 31 ดังนี้

ตาราง 31 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมดในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	สถานที่	สถานที่ คำประเวณี	2	100	100

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงไว้ใน (396) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด 1 วงความหมาย คือ **สถานที่** ที่มีความหมายว่า ‘สถานที่คำประเวณี’ (395) ม่านในเกี้ยวสะดุดจ้องหน้าเจ้าไล แต่เมื่อมองเห็นเสื้อผ้าที่เปื้อนขี้ดิน นางจึงเบือนหน้าหนีไม่อินังด้วย นางคงจะดูหมิ่นเหยียดหยามคนยากไร้เพราะเสื้อผ้า แล้วเดินเข้าไปยังประตูเก๋งห้อง โคมเขียว เจ้าไลหารู้ไม่ว่านางเป็นคณิกาและนี่คือสถานบ้านโสเภณีหญิงรับจ้างชำเราชาย

วรรณกรรมเรื่อง เจ้าไล

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า โคมเขียว อ้างถึง สถานที่คำประเวณี เป็นนามนัยแบบส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด กล่าวคือ ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงปลายรัชกาลที่ 5 มีตราพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค รัตนโกสินทร์ศก 127 บังคับให้สถานที่รับจ้าง “ทำชำเราบุรุษ” ต้องปฏิบัติให้รู้ว่าเป็นสถานที่รับจ้างเพื่อการนั้น เพื่อมิให้โรคเพศสัมพันธ์ระบาด ตอนหนึ่งมีความว่า “ต้องมีโคมแขวนไว้หน้าโรงเป็นเครื่องหมาย...” ทั้งนี้ แม้จะไม่ได้กำหนดว่าเป็นสีอะไร แต่เจ้า

พนักงานเอาโคมที่มีกระจกสีเขียวเป็นรูปพัดดำมัจฉามาเป็นตัวอย่าง จึงมีผู้ทำออกมาจำหน่ายและใช้สีเหมือนกัน ทำให้สถานคำประเวณีได้ฉายาว่า “โคมเขียว” ตั้งแต่นั้นมา (โรม บุนนาค, 2562)

มโนทัศน์พาหะ
[โคมเขียว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย
[สถานคำประเวณี]

2.1.1.5.4 แบบภาชนะแทนสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ (CONTAINER FOR CONTAINED) เป็นการอธิบายนามนัยโดยใช้ชื่อเรียกภาชนะหรือสิ่งบรรจุสื่อถึงสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะนั้น เช่น ใช้ของสีขาวที่เป็นสีของภาชนะสื่อถึงเงินที่เป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ ซึ่งมีทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของกระบวนการนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 32 ดังนี้

ตาราง 32 การเปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบภาชนะแทนสิ่งที่บรรจุอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – 10)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	สิ่งของเครื่องใช้	เงินพิเศษ	1	100	100

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างนามนัยแบบภาชนะแทนสิ่งที่บรรจุอยู่ไว้ใน (396) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงนามนัยแบบภาชนะแทนสิ่งที่บรรจุอยู่ 1 วงความหมาย คือ **สิ่งของเครื่องใช้** ที่มีความหมายว่า ‘เงินพิเศษ’ (396) ถ้ามีอะไรไม่พอใจให้มาคุยกับผมตรงๆ ผมแฟร์เสมอ ทำงานที่นี้แล้วไม่มีความสุขให้บอกอยากออกก็แค่บอกมาคำเดียว ถึงลาออกเอง ผมก็จะแถมซองขาวให้ แต่อย่ากินบนเรือนชู้รบบนหลังคา อย่าทำอะไรแบบลักลอบ ได้ยินชัดมั๊ย

วรรณกรรมเรื่อง เจ้านายของหัวใจ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ซองขาว อ้างถึง เงินพิเศษ เป็นนามนัยแบบ
 ภาวะแทนสิ่งที่บรรจุอยู่ กล่าวคือ สีขาวเป็นสีของซองที่เป็นภาชนะสื่อถึงเงินที่เป็นสิ่งที่ถูกบรรจุ
 อยู่

มโนทัศน์พาหะ

[ซองขาว]

→

มโนทัศน์เป้าหมาย

[เงินพิเศษ]

2.1.2 กระบวนการอุปลักษณ์ (Metaphor)

อุปลักษณ์เป็นการทำความเข้าใจวงมโนทัศน์หนึ่งจากวงมโนทัศน์หนึ่ง โดยวงมโน
 ทัศน์ทั้งสองนั้นเป็นวงมโนทัศน์ประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และเนื่องจากวงมโนทัศน์ที่
 ต้องการทำความเข้าใจมีความเป็นนามธรรมมากกว่า เราจึงต้องนำเอาวงมโนทัศน์ที่ชัดเจนหรือมี
 ความเป็นรูปธรรมมากกว่ามากกล่าวถึงเพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์ที่มีความเป็นนามธรรมนั้น
 (Kövecses, 2010) ซึ่งการใช้กระบวนการอุปลักษณ์ในแต่ละสมัยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.2.1 กระบวนการอุปลักษณ์ในสมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยามีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ทั้งหมด 7
 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.67 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่
 พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 33 ดังนี้

ตาราง 33 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ดำ	ลักษณะ	สิ่งที่ไม่ดี	3	42.86	85.72
		มลทิน สิ่งที่			
		ทำให้มัว	2	28.57	
		หมอง			
	วงจรชีวิต	ความตาย	1	14.29	
แดง	ลักษณะ	เกียรติยศ	1	14.29	14.29

วรรณกรรมเรื่อง ปาจิตกumarกลอนอ่าน (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2533)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า อร่ามแดง หมายถึง เกียรติยศ เนื่องจาก (401) เป็นเหตุการณ์ที่ขุนนางตำแหน่งพระยาท่านหนึ่งกล่าวกับตาและยายที่เขาไปอาศัยอยู่ด้วยว่า ตัวเขานั้นไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็นคนมีศักดิ์ มีตำแหน่งเป็นพระยา ซึ่งสามารถแสดงการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีแดง]

สว่าง

เจิดจ้า

สดใส

เด่น

เป็นแม่สี

โทนร้อน

วงความหมายปลายทาง

[เกียรติยศ]

เกียรติโดยฐานะตำแหน่งหน้าที่
หรือชาติชั้นวรรณะ

องค์ประกอบทางความหมายของสีแดงที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่าง เจิดจ้า สดใส เด่น เป็นแม่สี และเป็นสีโทนร้อน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีแดงที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีแดงเป็นแม่สี เป็นสีวรรณะร้อน และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสีแดงจากคลังคำที่กล่าวว่า สีแดงเป็นสีที่มีความสดใสและดูดี ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีแดงทั้งหมดนั้นสามารถถ้อยความหมายไปยัง ‘เกียรติโดยฐานะตำแหน่งหน้าที่หรือชาติชั้นวรรณะ’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [เกียรติยศ] ได้

2.1.2.2 กระบวนการอุปลักษณะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะทั้งหมด 7 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.04 ของกระบวนการทางปริชานในการถ้อยความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 34 ดังนี้

ตาราง 34 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	ลักษณะ	บริสุทธิ์	1	14.29	28.58
		ยอมแพ้	1	14.29	
ดำ	ลักษณะ	ความไม่ดี	3	42.86	57.15
		ไม่ชัดเจน	1	14.29	
แดง	ลักษณะ	ชัดเจน	1	14.29	14.29

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (402) - (406) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสี่ขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'บริสุทธิ์' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' และ 'ยอมแพ้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(402) จึ่งให้ล้ามส่งภาษาว่าพระเดช เจ้านิเวศน์ชื่อตรงเหมือนธงขาว
 พระคุณล้ำเขตแคว้นทั่วแดนดาว สมเป็นเจ้าจอมจังหวัดปัต
วรรณกรรมเรื่อง พระอภัยมณี (สุนทรภู่, 2544)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ธงขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ เนื่องจาก (402) เป็นเหตุการณ์ที่ล้ามทูลความแก่พระราชินีว่า พระราชินีทรงเป็นผู้ครองเมืองที่ชื่อตรงเหมือนธงขาวที่บริสุทธิ์ ไร้มลทิน ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

ไม่มีสีเจือปน

สว่าง

→

วงความหมายปลายทาง

[ความบริสุทธิ์]

ปราศจากมลทิน, ปราศจาก

ความผิด

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ไม่มีสีเจือปนและสว่าง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาว่าที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาว่าเป็นสีที่สว่างที่สุด ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง 'ปราศจากมลทิน, ปราศจากความผิด' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ **[ความบริสุทธิ์]** ได้

(403) ถึงยกทัพนับหมื่นเต็มพื้นภพ จะผูกผ้าพยนต์รับให้ฉาว
ไม่ทันล่วงราตรีให้หนีกราว กลัวจะยกธงขาวไม่ชิงชัย
วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ธงขาว หมายถึง ยอมแพ้ เนื่องจาก (403) เป็นเหตุการณ์ที่พูดถึงการวางแผนการรบที่จะใช้ผ้าพยนต์ซึ่งผู้ทรงวิทยาคมปลุกเสกไว้ทำให้หุ้มนีชีวิตขึ้นมาช่วยรบจนฝ่ายตรงข้ามยอมแพ้ไป ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว่า]

อ่อน

ไม่มีสีเจือปน

เห็นชัดเจน

→

วงความหมายปลายทาง

[ยอมแพ้]

สู้ไม่ได้, ทนไม่ได้

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อ่อน ไม่มีสีเจือปนและเห็นชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาว่าที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาว่าเป็นสีที่ไม่มีความเข้มข้นของสี ไม่มีเนื้อสีและเป็นสีที่สว่างที่สุด ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง 'สู้ไม่ได้, ทนไม่ได้' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ **[ยอมแพ้]** ได้

คำเรียกสีคำ ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ความไม่ดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประหม่น' และ 'ไม่ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

- (404) แสนแค้นเคืองใจใส่ขุนช้าง ใจกระด้างกระเดื่องคิดให้ผิดล้ำ
 มั่นชิงวันทองไปอ้ายใจดำ แต่สักคำมิได้ว่าให้เคืองใจ
 วรรณกรรมเรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2513)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ใจดำ หมายถึง ความไม่ดี เนื่องจาก (404) กล่าวถึง ขุนแผนที่โกรธแค้นขุนช้างเพราะมาลักชิงตัวนางวันทองไป จึงด่าขุนช้างว่าเป็นคนใจดำ เป็นคนไม่ดี ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

หม่น
 ขุ่นหมอง
 ไม่สว่าง
 ไม่สดใส

วงความหมายปลายทาง

[ความไม่ดี]

เลว, ทราม, ร้าย, ไม่เป็นที่
 ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หม่น ขุ่นหมอง ไม่สว่างและไม่สดใส สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘เลว, ทราม, ร้าย, ไม่เป็นที่ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความไม่ดี] ได้

- (405) มาพันผูกผูกเขยเพราะเคยเห็น หรือชอนเร้นรู้แบายมาแอบแฝง
 หรือในนอกชอกข้าเห็นดำแดง หรือจะแกล้งถมทับให้อับอาย
 วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดำ หมายถึง ไม่ชัดเจน เนื่องจาก (405) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดสงสัยว่าเพื่อนของสามีที่มาเยี่ยมมีเจตนาไม่ดีแอบแฝงอยู่หรือไม่ ซึ่ง “เห็นดำแดง” นี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีที่มาจาก การตัดสินพิพากษาคดีความที่คดีดำ หมายถึง คดีที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ส่วนคดีแดง หมายถึง คดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว (ดนตรี เกษมรัชดาภิรัช, 2562) ทำให้ “ดำ” มีความหมายว่า “ไม่ชัดเจน” และ “แดง” มีความหมายว่า “ชัดเจน” โดยต่อมาพบการใช้ “เห็นดำแดง” ใน

ความหมายที่ว่า ถึงที่สุดจนรู้ความจริงว่าดีหรือชั่ว ผิดหรือถูก ซึ่งสามารถแสดงการถ้อย โยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

มืด

ไม่สว่าง

ไม่กระจ่าง

คลุมเครือ

→

วงความหมายปลายทาง

[ไม่ชัดเจน]

ไม่แจ่มแจ้ง, ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ มืด ไม่สว่าง ไม่กระจ่างและคลุมเครือ สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ้อยโยงความหมายไปยัง ‘ไม่แจ่มแจ้ง, ต้องสงสัย’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ไม่ชัดเจน] ได้

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ชัดเจน’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(406) มาพันผูกผูกเขยเพราะเคยเห็น หรือซ่อนเร้นรู้แบบมาแอบแฝง
หรือในนอกชอกข้าเห็นดำแดง หรือจะแกล้งถมทับให้อับอาย

วรรณกรรมเรื่อง สิงห์ไกรภพ (สุนทรภู่, 2515)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง หมายถึง ชัดเจน เนื่องจาก (406) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดสงสัยว่าเพื่อนของสามีที่มาเยี่ยมมีเจตนาไม่ดีแอบแฝงอยู่หรือไม่ ซึ่ง “เห็นดำแดง” นี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีที่มาจากการตัดสินพิพากษาคดีความที่คดีดำ หมายถึง คดีที่ยังอยู่ในระหว่างการศึกษา ยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ส่วนคดีแดง หมายถึง คดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว (ดนตรี เกษมรัชดาภิรัช, 2562) ทำให้ “ดำ” มีความหมายว่า “ไม่ชัดเจน”

และ “แดง” มีความหมายว่า “ชัดเจน” โดยต่อมาพบการใช้ “เห็นดำแดง” ในความหมายที่ว่า ถึงที่สุดจนรู้ความจริงว่าดีหรือชั่ว ผิดหรือถูก ซึ่งสามารถแสดงการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีแดง]

สว่าง

เห็นชัดเจน

→

วงความหมายปลายทาง

[ชัดเจน]

แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีแดงได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่างและเห็นชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีแดงที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีแดงเป็นสีที่มีความสดใสของสีและมีความชัดเจน ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีแดงทั้งหมดนั้นสามารถถ้อยความหมายไปยัง ‘แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ชัดเจน] ได้

2.1.2.3 กระบวนการอุปลักษณะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) มีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะทั้งหมด 13 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.5 ของกระบวนการทางปริชานในการถ้อยความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 35 ดังนี้

ตาราง 35 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	ลักษณะ	ชัดเจน	1	7.69	23.07
	ระบอบทางการเมือง	ประชาธิปไตย	2	15.38	
ดำ	ลักษณะ	ความไม่ดี	7	53.85	61.54
		อุปสรรค	1	7.69	
แดง	ลักษณะ	ชัดเจน	2	15.38	15.38

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (407) - (411) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณะได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' และ **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า 'ประชาธิปไตย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(407) พระราชาประหลาดพระฤทัยที่ต้องถูกมาอยู่ในห้องขัง "น้ำมันอะโรหนอ เจ้าคนเฝ้าประตู มันจึงบอกว่าเราเข้ามาแล้วออกไป" ทรงรำพึงค้นหาเหตุไปมา เรื่องก็ขาวแจ่ม "อ้อ! นึกออกแล้ว ฤษีนั่นเองเป็นตัวผู้ร้าย สำคัญมากไฉน! หลอกต่อหน้าต่อตาได้อย่างสนิทสนม"

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุমানราชชน, 2552)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขาว หมายถึง ชัดเจน เนื่องจาก (407) เป็นเหตุการณ์ที่พระราชารำพึงกับตนเอง จนคิดหาสาเหตุได้ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

สว่าง

ไม่มีสีเฉือปน

วงความหมายปลายทาง

[ชัดเจน]

แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่างและไม่มีสีเฉือปน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่สว่างที่สุด ไม่มีความเข้มเข้มของสี และไม่มีเนื้อสี ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาวทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'เป็นแจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ชัดเจน] ได้

(408) เรื่องร่ายกว่าปฏิวัติอุบตีครั้ง
เทศชนแบ่งภาคจากน้ำใจ
ของฝรั่งเศสกระโน้นเป็นไหนไหน
เป็นขาวแดงแรงไล่ตะลุมบอน

วรรณกรรมเรื่อง โคลงกลอนของครูเทพ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2556)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขาว หมายถึง ประชาธิปไตย เนื่องจาก (408) กล่าวถึงเหตุการณ์ในประเทศสเปนที่ประชาชนแบ่งแยกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายขาวที่เป็น

ประชาธิปไตยและฝ่ายแดงที่เป็นคอมมิวนิสต์ โดยที่เรียกว่าฝ่ายแดงเพราะสีแดงเป็นสัญลักษณ์แทนเลือดที่หลังรินของชนชั้นกรรมาชีพ อันเป็นชนชั้นที่สำคัญที่สุดในระบอบคอมมิวนิสต์ (พรพรรษา วรคามิน, 2558) ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

สว่าง
ไม่มีสีเจือปน
ไม่ดูฉลาด

วงความหมายปลายทาง

[ประชาธิปไตย]

ระบอบการปกครองที่ถือมติ
ปวงชนเป็นใหญ่ เป็นระบอบที่
โปร่งใส ประชาชนสามารถ
ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้
ไม่มีการแทรกแซง และไม่มี
ความรุนแรง

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่าง ไม่มีสีเจือปน และไม่ดูฉลาด สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่สว่างที่สุด ไม่มีความเข้มข้นของสี และไม่มีเนื้อสี ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาวทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ เป็นระบอบที่โปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ ไม่มีการแทรกแซง และไม่มี ความรุนแรง’ (คำคุณ สิทธิสมาน, 2557) ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ประชาธิปไตย] ได้

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความไม่ดี’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่ประหมิ่น’ และ ‘อุปสรรค’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะของสิ่งที่ขัดขวางการกระทำ’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(409) ทศศาสน์ผู้ใจดำอำมหิต ไม่พินิจฟังว่ามารศรี
 จักวิงวอนสักเท่าไรไม่ไยดี ตอบวจีนางไปด้วยใจพาล

วรรณกรรมเรื่อง สงครามภวตะค้ำกลอน (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2475)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง ความไม่ดี เนื่องจาก (409) กล่าวถึง
 ทูตศาสนที่เป็นคนใจดำ โหดร้ายไม่ยอมฟังคำของผู้หญิงที่จะพูดกับตน ซึ่งสามารถแสดงการถ่าย
 โยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

หม่น

ขุ่นหมอง

ไม่สว่าง

ไม่สดใส

วงความหมายปลายทาง

[ความไม่ดี]

เลว, ทราม, ร้าย, ไม่เป็นที่

ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
 สำคัญ ได้แก่ หม่น ขุ่นหมอง ไม่สว่างและไม่สดใส สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จาก
 ทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจาก
 องค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'เลว, ทราม,
 ร้าย, ไม่เป็นที่ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความไม่ดี] ได้

(410)

พระราชชาข้าเจ้าทรงเศร้าจิตต์

ถึงพระธิดาหลวงทรงวงสะท้อน

เกรงจักไร้คู่ชมสมพร

นี้แหละก้อนเมฆดำเขากำบัง

วรรณกรรมเรื่อง สงครามภวระคำกลอน (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2475)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง อุปสรรค เนื่องจาก (410) กล่าวถึง
 พระราชาที่ทรงเป็นห่วงพระธิดาว่าจะไร้คู่ครองและคิดว่าการไร้คู่ครองนี้เป็นอุปสรรคของชีวิต ซึ่ง
 สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

หม่นมัว

หม่นหมอง

มืดมิด

วงความหมายปลายทาง

[อุปสรรค]

เครื่องขัดข้อง, ความขัดข้อง,

เครื่องขัดขวาง, ความลำบาก,

เครื่องกีดกัน

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หม่นมัว หม่นหมองและมีมิติ สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'เครื่องขัดข้อง, ความขัดข้อง, เครื่องขัดขวาง, ความลำบาก, เครื่องกีดกัน' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [อุปสรรค] ได้

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ ลักษณะที่มีความหมายว่า 'ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(411) “เราต้องไล่เจ้าพวกหมากลับเสียทีนี้ ถ้าให้มันไปถึงหมู่บ้านเรา มันจะรู้เรื่องเข้า เรื่องเราจะแดงขึ้น”

วรรณกรรมเรื่อง นิยายเบงคลี (พระยาอนุมานราชธน, 2552)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง หมายถึง ชัดเจน เนื่องจาก (411) กล่าวถึงผู้พูดที่กลัวว่าพวกแบกหามจะทำให้เรื่องของพวกตนปรากฏชัดจนออกมาจึงบอกให้คนไปไล่พวกแบกหามไป ซึ่ง “แดง” นี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีที่มาจาก การตัดสินใจที่ผิดพลาดที่คิดดี หมายถึง คดีที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ส่วนคดีแดง หมายถึง คดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว (ดนตรี เกษมรัชดาภิเษก, 2562) ทำให้ “ดำ” มีความหมายว่า “ไม่ชัดเจน” และ “แดง” มีความหมายว่า “ชัดเจน” ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีแดง]

สว่าง

เห็นชัดเจน

→

วงความหมายปลายทาง

[ชัดเจน]

แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีแดงได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่างและเห็นชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีแดงที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีแดงเป็นสีที่มีความสดใสของสีและมีความโดดเด่น ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีแดง

ทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ชัดเจน] ได้

2.1.2.4 กระบวนการอุปลักษณะในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) มีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะทั้งหมด 168 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.84 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 36 ดังนี้

ตาราง 36 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ขาว	ลักษณะ	ความดี	24	14.29	22.03
		ความบริสุทธิ์	8	4.76	
		ยอมแพ้	2	1.19	
		กระจำง	2	1.19	
		ชัดเจน			
	ระบอบทางการเมือง	ประชาธิปไตย	1	0.60	
ดำ	ลักษณะ	ความไม่ดี	49	29.17	33.35
		ความไม่รู้	1	0.60	
		ความลับ	1	0.60	
		ไม่ชัดเจน	3	1.79	
	อารมณ์ความรู้สึก	มีความทุกข์	2	1.19	
แดง	ลักษณะ	ชัดเจน	4	2.38	2.38
ม่วง	เพศ	ชายจิตใจเป็นหญิง	4	2.38	2.38

ตาราง 36 (ต่อ)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ชมพู	อารมณ์	รัก	28	16.67	22.63
	ความรู้สึก				
	มนุษย์กับ	มีความเสี่ยง	1	0.60	
	เหตุการณ์	น้อย			
ลักษณะ	สดใส	8	4.76		
	อ่อนหวาน	1	0.60		
ส้ม	มนุษย์กับ	มีความเสี่ยง	2	1.19	1.19
	เหตุการณ์	มาก			
เทา	อารมณ์	มีความทุกข์	6	3.57	16.07
	ความรู้สึก				
	ลักษณะ	กำลัง/เป็น	14	8.33	
		กลาง			
ลักษณะ	กึ่งมืด	7	4.17		
	กฎหมาย				

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ใน (412) - (431) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีขาว ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณะได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ความดี' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่ประเมิน' 'ความบริสุทธิ์' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน' 'ยอมแพ้' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' และ 'กระจ่าง ชัดเจน' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของถ้อยคำ' และ **ระบอบทางการเมือง** ที่มีความหมายว่า 'ประชาธิปไตย' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(412) นางรื่นเริงท่าท่าไกลเกลี่ยพลางก้มลงดูหลังมือตัวเอง อย่างเรานี้ เรียกว่าดำหรือขาวก็ไม่รู้ สองสีครึบ ค่อยยังชั่ว ยังไม่มีสิทธิ์ใจดำ ตัวขาวใจขาวยิ่งวิเศษ หล่อนกล่าวต่อไปเมื่อนึกขึ้นได้ถึง สองแม่ลูก ใจหายวาบ เกรงเพียงวันจะคิดมาก

วรรณกรรมเรื่อง ข้ามสีทันดร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ชาว หมายถึง ความดี เนื่องจาก (412) กล่าวถึงผู้พูดที่พูดถึงสีผิวของตน โดยเปรียบเทียบว่า ตนเองเป็นคนผิวสองสียังมีสิทธิ์ที่จะใจดำได้ แต่ถ้าเป็นคนผิวขาวแล้วใจยังขาวหรือยังเป็นคนดีอีกด้วยจะดีมาก ซึ่งสามารถแสดงการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

สว่าง

วงความหมายปลายทาง

[ความดี]

มีลักษณะที่เป็นไปในทางที่
ต้องการ นำปรารถนา นำพอใจ

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สว่าง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่สว่างที่สุด ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาวทั้งหมดนั้นสามารถถ้อยความหมายไปยัง 'มีลักษณะที่เป็นไปในทางที่ต้องการ นำปรารถนา นำพอใจ' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความดี] ได้

(413) หากน้องได้เจอความเลวร้ายที่แฝงอยู่ในตัวผู้ชายแทบทุกคน เด็กหญิงพันธิตราจะรับมันได้หรือไม่ และจะทำให้โลกสีขาวต้องแปดเปื้อนหม่นหมองเพียงใด ไม่เขายอมไม่ได้หรอก หากผู้ชายคนนั้นไม่ได้พิสูจน์ตัวเองว่าดีพอก็อย่าหวังจะมาพาแพนไปจากเขาได้

วรรณกรรมเรื่อง ขอเพียงใจจันทร์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ เนื่องจาก (413) กล่าวถึงผู้พูดที่เป็นกังวลว่า โลกที่ยังบริสุทธิ์อยู่ของเด็กหญิงพันธิตราจะหม่นหมอง หากเธอได้เจอความเลวร้ายของผู้ชาย ซึ่งสามารถแสดงการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

ไม่มีสีเจือปน

สว่าง

วงความหมายปลายทาง

[ความบริสุทธิ์]

ปราศจากมลทิน, ปราศจาก

ความผิด

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ไม่มีสีเจือปนและสว่าง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่ไม่มี ความเข้มข้นของสี ไม่มีเนื้อสีและเป็นสีที่สว่างที่สุด ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาวทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง 'ปราศจากมลทิน, ปราศจากความผิด' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความบริสุทธิ์] ได้

(414) ทำไมมันยากซู่เปอร์ยากอย่างนี้ละ รายการมหาโหดเอ๊ย ทำไมไม่เอาคำว่าดอกหน้าวัวไปเลยละ ฉันจะได้ยกธงขาวยอมให้จารบีทับตายอยู่ที่รายการนี้ไปซะเลย เอาล่ะครับ คำใบ้ที่หนึ่งเริ่มได้!" เสียงพิธีกรพูด

วรรณกรรมเรื่อง ยัยตัวแสบหวานใจนายซู่เปอร์สตาร์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ธงขาว หมายถึง ยอมแพ้ เนื่องจาก (414) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดอยากยอมแพ้จากการตอบคำถามในรายการเพราะคำถามยากเกินไป ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

อ่อน

ไม่มีสีเจือปน

เห็นชัดเจน

วงความหมายปลายทาง

[ยอมแพ้]

สู้ไม่ได้

ทนไม่ได้

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อ่อน ไม่มีสีเจือปนและเห็นชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่ไม่มี ความเข้มข้นของสี ไม่มีเนื้อสีและเป็นสีที่สว่างที่สุด

ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'สู้ไม่ได้, ทนไม่ได้' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ยอมแพ้] ได้

(415) วิกรมพุดอะไรนะ ดิฉันได้ชี้แจงออกขาวแล้วว่า เดียวนี้ไม่มีอุปสรรคอะไรอีกเลยในเรื่องการ แต่งงานของเรา

วรรณกรรมเรื่อง สิ่งที่ชีวิตต้องการ (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548f)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ขาว หมายถึง กระจ่าง ชัดเจน เนื่องจาก (415) เป็น เหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวว่าตนเองได้อธิบายอย่างกระจ่าง ชัดเจนแล้วว่า ไม่มีปัญหาใด ๆ ในเรื่องงาน แต่งงานของเธอ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

สว่าง

ไม่มีสีเจือปน

วงความหมายปลายทาง

[กระจ่าง/ชัดเจน]

แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ได้แก่ สว่างและไม่มีสีเจือปน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาว่าที่ได้จากทฤษฎีสีทาง ศิลปะที่กล่าวว่า สีขาว่าเป็นสีที่สว่างที่สุด ไม่มีความเข้มข้นของสี และไม่มีเนื้อสี ซึ่งจาก องค์ประกอบทางความหมายของสีขาว่าทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'สู้แจ่มแจ้ง โดยไม่ต้องสงสัย' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [กระจ่าง/ชัดเจน] ได้

(416) ถ้ากลับวันไหนมุกจะโทรไปบอกพี่แจ่มเอง ไม่ต้องห่วง จะพยายามหลบให้พ้นคมเล็บยัย โสมขาว่านั่น มุกปิดโทรศัพท์มือถือ ปราบตามองหนุ่มที่ยืนข้างตัวด้วยสายตาสะใจไม่น้อย ขณะที่เค วินทำหน้าอมยิ้มชอบกล ยิ่งนำหมั่นใส่เข้าไปอีก

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ชาว หมายถึง ประชาธิปไตย เนื่องจาก (416) เป็น เหตุการณ์ที่ผู้พูดเรียกผู้หญิงคนหนึ่งว่า โสมขาว ซึ่งหมายถึงชาวเกาหลีใต้ ซึ่งประเทศเกาหลีใต้มี การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีสีขาเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยง ความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีขาว]

สว่าง
ไม่มีสีเจือปน
ไม่ฉูดฉาด

วงความหมายปลายทาง

[ประชาธิปไตย]

ระบอบการปกครองที่ถือมติ
ปวงชนเป็นใหญ่ เป็นระบอบที่
โปร่งใส ประชาชนสามารถ
ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้
ไม่มีการแทรกแซง และไม่มี
ความรุนแรง

องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ได้แก่ สว่าง ไม่มีสีเจือปน และไม่ฉูดฉาด สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีขาวที่ได้จาก ทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีขาวเป็นสีที่สว่างที่สุด ไม่มีความเข้มข้นของสี และไม่มีเนื้อสี ซึ่งจาก องค์ประกอบทางความหมายของสีขาวทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘ระบอบการ ปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ เป็นระบอบที่โปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของ รัฐบาลได้ ไม่มีการแทรกแซง และไม่มี ความรุนแรง’ (คำคุณ สิทธิสมาน, 2557) ซึ่งเป็นองค์ประกอบ ทางความหมายของ [ประชาธิปไตย] ได้

คำเรียกสีดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ความไม่ดี’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่ประหมิ่น’ ‘ความไม่รู้’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะของสติปัญญา’ ‘ความลับ’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะเนื้อหาของเหตุการณ์’ และ ‘ไม่ชัดเจน’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เห็นชัด หรือไม่ชัด’ และ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘มีความทุกข์’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(417) เมื่อได้ “Biglietto” หรือตั๋วมาไว้ในมือแล้ว เราทั้งสองก็สามารถเดินผ่านซุ้มประตูไปได้โดยไม่มีใครมาขวางอีก วิทยุณรายไม่สามารถติดตามเรามา คำสาปจากแดนเหนือและพลังชั่วร้ายแห่งมนตร์ดำถูกทิ้งไว้อีกด้านของซุ้มประตู

วรรณกรรมเรื่อง พ่อมดกับเจ้าหญิง

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง ความไม่ดี เนื่องจาก (417) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงเวทมนตร์ชั่วร้ายที่ไม่สามารถเข้ามาในซุ้มประตูได้ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

หม่น

ซุนหมอง

ไม่สว่าง

ไม่สดใส

วงความหมายปลายทาง

[ความไม่ดี]

เลว, ทราม, ร้าย, ไม่เป็นที่

ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หม่น ซุนหมอง ไม่สว่างและไม่สดใส สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘เลว, ทราม, ร้าย, ไม่เป็นที่ต้องการ, ไม่น่าพึงพอใจ’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความไม่ดี] ได้

(418) ไม่มีใครอยากประท้วง ไม่มีทหารที่อยากทำร้าย มีแต่มนุษย์ที่ไม่เคยเรียนรู้ ผู้ที่จมอยู่ในความมืดดำของตัวเอง เสียงร้องขอประชาธิปไตย เป็นของเธอ เสรีภาพ อยู่ในผู้ที่ไม่เคยพึ่งพาใคร

วรรณกรรมเรื่อง งานศพดอกไม้ รวบบทกวี พ.ศ. 2536 – 40

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง ความไม่รู้ เนื่องจาก (418) เป็น เหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงคนที่ไม่แสวงหาความรู้ และยังอยู่กับความไม่รู้ของตนเอง ซึ่งสามารถ แสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

มีดมีด

ทะมีน

หม่นหมอง

→

วงความหมายปลายทาง

[ความไม่รู้]

เขลา, ไม่ฉลาด, ขาดไหวพริบ,

ไม่เฉียบแหลม

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ได้แก่ มีดมีด ทะมีน และหม่นหมอง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสี ทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบ ทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘เขลา, ไม่ฉลาด, ขาดไหว พริบ, ไม่เฉียบแหลม’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความไม่รู้] ได้

(419) แม้ว่ารอยริ้วในใจและโพรงว่างเปล่ามีสีดำในอกของเธอจะยังคงอยู่ คุณล้ายกับว่ามันจะ ไม่มีวันสมานเข้าหากันได้อีกแล้วในชีวิตนี้ หากเธอก็สงบลงมากมาย ควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น

วรรณกรรมเรื่อง ลับแลลายเมฆ

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง ความทุกข์ เนื่องจาก (419) เป็น เหตุการณ์ที่พูดถึงสภาพจิตใจของหญิงสาวที่ยังคงเป็นทุกข์ แต่เธอก็สามารถควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

มืด

หม่น

ไม่สว่าง

หมอง

เข้ม

→

วงความหมายปลายทาง

[ความทุกข์]

ความยากลำบาก, ความไม่

สบายกายไม่สบายใจ, ความ

ทนได้ยาก, ความทนอยู่ใน

สภาพเดิมไม่ได้

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ มืด หม่น ไม่สว่าง หมอง และเข้ม สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘ความยากลำบาก, ความไม่สบายกายไม่สบายใจ, ความทนได้ยาก, ความทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความทุกข์] ได้

(420) งานเขียนท่วงทีนี้คงไม่อาจหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงความเป็นส่วนตัวที่ไม่เคยเปิดเผย และไม่เปิดเผยความเร้นลับบางด้านของชีวิต แต่ในบางตรรกก็ถือว่าไม่น่าซ่อนเร้นไว้เป็นความดำมืด

วรรณกรรมเรื่อง เงาของเวลา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำ หมายถึง ความลับ เนื่องจาก (420) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึง งานเขียนชนิดหนึ่งว่าอาจจะมีการพาดพิงถึงความเป็นส่วนตัว รวมถึงเรื่องไม่น่าเปิดเผยที่บางคนอาจจะคิดว่าไม่น่าเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

มืด

ไม่สว่าง

ไม่กระจ่าง

→

วงความหมายปลายทาง

[ความลับ]

ที่ปกปิดหรือควรปกปิด,

ไม่เปิดเผย

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ มืด ไม่สว่าง และไม่กระจ่าง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘ที่ปกปิดหรือควรปกปิด, ไม่เปิดเผย’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ความลับ] ได้

(421) ฉันว่าพวกแกกับฉันไปเจอกันที่สนามบาสเก็ตบอลกลางโรงเรียนดีกว่า สู้ในที่โล่งให้มันรู้ดำ รู้แดงกันไปเลย

วรรณกรรมเรื่อง เงาของเวลา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ดำ หมายถึง ไม่ชัดเจน เนื่องจาก (421) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดชวนให้อีกฝ่ายไปสู้กันที่สนามบาสเก็ตบอลให้รู้แน่เลยว่าจะชนะหรือแพ้ ซึ่ง “รู้ดำรู้แดง” นี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมาจากการตัดสินพิพากษาคดีความที่คดีดำ หมายถึง คดีที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ส่วนคดีแดง หมายถึง คดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว (ดนตรี เกษมรัชดารักษ์, 2562) ทำให้ “ดำ” มีความหมายว่า “ไม่ชัดเจน” และ “แดง” มีความหมายว่า “ชัดเจน” โดยต่อมาพบการใช้ “รู้ดำรู้แดง” ในความหมายที่ว่า ถึงที่สุดจนรู้ความจริงว่าดีหรือชั่ว ผิดหรือถูก ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีดำ]

มืด

ไม่สว่าง

ไม่กระจ่าง

คลุมเครือ

→

วงความหมายปลายทาง

[ไม่ชัดเจน]

ไม่แจ่มแจ้ง, ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีดำที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ มืด ไม่สว่าง ไม่กระจ่างและคลุมเครือ สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีดำที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีดำเป็นสีที่ไม่สว่าง และเป็นสีที่ทำให้สีอื่น ๆ หม่นลงได้ ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีดำทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘ไม่แจ่มแจ้ง, ต้องสงสัย’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ไม่ชัดเจน] ได้

คำเรียกสีแดง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ชัดเจน’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(422) พระนางทรงจ้องมองกระปุกสักครู่ ทรงส่ายพระพักตร์ปฏิเสธอีก เป็นไปไม่ได้ ฝ่าพระองค์สิ้นพระชนม์ปัจจุบันทันด่วน เรื่องมิแดงขึ้นมารีว่า มีคนลอบวางยาพิษพระองค์ เห็นจะไม่พ้นข้าอยู่ดีเพราะเป็นคนใกล้ชิดที่สุด

วรรณกรรมเรื่อง สุริโยทัย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า แดง หมายถึง ชัดเจน เนื่องจาก (422) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงเรื่องการลอบวางยาพิษกษัตริย์ว่า เรื่องอาจจะปรากฏชัดเจนขึ้นว่าผู้พูดเป็นผู้กระทำ เพราะเป็นคนที่ใกล้ชิดกษัตริย์มากที่สุด ซึ่ง “แดง” นี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีที่มาจากการตัดสินพิพากษาคดีความที่คดีดำ หมายถึง คดีที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ส่วนคดีแดง หมายถึง คดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว (ดนตรี

เกษมรัชดาร์ักษ์, 2562) ทำให้ “ดำ” มีความหมายว่า “ไม่ชัดเจน” และ “แดง” มีความหมายว่า “ชัดเจน” ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีแดง]

สว่าง

เห็นชัดเจน

→

วงความหมายปลายทาง

[ชัดเจน]

แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย

องค์ประกอบทางความหมายของสีแดงได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สว่างและเห็นชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีแดงที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีแดงเป็นสีที่มีความสดใสของสีและมีความโดดเด่น ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีแดงทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘แจ่มแจ้งโดยไม่ต้องสงสัย’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ชัดเจน] ได้

คำเรียกสีม่วง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ เพศ ที่มี ความหมายว่า ‘ชายจิตใจเป็นหญิง’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้ (423) เขาเป็นว่าถ้ามุกรู้ว่านายสอนกฐกเนี่ยยังไม่มีหวานใจ ไม่เบี่ยงเบนเป็นพวกหัวใจสีม่วง มุก จะจีบเขาเลย เอ้า

วรรณกรรมเรื่อง สายใยรัก ถักข้ามฟ้า

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีม่วง หมายถึง ชายจิตใจเป็นหญิง เนื่องจาก (423) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงผู้ชายคนหนึ่งว่า ถ้าเขายังไม่มีคนรักและไม่ได้เป็นชายจิตใจเป็นหญิง ผู้พูดจะจีบเขา ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีม่วง]

ชมพูกับฟ้า

ไม่สว่าง

ไม่มีดี

ไม่ฉลาด

วงความหมายปลายทาง

[ชายจิตใจเป็นหญิง]

กลุ่มที่มีความหลากหลายด้าน

อัตลักษณ์ทางเพศ

ชายที่มีจิตใจเป็นหญิง

องค์ประกอบทางความหมายของสีม่วงที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เป็นสีที่ผสมกันระหว่างสีชมพูกับฟ้า ซึ่งสีชมพูเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิง ส่วนสีฟ้าเป็นสัญลักษณ์ของเพศชาย ไม่สว่าง ไม่มีดี และไม่ฉลาด สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีม่วงที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีม่วงเป็นสีที่ผสมระหว่างสีแดงและสีน้ำเงิน และเป็นสีที่อยู่ได้ทั้งในวรรณะร้อนและเย็น ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีม่วงทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านอัตลักษณ์ทางเพศ คือชายที่มีจิตใจเป็นหญิง’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [ชายจิตใจเป็นหญิง] ได้

คำเรียกสีชมพู ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมยได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีความหมายว่า ‘รัก’ มนุษย์กับเหตุการณ์ ที่มีความหมายว่า ‘มีความเสี่ยงน้อย’ และ ลักษณะ ที่มีความหมายว่า ‘สดใส’ และ ‘อ่อนหวาน’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(424) NWRP_EN015 คอนเซ็ปต์ คนข้าง ๆ ออกแบบจากแรงบันดาลใจของคู่รักที่ยังไม่กล้าเปิดเผยความในใจให้แก่กันและกัน งานนี้จึงเต็มไปด้วยหนุ่มสาวหัวใจสีชมพู

ข่าวบันเทิง (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีชมพู หมายถึง มีความรัก เนื่องจาก (424) กล่าวถึงงานออกแบบที่ได้แรงบันดาลใจจากหนุ่มสาวที่มีความรัก ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีชมพู]

อ่อน

สดใส

วงความหมายปลายทาง

[รัก]

มีใจผูกพันด้วยความเสนาหา,

มีใจผูกพันฉันคู่สาว

องค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อ่อนและสดใส สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีชมพูที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีชมพูเป็นสีอ่อนและมีความสดใสของสี ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูทั้งหมดนั้น สามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘มีใจผูกพันด้วยความเสนาหา, มีใจผูกพันฉันคู่สาว’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [รัก] ได้

(425) ต่อน้ำทำเดินลอยหน้าแบบชาวบ้านธรรมดา พอหลับหลังกลายเป็นข้าศึก ยุทธวิธีนี้ สมัยเมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว สมัยเมื่อดินแดนทางภาคใต้ของไทยยังเป็นสีชมพูอยู่ ผู้ก่อการร้ายในแถบนี้ก็ใช้วิธีนี้สู้กับทหารรัฐบาลไทย

วรรณกรรมเรื่อง สถาปัตยกรรมกังสดาล

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีชมพู หมายถึง มีความเสี่ยงน้อย เนื่องจาก (425) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ 30 ปีก่อนที่สถานการณ์ในภาคใต้ยังไม่รุนแรงนัก ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีชมพู]

ขาวกับแดง

ไม่เข้มข้น

วงความหมายปลายทาง

[มีความเสี่ยงน้อย]

เหตุที่อาจทำให้ถึงเกือบถึงแก่

ความตายหรือพินาศ

องค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ขาวกับแดงและไม่เข้มข้น ซึ่งแดงสื่อถึงความเสี่ยงมาก ส่วนสีขาวสื่อถึงความไม่เสี่ยง

ซึ่งเมื่อผสมกับเป็นสีชมพูจึงใช้สีได้ถึงมีความเสี่ยงน้อย สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีชมพูที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีชมพูเป็นสีที่ผสมระหว่างสีแดงกับสีขาวและเป็นสีที่สว่างรองจากสีขาว ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘เหตุที่อาจทำให้ถึงเกือบถึงแก่ความตายหรือพินาศ’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ **[มีความเสี่ยงน้อย]** ได้

(426) BIO030 ตอนนั้นชีพเฟอร์รุนแรงมาก อีโก้ก็ตก แต่ผมว่าทุกอย่างเกิดขึ้นโดยมีเหตุผล ทำให้เราโตขึ้นเยอะ ทำให้เราเรียนรู้อารมณ์ตัวเอง ซึ่งในวัยเด็กโลกยังเป็นสีชมพูอยู่ แต่พอมีเหตุการณ์ก็เกิดเป็นความท้าทายในชีวิต เราจะจัดการยังไงกับมัน

รวมคอลัมน์ของมินตรา นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีชมพู หมายถึง ความสดใส เนื่องจาก (426) ผู้พูดกล่าวถึงเรื่องราวที่ท้าทายในชีวิตของตนซึ่งแตกต่างจากวัยเด็กที่ยังเป็นช่วงชีวิตที่สดใสอยู่ ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีชมพู]

สดใส

สด

อ่อน

วงความหมายปลายทาง

[สดใส]

ผ่องใส, ไม่ขุ่นมัว

องค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สดใส สด และอ่อน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีชมพูที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีชมพูเป็นสีที่มีความสดใสของสีและเป็นสีอ่อน ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายไปยัง ‘ผ่องใส, ไม่ขุ่นมัว’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ **[สดใส]** ได้

(427) NWCOL046 หนุ่มห้าวบางคนห้าวมาก จนสาวสดเห็นท่าไม่ได้การ แพ้เปรี้ยบ ต้องสร้างสมดุคทางบุคลิกด้วยการเติมสีชมพูเข้าไปหน่อย เติมความอ่อนไหวให้เธอเห็นเข้าไปนิด กลายเป็นส่วนผสมของ bad boy ปนพระเอกหนังเกาหลี จะดูว่าน่ารักไปอีกแบบ

วรรณกรรมเรื่อง รวมคอลัมน์ของสาลินี นิตยสารพลอยแถมเพชร

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีชมพู หมายถึง อ่อนหวาน เนื่องจาก (427) กล่าวถึงบุคลิกของผู้ชายที่ดูหยาบกระด้างจนผู้หญิงไม่สนใจ จึงต้องเพิ่มความอ่อนหวานเข้าไปให้สมดุลกัน ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีชมพู]

สดใส

อ่อน

วงความหมายปลายทาง

[อ่อนหวาน]

งามละมุนละไม

องค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สดใสและอ่อน สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีชมพูที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีชมพูเป็นสีที่มีความสดใสของสีและเป็นสีอ่อน ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีชมพูทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'งามละมุนละไม' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [อ่อนหวาน] ได้

คำเรียกสีส้ม ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **มนุษย์กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมาก' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(428) NACMD050 โชนสีเขียวเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีเหลือง โชนสีเหลืองเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีส้ม โชนสีส้มเสี่ยงน้อยกว่าโชนสีแดง มีคำแนะนำคร่าวๆ สำหรับการปฏิบัติตัวอยู่ด้วย ซึ่งสามารถพิมพ์รายงานการประเมินเก็บไว้ได้ด้วย

รวมบทความนายแพทย์สมเกียรติ แสงวัฒนาโรจน์

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีส้ม หมายถึง มีความเสี่ยงมาก เนื่องจาก (428) กล่าวถึงพื้นที่ที่มีความเสี่ยงแต่ละระดับ ซึ่งสีส้มที่ในบริบทนี้หมายถึงมีความเสี่ยงมากนั้นอยู่ในระดับที่ 3 รองจากสีแดงที่หมายถึงมีความเสี่ยงมากที่สุด ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีส้ม]

แดงกับเหลือง

ไม่สว่างเท่าแดง

สว่าง

ร้อน

จุดขาด

→

วงความหมายปลายทาง

[มีความเสี่ยงมาก]

เหตุที่ทำให้เกือบถึงแก่ความ

ตายหรือพินาศ

องค์ประกอบทางความหมายของสีส้มที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ แดงกับเหลือง ไม่สว่างเท่าแดง สว่าง ร้อน และจุดขาด สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีส้มที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีส้มเป็นสีที่ผสมระหว่างสีแดงกับสีเหลืองและสีวรรณะร้อน และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสีส้มที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีส้มเป็นสีที่มีความจุดขาดด้วย ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีส้มทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'เหตุที่ทำให้เกือบถึงแก่ความตายหรือพินาศ' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [มีความเสี่ยงมาก] ได้

คำเรียกสีเทา ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์ ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'มีความทุกข์' และ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ก้ำกึ่ง/เป็นกลาง' และ 'กึ่งผิดกฎหมาย' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(429) NWCOL108 หมอให้ยาคลายเครียด รุ่งขึ้นกัดฟันไปทำงาน และพยายามมาเรียนเมื่อถึงเวลา แต่เมื่อมาแล้วก็เป็นอย่างนี้ เห็นหน้าของเขายืนดักกรอ หัวใจสีเทาของหญิงสาวช้าระบมกว่าเดิม ไม่อาจเข้มแข็งอยู่ได้

รวมคอลัมน์ของสิริมา อภิจาริน นิตยสารดิฉัน

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีเทา หมายถึง มีความทุกข์ เนื่องจาก (429) เป็นเหตุการณ์ที่หญิงสาวพยายามตัดใจจากผู้ชายคนหนึ่ง แต่เมื่อได้พบเขา เธอก็กลับเป็นทุกข์มากกว่าเดิม ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีเทา]

ดำกับขาว

ไม่สดใส

หม่น

คลุมเครือ

วงความหมายปลายทาง

[มีความทุกข์]

ความยากลำบาก, ความไม่

สบายกายไม่สบายใจ, ความ

ทนได้ยาก, ความทนอยู่ใน

สภาพเดิมไม่ได้

องค์ประกอบทางความหมายของสีเทาที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ดำกับขาว ไม่สดใส หม่น และคลุมเครือ สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่เกิดจากการผสมกันของสีคู่ตรงข้ามคือขาวกับดำ และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่หม่นมัวและไม่มีสีสัน ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีเทาทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง ‘ความยากลำบาก, ความไม่สบายกายไม่สบายใจ, ความทนได้ยาก, ความทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ **[มีความทุกข์]** ได้

(430) ผมนี่มีอยู่แค่ 2 สี คือสีขาวกับสีดำเท่านั้น ถ้าผมได้ลงไปหาขาว ผมต้องเป็นขาว ถ้าลงไปหาดำก็คือดำ ชีวิตผมไม่มีสีเทา เพราะสีเทามันมองไม่ค่อยชัด

วรรณกรรมเรื่อง หม่าความลับในไหปลาแดก

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีเทา หมายถึง กำกั่ง เป็นกลาง เนื่องจาก (430) ผู้พูดกล่าวถึงตัวเองว่าจะเป็นขาวหรือดำเท่านั้น เป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง ไม่เป็นสีเทาซึ่งเป็นกลาง ซึ่งสามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีเทา]

ดำกับขาว

ไม่ชัดเจน

มืด

สีกลาง

วงความหมายปลายทาง

[กำกั่ง เป็นกลาง]

ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง,
เกือบ,เท่า ๆ กัน, พอ ๆ กัน,
ไล่เลี่ยกัน

→

องค์ประกอบทางความหมายของสีเทาที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ดำกับขาว ไม่ชัดเจน มืด และเป็นสีกลาง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่เกิดจากการผสมกันของสีคู่ตรงข้ามคือสีขาวและสีดำและเป็นสีกลาง และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่หม่นมัวและไม่มีความสดใส ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีเทาทั้งหมดนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายไปยัง 'ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง, เกือบ,เท่า ๆ กัน, พอ ๆ กัน, ไล่เลี่ยกัน' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [กำกั่ง เป็นกลาง] ได้

(431) ESUN046 บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายในประเทศไทย ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าสนับสนุน เพราะธุรกิจการพนันนั้น แม้จะเป็นธุรกิจสีเทาเช่นเดียวกับ ธุรกิจยาสูบ แอลกอฮอล์ แต่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาลให้กับประเทศ ดึงเม็ดเงินจากชาวต่างประเทศได้มาก

งานเขียนระดับอุดมศึกษา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า สีเทา หมายถึง กิ่งผิดกฎหมาย เนื่องจาก (431) ผู้พูดกล่าวธุรกิจต่าง ๆ ที่เป็นได้ทั้งธุรกิจที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งสามารถแสดงการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[สีเทา]

ด่ากับขาว

มืด

หม่นหมอง

วงความหมายปลายทาง

[กิ่งผิดกฎหมาย]

ทั้งถูกและผิดกฎหมายที่ผู้ที่มี

อำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับ

บุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการ

ทั่วไป

องค์ประกอบทางความหมายของสีเทาที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ด่ากับขาว มืด และหม่นหมอง สอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากทฤษฎีสีทางศิลปะที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่เกิดจากการผสมกันของสีคู่ตรงข้ามคือสีขาวและสีดำ และสอดคล้องกับองค์ประกอบของสีเทาที่ได้จากคลังคำที่กล่าวว่า สีเทาเป็นสีที่หม่นมัวและไม่มีสีสัน ซึ่งจากองค์ประกอบทางความหมายของสีเทาทั้งหมดนั้นสามารถถ้อยความหมายไปยัง 'ทั้งถูกและผิดกฎหมายที่ผู้ที่มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไป' ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของ [กิ่งผิดกฎหมาย] ได้

2.1.3 กระบวนการอุปลักษณนามนัย (Metaphonymy)

อุปลักษณนามนัยเป็นกระบวนการที่อุปลักษณและนามนัยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันซึ่งปฏิสัมพันธ์ของอุปลักษณและนามนัยมีทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่ 1) การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Expansion of Metaphoric Source) 2) การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ (Metonymic Expansion of Metaphoric Target) 3) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) และ 4) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายปลายทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Target) (Ruiz de Mendoza Ibáñez & Galera Masegosa, 2014) ซึ่งการใช้กระบวนการอุปลักษณนามนัยในแต่ละสมัยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.3.1 กระบวนการอุปลักษณนามนัยในสมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยามีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยทั้งหมด 3 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5 ของกระบวนการทางปริธานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 37 ดังนี้

ตาราง 37 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยอยุธยา

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
แดง	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	3	100	100

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยข้างต้นสามารถจัดเป็นประเภทย่อยของอุปลักษณนามนัยได้ 1 แบบ คือ แบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) เป็นการอธิบายถึงนามนัยที่ทำหน้าที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ ซึ่งนามนัยดังกล่าวจะถูกลดความเป็นนามนัยลง

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ ไว้ใน (432) – (433) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสี่แดง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณได้ 1 วงความหมาย คือ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'เศร้า' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

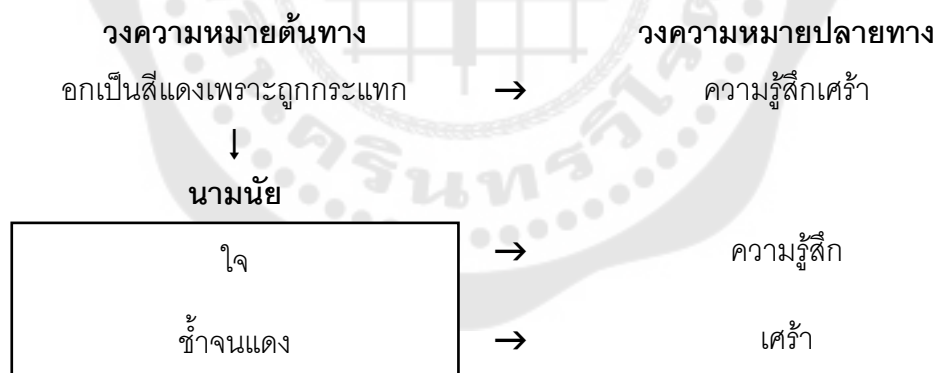
(432)	ระทระทวย	
	ระลู่ระลวย	กระโหยโรยแรง
	ยะยับยะยับ	ดุจปลาตีแปลง
	อกซ้าก้าแดง	น้ำตาลามไหล

วรรณกรรมเรื่อง เสือโคคำฉันท์ (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540c)

(433)	มาลดำบลบ้านท้าย	ไฟแดง
	แดงบ่แดงเลยแดง	อกซึก
	ซึกใจทุราแดง	ลิวจาก
	จากแม่ไปหน้าซึก	เร่งซึกทรวงถวิล ฯ

วรรณกรรมเรื่อง โคลงนิราศเจ้าฟ้าอภัย (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2540a)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า อกแดง/อกซึกกำแดง หมายถึง ความรู้สึกเศร้า ซึ่ง ‘อกเป็นสีแดงเพราะถูกกระแทก’ เป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณณ์ถูกลดความเป็นนามนัยลงเหลือเพียง ‘ใจซึกจนแดง’ ทั้งนี้ การลดความเป็นนามนัยของ ‘อก’ คือ อกมีความหมายเชิงนามนัยอื่น ๆ อีก เช่น อกสามารถใช้อ้างถึงด้านมหรือแกนกลางของวัตถุ เช่น แกนกลางของว่าว เรียกว่า อกว่าวได้ เป็นต้น แต่ในที่นี้เราต้องการความหมายของอกที่หมายถึง “ใจ” เท่านั้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงนามนัยแบบทั้งหมดอ้างถึงส่วนย่อย (THE WHOLE FOR THE PART) โดยสามารถถ่ายโยงความหมาย “ใจซึกจนแดง” ไปยังวงความหมายปลายทาง “ความรู้สึกเศร้า” ได้ ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

2.1.3.2 กระบวนการอุปลักษณณ์นามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) มีการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณณ์นามนัยทั้งหมด 7 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.04 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 38 ดังนี้

ตาราง 38 การใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เหลือ	ความผิดปกติ	ป่วยหรือ	6	85.71	85.71
		บาดเจ็บมาก			
		จนแทบ			
		เสียชีวิต			
เขี้ยว	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	1	14.29	14.29

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสี่เชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยทั้งหมด 7 ข้อมูลข้างต้นนั้น สามารถแบ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยได้ 2 แบบ ดังนี้

2.1.3.2.1 แบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) เป็นการอธิบายถึงนามนัยที่ทำหน้าที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณซึ่งนามนัยดังกล่าวจะถูกขยายความเป็นนามนัยขึ้นซึ่งอุปลักษณนามนัยแบบนี้มีทั้งหมด 6 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 85.71 ของกระบวนการอุปลักษณนามนัยในรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 39 ดังนี้

ตาราง 39 การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี่	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เหลือ	ความผิดปกติ	ป่วยหรือ	6	100	100
		บาดเจ็บมาก			
		จนแทบ			
		เสียชีวิต			

ตาราง 40 การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมาย
ต้นทางของอุปลักษณในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เขียว	อารมณ์ ความรู้สึก	เศร้า	1	100	100

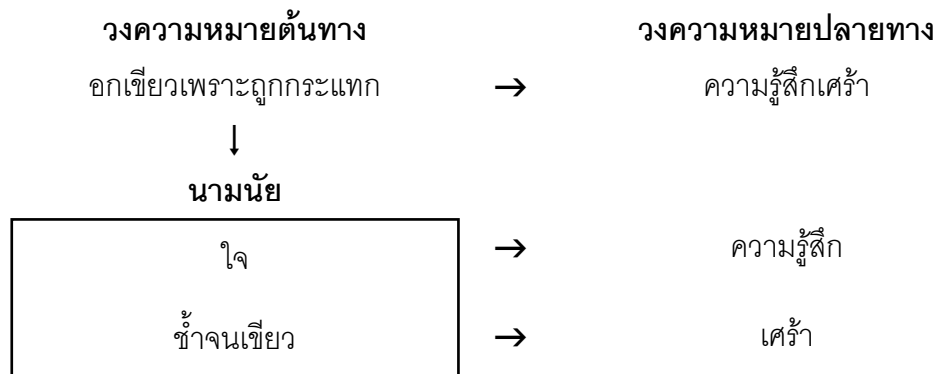
ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบ
การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณไว้ใน (435) และแสดงการถ่าย
โยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกสีเขียว ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการลด
ความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณได้ 1 วงความหมาย คือ **อารมณ์
ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘เศร้า’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(435) “มุงเห็นเกาะไผ่พูน เด็ดเดี่ยว
ไผ่บ่เขียวเรียมเขียว ออกคล้า
จากมารากแรงเจียว ทรวงจี้
เจ็บอุระเรียมซ้ำ ชอกเนื้อในทรวง ฯ”

วรรณกรรมเรื่อง โคลงนิราศชุมพร (พระพิพิธสาตี, ม.ป.ป.)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ออกเขียว หมายถึง ความรู้สึกเศร้า ซึ่ง ‘อกเป็น
สีเขียวเพราะถูกกระแทก’ เป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณถูกลดความเป็นนาม
นัยลงเหลือเพียง ‘ใจซ้าจนเขียว’ ทั้งนี้ การลดความเป็นนามนัยของ ‘อก’ คือ อกมีความหมายเชิง
นามนัยอื่น ๆ อีก เช่น อกสามารถใช้อ้างถึงเต้านมหรือแกนกลางของวัตถุ เช่น แกนกลางของว่าว
เรียกว่า อกว่าวได้ เป็นต้น แต่ในที่นี้เราต้องการความหมายของอกที่หมายถึง “ใจ” เท่านั้น ซึ่งเป็น
ความสัมพันธ์เชิงนามนัยแบบทั้งหมดอ้างถึงส่วนย่อย (THE WHOLE FOR THE PART) โดย
สามารถถ่ายโยงความหมาย ‘ใจซ้าจนเขียว’ ไปยังวงความหมายปลายทาง ‘ความรู้สึกเศร้า’ ทั้งนี้
สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

2.1.3.3 กระบวนการอุปลักษณนามนัยในกระบวนการอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) มีการใช้คำเรียกสีเขียวเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยทั้งหมด 1 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.88 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 41 ดังนี้

ตาราง 41 การใช้คำเรียกสีเขียวเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

คำเรียกสี	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
เหลือง	ความผิดปกติ	ป่วยหรือ บาดเจ็บมาก จนแทบ เสียชีวิต	1	100	100

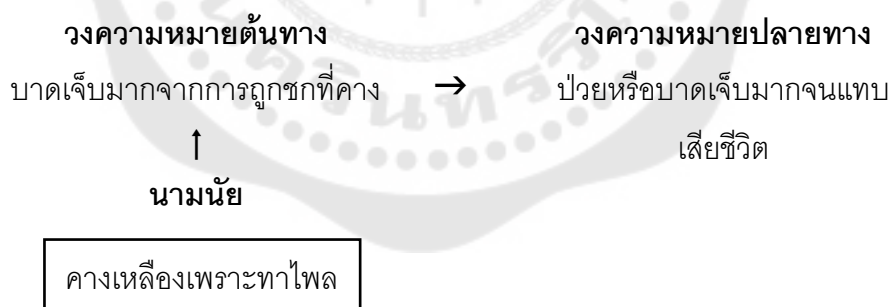
จากข้อมูลการใช้คำเรียกสีเขียวเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยข้างต้นสามารถจัดเป็นประเภทย่อยของอุปลักษณนามนัยได้ 1 แบบ คือ การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) เป็นการอธิบายถึงนามนัยที่ทำหน้าที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณซึ่งนามนัยดังกล่าวจะถูกขยายความเป็นนามนัยขึ้น

ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณไว้ไน (436) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกชื่อเหลือง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณได้ 1 วงความหมาย คือ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต’ เหมือนกับในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(436) “หรือเราทำกรรมเวรเปนเกณฑ์เคราะห์ เหลือจะเลาะลัดลี้ลี้หนีหาย
มาพินน้ำข้าพบประสบทราย ถึงมิตายก็คางเหลืองเหมือนเรื่องราว”
วรรณกรรมเรื่อง นิราศลอนดอน (กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2553)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คางเหลือง มีความหมายว่า ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต ซึ่ง ‘คางเหลืองเพราะทาไฟล’ ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณถูกขยายความหมายเป็น ‘บาดเจ็บมากจากการถูกชกที่คาง’ จากนั้นได้ถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า ‘ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต’ ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

2.1.3.4 กระบวนการอุปลักษณนามนัยในกระบวนการอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) มีการใช้คำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยทั้งหมด 44 ข้อมูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.89 ของกระบวนการทางปริธานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบ โดยสามารถแสดงผลเป็นตาราง 42 ดังนี้

ตาราง 42 การใช้คำเรียกสิ่งเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10)

คำเรียกสิ่ง	วงความหมาย	ความหมาย	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ร้อยละรวม
ดำ	ลักษณะ	ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ	1	2.27	2.27
		อารมณ์ความรู้สึก	1	2.27	
เหลือง	ความผิดปกติ	ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต	4	9.09	11.36
		อารมณ์ความรู้สึก	1	2.27	
เขียว	ลักษณะ	ให้เงินไปก่อนแล้วเอาลูกสาวมาเป็นโสเภณีภายหลัง	1	2.27	15.9
		อนุญาต	5	11.36	
		ราคาประหยัด	31	70.45	70.45

จากข้อมูลการใช้คำเรียกสิ่งเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณนามนัยข้างต้นสามารถจัดเป็นประเภทย่อยของอุปลักษณนามนัยได้ 1 แบบ คือ การขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ (Metonymic Reduction of Metaphoric Source) เป็นการอธิบายถึงนามนัยที่ทำหน้าที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณซึ่งนามนัยดังกล่าวจะถูกขยายความเป็นนามนัยขึ้น

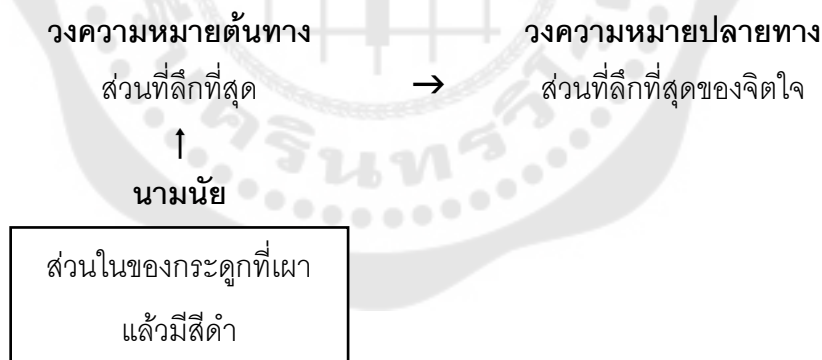
ผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณไว้ไน (437) - (445) และแสดงการถ่ายโยงความหมายไว้ ดังนี้

คำเรียกชื่อดำ ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณไว้ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า ‘ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ’ ที่อยู่ในวงความหมายย่อย ‘ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้น’ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(437) “แค้นหล่อนฝังแน่นอยู่ในกระดูกดำเสียแล้ว”

วรรณกรรมเรื่อง ครอบจักรวาล (อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, 2518)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า กระดูกดำ มีความหมายว่า ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ ซึ่ง ‘ส่วนในของกระดูกที่เผาแล้วมีสีดำ’ ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณถูกขยายความหมายเป็น ‘ส่วนที่ลึกที่สุด’ จากนั้นได้ถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า ‘ส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ’ ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

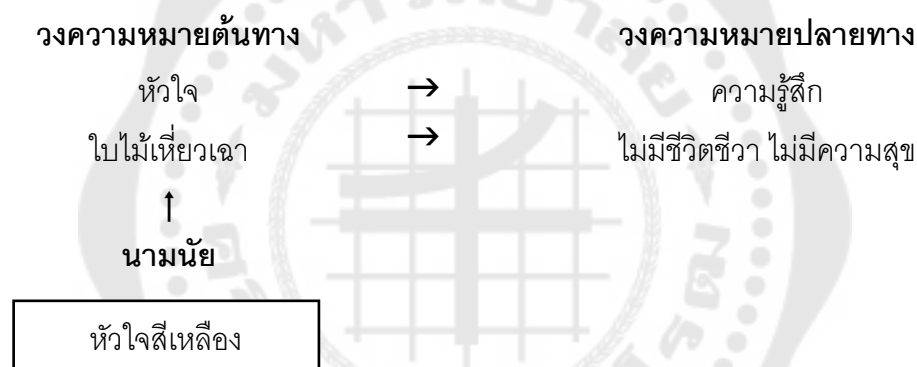

คำเรียกชื่อเหลืออง ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณไว้ได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า ‘ไม่มีความสุข’ และ **ความผิดปกติ** ที่มีความหมายว่า ‘ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต’ ซึ่งความหมาย ‘ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต’ นี้พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 – 6) เช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

(438) “อุปมาความรักของหล่อนเหมือนใบไม้ ลมปากของชายประคองหนึ่งฤดู เมื่อถึงคราวเปลี่ยน ฤดูสีสนววรรณะของใบไม้อย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูนั้น ๆ ฤดูของทะเลงได้ผ่านไปแล้ว ฤดูของนาย วิฑูรพันธ์เข้ามาแทนที่ หัวใจสีเขียวของแม่วารีก็กลับเป็นสีเหลืองโดยฉับพลัน คิดขึ้นมาแล้วหัวอก ของเธอแทบจะระเบิดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย”

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวใจสีเหลือง มีความหมายว่า รู้สึกไม่มีความสุข ซึ่ง ‘สีเหลือง’ ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะถูกขยายความหมายเป็น ‘เหี่ยวเฉา’ จากนั้นได้ ถ้ายองความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า ‘ไม่มีชีวิตชีวา, ไม่มี ความสุข’ ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ้ายองความหมายได้ ดังนี้

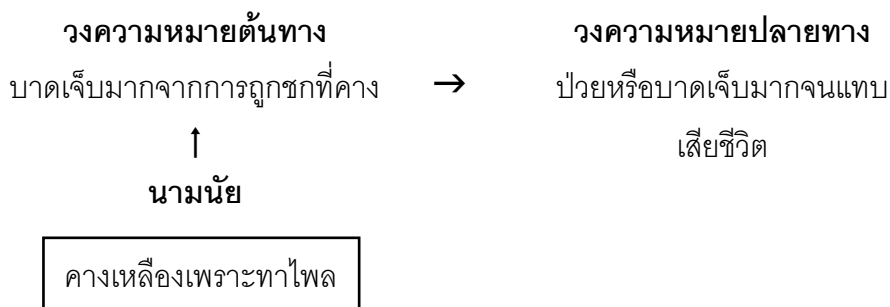

(439) อ้ากกกกก แค้ซันแรกก็เล่นเอาสะโพกครากแล้ว ถ้าฝึกไปจนถึงเลเวลห้าไม่ถึงกับคาง เหลืองปางตายนอนดิ้นกระแต่วๆ ไปเฝ้ายมบาลเหรอนเญ่ ให้ตายเถอะ นี่มันดินแดนนรก ชัดชัดดดดดด TOT”

วรรณกรรมเรื่อง love land หัวใจก็กักคูรักอลวล

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า คางเหลือง มีความหมายว่า ป่วยหรือบาดเจ็บมากจน แทบเสียชีวิต ซึ่ง ‘คางเหลืองเพราะทาไฟล’ ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะถูกขยาย ความหมายเป็น ‘บาดเจ็บมากจากการถูกชกที่คาง’ จากนั้นได้ถ้ายองความหมายไปยังวง ความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า ‘ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต’ ทั้งนี้ สามารถ แสดงการถ้ายองความหมายได้ ดังนี้

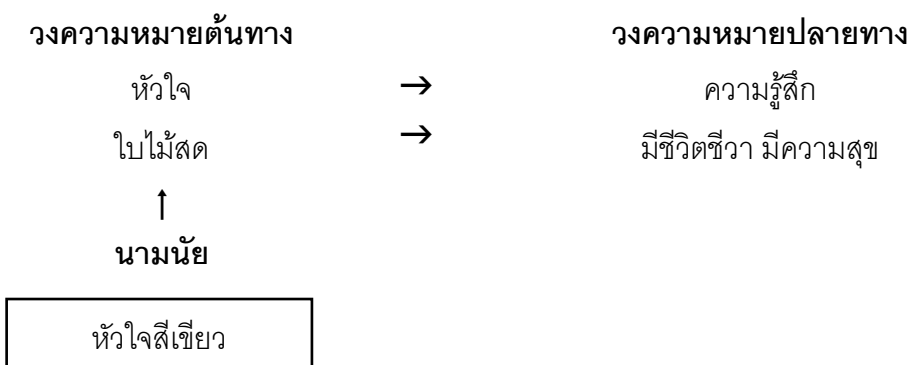

คำเรียกสี่เหลี่ยม ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณนามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ 2 วงความหมาย ได้แก่ **อารมณ์** **ความรู้สึก** ที่มีความหมายว่า 'มีความสุข' และ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ให้เงินไปก่อนแล้วเอาลูกสาวมาเป็นโสเภณีภายหลัง' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการให้โดยหวังประโยชน์' และ 'อนุญาต' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของการกระทำ กิริยา และท่าทาง' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ดังนี้

(440) “อุปมาความรักของหล่อนเหมือนใบไม้ ลมปากของชายประดุจหนึ่งฤดู เมื่อถึงคราวเปลี่ยนฤดูสีต้นวรรณชะของใบไม้อย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูนั้น ๆ ฤดูของทะเลงได้ผ่านไปแล้ว ฤดูของนายวิหุรพันธ์เข้ามาแทนที่ หัวใจสี่เหลี่ยมของแม่วารีก็กลับเป็นสี่เหลี่ยมโดยฉับพลัน คิดขึ้นมาแล้วหัวอกของเธอแทบจะระเบิดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย”

วรรณกรรมเรื่อง หัวใจปรารถนา (กุหลาบ สายประดิษฐ์, 2548g)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า หัวใจสี่เหลี่ยม มีความหมายว่า รู้สึกมีความสุข ซึ่ง 'สี่เหลี่ยม' ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณถูกขยายความหมายเป็น 'ใบไม้สด' จากนั้นได้ถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า 'มีชีวิตชีวา, มีความสุข' ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

(441) ห้ามเพลิงไว้อย่าให้มีควัน ห้ามตกเขี้ยวใครกันห้ามได้ ห้ามเปิดบ่อนการพนันอีกอย่าง ยาก
นา ห้ามส่งออกอีกไซ้ร้ออย่าห้ามกัญชา

วรรณกรรมเรื่อง ฉันทน์เป็นคนไทย

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า จากบริบทจะเห็นได้ว่า ตกเขี้ยว มีความหมายว่า การ
ที่นายทุนให้เงินแก่พ่อแม่ล่องหน้า แล้วค่อยมาเอาลูกสาวไปเป็นโสเภณีเมื่อโตเต็มที่แล้ว ซึ่ง 'เขี้ยว'
ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณณ์ถูกขยายความหมายเป็น 'ข้าวหรือผลไม้ที่ยังไม่แก่เต็มที่'
จากนั้นได้ถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า 'เด็กผู้หญิงที่โต
เต็มที่' ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

การที่นายทุนให้เงินแก่ชาวนา
ชาวไร่กู่ตอนที่ข้าวหรือผลไม้ยังไม่
แก่เต็มที่ แล้วค่อยมาเอาผลผลิต
ไปเมื่อแก่เต็มที่แล้ว

↑
นามนัย

ตกเขี้ยว

วงความหมายปลายทาง

การที่นายทุนให้เงินแก่พ่อแม่ล่องหน้า แล้วค่อยมา
เอาลูกสาวไปเป็นโสเภณีเมื่อโตเต็มที่แล้ว

(442) ทางผู้จัดได้สังเกตเห็นว่าการแสดงครั้งนี้จะเป็นการแสดงครั้งแรกของประเทศไทยที่น่านักร้อง
ต่างค่ายมาร้องเพลงคู่กัน ซึ่งทางต้นสังกัดของพวกคุณก็เปิดไฟเขี้ยวและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี”

วรรณกรรมเรื่อง ยัยตัวแสบหวานใจนายชูเปอร์สตาร์

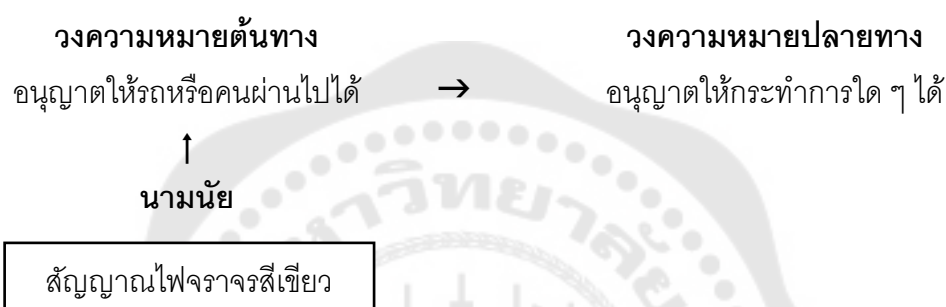
(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(443) สาแค้นรู้ว่าฝีมือขนาดเขาก็กไม่เท่าไรรายได้ก็จะเขยิบขึ้นไปได้ถึงปิดหนึ่งล้านดอลลาร์
อย่างไม่ยากเย็น จะมีบัตรเขี้ยวไม่ต้องห่วงเรื่องต่อวีซ่า มีบ้านหรูหรรษา และความสะดวกสบายเท่าที่
เศรษฐีคนหนึ่งจะพึงมี บรรลุความฝันแบบอเมริกันชน”

วรรณกรรมเรื่อง ทางเทวดา

(ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ไฟเขียว มีความหมายว่า อนุญาตให้กระทำการใด ๆ ได้ และบัตรเขียว มีความหมายว่า เอกสารที่อนุมัติให้ชาวต่างประเทศอาศัยและทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่ง 'สัญญาณไฟจราจรสีเขียว' ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ถูกขยายความหมายเป็น 'อนุญาตให้รถหรือคนผ่านไปได้' จากนั้นได้ถ่างโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า 'อนุญาตให้กระทำการใด ๆ ได้' ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่างโยงความหมายได้ ดังนี้

คำเรียกสีฟ้า ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์นามนัยแบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณ์ได้ 1 วงความหมาย คือ **ลักษณะ** ที่มีความหมายว่า 'ราคาประหยัด' ที่อยู่ในวงความหมายย่อย 'ลักษณะของราคา' ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างไว้ ดังนี้

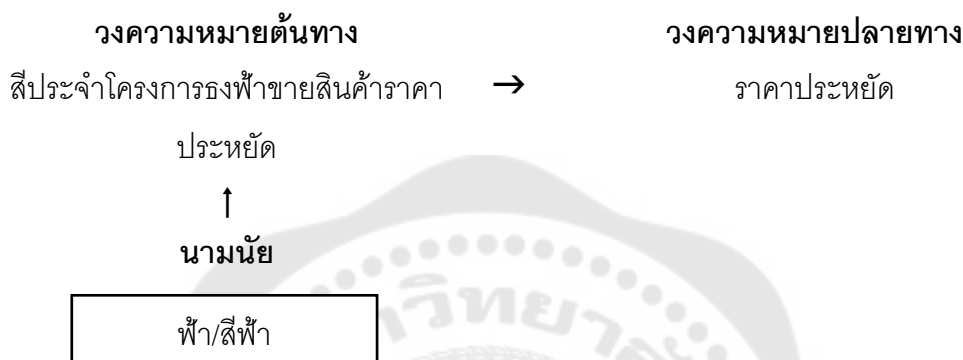
(444) “NWRP_EC018 ขณะเดียวกัน จะจัดโครงการฟาร์ม เอาต์เลต เปิดจุดจำหน่ายสินค้าตามต่างจังหวัดแหล่งท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนนั้น ๆ นำสินค้าที่มีศักยภาพมาจำหน่าย ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมกับร้านขายสินค้าราคาเดียวหรือบลู ซ็อบที่จะจำหน่ายสินค้าภายในร้านไม่เกิน 60 บาทต่อชิ้น และยังมีร้านอาหารธงฟ้า ร้านสีฟ้าที่จำหน่ายอาหารในศูนย์อาหารห้างสรรพสินค้าที่สำคัญในปีนี้จะมีการจัดงานสินค้าธงฟ้าทั่วประเทศกว่า 300 ครั้ง

ข่าวเศรษฐกิจ (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

(445) “NWRP_EC019 สนามบินสีฟ้าลดค่าธรรมเนียมเดินทาง ร้านอาหารสีฟ้าลดค่าอาหาร ซอปิงสีฟ้าซึ่งจะขอความร่วมมือห้างสรรพสินค้าให้จัดโปรโมชั่นลดราคาพร้อมเพรียงกัน รวมถึงเอนเตอร์เทนสีฟ้าหรือธุรกิจบันเทิง ดึงบริษัทแกรมมี่และอาร์เอสลดราคาสินค้ากลุ่มบันเทิง”

ข่าวเศรษฐกิจ (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

จากบริบทจะเห็นได้ว่า ฟ้าและสีฟ้า มีความหมายว่า ราคาประหยัด ซึ่ง 'ฟ้า/สีฟ้า' ที่เป็นวงความหมายต้นทางของอุปลักษณณ์ถูกขยายความหมายเป็น 'สีประจำโครงการธงฟ้าขายสินค้าราคาประหยัด' จากนั้นได้ถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทางที่แสดงความหมายว่า 'ราคาประหยัด' ทั้งนี้ สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมายได้ ดังนี้

จากหัวข้อ 2.1 กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ มีกระบวนการที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละสมัย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิจัยไว้ใน 2.2 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายดังนี้

2.2 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย

จากการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่นในสมัยต่าง ๆ ในข้อ 2.1 กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน พบว่า ในแต่ละสมัยมีกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 43 ดังนี้

ตาราง 43 วิวัฒนาการของกระบวนการทางปริศนาที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมาย

กระบวนการ	ประเภทย่อยของกระบวนการ	มีอยู่	ไม่มี	มีอยู่	ไม่มี	มีอยู่	ไม่มี	มีอยู่	ไม่มี	มีอยู่	ไม่มี					
		✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗					
	ผลอ้างอิงเหตุ	✓	43	100	✓	18	30	✓	164	71.30	✓	56	49.56	✓	603	53.36
	คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงถึงประเภท	-	-	-	✓	27	45	✓	45	19.57	✓	42	37.17	✓	312	27.61
นามนัย	สมาชิกของประเภทอ้างอิงถึงประเภท	-	-	-	✓	5	8.33	✓	5	2.17	-	-	-	-	-	-
	ส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมด	-	-	-	-	-	-	✓	2	0.87	✓	1	0.88	✓	2	0.18
	ภาษาแทนสิ่งที่ถูกบรรจุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1	0.09
อุปลักษณ	-	-	-	-	✓	7	11.67	✓	7	3.04	✓	13	11.5	✓	168	14.87
	การลดความเป็นนามนัยในวง	-	-	-	✓	3	5	✓	1	0.43	-	-	-	-	-	-
	อุปลักษณ	-	-	-	✓	3	5	✓	1	0.43	-	-	-	-	-	-
อุปลักษณนามนัย	การขยายความเป็นนามนัยในวง	-	-	-	-	-	-	✓	6	2.61	✓	1	0.88	✓	44	3.89
	อุปลักษณ	-	-	-	-	-	-	✓	6	2.61	✓	1	0.88	✓	44	3.89
ร้อยละรวม		43	100	60	100	230	100	113	100	113	100	1130	100	1130	100	100

จากตาราง 43 จะเห็นได้ว่า กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ จะเพิ่มขึ้นตามยุคสมัย กล่าวคือ ในสมัยสุโขทัยพบกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ เพียงกระบวนการเดียว คือ กระบวนการนามนัย แบบผลอ้างอิงเหตุ ซึ่งพบทั้งหมด 43 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยสุโขทัย

ต่อมาในสมัยอยุธยา พบว่า มีกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณะและอุปลักษณะนามนัย ทั้งนี้ ถือว่าในสมัยอยุธยาพบกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ครบทั้ง 3 กระบวนการเป็นสมัยแรก ซึ่งรายละเอียดของกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายในสมัยอยุธยามีดังต่อไปนี้ 1) นามนัย พบประเภทย่อยทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ 1.1) ผลอ้างอิงเหตุพบทั้งหมด 18 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 30 1.2) คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 27 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 45 และ 1.3) สมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 5 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 8.33 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยอยุธยา 2) อุปลักษณะพบทั้งหมด 7 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 11.67 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยอยุธยา และ 3) อุปลักษณะนามนัย แบบการลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะ พบทั้งหมด 3 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 5 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยอยุธยา

ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมด 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) นามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่ 1.1) ผลอ้างอิงเหตุพบทั้งหมด 164 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 71.3 1.2) คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 45 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 19.57 1.3) สมาชิกของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 5 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 2.17 และ 1.4) ส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมดพบทั้งหมด 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.87 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น 2) อุปลักษณะ พบทั้งหมด 7 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.04 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และ 3) อุปลักษณะนามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 2 แบบ ได้แก่ 3.1) การลดความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะพบทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.43 และ 3.2) แบบการขยายความเป็น

นามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะพบทั้งหมด 6 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 2.61 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมด 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) นามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ 1.1) ผลอ้างอิงเหตุพบทั้งหมด 56 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 49.56 1.2) คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 42 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 37.17 และ 1.3) ส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมดพบทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.88 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง 2) อุปลักษณะ พบทั้งหมด 13 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง และ 3) อุปลักษณะนามนัย แบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะพบทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.88 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง

ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมด 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) นามนัย ซึ่งพบประเภทย่อยทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่ 1.1) ผลอ้างอิงเหตุพบทั้งหมด 603 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 53.36 1.2) คุณสมบัติของประเภทอ้างอิงประเภทพบทั้งหมด 312 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 27.61 1.3) ส่วนย่อยอ้างอิงทั้งหมดพบทั้งหมด 2 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.18 และ 1.4) ภาชนะแทนสิ่งที่ถูกบรรจุพบทั้งหมด 1 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน 2) อุปลักษณะ พบทั้งหมด 168 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 14.87 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน และ 3) อุปลักษณะนามนัย แบบการขยายความเป็นนามนัยในวงความหมายต้นทางของอุปลักษณะพบทั้งหมด 44 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 3.89 ของกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายทั้งหมดที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในสมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) จะพบการใช้กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสิ่งไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ครบทั้ง 3 กระบวนการ ได้แก่ นามนัย อุปลักษณะ และอุปลักษณะนามนัยแล้วนั้น แต่กระบวนการทางปริชานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบมากที่สุดในทุกสมัยคือนามนัย ส่วนกระบวนการ

ทางปริชานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบบรองลงมาคือ อุปลักษณะ และกระบวนการทางปริชานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบน้อยที่สุดคือ อุปลักษณะนามนัย

จากหัวข้อที่ 1 ที่ได้กล่าวถึงการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และหัวข้อที่ 2 กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ ไปแล้วนั้น ผู้วิจัยจะอธิบายการเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7-ปัจจุบัน) ตามลำดับ ในหัวข้อที่ 3 ต่อไปนี้

3. การเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายการเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7-ปัจจุบัน) ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีในภาษาไทยสมัยแรกคือสมัยสุโขทัยมีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ 5 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว สมัยที่ 2 สมัยอยุธยา มีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ 9 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม และฟ้า และสมัยที่ 3 สมัยรัตนโกสินทร์ มีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งในการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในแต่ละสมัยนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละสมัย ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 44 ดังนี้

ตาราง 44 คำเรียกสีที่ใช้เรียกวัตถุเปรียบเทียบกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัย
สุโขทัยถึงปัจจุบัน

สมัย	ลักษณะ การใช้	คำเรียกสี											
		ขาว	ดำ	แดง	เหลือง	เขียว	ม่วง	ชมพู	ส้ม	ฟ้า	เทา	น้ำเงิน	น้ำตาล
สุโขทัย	เรียกสี	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
	เปรียบเทียบ	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อยุธยา	เรียกสี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
ร.1 - 3	เรียกสี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
ร.4 - 6	เรียกสี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
ร.7 - ปัจจุบัน	เรียกสี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 44 จะเห็นได้ว่า ในสมัยที่มีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุน้อยจะพบการใช้คำ
เรียกสีเชิงเปรียบเทียบน้อยด้วย กล่าวคือ ในสมัยสุโขทัยมีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ
น้อยที่สุดคือ 5 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียวนั้น พบการใช้คำเรียกสี
ที่ในเชิงเปรียบเทียบน้อยที่สุดด้วย คือ 1 คำ คือ คำเรียกสีแดง

ส่วนในสมัยอยุธยาที่มีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ 9 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง
เหลือง เขียว ม่วงชมพู ส้ม และฟ้า นั้น พบการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 5 คำ
ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งมากกว่าในสมัยสุโขทัย 4 คำ

ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่
4 - 6) ที่มีคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุ 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง
ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาลนั้น พบการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 5 คำ
ได้แก่ คำ
เรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว เช่นเดียวกับในสมัยอยุธยา

ในขณะที่สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ที่มีคำเรียกที่ใช้เรียกชื่อของวัตถุมากที่สุด คือ 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาวย ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาลนั้น พบการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบมากที่สุด คือ 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาวย ดำ แดง เหลือง เขียว ม่วง ชมพู ส้ม ฟ้า เทา น้ำเงิน และน้ำตาล

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า คำเรียกสีที่พบว่าถูกใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) นั้น เป็นคำเรียกสีที่ใช้เรียกชื่อของวัตถุในสมัยสุโขทัย ได้แก่ คำเรียกสีขาวย ดำ แดง เหลือง และเขียว

ในขณะที่สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ที่มีคำเรียกชื่อของวัตถุทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาวย ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล เช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) นั้น พบว่ามีการใช้คำเรียกชื่อของวัตถุมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 12 คำ ซึ่งพบคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสมัยอื่น ๆ ทั้งหมด 7 คำ ได้แก่ คำเรียกสีชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) น่าจะมีปัจจัยที่ส่งผลให้ต้องใช้คำเรียกสีชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาลในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม 2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ 3) การเกิดองค์ความรู้ใหม่ 4) การเกิดนวัตกรรมใหม่ และ 5) การใช้ภาษาเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคของสื่อมวลชน ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายไว้ในบทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ข้อที่ 3 การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ส่วนอีกประเด็นหนึ่งคือ คำเรียกสีที่ถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากที่สุดในทุกสมัย คือ คำเรียกสีแดง รองลงมา ได้แก่ คำเรียกสีขาวย ดำ เหลือง และเขียวที่พบการใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 4 สมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) และรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) ส่วนคำเรียกสีที่ถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบน้อยที่สุด คือ คำเรียกสีชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งพบการใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียวคือ สมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 10) เท่านั้น ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้คำเรียกสีแดงถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากที่สุดในทุกสมัย เนื่องจากคำเรียกสีแดงเป็นคำเรียกสีที่ใช้เรียกชื่อของวัตถุมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยทำให้คนไทยมีความคุ้นเคยมากกว่าคำเรียกสีอื่น ๆ ทั้งนี้ แม้ว่าคำเรียกสีขาวย ดำ เหลือง และเขียวจะเป็นคำเรียกสี

ที่ใช้เรียกสีของวัตถุมงคลตั้งแต่สมัยสุโขทัยเช่นกัน แต่สีแดงมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่ส่งผลให้ถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากที่สุด กล่าวคือ เป็นสีที่โดดเด่นและสามารถดึงดูดประสาทสัมผัสทางตาของมนุษย์ได้ดีกว่าสีอื่น (Fabri, 1968) ส่วนสาเหตุที่ทำให้คำเรียกสีชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาลถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพียงสมัยเดียวนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจากคำเรียกสีดังกล่าวเกิดขึ้นหรือมีใช้หลังคำเรียกสีอื่น ๆ ทำให้คนไทยนำคำเรียกสีเหล่านั้นมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบซ้ำกว่าคำเรียกสีอื่น ๆ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ และเพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปผลตามจุดมุ่งหมายได้ ดังนี้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะสรุปและอภิปรายผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยจะกล่าวถึงลำดับของคำเรียกสีที่ถูกใช้ในเชิงเปรียบเทียบจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด วงความหมายที่ใช้เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในแต่ละสมัย ข้อที่ 2 กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ และข้อที่ 3 การเปรียบเทียบคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยจะอธิบายถึงคำเรียกสีของวัตถุกับคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และข้อสังเกตของการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยสุโขทัยพบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นทั้งหมด 1 คำ คือ คำเรียกสีแดง สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ คำเรียกคำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล โดยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะเสนอรายละเอียดของการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด

วงความหมายที่ใช้เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกสิ่งเปรียบเทียบในแต่ละสมัย ดังนี้

1.1 ลำดับของคำเรียกสิ่งที่ถูกใช้ในเชิงเปรียบเทียบจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด

ลำดับที่ 1 คำเรียกสิ่งแดงเป็นคำเรียกสิ่งที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบมากที่สุด กล่าวคือ สามารถถ่ายทอดความหมายไปยังวงความหมายได้ 13 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อารมณ์ความรู้สึก** 2) **ลักษณะ** 3) **อุณหภูมิจ** 4) **ความผิดปกติ** 5) **วงจรชีวิต** 6) **สิ่งของเครื่องใช้** 7) **ชนชั้น** 8) **ชนชาติ** 9) **ระบอบทางการเมือง** 10) **เวลา** 11) **ธรรมชาติ** 12) **สภาพ** และ 13) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกสิ่งแดงสื่อความหมายว่า อารมณ์โกรธมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในภาษาเคิร์ด ภาษามา ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาอาหรับ จอร์แดนและภาษาอังกฤษ (Mehawesh et al., 2015; Muhammad, 2017; Payne, 2003; Saralamba, 2014; Wijana, 2015) ที่ใช้คำเรียกสิ่งแดงสื่อถึงความโกรธ ความบาดหมาง และความพยายามมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความหมาย 'โกรธ' ของคำเรียกสิ่งแดงเป็นความหมายที่ค่อนข้างเป็นสากล ส่วนสาเหตุที่คำเรียกสิ่งแดงมีความหมายเชิงเปรียบเทียบมากที่สุดนั้น เนื่องจากสิ่งแดงเป็นสีที่โดดเด่นในความคิด มีความชัดเจน และสามารถดึงดูดประสาทสัมผัสทางตาของมนุษย์ได้ดีกว่าสีอื่น (Fabri, 1968)

ลำดับที่ 2 คำเรียกสีขาวสามารถถ่ายทอดความหมายไปยังวงความหมายได้ 11 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อารมณ์ความรู้สึก** 2) **บุคคล** 3) **วงจรชีวิต** 4) **ลักษณะ** 5) **ความผิดปกติ** 6) **เวลา** 7) **ชนชาติ** 8) **ระบอบทางการเมือง** 9) **อุณหภูมิจ** 10) **ของกิน ดื่มและเสพ** และ 11) **สิ่งของเครื่องใช้** ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีขาวส่วนใหญ่จะเป็นความหมายในเชิงบวก เพราะสีขาวเป็นสีสว่าง ไม่มีสีอื่นเจือปน เช่น ความบริสุทธิ์ ความดี และความสะอาด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษามา ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาอาหรับจอร์แดน ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน (Aliakbari & Khosravian, 2012; Hamilton, 2016; Mehawesh et al., 2015; Muhammad, 2017; Payne, 2003; Wijana, 2015; Yu, 2017) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่เราใช้คำเรียกสีขาวสื่อถึงความหมายในเชิงบวกนั้นมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นสากล แต่อย่างไรก็ตามคำเรียกสีขาวก็มีความหมายในเชิงลบด้วย เช่น ความกลัว การยอมแพ้ และความเจ็บป่วย ซึ่งก็พบคำเรียกสีขาวที่มีความหมายเชิงลบในภาษาเปอร์เซีย ภาษาอินโดนีเซีย ภาษามาและภาษาอังกฤษ (Aliakbari & Khosravian, 2012; Hamilton, 2016; Payne, 2003; Wijana, 2015) เช่นกัน

ลำดับที่ 3 คำเรียกชื่อสิ่งของสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 10 วงความหมาย ได้แก่ 1) ความผิดปกติ 2) ลักษณะ 3) อารมณ์ ความรู้สึก 4) ชนชาติ 5) เวลา 6) บุคคล 7) สิ่งของเครื่องใช้ 8) สภาพ 9) ของกิน ดื่มและเสพ และ 10) สารเคมี ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกชื่อสิ่งของส่วนใหญ่จะเป็นความหมายในเชิงลบ เช่น การเจ็บป่วย ความกลัว และความทุกข์ ทั้งนี้ คำเรียกชื่อสิ่งของก็มีความหมายในเชิงบวกด้วย เช่น ความสวยงาม

ลำดับที่ 4 คำเรียกชื่อดำ เขียว ชมพู และเทา

คำเรียกชื่อดำสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ 1) อารมณ์ ความรู้สึก 2) ความผิดปกติ 3) ลักษณะ 4) วงจรชีวิต และ 5) ชนชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากสีดำเป็นขั้วตรงข้ามของสีขาว ทำให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกชื่อดำมีลักษณะตรงกันข้ามกับความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกชื่อขาวด้วย ความหมายตรงข้ามที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ คำเรียกชื่อดำมีความหมายในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นสีที่ไม่สว่าง ไม่สดใส เช่น ความสกปรก ความลับ และการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่คำเรียกชื่อขาวจะมีความหมายในเชิงบวก เช่น ความสะอาด ความชัดเจน และความมีศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยใน ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเคิร์ด ภาษามา ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาอาหรับจอร์แดน ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีน (Aliakbari & Khosravian, 2012; Hamilton, 2016; Mehawesh et al., 2015; Muhammad, 2017; Payne, 2003; Wijana, 2015; Yu, 2017) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่เราใช้คำเรียกชื่อดำสื่อถึงความหมายในเชิงลบและใช้คำเรียกชื่อขาวสื่อถึงความหมายในเชิงบวกนั้นมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นสากล

คำเรียกชื่อเขียวสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ 1) ธรรมชาติ 2) อารมณ์ ความรู้สึก 3) ความผิดปกติ 4) สถานที่ และ 5) ลักษณะ ความหมายส่วนใหญ่ของคำเรียกชื่อเขียวจะมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ต้นไม้ ผลไม้ที่ยังไม่สุก และน้ำทะเล

คำเรียกชื่อชมพูสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ 1) อารมณ์ ความรู้สึก 2) สิ่งของเครื่องใช้ 3) สถานที่ 4) มนุษย์กับเหตุการณ์ และ 5) ลักษณะ สีชมพูเป็นสีที่เกิดจากจากผสมกันระหว่างสีขาวและสีแดง ทำให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกชื่อชมพูบางความหมายมีความคล้ายคลึงกับความหมายของคำเรียกสีแดง เช่น ทั้งคำเรียกสีแดงและชมพูต่างก็มีความหมายที่แสดงถึงความรักและความอันตรายเป็นกัน แต่คำเรียกสีแดงจะสื่อถึงความรักที่มีเสนาหา นำหลงไหล และร้อนแรง ส่วน

ความหมายว่าอันตรายนั้น สีแดงจะมีความหมายว่า มีระดับความเป็นอันตรายมาก ในขณะที่คำเรียกสีชมพูจะสื่อถึงความรักที่อ่อนหวาน นุ่มนวล และอ่อนโยน ส่วนความหมายว่าอันตรายนั้น สีชมพูจะมีความหมายว่า มีความเป็นอันตรายต่ำ ทั้งนี้เพราะสีชมพูมีส่วนผสมของสีขาวที่ทำให้สีชมพูอ่อนกว่าและสว่างกว่าสีแดง (Fabri, 1968) ความหมายของคำเรียกสีชมพูจึงอ่อนกว่าความหมายของคำเรียกสีแดงด้วย

คำเรียกสีเทาสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายได้ 5 วงความหมาย ได้แก่ 1) **ความผิดปกติ** 2) **วงจรชีวิต** 3) **สิ่งของเครื่องใช้** 4) **อารมณ์ ความรู้สึก** และ 5) **ลักษณะ** ความหมายเชิงเปรียบเทียบบางความหมายของคำเรียกสีเทามีความคล้ายคลึงกับความหมายของคำเรียกสีดำ เนื่องจากสีเทาเป็นสีที่เกิดจากสีดำและสีขาวผสมกัน ทำให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีเทาจะมีระดับของความเป็นลบทางความหมายน้อยกว่าคำเรียกสีดำ เพราะมีความหมายเชิงบวกของคำเรียกสีขาวผสมอยู่ด้วย เช่น คำเรียกสีดำมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ความมืด ความไม่ชัดเจน คำเรียกสีเทาก็จะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า คลุมเครือ หมองมัว นอกจากนี้ คำเรียกสีเทายังมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ก้ำกึ่ง/เป็นกลาง อีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากสีเทาเป็นสีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างสีดำและสีขาว เช่น คำเรียกสีดำมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ผิดกฎหมาย คำเรียกสีขาวมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ถูกกฎหมาย คำเรียกสีเทาก็จะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า กึ่งผิดกฎหมาย นั่นเอง

ลำดับที่ 5 คำเรียกสีฟ้า น้ำเงิน และม่วง

คำเรียกสีฟ้าสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **บุคคล** 2) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** และ 3) **ลักษณะ** ส่วนคำเรียกสีน้ำเงินสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายได้ 3 วงความหมายเช่นกัน ได้แก่ 1) **บุคคล** 2) **ชนชั้น** และ 3) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีฟ้าและน้ำเงินทั้งหมดมีที่มาจากสีฟ้าและสีน้ำเงินเป็นสีของเครื่องแบบ สีขององค์กรหรือโครงการ ทำให้เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบที่เฉพาะเจาะจงกว่าความหมายของคำเรียกสีอื่น ๆ ที่ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีเหล่านั้นมักเกิดจากองค์ประกอบหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของสีเอง

คำเรียกสีม่วงสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายได้ 3 วงความหมาย ได้แก่ 1) **ความผิดปกติ** 2) **สิ่งของเครื่องใช้** และ 3) **เพศ** ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีม่วงส่วนใหญ่มีที่มาจากสีม่วงเป็นสีของวัตถุนั้น ๆ ทั้งนี้มีความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีม่วงที่เกิดจากองค์ประกอบหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของสีม่วงด้วย คือ ความหมายว่า

'ชายจิตใจเป็นหญิง' ทั้งนี้ เนื่องจากสีม่วงเป็นสีที่เกิดจากสีฟ้าและสีแดงผสมกัน ซึ่งสีฟ้าเป็นสีที่สื่อถึงเพศชาย ในขณะที่สีแดงเป็นสีที่สื่อถึงเพศหญิง (Frassanito & Pettorini, 2008)

ลำดับที่ 6 คำเรียกสีน้ำตาลสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 2 วงความหมาย ได้แก่ 1) **สภาพ** และ 2) **ชนชาติ** ความหมายเชิงเปรียบเทียบทั้งหมดของคำเรียกสีน้ำตาลมีที่มาจากสีน้ำตาลเป็นสีของวัตถุนั้น ๆ ไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของสีน้ำตาลเอง

ลำดับที่ 7 คำเรียกสีส้มเป็นคำเรียกสีที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบน้อยที่สุด กล่าวคือ คำเรียกสีส้มสามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้เพียง 1 วงความหมายเท่านั้น คือ **มนุษย์กับเหตุการณ์** ที่มีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมาก' ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสีส้มดังกล่าวเกิดจากองค์ประกอบหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของสีส้มเอง เนื่องจากสีส้มเป็นสีที่เกิดจากการผสมกันของสีแดงและสีเหลือง ดังนั้น เมื่อคำเรียกสีแดงมีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมากที่สุด' คำเรียกสีส้มก็จะมี ความหมายที่อ่อนลงกว่าคำเรียกสีแดง คือมีความหมายว่า 'มีความเสี่ยงมาก' ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ความหมายของคำเรียกสีส้มมีระดับความเสี่ยงน้อยลงกว่าความหมายของคำเรียกสีแดงนั้นเป็นเพราะสีส้มมีส่วนผสมของสีเหลืองที่ทำให้สีส้มสว่างขึ้นและมีความเข้มข้นน้อยกว่าสีแดง ความหมายของคำเรียกสีส้มจึงอ่อนกว่าความหมายของคำเรียกสีแดงด้วย

1.2 วงความหมายที่ใช้เปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันทั้งหมด 12 คำข้างต้นนั้น สามารถถ่ายทอดไปยังวงความหมายได้ 19 วงความหมาย กล่าวคือ 1) **ลักษณะ** 2) **อารมณ์** 3) **ความรู้สึกรู้จัก** 4) **ความผิดปกติ** 5) **สิ่งของเครื่องใช้** 6) **ชนชาติ** 7) **บุคคล** 8) **วงจรชีวิต** 9) **เวลา** 10) **สภาพ** 11) **กลุ่มบุคคลที่ร่วมกันกระทำการ** 12) **ระบอบทางการเมือง** 13) **อุทกภัย** 14) **ของกิน ดื่มและเสพ** 15) **ชนชั้น** 16) **ธรรมชาติ** 17) **มนุษย์กับเหตุการณ์** 18) **สารเคมี** และ 19) **เพศ** ซึ่งวงความหมายที่ถูกใช้เปรียบเทียบกับคำเรียกสีมากที่สุดคือ **ลักษณะ** เนื่องจากผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลคำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบที่พบทั้งหมดทุกคำ โดยไม่จำกัดความถี่ที่พบข้อมูล ทำให้พบความหมายเชิงเปรียบเทียบที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความหมายเชิงนามธรรม ผู้วิจัยจึงใช้หลักเกณฑ์การจัดกลุ่มความหมายจากคลังคำของนววรรณ พันธุเมธา (2563) ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ประเภทวิชาการศิลป์ สาขาวิชาภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการกลุ่มความหมายให้เป็นวงความหมายต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถแบ่งวงความหมายย่อยของ **ลักษณะ** ได้ทั้งหมด 17 วงความหมายย่อย ได้แก่ 1) ลักษณะของการ

กระทำ กิริยา และท่าทาง (ยอมแพ้ จริงจัง กลั่น อนุญาต สดใส และอ่อนหวาน) 2) ลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน (มลทิน สิ่งที่ทำให้มัวหมอง บริสุทธิ์ สะอาด และสกปรก) 3) ลักษณะที่ประหม่น (สิ่งที่ไม่ดี ความไม่ดี และความดี) 4) ลักษณะที่เทียบกับกฎเกณฑ์ (ผิด ก้ำกึ่ง/เป็นกลาง และกึ่งผิด กฎหมาย) 5) ลักษณะที่เทียบกับผิวพื้น (ส่วนที่ลึกที่สุดและส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจ) 6) ลักษณะรูปร่าง (ความไม่สวยงามและความสวยงาม) 7) ลักษณะที่เห็นชัดหรือไม่ชัด (ไม่ชัดเจนและชัดเจน) 8) ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการยกย่อง (เกียรติยศ) 9) ลักษณะของสิ่งที่แสดงถึงสิ่งอื่น (สัญลักษณ์ของทหาร) 10) ลักษณะที่บอกความมากน้อย (คนจำนวนมาก) 11) ลักษณะของสิ่งที่ขัดขวางการกระทำ (อุปสรรค) 12) ลักษณะของถ้อยคำ (กระจ่าง ชัดเจน) 13) ลักษณะของสติปัญญา (ความไม่รู้) 14) ลักษณะเนื้อหาของเหตุการณ์ (ความลับ) 15) ลักษณะนิสัย (มีทริฐ อวดดี) 16) ลักษณะของการให้โดยหวังประโยชน์ (ให้เงินไปก่อนแล้วเอาลูกสาวมาเป็นโสเภณีภายหลัง) และ 17) ลักษณะของราคา (ราคาประหยัด) ส่วนวงความหมายที่ถูกใช้เปรียบเทียบกับคำเรียกสั้นน้อยที่สุดคือ **สารเคมี** (สารฆ่าวัชพืชในสงคราม) และ**เพศ** (ชายจิตใจเป็นหญิง) เนื่องจากทั้ง 2 วงความหมายนี้มีความหมายที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงกว่าวงความหมายอื่น

1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกสั้นเปรียบเทียบในแต่ละสมัย

1.3.1 การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในสังคมไทย

ผู้วิจัยพบว่า มีความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสั้นบางความหมายที่พบการใช้ในสมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) เท่านั้น ไม่พบการใช้ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน) คือ ความหมายของคำว่า “เนื้อเหลืองหรือผิวเหลือง” ที่มีความหมายว่า ‘ความสวยงาม’ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางสังคม กล่าวคือ เมื่อประเทศไทยเริ่มปรับเปลี่ยนเข้าสู่ความเป็นสังคมทันสมัยมากขึ้น สถานภาพและบทบาทของคนไทยก็เปลี่ยนแปลงไปโดยอิงกับสังคมตะวันตกมากขึ้นด้วย การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมความสวยงามก็เป็นหนึ่งสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก คนไทยในปัจจุบันไม่ได้มีค่านิยมและทัศนคติเกี่ยวกับความงามว่าผิวเหลืองเป็นผิวที่สวยงามอีกต่อไป หากแต่เห็นว่าผิวขาวกระจ่างใสเป็นความงามในอุดมคติ (อุ๋นใจ เจียมบุญระภูล, 2549)

ในขณะเดียวกัน นอกจากจะมีความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสั้นบางความหมายที่พบการใช้ในอดีต แต่ไม่พบการใช้ในปัจจุบันแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำเรียกสั้นบางความหมายที่พบการใช้ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 –

ปัจจุบัน) แต่ไม่พบการใช้ในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – 3) และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) คือ ความหมายของคำว่า “ชาวสีม่วง” ที่หมายถึง ‘ชายจิตใจเป็นหญิง’ ซึ่งก็น่าจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางสังคมที่มีแนวโน้มว่าสังคมไทยเริ่มเปิดกว้างต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้นกว่าในอดีต ส่งผลให้มีการใช้คำเรียกสีในการอธิบายถึงความหมายดังกล่าว จากตัวอย่างข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางสังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาไทย

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสีของคนไทย

ผู้วิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสีก็มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในภาษาไทยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น คนไทยจะใช้คำเรียกสีที่มีความเข้มข้นของสีมากกว่าอธิบายถึงความหมายที่รุนแรงกว่าคำเรียกสีที่มีความเข้มข้นของสีน้อยกว่า เช่น “อุริกจสีดำ” ที่ใช้คำเรียกสีดำอ้างถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายอย่างรุนแรง ในขณะที่ “อุริกจสีเทา” จะใช้คำเรียกสีเทาซึ่งมีความเข้มข้นของสีน้อยกว่าสีดำ ทั้งนี้เพราะมีส่วนผสมของสีขาวที่ทำให้ความหมายของสีดำอ่อนลงอ้างถึงการกระทำที่ชั่วร้ายน้อยกว่าหรือเป็นการกระทำกึ่งกฎหมาย หรือ “พื้นที่สีแดง” “โซนสีแดง” ที่ใช้คำเรียกสีแดงอ้างถึงความอันตรายหรือความเสี่ยงสูงสุด ในขณะที่ “พื้นที่สีชมพู” จะใช้คำเรียกสีชมพูซึ่งมีความเข้มข้นของสีน้อยกว่าสีแดง ทั้งนี้เพราะมีส่วนผสมของสีขาวที่ทำให้ความหมายของสีแดงอ่อนลงอ้างถึงความอันตรายที่ลดลงมา หรือ “โซนสีส้ม” ใช้คำเรียกสีส้มซึ่งมีความเข้มข้นของสีน้อยกว่าสีแดง ทั้งนี้เพราะมีส่วนผสมของสีเหลืองที่ทำให้ความหมายของสีแดงอ่อนลงอ้างถึงความเสี่ยงที่ลดระดับลงเช่นกัน

2. กระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ

ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันพบกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่นทั้งหมด 3 กระบวนการ กล่าวคือ ในสมัยสุโขทัยพบกระบวนการทางปริชานที่ทำให้เกิดการถ่ายโยงความหมายเพียง 1 กระบวนการเท่านั้น คือนามนัย ต่อมาในสมัยอยุธยาพบกระบวนการอุปลักษณะเป็นกระบวนการที่ 2 ในช่วงสมัยอยุธยาตอนต้น จากนั้นในสมัยอยุธยาตอนกลางพบกระบวนการอุปลักษณะนามนัยเป็นกระบวนการที่ 3 และพบการใช้กระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไปยังมโนทัศน์อื่นทั้ง 3 กระบวนการนี้ในสมัยต่อ ๆ มาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน)

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทางปริชานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบการใช้มากที่สุดคือนามนัย รองลงมาคืออุปลักษณ์ และอุปลักษณ์นามนัย เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้คาดการณ์ไว้ก่อนแล้วว่า คนไทยน่าจะเลือกใช้กระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายที่ซับซ้อนน้อยที่สุดอย่างนามนัยเป็นกระบวนการแรก และจะใช้กระบวนการดังกล่าวมากที่สุดด้วย ในขณะที่จะเลือกใช้กระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่าน้อยลงตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของแต่ละกระบวนการไว้ ดังนี้

2.1 นามนัย (Metonymy)

ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลที่นามนัยเป็นกระบวนการทางปริชานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบมากที่สุดนั้น เนื่องจากนามนัยมีความซับซ้อนของกระบวนการน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการอื่น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Panther and Radden (1999) ที่กล่าวว่า นามนัยเป็นปรากฏการณ์ทางปริชานที่มีความเป็นพื้นฐานมากกว่าอุปลักษณ์ เนื่องจากนามนัยเป็นรูปภาษาที่เกิดจากการนำความหมายของคำไปใช้เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง โดยวงความหมายทั้งสองนั้นเป็นวงความหมายประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (Ungerer & Schmid, 1996) ซึ่งในกรณีนี้หมายถึง การใช้คำเรียกสิ่งอ้างถึงวงความหมายประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาทั้งกระบวนการอุปลักษณ์และนามนัย ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า มีการใช้กระบวนการนามนัยในการถ่ายโยงความหมายมากกว่าอุปลักษณ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ได้แก่ งานของ Broz (2008) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ false friends ซึ่งเป็นคำศัพท์และสำนวนที่สะกดหรือออกเสียงคล้ายกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน โดยศึกษาคำศัพท์ในภาษาอังกฤษเปรียบเทียบกับคำศัพท์ในภาษาเยอรมัน สเปน และโครเอเชีย ผลการวิจัยพบว่า คำศัพท์ที่เป็น false friends แต่เดิมนั้นเป็นคำที่มีหลายความหมาย (polysemy) ซึ่งเมื่อภาษาต่างๆ ในตระกูลอินโด-ยูโรเปียนนำคำศัพท์เหล่านั้นไปใช้ ได้มีการนำความหมายไปใช้แตกต่างกัน ทำให้เมื่อวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ในภาษาอังกฤษ เยอรมัน สเปน และโครเอเชีย จึงพบว่า แม้ว่าจะมีความหมายที่ไม่เหมือนกันทั้งหมด แต่ความหมายที่คล้ายคลึงกันเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันในเชิงนามนัยและอุปลักษณ์ ทั้งนี้พบความสัมพันธ์เชิงนามนัยมากกว่าอุปลักษณ์ และงานของ Wongthai (2015) ที่ศึกษากระบวนการขยายความหมายของคำเรียกอวัยวะในสำนวนไทย ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการขยายความหมายของคำเรียก

อวัยวะในสำนวนไทยทั้งหมด 4 กระบวนการ คือ อุปลักษณนามนัย อุปลักษณนามนัย และนามนัยต่อเนื่อง ทั้งนี้พบว่า มีการใช้กระบวนการนามนัยมากที่สุดเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การถ่ายโยงความหมายแบบนามนัยที่ใช้คำเรียกสีอ้างถึงวงความหมายประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกันนั้นมีการใช้คำเรียกสีแดงอ้างถึงวงความหมายต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากสีแดงเป็นสีโดดเด่นและสามารถดึงดูดประสาทสัมผัสทางตาของมนุษย์ได้มากกว่าสีอื่น (Fabri, 1968) ทั้งนี้ ในการเปรียบเทียบแบบนามนัยนั้นมีการถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมาย **อารมณ์ ความรู้สึก** มากที่สุด โดยความหมายที่เกี่ยวกับ **อารมณ์ ความรู้สึก** ส่วนใหญ่จะมีถ้อยคำที่เกิดจากรูปแบบ ‘คำเรียกอวัยวะ+คำเรียกสีแดง’ เช่น หน้าแดง หูแดง แก้มแดง ตัวแดง ที่หมายถึง เยินอาย ตาแดง ที่หมายถึง เศร้า และจมูกแดง ที่หมายถึง ไม่สบาย เป็นต้น

2.2 อุปลักษณ (Metaphor)

อุปลักษณเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมากขึ้นจากนามนัย กล่าวคือ อุปลักษณเป็นการทำความเข้าใจวงความหมายหนึ่งจากวงความหมายหนึ่ง โดยวงความหมายทั้งสองนั้นเป็นวงความหมายคนละประเภทกัน (Kövecses, 2010) ในขณะที่นามนัยจะถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายประเภทเดียวกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การถ่ายโยงความหมายแบบอุปลักษณที่ใช้องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกสีถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายประเภทอื่นนั้นมีการถ่ายโยงความหมายของคำเรียกสีดำไปยังวงความหมายต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากสีดำเป็นสีที่มีองค์ประกอบทางความหมายมากกว่าสีอื่น ทำให้สามารถถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายอื่นได้หลากหลายกว่า กล่าวคือ องค์ประกอบทางความหมายของสีดำมีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุ่นหมอง/หม่น/หม่นมัว/หม่นหมอง/หมอง เข้ม คลุมเครือ ทะมึน มีด/มีดมืด ไม่กระจ่าง ไม่สดใส ไม่สว่าง ซึ่งองค์ประกอบทางความหมายทั้งหมดข้างต้นนั้นสามารถถ่ายโยงความหมายได้ทั้งหมด 7 ความหมาย ได้แก่ สิ่งที่ไม่ดี/ความไม่ดี ความตาย ไม่ชัดเจน อุปสรรค ความไม่รู้ ความทุกข์ และความลับ

2.3 อุปลักษณนามนัย (Metaphonymy)

ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลที่อุปลักษณนามนัยเป็นกระบวนการทางปริธานที่ใช้ในการถ่ายโยงความหมายที่พบบ่อยที่สุดนั้น เพราะอุปลักษณนามนัยเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนมากที่สุด เนื่องจากเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของ 2 กระบวนการ ซึ่งได้แก่ อุปลักษณและนามนัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การถ่ายโยงความหมายแบบอุปลักษณนามนัยมีการใช้คำเรียกสีเขียวมากที่สุด เนื่องจากคำเรียกสีเขียวมีความหลากหลายทางความหมาย

มากกว่าสี่อื่น เช่น มีความหมายเชิงนามนัยว่า 'ซ้ำ เจ็บปวด' และ 'ยังไม่สูงงอม' ซึ่งความหมายดังกล่าวนั้นสามารถขยายความหมายไปในเชิงอุปลักษณะได้ กล่าวคือ 'ซ้ำ เจ็บปวด' สามารถขยายความหมายไปยัง 'เศร้า' และ 'ยังไม่สูงงอม' สามารถขยายความหมายไปยัง 'วัยเยาว์' ได้

3. การเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

3.1 คำเรียกชื่อของวัตถุกับคำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

วิวัฒนาการการเกิดคำเรียกชื่อของวัตถุในภาษาไทยพบคำเรียกชื่อ 5 คำแรกในสมัยสุโขทัย ได้แก่ คำเรียกชื่อขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ต่อมาในสมัยอยุธยาพบคำเรียกชื่อของวัตถุเพิ่มขึ้นอีก 4 คำ ได้แก่ คำเรียกสีม่วง ชมพู ส้ม และฟ้า และพบคำเรียกชื่อของวัตถุเพิ่มขึ้นอีก 3 คำ ได้แก่ เทา น้ำเงิน และน้ำตาลในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเมื่อคนไทยนำคำเรียกชื่อของวัตถุไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบพบว่า ในสมัยสุโขทัยที่มีคำเรียกชื่อของวัตถุน้อยที่สุดคือ 5 คำนั้น พบการใช้คำเรียกชื่อที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบน้อยที่สุดด้วย กล่าวคือพบเพียง 1 คำ คือ คำเรียกสีแดง ส่วนในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) ถึงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) ที่มีคำเรียกชื่อของวัตถุ 9 คำ และ 12 คำตามลำดับนั้น พบการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบเพิ่มมากขึ้นเป็น 5 คำ ได้แก่ คำเรียกชื่อขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว และในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ที่มีคำเรียกชื่อของวัตถุ 12 คำนั้น พบการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบเพิ่มมากขึ้นเป็น 12 คำ ได้แก่ คำเรียกชื่อขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล นอกจากนี้ยังพบว่า ความหมายของคำเรียกชื่อเชิงเปรียบเทียบมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละสมัยด้วย ยกตัวอย่างเช่น ความหมายของคำเรียกชื่อเขียว ดังนี้

ในสมัยอยุธยา คำเรียกชื่อเขียวสามารถถ่ายทอดความหมายไปยังมโนทัศน์ได้เพียงวงความหมายเดียว คือ **ธรรมชาติ** (ไพรเขียว หมายถึง ป่าที่มีต้นไม้หนาที่บ) ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) พบวงความหมายเพิ่มขึ้นอีก 2 วงความหมาย ได้แก่ 1) **อารมณ์ความรู้สึก** (ตาเขียว หมายถึง โกรธ) และ 2) **ความผิดปกติ** (ขอบตาเขียว หมายถึง ความผิดปกติของร่างกาย) ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) พบวงความหมายเพิ่มขึ้นอีก 1 วงความหมาย คือ 1) **สถานที่** (โคมเขียว หมายถึง สถานที่ค้าประเวณี) และในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) พบวงความหมายเพิ่มขึ้นอีก 1 วงความหมาย คือ

1) **ลักษณะ** (น้ำเขียวคือ หมายถึง น้ำที่มีความสกปรก ซึ่งอยู่ในวงความหมาย **ลักษณะ** วงความหมายย่อยลักษณะที่มีหรือไม่มีสิ่งอื่นปน

สรุปผลการวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องกับที่ Evans (2007) และ Johnson (1987) กล่าวไว้ว่า ความหมายของภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างรูป (Embodied) ขึ้นในระบบปริชาน เป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ของมนุษย์ที่มีต่อโลกที่อยู่รอบตัวเรา ประสบการณ์ทางกาย (Bodily Experience) จึงมีความเชื่อมโยงกับภาษาและมีอิทธิพลต่อภาษาเป็นอย่างมาก ภาษาจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนระบบความคิดของมนุษย์ รวมถึงการรับรู้และการมองโลกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของสมมติฐานภาษาสัมพัทธ์ (Linguistic Relativity Hypothesis) ที่ว่า ภาษาสร้างกรอบความคิดการมองโลกของผู้พูดภาษานั้น ๆ ภาษามีอิทธิพลต่อความคิด มีผลต่อการรับรู้หรือความเข้าใจและความจำ (Regier & Kay, 2009; Whorf, 1956) กล่าวคือ คนไทยมีประสบการณ์ทางกายเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาที่เปลี่ยนไปในแต่ละสมัย จะเห็นได้ว่า ในสมัยที่มีคำเรียกสีของวัตถุน้อยสะท้อนให้เห็นว่า คนในสมัยนั้นมีระบบความคิดเกี่ยวกับสีน้อย ก็จะมีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบน้อย ขณะที่ในสมัยที่มีคำเรียกสีของวัตถุมากเพราะคนในสมัยนั้นมีระบบความคิดเกี่ยวกับสีมากขึ้นนั้น ก็จะมีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสามารถทำให้คาดการณ์การได้ว่า ในอนาคตที่คนไทยจะมีประสบการณ์ที่มีต่อโลกมากขึ้น ก็จะมีการใช้ภาษามากขึ้น ส่งผลให้มีการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบเพื่ออ้างถึงมโนทัศน์อื่นเพิ่มมากขึ้นด้วย

3.2 ข้อสังเกตของการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

3.2.1 การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า คำเรียกสีที่พบว่าถูกใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) นั้น เป็นคำเรียกสีที่ใช้เรียกสีของวัตถุในสมัยสุโขทัย ได้แก่ คำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และเขียว ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า น่าจะมีสาเหตุมาจากการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบนั้นเป็นความสามารถทางปริชานที่สะท้อนออกมาให้เห็นผ่านการใช้ภาษา ซึ่งเป็นความพยายามของผู้ใช้ภาษาที่จะทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลก โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ทางกาย (Bodily Experience) ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในชีวิตประจำวันจนหยั่งรากลึก (Entrenchment) ในความคิดและจิตใจของผู้ใช้ภาษา (Evans,

2007; Lakoff, 1987; Lakoff & Johnson, 1980) เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ใช้ภาษาจะนำคำเรียกสิ่งหนึ่ง ๆ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบก็จะเลือกใช้คำเรียกสิ่งที่ยังรากลึก (Entrenchment) ในความคิดมาเป็นเวลานานตั้งแต่สมัยสุโขทัยมากกว่าคำเรียกสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งสามารถแสดงผลเป็นตาราง 45 ดังนี้

ตาราง 45 คำเรียกสิ่งที่ใช้เรียกวัตถุเปรียบเทียบกับคำเรียกสิ่งที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

สมัย	ลักษณะการใช้	คำเรียกสิ่ง											
		ขาว	ดำ	แดง	เหลือง	เขียว	ม่วง	ชมพู	ส้ม	ฟ้า	เทา	น้ำเงิน	น้ำตาล
สุโขทัย	เรียกสิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
	เปรียบเทียบ	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อยุธยา	เรียกสิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
ร.1 - 3	เรียกสิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
ร.4 - 6	เรียกสิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	เปรียบเทียบ	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-

นอกจากนี้ เมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า มีการใช้คำเรียกสิ่งขาว ดำ แดง เหลือง และเขียวในเชิงเปรียบเทียบเหมือนกับภาษาไทยทั้งหมด 7 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาเคิร์ด ภาษาเปอร์เซีย ภาษาอาหรับจอร์แดน ภาษาอินโดนีเซีย ภาษามา และภาษาจีน (Aliakbari & Khosravian, 2012; Hamilton, 2016; Mehawesh et al., 2015; Muhammad, 2017; Payne, 2003; Wijana, 2015; Yu, 2017) ซึ่งทำให้ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า คำเรียกสิ่งขาว ดำ แดง เหลือง และเขียวนั้น เป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐานที่มีวิวัฒนาการการเกิดอยู่ในระยะที่ 1-4 ของวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสิ่งพื้นฐานสากลของ Berlin and Kay (1969) ซึ่งทำให้กล่าวได้ว่า คำเรียกสิ่งขาว ดำ แดง เหลือง และเขียวไม่ได้เป็นเพียงคำเรียกสิ่งที่ยังรากลึก (Entrenchment) ใน

ความคิดและจิตใจของผู้ใช้ภาษาไทยเท่านั้น แต่คำเรียกสิ่งทั้ง 5 คำนี้ได้หยั่งรากลึก (Entrenchment) ในความคิดและจิตใจของผู้ใช้ภาษาอื่น ๆ อย่างเป็นสากลด้วย

3.2.2 การใช้คำเรียกสิ่งเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ที่มีคำเรียกสิ่งของวัตถุทั้งหมด 12 คำเช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6) นั้น พบว่ามีการใช้คำเรียกสิ่งของวัตถุมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 12 คำ ได้แก่ คำเรียกสิ่งขาว ดำ แดง เหลือง เขียว ชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล ซึ่งพบคำเรียกสิ่งที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสมัยอื่น ๆ ทั้งหมด 7 คำ ได้แก่ คำเรียกสิ่งชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาล โดยผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีการใช้คำเรียกสิ่งทั้ง 7 คำข้างต้นในเชิงเปรียบเทียบเป็นเพราะคำเรียกสิ่งทั้ง 7 คำนั้นหยั่งรากลึก (Entrenchment) ในความคิดและจิตใจของผู้ใช้ภาษาเหมือนกับคำเรียกสิ่งขาว ดำ แดง เหลือง และเขียวแล้ว เนื่องจากคำเรียกสิ่งทั้ง 7 คำดังกล่าวมีใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นรัชกาลที่ 1 - 2 ขณะเดียวกันนั้น ผู้วิจัยพบว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีปัจจัยที่ส่งผลให้ต้องใช้คำเรียกสิ่งชมพู ส้ม ฟ้าม่วง เทา น้ำเงิน และน้ำตาลในเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด 5 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม ดังที่กล่าวไปแล้วในตอนทำของ 1. การใช้คำเรียกสิ่งในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ว่าการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางสังคมไทยมีแนวโน้มว่า สังคมไทยเริ่มเปิดกว้างต่อกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้นกว่าในอดีต ส่งผลให้มีคำศัพท์ใหม่คือคำว่า “ชาวสีม่วง” ที่หมายถึง ‘ชายจิตใจเป็นหญิง’ ซึ่งเป็นการใช้คำเรียกสีม่วงในเชิงเปรียบเทียบเป็นครั้งแรก

ปัจจัยที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ จากงานวิจัยของธงชัย จารุพัฒน์ (2541) พบว่า ในประเทศไทยมีปัญหาป่าไม้มาโดยตลอด แต่เดิมในปีพ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้อยู่ร้อยละ 53.33 ของพื้นที่ประเทศ แต่ในช่วงปีพ.ศ. 2538 พบว่าพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยลดลงเหลือร้อยละ 25.62 ของพื้นที่ประเทศ และต่อมาในปีพ.ศ. 2541 พื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 25.28 ของพื้นที่ประเทศเท่านั้น จากปัญหาป่าไม้ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดคำศัพท์ใหม่ในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) คือคำว่า “ภูเขาสีน้ำตาล” ที่หมายถึง ภูเขาที่ไม่มีต้นไม้อะไรและมีสภาพแห้งแล้ง

ในบริบท “ทุกวันนี้ภูเขาที่เคยเขียวชอุ่มถูกรุกโค่นผืนป่าจนกลายเป็นภูเขาสีน้ำตาลราบเรียบ ไม่มี
แม้แต่ต้นหญ้าสักหย่อมเดียว” (มูลนิธิบูรณะนิเวศ, 2559) ซึ่งสาเหตุที่ไม่พบคำนี้ในช่วงก่อนสมัย
รัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) เนื่องจากประเทศไทยในอดีตไม่พบปัญหาด้านป่าไม้

ปัจจัยที่ 3 การเกิดองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 2 องค์ความรู้ ได้แก่

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสี กล่าวคือ มีการใช้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสีของ
สีม่วง ชมพู ส้ม และเทา มาใช้ในการอธิบายความหมายเชิงเปรียบเทียบเป็นครั้งแรก กล่าวคือ สี
ม่วงเป็นสีที่เกิดจากสีฟ้าและสีแดงผสมกัน ซึ่งสีฟ้าเป็นสีที่สื่อถึงเพศชาย ในขณะที่สีแดงเป็นสีที่สื่อ
ถึงเพศหญิง ทำให้สีม่วงมีความหมายว่า ‘ชายจิตใจเป็นหญิง’ ซึ่งเกิดจากการรวมความหมายของ
ทั้งสีฟ้าและสีแดงไว้ด้วยกัน ส่วนสีชมพูเป็นสีที่เกิดจากสีแดงและสีขาวผสมกัน ซึ่งสีแดงมี
ความหมายว่า อันตราย ในขณะที่สีขาวมีความหมายว่า ปลอดภัย เมื่อนำความหมายของสีแดง
และสีขาวมารวมกันทำให้สีชมพูมีความหมายว่า ‘มีความอันตรายในระดับต่ำ’ ส่วนสีส้มเป็นสีที่
เกิดจากสีแดงและสีเหลืองผสมกัน ซึ่งสีแดงเป็นสีที่สื่อถึงความเสี่ยงระดับสูงสุด ในขณะที่สีเหลือง
เป็นสีที่สื่อถึงความเสี่ยงระดับต่ำ ทำให้สีส้มมีความหมายว่า ‘มีความเสี่ยงสูง’ และสีเทาเป็นสีที่เกิด
จากสีดำและสีขาวผสมกัน ซึ่งสีดำมีความหมายว่า ความชั่วร้าย ในขณะที่สีขาวมีความหมายว่า
ความดีงาม เมื่อนำความหมายของสีดำและสีขาวมารวมกันทำให้สีเทามีความหมายว่า ‘ไม่ดีไม่
ร้าย กลาง ๆ’ ดังที่กล่าวไปแล้วในตอนท้ายของ 1. การใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบตั้งแต่
สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

2) องค์ความรู้เกี่ยวกับเชื้อชาติของมนุษย์ กล่าวคือ แต่เดิมคนไทยใช้คำว่า
พวกผิวขาว แทนคนที่มีเชื้อชาติคอเคซอยด์ ซึ่งมีผิวสีอ่อน ผมเส้นเล็ก หน้าเรียว และจมูกโด่ง เรียก
คนที่มีเชื้อชาติมองโกลอยด์ว่า พวกผิวเหลือง ซึ่งเป็นเชื้อชาติที่มีผิวสีเหลืองถึงน้ำตาลอ่อน ผมเส้น
ใหญ่ ขนไม่ดก รูปร่างสันทัด รูปร่างกลม และตาไม่ลึก และเรียกคนที่มีผิวสีดำและน้ำตาลรวมกัน
ว่า พวกผิวดำ ซึ่งหมายถึง คนที่มีเชื้อชาตินิกรอยด์ ซึ่งเป็นเชื้อชาติที่มีผิวดำ ผมหยิก หน้าสั้น จมูก
กว้าง และริมฝีปากหนา ต่อมาคนไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) มีความรู้
เกี่ยวกับเชื้อชาติของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถแยกคนผิวดำและผิวสีน้ำตาลออกจากกัน จึง
เกิดคำศัพท์ใหม่ว่า พวกผิวน้ำตาล ที่หมายถึง เชื้อชาติออสเตรเลีย ซึ่งเป็นเชื้อชาติที่มีผิวสี
น้ำตาลเข้ม ตอนเด็กจะมีผมสีเหลืองอ่อน เมื่อโตขึ้นผมจะกลายเป็นสีดำ ศีรษะแคบยาว สันคิ้ว
โหนก และมีสันกราม (Toole & Toole, 1997)

ปัจจัยที่ 4 การเกิดนวัตกรรมใหม่ ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้คำเรียกสีเชิง
เปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ส่วนหนึ่งเกิดจากการเกิดขึ้นของ

นวัตกรรมใหม่ในปัจจุบัน ทั้งนี้นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549) ตัวอย่างนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบันและมีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบมีดังนี้ 1) ผ้าม่วง ซึ่งเป็นชื่อเรียกผ้าไหมสำหรับผู้ชายนุ่ง มีสีม่วงครามหรือม่วงชาด ต่อมาสีหลายสีแต่ยังคงเรียกว่าผ้าม่วงเช่นเดิม 2) ธนบัตรที่มีมูลค่า 1,000 และ 500 บาทที่ผู้วิจัยพบข้อมูลการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบว่า กระดาษสีเทาและม่วงที่รัฐบาลค้าประกัน และ 3) ยาไอบูโพรเฟน (Ibuprofen) หรือยาแก้ปวด ที่คนไทยนิยมเรียกว่า ยาเม็ดสีชมพู

ปัจจัยที่ 5 การใช้ภาษาเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคของสื่อมวลชน กล่าวคือ การใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบในสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน) ส่วนหนึ่งเกิดจากสื่อมวลชนที่ตั้งสมณานามให้แก่สีโมสรและองค์กรต่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงสมัยปัจจุบัน เช่น สโมสรฟุตบอลซาลเก 04 ที่สื่อมวลชนตั้งสมณานามให้ว่า ราชนสีน้ำเงิน เนื่องจากสีน้ำเงินเป็นสีประจำสโมสร ส่วนสโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตันที่มีสีประจำสโมสรเป็นสีน้ำเงินและมีสโมสรที่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานผลิตลูกอมนั้นได้รับสมณานามจากสื่อมวลชนว่า ทอฟฟี่สีน้ำเงิน และสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้ที่มีสมณานามว่า เรือใบสีฟ้า เนื่องจากมีสัญลักษณ์ประจำสโมสรเป็นรูปเรือใบและมีสีฟ้าเป็นสีประจำสโมสร ทั้งนี้ การตั้งสมณานามให้แก่สโมสรฟุตบอลของสื่อมวลชนมีจุดประสงค์เพื่อสร้างลักษณะพิเศษให้เกิดความน่าสนใจ หรือเพื่อง่ายต่อการจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข่าว (ศิริวิน แสงอรุณ, 2548) ส่วนสาเหตุที่การตั้งสมณานามมักจะเกิดขึ้นในวงการข่าวก็พานั้นเป็นเพราะข่าวกีฬาเป็นข่าวที่มีอิสระในการใช้ภาษา เนื่องจากต้องการผู้บริโภคเข้าใจได้ง่าย เน้นความสนุกสนานบันเทิง จึงสามารถแสดงลีลาการเขียนได้อย่างเต็มที่ซึ่งมีความแตกต่างจากข่าวประเภทอื่น (Harriss, Leiter, & Johnson, 2000)

นอกจากนี้ การตั้งสมณานามไม่ได้มีแค่ในวงการข่าวกีฬาที่สื่อมวลชนตั้งให้แก่สโมสรฟุตบอลเท่านั้น ยังมีการตั้งสมณานามให้แก่องค์กรอื่น ๆ อีกด้วย เช่น บริษัท IBM ที่สื่อมวลชนเรียกว่า ยักษ์สีฟ้า เพราะตราประจำบริษัทใช้ตัวอักษรสีฟ้าและเป็นตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ซึ่งการตั้งสมณานามดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อแสดงการยกย่องและทำให้ผู้บริโภคจดจำได้ง่ายยิ่งขึ้น (สุนันทา ไสร์จจ, 2541) โดยจากตัวอย่างจะเห็นว่า สื่อมวลชนเรียกบริษัท IBM ว่า ยักษ์สีฟ้า เพื่อต้องการแสดงความยกย่องว่า บริษัท IBM เป็นผู้ผลิตคอมพิวเตอร์ซึ่งให้บริการด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศที่ใหญ่ที่สุดของโลก ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า นอกจากจะมีการตั้งสมณานามให้แก่สโมสรฟุตบอลและองค์กรอื่น ๆ แล้วนั้น ยังมีการตั้งสมณานามให้กับชื่อเครื่องหมายการค้า (Brand Name) อีกด้วย โดยตัวอย่างนี้ไม่พบในข้อมูลการวิจัยของผู้วิจัย แต่ผู้วิจัยพบจากข่าวใน

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น ใช้คำว่า ‘กล่องส้ม’ แทนชื่อเครื่องหมายการค้าของ Hermès ในบริบท “ดาราสาวสวยถ่ายรูปคู่กับกองกระเป๋ากล่องส้ม” เนื่องจากบรรจุกฎบัตรของ Hermès นั้นเป็นกล่องสีเหลือง สีส้ม ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า การใช้ภาษาเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคของสื่อมวลชนนั้นจะส่งผลให้มีแนวโน้มของการใช้คำเรียกสีในเชิงเปรียบเทียบมากขึ้นได้

จากการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและภาษาว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทย นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจระบบความคิดของคนไทยในการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งผลของการวิจัยนี้จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ในคนไทยให้ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะผู้ที่ผลิตเนื้อหาเพื่อบรรจุลงบนสื่อต่าง ๆ (Content Creators) และผู้เขียนคำโฆษณา (Copy Writers) ที่สามารถนำผลของการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับการเขียนเนื้อหา (Contents) หรือคำโฆษณาได้

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้เปรียบเทียบเชิงประวัติในภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า งานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาความหมายเชิงเปรียบเทียบและกระบวนการทางปริชานในการถ่ายโยงความหมายจากคำเรียกสีไม่พื้นฐานหรือโทนสีในภาษาไทยไปยังมโนทัศน์อื่น เพื่อทำให้องค์ความรู้ด้านการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบครอบคลุมยิ่งขึ้น เช่น คำเรียกสีไม่พื้นฐาน “วงการสีกาก็” ที่หมายถึง “วงการตำรวจ” “วัยผมสีดอกเลา” ที่หมายถึง “วัยชรา” ซึ่งเป็นการถ่ายโยงความหมายแบบนามนัย หรือโทนสี “ตลาดมืด” ที่หมายถึง “ตลาดที่แอบซื้อขายกันลับ ๆ โดยหลีกเลี่ยงข้อกำหนดที่ทางการได้วางไว้” “ทางสว่าง” ที่หมายถึง “เห็นกระจ่าง, เข้าใจอย่างถ่องแท้” “ความสัมพันธ์จี๊ดจาง” ที่หมายถึง “ความสัมพันธ์ที่เหินห่าง” ซึ่งเป็นการถ่ายโยงความหมายแบบอุปลักษณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ การศึกษาคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบแบบข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรม (Cross Linguistically and Across Cultures) ก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ยกตัวอย่างเช่น ในภาษาไทยกับภาษาจีนมีความหมายของคำเรียกสีเหลืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ในภาษาไทย คำเรียกสีเหลืองมีความหมายส่วนใหญ่เป็นความหมายในเชิงลบ เช่น การเจ็บป่วย ในตัวอย่างที่ (450)

- (450) ใครพบภักตร์เขาก็ทักว่าทงซุบ จะดูรูปตัวเองก็ผอมเหลือง
 ซังตายขึ้นผีคนไทยให้ประเทือง เทียวฆ่าเลื่องแลชมตลาดเรียง
 วรรณกรรมเรื่อง นิราศเมืองแกลง (สุนทรภู่, 2558)

ในขณะที่ภาษาจีน คำเรียกสีเหลืองจะมีความหมายในเชิงบวก เนื่องจากเป็นสีที่เกี่ยวข้องกับทองคำ เช่นความหมายว่า ยุคเฟื่องฟู ยุครุ่งเรือง ในบริบท (451)

- (451) 黄金时代
 huáng jīn shídài
 เหลือง ทอง ยุค
 “ยุคเฟื่องฟู ยุครุ่งเรือง”

(Yu, 2017)

ในภาษาจีนกับภาษาอังกฤษมีความหมายของคำเรียกสีแดงแตกต่างกัน กล่าวคือ สีแดงในภาษาจีนมีความหมายเชิงบวกมากกว่าในภาษาอื่น ๆ เนื่องจากในสีแดงวัฒนธรรมจีนเป็นสัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลอง เช่น สีแดงมีความหมายว่า โชคดี ในบริบท ดังนี้

- (451) 开门红
 kāi mén hóng
 เปิด ประตู สีแดง
 “โชคดี”

(Yu, 2017)

ขณะที่สีแดงในภาษาอังกฤษจะมีความหมายในเชิงลบ เช่น ความอันตราย ในบริบท

- (452)
 (452) UN climate report a red alert for the planet.

ส่วนในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษก็มีความหมายของคำเรียกสีแตกต่างกันเช่นกัน กล่าวคือ การแสดงอารมณ์โกรธจัดในภาษาอังกฤษจะใช้คำเรียกสีดำในการอธิบายความหมาย คือคำว่า ‘black anger’ ในบริบท (453)

- (453) He was facing Silvia in the enormous hallway, a fulminating tower of bristling black anger.

ส่วนในภาษาไทยจะใช้คำเรียกสีเขียวในการอธิบายความหมายว่า โกรธจัด ดังในบริบท (454)

(454) นายสุวรรณเมื่อนายทองอินกำลังพูดอยู่นั้น สังเกตดูหน้าซีดลงทุกทีที่กว่านายทองอินจะพูดจบ นายสุวรรณหน้าเขียวปากสั่นจนข้าพเจ้าออกนี้กสงสาร

วรรณกรรมเรื่อง นิทานทองอิน ตอนนายสุวรรณถูกขโมย

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2510)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า คำว่า ‘ตาเขียว’ (Green Eyed) ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ ในภาษาไทย ‘ตาเขียว’ หมายถึง การแสดงอาการโกรธจัด เช่นในบริบท (455)

(455) “คุณก็ดีแต่กล้ากับจิ้งจก” ครั้นนายโชติทำตาเขียว แม่จวงก็หัวเราะ “ล้อเล่นเท่านั้นก็โกรธ”
วรรณกรรมเรื่อง บุษบาบรรณ (บุบผา นิมมานเหมินทร์, 2517b)

ส่วนในภาษาอังกฤษ Green Eyed จะหมายถึง ความอิจฉา ดังในบริบท (456) ดังนี้

(456) It's what you were born for -- to make men's heads turn and women's eyes grow green with envy for all that you have that they can never hope to achieve.

ตัวอย่างทั้งหมดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำเรียกสีเชิงเปรียบเทียบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกันในแต่ละภาษา ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบแบบข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรม เพื่อทำให้องค์ความรู้ด้านการศึกษาคำเรียกสีที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Aliakbari, M., & Khosravian, F. (2012). *A Corpus Analysis of Color-Term Conceptual Metaphors in Persian Proverbs*. Paper presented at the Akdeniz Language Studies Conference, Turkey.
- Bakker, I., van der Voordt, T., Vink, P., de Boon, J., & Bazley, C. (2015). Color Preferences for Different Topics in Connection to Personal Characteristics. *Color Research and Application*, 40(1), 62-71. doi:10.1002/col.21845
- Berlin, B., & Kay, P. (1969). *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Berkley; Los Angeles: University of California Press.
- Broz, V. (2008). Diachronic Investigations of False Friends. *Suvremena lingvistika*, 66(2), 199-222.
- Claudi, U., & Heine, B. (1986). On the Metaphorical Base of Grammar. *Studies in Language*, 10(2), 297-335.
- Deignan, A. (2005). *Metaphor and Corpus Linguistics*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Evans, V. (2007). *A Glossary of Cognitive Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Fabri, R. (1968). *Color: A Complete Guide for Artist*. New York: Watson-Guptill Publications.
- Fairchild, M. D. (2005). *Color Appearance Models* (2nd ed.). Chichester: Wiley.
- Frassanito, P., & Pettorini, B. (2008). Pink and Blue: The Color of Gender. *Child's Nervous System*, 24(8), 881-882.
- Goossens, L. (1990). Metaphtonymy: The Interaction of Metaphor and Metonymy in Expressions for Linguistic Action. *Cognitive Linguistics* 1(3), 323-342.
- Hamilton, R. L. (2016). *Colour in English: from Metonymy to Metaphor*. (Dissertation Ph.D. (English Language)), University of Glasgow, Glasgow. Retrieved from <http://theses.gla.ac.uk/7353/1/2016HamiltonPhD.pdf>
- Harriss, J., Leiter, K., & Johnson, S. (2000). *The Complete Reporter: Fundamentals of*

- News Gathering, Writing, and Editing* (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon, Inc.
- Johnson, M. (1987). *The Body in the Mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction* (2nd ed.). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1987). *Woman, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago; London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago; London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Turner, M. (1989). *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago; London: The University of Chicago Press.
- Mehawesh, M. I., Jaradat, A. A., & Sadeq, A. (2015). The Behaviour of Colour Terms in Jordanian Arabic: Lexical and Grammatical Evidence. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(6), 44-58. doi:10.5901/mgss.2015.v6n6s4p44
- Muhammad, H. A. (2017). Metaphoricity of Colour Terms in Kurdish. *Zanco Journal of Humanity Sciences*, 21(3), 498-504.
- O'Connor, Z. (2011). Colour Psychology and Colour Therapy: Caveat Emptor. *Color Research and Application*, 36(3), 229-234.
- Panther, K. U., & Radden, G. (1999). Introduction. In K. U. Panther & G. Radden (Eds.), *Metonymy in Language and Thought*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- Payne, D. L. (2003). Maa Color Terms and Their Use as Human Descriptors. *Anthropological Linguistics*, 45(2), 169-200.
- Regier, T., & Kay, P. (2009). Language, Thought, and Color: Whorf Was Half Right. *Trends in Cognitive Sciences*, 13(10), 439-446.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.tics.2009.07.001>
- Roberson, D. (2005). Color Categories are Culturally Diverse in Cognition as Well as in Language. *Cross-Cultural Research*, 39(1), 56-71. doi:10.1177/1069397104267890
- Ruiz de Mendoza Ibáñez, F. J. (2017). Metaphor and Other Cognitive Operations in Interactive: from Basicity to Complexity. In B. Hampe (Ed.), *Metaphor: Embodied*

- Cognition and Discourse* (pp. 138-159). Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruiz de Mendoza Ibáñez, F. J., & Diez Velasco, O. I. (2002). Patterns of conceptual interaction. In R. Dirven & R. Pörings (Eds.), *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast* (pp. 489-532). Berlin; New York: Mouton de Gruyter.
- Ruiz de Mendoza Ibáñez, F. J., & Galera Masegosa, A. (2014). *Cognitive Modeling: A Linguistic Perspective*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.
- Saralamba, C. (2014). Colors as Conceptual Metaphors of Emotions in English and Thai: A Cognitive Linguistics in Focus. *Language and Linguistics*, 33(1), 87-106.
- Toole, G., & Toole, S. (1997). *Advanced Human and Social Biology*. Cheltenham: Stanley Thornes Publishers, Ltd
- Ungerer, F., & Schmid, H.-J. (1996). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. New York: Longman.
- Webb, E. J. (1978). Unconventionality, Triangulation, and Inference. In N. K. Denzin (Ed.), *Sociological Methods: A Sourcebook* (2 ed.). New York: McGraw-Hill Book.
- Whorf, B. L. (1956). *Language, Thought and Reality*. Cambridge: The M.I.T. Press.
- Wijana, I. D. P. (2015). Metaphor of Colors in Indonesian. *Humaniora*, 27(1), 3-13.
doi:10.22146/jh.v27i1.6397
- Wongthai, N. (2015). The Meaning Extensions of Human Body Part Terms in Thai Idioms. *Asian Social Science*, 11(9), 146-157.
- Xin, J. H., Cheng, K. M., Taylor, G., Sato, T., & Hansuebsai, A. (2004a). Cross-regional Comparison of Colour Emotions Part I: Quantitative Analysis. *Color Research and Application*, 29(6), 451-457.
- Xin, J. H., Cheng, K. M., Taylor, G., Sato, T., & Hansuebsai, A. (2004b). Cross-regional Comparison of Colour Emotions Part II: Quantitative Analysis. *Color Research and Application*, 29(6), 458-466.
- Yu, W. (2017). A Discussion of Color Metaphors from the Perspective of Cognition and Culture. *Studies in Literature and Language*, 15(1), 19-23.
- กนกรัตน์ สุชะตุงคะ. (2554). รู้ทันรับทันความโกธร (ตอนที่ 1). Retrieved from <https://www.si.mahidol.ac.th/sidoctor/e-pl/article/detail.asp?id=870>

- กรมศิลปากร. (2518). ชินกาลมาลีปกรณ์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์. (2516). กนกนคร. พระนคร: ศิลปาบรรณาการ.
- กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์. (2562). พระนลคำฉันท์. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้บุ๊กส์ (2006).
- กรมหลวงภูวเนตรนรินทรฤทธิ. (2544). บทละครนอกเรื่องแก้วหน้าม้า. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรองกานต์ รอดพันธ์. (2555). “ถึง” : การศึกษาเชิงประวัติ. (ปริญญาณิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย)),
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. Retrieved from
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/42457>
- กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา, ม. ร. ว. (2553). นิราศลอนดอนและจดหมายเหตุเรือธงราชทูตไทยไป
ประเทศอังกฤษในรัชกาลที่ 4 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- กฤษดา ศิรามพุช. (2553). ผิวสวย หน้าใส สไตลล์อายุวัฒนะ. กรุงเทพฯ: สุวานบุ๊คส์.
- กองบรรณาธิการ HONESTDOCS. (2562). 7 สาเหตุของอาการตาบวม. Retrieved from
<https://www.honestdocs.co/seven-causes-of-swollen-eyes>
- กองบรรณาธิการ TNEWS. (2562). “อุกาฟ้าเหลือง” ความเชื่อโบราณ มันคือการส่งสัญญาณพายุ
ใหญ่กำลังจะมา. Retrieved from [https://www.tnews.co.th/social/489032/อุกาฟ้า
เหลือง-ความเชื่อโบราณ-มันคือการส่งสัญญาณพายุใหญ่กำลังจะมา](https://www.tnews.co.th/social/489032/อุกาฟ้าเหลือง-ความเชื่อโบราณ-มันคือการส่งสัญญาณพายุใหญ่กำลังจะมา)
- กองบรรณาธิการนิตยสารผู้จัดการ 360°. (2544). IBM ยักษ์ใหญ่สีฟ้าในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์.
ผู้จัดการ 360°, 19.
- กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559a). กาฬโรค. Retrieved from
[https://www.pobpad.com/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AC%E0%B9%82
%E0%B8%A3%E0%B8%84](https://www.pobpad.com/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AC%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%84)
- กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559b). ไข้เหลือง (Yellow Fever). Retrieved from
[https://www.pobpad.com/yellow-fever-
%E0%B9%84%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A
5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87](https://www.pobpad.com/yellow-fever-%E0%B9%84%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87)
- กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559c). ไข้. Retrieved from
<https://www.pobpad.com/%E0%B8%8A%E0%B9%89%E0%B8%B3>
- กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559d). ไข้ด. Retrieved from
<https://www.pobpad.com/%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%94>
- กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559e). ดีซ่าน. Retrieved from

<https://www.pobpad.com/%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%8B%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99>

กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559f). ตาแดง. Retrieved from

<https://www.pobpad.com/%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%87>

กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559g). ปอดแฟบ. Retrieved from

<https://www.pobpad.com/atelectasis-%E0%B8%9B%E0%B8%AD%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%9F%E0%B8%9A>
A

กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559h). เมารถ แก้อย่างไร ป้องกันได้หรือไม่ ? Retrieved from

<https://www.pobpad.com/%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%96-%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%84%E0%B8%A3-%E0%B8%9B%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B1-2>

กองบรรณาธิการพบแพทย์. (2559i). เหนื่อยง่าย. Retrieved from

<https://www.pobpad.com/%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A2>

กองบรรณาธิการหมอชาวบ้าน. (2554). ภาวะตัวเย็นเกิน. นิตยสารหมอชาวบ้าน, 382.

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2533). วรรณกรรมสมัยธนบุรี (Vol. 2). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2539). วรรณกรรมสมัยสุโขทัย (2nd ed.). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2540a). วรรณกรรมสมัยอยุธยา (Vol. 3). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2540b). วรรณกรรมสมัยอยุธยา (Vol. 1). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2540c). วรรณกรรมสมัยอยุธยา (Vol. 2).

กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2547). แสนรักแสนแค้น. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า 2545.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548a). ขอแรงหน่อยเถอะ. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า 2545.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548b). จนกว่าเราจะพบกันอีก. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า 2545.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548c). ผจญบาป. กรุงเทพฯ: มติชน.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548d). มารมนุษย์. กรุงเทพฯ: มติชน.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548e). สงครามชีวิต. กรุงเทพฯ: มติชน.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548f). สิ่งมีชีวิตต้องการ กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า 2545.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548g). หัวใจปรารถนา. กรุงเทพฯ: มติชน.

เกื้อเมธา ฤกษ์พรพิพัฒน์. (2542). ฟันเหลือง. วารสารโลกสีเขียว, 8(2).

คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, & สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2560). (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: บริษัท โคคูน แอนด์ โค จำกัด.

คำนำถุณ สิทธิสมาน. (2557). ประชาธิปไตย : ความหมายจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ. Retrieved from http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1305

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม. ร. ว., สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา, พิสิษฐ เจริญวงศ์, & โชติ กัลยาณมิตร. (2551). ลักษณะไทย เล่ม 2: ภูมิหลัง (ม. ร. ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช & นีออน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา Eds. 3rd ed.). กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน).

เคมีฟิสิกส์ของสิ่งทอ อาหาร และของรอบตัว. (2559). วิทยาศาสตร์ความเหลือง. Retrieved from <https://www.facebook.com/textile.phys.and.chem/posts/1253230784715353/>

เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา. (2553). สีนวัฒนมรรคคติความเชื่อของไทย. (ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. (การออกแบบนิเทศศิลป์)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. Retrieved from http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Chalermchai_Suwanwattana/fulltext.pdf

ชาติชาย อนุกุล. (2552). วัฒนธรรมการใช้สีในสังคมไทย. วารสารวิชาการวไลยอลงกรณ์, 4(2), 21-34.

ณัฐภัทร จันทวิช. (2530). พระราชพิธีบรมราชาภิเษก. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

- ดนตรี เกษมรัชดาภิเษย์. (2562). คดีหมายเลขดำ-แดง คืออะไร. Retrieved from www.lawgeneration.net/คดีหมายเลขดำ-แดง-คือ
- เทพี จรัสจรวงเกียรติ. (2543). หน่วยเชื่อมโยงปริศนารัฐธรรมนูญไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน. (ปริญญาานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/8965>
- ธงชัย จารุพัฒน์. (2541). สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา 37 ปี (พ.ศ. 2504-2541). กรุงเทพฯ: ส่วนวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้.
- ธัญญากุล พรทิพย์พานิช. (2557). คำเรียกสีในภาษาไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์. (ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. Retrieved from <https://pirun.ku.ac.th/~fhumjvc/theses/thanatthakulphoall.pdf>
- ธรรดาว ทองแก้ว. (2544). ปัญหาของริมฝีปาก. Retrieved from <https://www.doctor.or.th/article/detail/3444>
- นworรณ พันธเมธา. (Ed.) (2563) (9 ed.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: เวิร์ค อออด พริ้นท์.
- บรรณานุกรม sanook. (2554). หน้าแดงจากอากาศเย็น. Retrieved from <https://www.sanook.com/campus/935530/>
- บุญเสริม ช่อม่ออง. (2543). แมลงวัน: กิฎุวิทยาและการควบคุม. นนทบุรี: กองมาลาเรีย, กรมควบคุมโรคติดต่อ.
- บุบผา นิมมานเหมินทร์, ม. ล. (2516). นิจ. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- บุบผา นิมมานเหมินทร์, ม. ล. (2517a). นันทวัน. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- บุบผา นิมมานเหมินทร์, ม. ล. (2517b). บุชบาบรรณ กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- บุบผา นิมมานเหมินทร์, ม. ล. (2520). สามชาย. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ปรีดี พิศภูมิวิถิ. (2544). ย้อนรอยโกษาปานใน "ต้นทางฝรั่งเศส": นิราศสยามต่างแดนเล่มแรก. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- ปิ๊ง เหมา, & ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์. (2562). การศึกษาความหมายในเชิงภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสีในวัฒนธรรมไทย-จีน. Paper presented at the การประชุมวิชาการนานาชาติร่วมเกาหลีศึกษา - ไทยศึกษา ครั้งที่ 6 "ไทย-เกาหลี พหุลักษณะทางวัฒนธรรมในบริบทสังคมดิจิทัล", ตรัง.

พรพรรยา วรคามิน. (2558). ภาพสะท้อนการสร้างชาตินิยมของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่าน
นิทานพื้นบ้านเวียดนาม. (ปริญญาณิพนธ์ ศศ.บ. (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา)), คณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. Retrieved from [http://km-
ir.arts.tu.ac.th/files/original/0049705894a7179667611ad889d6cf2f6ca3e3b8.pdf](http://km-ir.arts.tu.ac.th/files/original/0049705894a7179667611ad889d6cf2f6ca3e3b8.pdf)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2526). โคลงภาพพระราชพงศาวดาร. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์การพิมพ์.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2529). ลิลิตนิทราชาคริต. กรุงเทพฯ: ไทยร่วมเกล้า.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2542). ประชุมโคลงสุภาษิตในพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2545). ไกลบ้าน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2561). เงาะป่า. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006).

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (ม.ป.ป.). โคลงนิราศท้าวสุภักดิ์การภักดี (นาก). In.

Retrieved from

<https://vajirayana.org/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B9%8C%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-%E0%B9%95/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B8%97%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%B5-%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%81>

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. (2549). บทละครเรื่องรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: ศิล

ปาบรณาคาร.

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2513). เสภาเรื่องขุนช้าง - ขุนแผน. พระนคร: ศิล

ปาบรณาคาร.

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2545). บทละครนอก: พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 2.

กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2510). นิทานทองอิน. พระนคร: องค์การค้าคุรุสภา.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2517). พระนลคำหลวง. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2560). หัวใจนักรบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระพิพิธสถลี. (ม.ป.ป.). โคลงนิราศชุมพร. In. Retrieved from

<https://vajirayana.org/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A5%E0%B8%B5/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%A3>

พระยาตรัง. (2505). โคลงกวีโบราณและวรรณกรรมพระยาตรัง. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.

พระยาตรัง. (ม.ป.ป.). โคลงต้นเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. In.

Retrieved from

<https://vajirayana.org/%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%87/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%89%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0>

- <https://wisonk.wordpress.com/2014/11/15/ไทหล่มและลาวพุงขาว/>
ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. (2562). ความหมายที่แท้ ของสีบนวีรวงไทรรงค์ สมัยแรกเริ่ม. Retrieved from https://www.matichonweekly.com/column/article_232443
- ศิริริน แสงอาวภู. (2548). วิเคราะห์ข่าวกีฬาฟุตบอลในหนังสือพิมพ์ข่าวกีฬาฟุตบอล ช่วงปี พ.ศ. 2546. (ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , กรุงเทพฯ.
- ศุภมาส เอ่งฉ้วน. (2543). คำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบัน. (ปริญญานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาศาสตร์)), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., กรุงเทพฯ.
- ศูนย์ความรู้ทางการเมืองของอเมริกันอินเดียนและอินเดียนแดง. (2564). อินเดียนแดงอาปาเช่ พวกเขา คือใคร. Retrieved from <https://www.iacfpa.org/%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%9B%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B9%88-%E0%B8%9E%E0%B8%A7%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%82/>
- ศูนย์ยาฝ่ายวิชาการ สโมสรนิสิตเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, & กองบรรณาธิการรักลูก. (2535). ตู๋ยาประจำบ้าน. กรุงเทพฯ: แพลน พับลิชชิ่ง.
- สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2556). โคลงกลอนของครูเทพ รวมเล่ม 1-3. กรุงเทพฯ: ฟ้าเสื่อ.
- สมรวดี พักผลงาม. (2541). วิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สลิล ศิริอุดมภาส. (2562). ตาแดง เห็นเส้นเลือดบริเวณหางตา เป็นมา 4 วัน ควรรักษาอย่างไร. Retrieved from <https://www.pobpad.com/%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%A1/%E0%B8%AB%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD/%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%87>
- สันต์ หัตถิรัตน์. (2533). การตรวจรักษาอาการเขียว. นิตยสารหมอชาวบ้าน, 130.
- สันติ หอมยมณณ์. (2556). พราหมณ์: วรรณะพราหมณ์. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/330619>

- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). พลวัตนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. (2547). ทะเบียนรายชื่อวรรณกรรมแห่งชาติ. In. Retrieved
from
<http://www.literatureandhistory.go.th/index.php?app=academic&fnc=showlist&cateid=623&apptype=academic>.
- สุนทรภู่. (2465). เสภา เรื่องพระราชพงศาวดาร. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- สุนทรภู่. (2515). นิทานคำกลอนสุนทรภู่. พระนคร: แพร์พิทยา.
- สุนทรภู่. (2539). บทละครเรื่องอภัยนุราช. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- สุนทรภู่. (2544). พระอภัยมณี. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.
- สุนทรภู่. (2558). นิราศเมืองแกลง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุนันทา ไสรัจจ์. (2541). ภาษาเฉพาะกิจ. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- สุปราณี ธีระวัฒน์สุข. (2541). วิวัฒนาการของคำซ้อนในภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์. (ปริญา
นิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุวเกียรติ อาชานานุภาพ. (2548). เป็นลม. นิตยสารหมอชาวบ้าน, 320.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย (จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, Trans. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, ม. จ. (2518). ครอบจักรวาล กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, ม. จ. (2554). ผิวเหลืองผิวขาว. กรุงเทพฯ: เอพี ครีเอทีฟ จำกัด.
- อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, ม. จ. (2556). ละครแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้บุ๊กส์ (2006).
- อุ้นใจ เจียมบุรณะกุล. (2549). วาทกรรม “ความสุข” และการต่อรองอัตลักษณ์วัฒนธรรมปรีโศค.
วารสารสังคมศาสตร์, 18(1), 133-167. doi:[https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/jss/article/view/174663/125040](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/174663/125040)

ภาคผนวก

รายชื่อวรรณกรรมสมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 8 ที่ใช้ในงานวิจัย

วรรณกรรมสมัยสุโขทัย

1. ศิลาคารีภพอชุนรามคำแหง	พระราชนิพนธ์ในพ่อบุชุนรามคำแหง
2. ไตรภูมิพระร่วง	พระราชนิพนธ์ในพญาลิไท
3. มังรายศาสตร์	พระราชนิพนธ์ในพญามังราย
4. สุภาสิตพระร่วง/บัญญัติพระร่วง	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์

วรรณกรรมสมัยอยุธยา

1. ลิลิตโองการแช่งน้ำ	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
2. มหาชาติคำหลวง	ประพันธ์โดยประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิต
3. ลิลิตพระลอ	ประพันธ์โดยมหाराช
4. ลิลิตยวนพ่าย	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
5. ชินกาลมาลีปกรณ์/ชินกาลมาลินี	ประพันธ์โดยรัตนปัญญาเถระ
6. โคลงนิราศหริภุญไชย	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
7. โคลงมंत्रารบเชียงใหม่	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
8. กาพย์มหาชาติ	พระราชนิพนธ์ในพระเจ้าทรงธรรม
9. คำฉันท์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้าประสาททอง	ประพันธ์โดยพระมหाराชครู
10. โคลงเบ็ดเตล็ด	พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
11. เสือโคคำฉันท์	ประพันธ์โดยพระมหाराชครู
12. สมุทโฆษคำฉันท์	พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
พระนิพนธ์ในกรมพระปรมาณุชิตชินโนรส
ประพันธ์โดยพระมหाराชครู
13. จินตามณี/จินตามูณี	ประพันธ์โดยพระโหราธิบดี
14. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา	ประพันธ์โดยพระโหราธิบดี
15. เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
16. อนิรุทธคำฉันท์	ประพันธ์โดยศรีปราชญ์

17. โคลงกำสรวลศรีปราชญ์	ประพันธ์โดย ศรีปราชญ์
18. โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	ประพันธ์โดย พระศรีมโหสถ
19. โคลงนิราศนครสวรรค์	ประพันธ์โดย พระศรีมโหสถ
20. กาพย์ห่อโคลงพระศรีมโหสถ	ประพันธ์โดย พระศรีมโหสถ
21. โคลงอักษรสามหมู่	ประพันธ์โดย พระศรีมโหสถ
22. คำฉันท์ดุขฎิสังเวย	ประพันธ์โดย ขุนเทพกระวี เมืองสุโขทัย
23. คำฉันท์กล่อมช้างครั้งกรุงเก่า	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
24. คำฉันท์คชกรรมประยูร	ประพันธ์โดย หลวงราชวังเมือง
25. โคลงทวาทศมาส	พระนิพนธ์ในพระยาวราช
ประพันธ์โดย ขุนพรหมมนตรี
ประพันธ์โดย ขุนศรีกีวราช
ประพันธ์โดย ขุนสารประเสริฐ
26. ราชาพิลาปคำฉันท์	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
27. ต้นทางฝรั่งเศส	ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
28. โคลงชะลอพระพุทไธยาสน์	พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
29. โคลงสุภาสิตพาลีสนน้อง	พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
30. โคลงสุภาสิตทศรถสอนพระราม	พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
31. โคลงสุภาสิตราชสวัสดิ์	พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
32. โคลงนิราศเจ้าฟ้าอภัย	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าอภัย
33. บทเห่เรือ	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
34. บทเห่เรืองากี้	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
35. บทเห่สังวาสและเห่ครวญ	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
36. กาพย์ห่อโคลงนิราศธารทองแดง	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
37. กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
38. นันทโศภนันทสูตรคำหลวง	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
39. พระมาลัยคำหลวง	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ
40. เพลงยาวเจ้าฟ้ากุ้ง	พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

41. ปุณโณวาทคำฉันท์ ประพันธ์โดย พระมหานาค วัดท่าทราย
42. โคลงนิราศพระพุทธรบาท ประพันธ์โดย พระมหานาค วัดท่าทราย
43. จินตามณี ฉบับพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
44. ปุณราชนธรรม ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
45. บทละครครั้งกรุงเก่า เรื่องนางมโนห์รา ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
46. บทละครครั้งกรุงเก่า เรื่องสังข์ทอง ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
47. คำพากย์รามเกียรติ์ ครั้งกรุงเก่า ตอนนางลอย ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
48. เพลงยาวหม่อมภิมเสน ประพันธ์โดย หม่อมภิมเสน
49. เพลงยาวสำนวนเก่า ประพันธ์โดย กวีหลายท่าน
50. โคลงกวีโบราณ ประพันธ์โดย กวีหลายท่าน
51. บทดอกสร้อยสุวรรณศรีครั้งกรุงเก่า ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
52. ประชุมปกรณ์มกาก็คำฉันท์ ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
53. รามเกียรติ์ ตอนพระมงกุฏ พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าตากสิน
54. รามเกียรติ์ ตอนหนุ่มาเนี่ยนางวานริน พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าตากสิน
55. รามเกียรติ์ ตอนท้าวมาลีวราชว่าความ พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าตากสิน
56. รามเกียรติ์ ตอนทศกัณฐ์ตั้งพิธีทรายกลด พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าตากสิน
57. ลิลิตเพชรมงกุฏ ประพันธ์โดย หลวงสรวิชาติ (หน)
58. อิเหนาคำฉันท์ ประพันธ์โดย หลวงสรวิชาติ (หน)
59. กฤษณาสนน้องคำฉันท์ ประพันธ์โดย พระภิกษุอิน
ประพันธ์โดย พระยาราชสุภาวดี
60. โคลงยอพระเกียรติ ประพันธ์โดย นายสวนมหาดเล็ก
61. ปาจิตกumarกลอนอ่าน ไม่ปรากฏผู้ประพันธ์
62. นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน ประพันธ์โดย พระยามหานุภาพ

วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3)

1. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
2. ดาหลัง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
3. โคลงนิราศชุมพร ประพันธ์โดย พระพิพิธสาส์
4. เพลงยาวนมัสการพระบรมธาตุ ประพันธ์โดย พระยาตรัง
5. โคลงนิราศตามเสด็จทัพลำน่าน้อย ประพันธ์โดย พระยาตรัง
6. โคบุตร ประพันธ์โดย สุนทรภู่
7. นิราศเมืองแกลง ประพันธ์โดย สุนทรภู่
8. เสภาขุนช้างขุนแผน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
พระนิพนธ์ในกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ประพันธ์โดย สุนทรภู่ และกวีอื่น ๆ
9. บทละครเรื่องไชยเชษฐา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
10. บทละครเรื่องดาวิ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
11. บทละครเรื่องไกรทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
12. บทละครเรื่องมณีพิชัย พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
13. บทละครเรื่องสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
14. โคลงต้นเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประพันธ์โดย พระยาตรัง
15. สิงห์ไกรภพ ประพันธ์โดย สุนทรภู่
16. ลักษณะวงศ์ ประพันธ์โดย สุนทรภู่
17. พระอภัยมณี ประพันธ์โดย สุนทรภู่
18. นิราศพระแท่นดงรัง ประพันธ์โดย สามเณรกลิ่น
19. แก้วหน้าม้า พระนิพนธ์ในกรมหลวงวรวงศ์นรินทรฤทธิ์
20. สุภาษิตสอนสตรี ประพันธ์โดย นายภู่

วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4 - 6)

1. อภัยนุราช ประพันธ์โดย พระยาอภัยเสนาภูเบศร์
2. เสภาพระราชพงศาวดาร ประพันธ์โดย สุนทรภู่
3. นิราศลอนดอน ประพันธ์โดย หม่อมราชวงศ์กระต่าย อิศรางกูร
4. ลิลิตนิทราชาคริต พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
5. โคลงภาพพระราชพงศาวดาร พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประพันธ์โดย กวีอื่น ๆ
6. โคลงสุภาษิตเบ็ดเตล็ด พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
7. เงาะป่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
8. พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
9. มัทนะพาธา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
10. หัวใจนักรบ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
11. นิทานทองอิน นายสุวรรณฤกษ์โมย พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
12. นิทานทองอิน นายสวัสดิ์ปิตุฆาต พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
13. นิทานทองอิน ยาม้าบังกะโล พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
14. นิทานทองอิน ระเบิดนัสนไต่ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
15. พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
16. พระนลคำฉันท์ พระนิพนธ์ในกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
17. กนกนคร พระนิพนธ์ในกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
18. สงครามภารตะคำกลอน ประพันธ์โดย พระยาอุปกิตศิลปสาร
19. โคลงกลอนของครูเทพ ประพันธ์โดย เจ้าพระยาอรรคมศักรวิมลตรี
20. นิยายเบงคลี ประพันธ์โดย เสถียรโกเศศ - นาคะประทีป

วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ปัจจุบัน (รัชกาลที่ 7 - 8)

1. ครอบครัววาล	พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชพัฒน์
2. ละครแห่งชีวิต	พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชพัฒน์
3. ผิวเหลืองผิวขาว	พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชพัฒน์
4. วิมานทลาย	พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชพัฒน์
5. มารมณูชย์	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
6. หัวใจปรารถนา	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
7. ผจญบาป	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
8. ช่างหลังภาพ	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
9. จนกว่าเราจะพบกันอีก	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
10. ขอแรงหน่อยเถอะ	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
11. สิ่งมีชีวิตต้องการ	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
12. แสนรักแสนแค้น	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
13. สงครามชีวิต	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
14. โลกสันนิเวศ	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
15. ชีวิตสมรส	ประพันธ์โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์
16. สามชาย	ประพันธ์โดย หม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์
17. บุชบาบรรณ	ประพันธ์โดย หม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์
18. นิจ	ประพันธ์โดย หม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์
19. นันทวัน	ประพันธ์โดย หม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์
20. วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย	ประพันธ์โดย หม่อมหลวงบุปผา นิมมานเหมินท์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธนัฐรากุล พรทิพยพานิช
วัน เดือน ปี เกิด	23 เมษายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย

